Aan de leden

Datum
3 november 2023
Ons kenmerk
U202300732
Lbr. 23/040
Telefoon
070 373 8393

Onderwerp
Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de agenda en stukken voor de Najaars Algemene Ledenvergadering (Najaars ALV) van vrijdag 1 december 2023, 13.00-15.00 uur, in het Beatrix Theater in Utrecht. Deze Najaars ALV maakt deel uit van de bredere VNG Bestuurdersdag, die start om 9.30 uur met een duiding van de uitslag van de Tweede kamer-verkiezingen door André Krouwel, onder meer oprichter van Kieskompas. Daarna zijn er inhoudelijke deelsessies en volgt na de lunch de Najaars ALV. Meer informatie over de Bestuurdersdag vindt u hier: https://bestuurdersdag.vngconnect.nl/

U bent van harte welkom bij de Najaars ALV en de Bestuurdersdag!

In deze ledenbrief geven wij u een toelichting op:

- Agenda en stukken voor de Najaars ALV (*zie bijlagen voor volledige agenda en stukken*)
- De besluitvormingsprocedure: indienen van amendementen en moties, de stemprocedure en de mogelijkheid tot inspreken

U kunt statutair tot **uiterlijk maandag 20 november a.s. 13.00 uur,** amendementen op voorstellen indienen. We vragen u nadrukkelijk om ook eventuele moties uiterlijk op deze datum in te dienen, zodat het VNG-bestuur tijdig preadviezen kan vaststellen en de leden hun standpuntbepaling kunnen voorbereiden. We zijn u bij voorbaat dankbaar en u kunt voor vragen hierover altijd contact opnemen met de VNG-medewerkers.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Alternatieven voor het indienen van moties
In de afgelopen ledenvergaderingen vergde de behandeling van het grote aantal moties een aanzienlijk tijdsbeslag en liepen de vergaderingen daardoor ook uit. We wijzen u graag opnieuw op andere mogelijkheden om uw aandachtspunten naar voren te brengen. Zo kunnen meer specialistische onderwerpen of onderwerpen die slechts een beperkt deel van de achterban raken ook aan VNG-commissies worden voorgelegd. Onderwerpen waarop al een VNG-inzet is geformuleerd kunt u ook mondeling in de ALV onder de aandacht brengen, zonder een motie in te dienen. Zie voor meer informatie ook de eerdere aanbevelingen van de werkgroep "Anders communiceren over moties".

Indienen amendementen en moties
- Amendementen en moties kunt u indienen via e-mail: motiealv@vng.nl - Informatie over de procedure rond indiening en ondertekening vindt u hier. - Moties en amendementen worden behandeld bij het betreffende agendapunt of de rondvraag.

Agenda en stukken Najaars ALV

Agenda Najaars ALV
De Najaars ALV start om 13.00 uur met de volgende agenda.

Agenda ALV
1. Opening 2. Mededelingen 3. Benoeming van de notulencommissie Najaars ALV 1 december 2023 (*ter besluitvorming*) 4. Vaststelling notulen ALV 14 juni 2023 (*ter besluitvorming*) 5. VNG Jaarplan 2024, inclusief begroting (*ter kennisname*) 6. Verenigingsstrategie 2030: van papier naar praktijk (*ter kennisname*) 7. Kaders VNG-inzet kabinetsformatie (resolutie) (*besluitvorming*) 8. Andere actuele inhoudelijke onderwerpen: a. Actualisering randvoorwaarden Klimaatakkoord *(ter besluitvorming)* < op basis van actualiteit aanvullende onderwerpen > 9. Verantwoording uitvoering moties ALV 14 juni 2023 (*ter besluitvorming*) 10. Invulling vacatures in VNG bestuur en commissies *(ter besluitvorming)* 11. Rondvraag/Wvttk 12. Sluiting

Korte toelichting op de agenda

2. Mededelingen (op basis van actualiteit)

3. Benoeming van de notulencommissie 1 december 2023 (ter besluitvorming)
Ter vergadering ontvangt de ALV een voorstel voor de nieuwe notulencommissie.

4. Notulen ALV 14 juni 2023 (ter besluitvorming)
De notulen van de ALV van 14 juni 2023 geven volgens de toenmalige notulencommissie een goede weergave van hetgeen daar is besproken.

5. VNG Jaarplan 2024 (ter kennisname)
Wij leggen het VNG Jaarplan 2024 ter informatie voor aan u voor. Het VNG Jaarplan 2024 is uitgewerkt binnen de kaders van de Kadernota 2024 die in de ALV van 14 juni jl. is vastgesteld. Beleidsplannen en GGU-activiteiten worden in samenhang gepresenteerd, en tegelijkertijd onderscheiden. Zo wordt het voor gemeenten duidelijk wat de beoogde inspanningen op de verschillende inhoudelijke opgaven gaan zijn in 2024.

6. Verenigingsstrategie 2030: van papier naar praktijk (ter kennisname)
In de ALV van 14 juni jl. is de Verenigingsstrategie 2030 vastgesteld, waarin vijf omkeringsthema's en vijf ontwikkelthema's worden beschreven.

De komende jaren willen we de gewenste omkering op vijf brede inhoudelijke thema's nader invullen en in praktijk brengen. In deze notitie vindt u een eerste uitwerking van de omkering op de thema's. Daarnaast staan in het VNG Jaarplan 2024 de concrete acties voor 2024. Ook hebben we de thema's vertaald naar een inzet inrichting het nieuwe kabinet. Zo heeft u zicht op wat u de komende tijd kunt verwachten van de VNG, en hoe u hier als gemeente zelf mee aan de slag kunt.

Om het verschil te kunnen maken is tegelijkertijd een verandering in de positionering van gemeenten wenselijk, die eisen stelt aan onze professionaliteit. We moeten onze manier van samenwerking verstevigen en ook de manieren waarop we van elkaar kunnen leren en onszelf kunnen ontwikkelen. In deze notitie gaan we in op de aanpak van vijf belangrijke ontwikkelthema's.

7. Kaders VNG-inzet kabinetsformatie (resolutie) (ter besluitvorming)
In de ALV van 14 juni jl. zijn een resolutie van het bestuur en twee moties aangenomen die betrekking hebben op het meerjarig financieel perspectief van gemeenten. Ook is onze Verenigingsstrategie 2030 vastgesteld. Op basis van de resolutie, de beide moties, onze Verenigingsstrategie 2030 en recente ontwikkelingen leggen we een eerste concept voor een resolutie "Kaders VNG-inzet kabinetsformatie" aan u voor.

In de komende weken toetsen wij deze resolutie in gesprekken met de leden. Ook vindt nog een overleg plaats met het huidige kabinet over de financiële positie van gemeenten. Op basis van de opbrengst van deze gesprekken passen we de concept-resolutie aan. In de laatste week van november ontvangt u een definitieve tekst van de resolutie ter bespreking en vaststelling in de Najaars ALV.

8a. Actualisering randvoorwaarden Klimaatakkoord (ter besluitvorming)
In de Najaars ALV van 2018 hebben de leden drie randvoorwaarden bij het Klimaatakkoord vastgesteld. De ontwikkelingen sinds dat moment maken een actualisering van deze randvoorwaarden noodzakelijk.

9. Verantwoording uitvoering moties ALV 14 juni 2023 (ter besluitvorming)
In de ALV van 14 juni jl. zijn in totaal 20 moties aangenomen en is een motie aangehouden. We stellen u voor in te stemmen met de door het bestuur afgelegde verantwoording en met de voorstellen voor het als afgedaan beschouwen of langer aanhouden van de moties.

10. Invulling vacatures in VNG-bestuur en commissies (ter besluitvorming)
Op 27 oktober jl. informeerden we u over de in totaal 14 voorgedragen kandidaten voor vacatures in VNG-bestuur en commissies, waarbij de mogelijkheid tot het stellen van andere kandidaten is geopend. Op 17 november a.s. zullen wij u informeren over eventuele andere kandidaten. In de Najaars ALV leggen wij alle kandidaten en eventuele gestelde tegenkandidaten aan u voor.

15. Rondvraag/WVTTK

16. Sluiting ALV

Besluitvormingsprocedure

Indienen amendementen en moties
Statutair is het mogelijk amendementen in te dienen op aanhangige voorstellen. Amendementen kunnen tot uiterlijk negen werkdagen voorafgaand aan de ALV worden ingediend. Dat betekent dat amendementen ***uiterlijk maandag 20 november a.s., 13.00 uur,*** bij het VNG-bureau moeten zijn ingediend. Vervolgens stellen we de leden op de hoogte van de ingediende amendementen en de preadviezen van het bestuur daarbij, zodat zij op basis daarvan de standpuntbepaling binnen de gemeente kunnen voorbereiden.

Wij vragen u ook om moties ***uiterlijk maandag 20 november a.s., 13.00 uur,*** in te dienen. Dat stelt het bestuur in staat om de leden tijdig te informeren over de motie en het preadvies van het bestuur daarop. Op basis daarvan kunnen de leden de standpuntbepaling binnen de gemeente voorbereiden. Definitief ingediende moties worden gepubliceerd op de ALV-pagina op de VNG-site, voor zover beschikbaar met het preadvies van het bestuur. Voor moties geldt geen formele statutaire uiterlijke termijn voor indiening.

Indienen amendementen en moties
- Amendementen en moties kunt u indienen via e-mail: motiealv@vng.nl - Informatie over de procedure rond indiening en ondertekening vindt u hier. - Moties en amendementen worden behandeld bij het betreffende agendapunt of de rondvraag.

Stemprocedure en mogelijkheid tot inspreken

Stemprocedure
In deze fysieke Najaars ALV is sprake van een gewogen stemming, waarbij een vooraf aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente de stemmen uitbrengt. Zoals gebruikelijk bij fysieke ledenvergaderingen kunnen alleen in de zaal aanwezige vertegenwoordigers van de gemeenten aan de stemmingen deelnemen. Vertegenwoordigers van de gemeenten kunnen alleen voor hun eigen gemeente stemmen.

De procedure voor aanwijzing van de stemgerechtigde vertegenwoordiger van de gemeente en het deelnemen aan de stemmingen ziet er als volgt uit:

- Per gemeente is er één vertegenwoordiger die is gemachtigd om de stemmen van de gemeente uit te brengen
- Alle gemeentesecretarissen ontvangen per e-mail een machtigingsformulier voor de vertegenwoordiger van de gemeente. De gemeente kan worden vertegenwoordigd door een burgemeester, wethouder, secretaris, griffier of raadslid. Het is aan de gemeente zelf om een vertegenwoordiger aan te wijzen
- De vertegenwoordiger van de gemeente ontvangt op vertoon van het machtigingsformulier voorafgaand aan de Najaars ALV aan de stembalie een stemkastje en stemkaartje (met het aantal stemmen van de betreffende gemeente). Hiermee kan de vertegenwoordiger aan de stemmingen deelnemen.

In artikel 10 van de Statuten van de VNG worden regels gesteld voor het uitbrengen van de stemmen door een lid van de vereniging en voor het aantal stemmen dat door een lid van de vereniging kan worden uitgebracht.

De volledige tekst luidt als volgt:

Artikel 10 Stemmen

1. De stemmen van een lid worden ter algemene vergadering uitgebracht door de vertegenwoordiger van dat lid, bedoeld in artikel 9, lid 1.
2. Elke gemeente die lid is van de Vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van éénduizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij ten minste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.
3. Maatstaf voor het aantal stemmen van een gemeente is het aantal inwoners dat de gemeente telde op 1 januari van het voorafgaande jaar volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers.

Een voorstel is aangenomen als meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen het voorstel steunt, tenzij statutair een andere meerderheid is voorgeschreven.

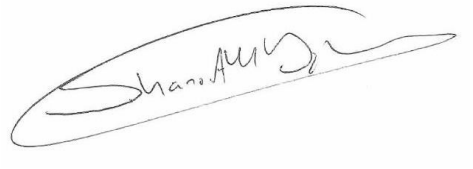
Inspreken in de Najaars ALV

Alleen fysiek aanwezige deelnemers kunnen in de ALV het woord vragen. Als u het voornemen heeft om het woord te voeren, stellen wij het op prijs als u zich vooraf bij het VNG-bureau aanmeldt en aangeeft wat de strekking van uw betoog is. Dat stelt ons in de gelegenheid om een antwoord van het bestuur voor te bereiden. U kunt zich aanmelden via e-mail: motiealv@vng.nl. In de ALV krijgt u dan het woord bij het betreffende agendapunt. Vanzelfsprekend kunt u ook altijd spontaan het woord vragen in de ALV.

De vergadering wordt live openbaar gestreamd, zodat alle vertegenwoordigers van de gemeenten de vergadering via www.VNG.nl/ALV kunnen volgen. Hiervoor is geen toegangscode nodig.

Ik kijk er naar uit om u op 1 december te ontmoeten bij onze VNG Bestuurdersdag.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Sharon A.M. Dijksma
Voorzitter

Procedure en regels voor indiening en ondertekening amendementen en moties voor de ALV van 1 december 2023

Deze notitie beschrijft in het kort:
1. De procedure voor het indienen van amendementen
2. Ter overweging: alternatieven voor het indienen van een motie
3. De procedure voor het indienen van moties
4. De regels die gelden voor de ondertekening
5. Het sjabloon voor de opbouw van moties.

1. De procedure voor het indienen van een amendement:

Indienen van amendementen
De leden kunnen bij voorstellen die ter besluitvorming aan de ALV worden voorgelegd volgens de statuten uiterlijk 9 werkdagen voorafgaand aan de ALV amendementen indienen. Dit betekent voor de ALV van 1 december 2023 als deadline uiterlijk maandag 20 november a.s. vóór 13.00 uur,
U kunt voor amendementen hetzelfde mailadres gebruiken als voor moties: motiealv@vng.nl).

Voor een amendement geldt dat helder moet zijn verwoord hoe het ALV-voorstel moet worden aangepast. Dit betekent dat precies moet worden aangegeven wat er in de tekst moet worden geschrapt en wat ervoor in de plaats moet komen.

Voor het indienen van een amendement gelden voor ondertekening dezelfde voorwaarden als bij het indienen van een motie. Zie verder paragraaf 3.

U kunt bij vragen over het indienen van een amendement contact opnemen met de Concernstaf. Contactpersoon is Frans van de Waart. (06-57593279). Per mail bereikbaar via: motiealv@vng.nl.

2. Alternatieven voor het indienen van een motie

Overweeg of er alternatieven zijn voor het indienen van een motie
Graag verzoeken wij de gemeenten die het voornemen hebben om een motie in te dienen om te overwegen of het ook mogelijk is om op een andere wijze aandacht te vragen voor hun inhoudelijke boodschap. Dat kan door het woord te voeren in de ALV, waarbij de verantwoordelijke commissievoorzitter namens het bestuur reageert, of door de VNG te vragen om het betreffende onderwerp te bespreken in VNG-bestuur, commissies en/of colleges. Dat laatste is een goed alternatief voor meer specifieke/gedetailleerde moties en moties die slechts een beperkt deel van de gemeenten raken.

De achtergrond van dit verzoek is dat het aantal ingediende moties in de afgelopen jaren sterk is gestegen en het daardoor in de praktijk nauwelijks mogelijk is om moties inhoudelijk te bespreken. Vaak is het al een race tegen de klok om alle stemmingen op tijd plaats te laten vinden. Uiteindelijk is het echter vanzelfsprekend aan de gemeente(n) zelf om een motie in te dienen of om op een

andere manier aandacht te vragen voor een bepaald onderwerp. Zie voor meer informatie ook de eerdere aanbevelingen van de werkgroep "Anders communiceren over moties".

3. De procedure voor het indienen van een motie:

Verzoek delen concept motieteksten met de VNG
De VNG stelt het op prijs wanneer een gemeente een motie al in het concept-stadium deelt met het VNG-bureau (via motiealv@vng.nl) zodat er contact kan worden gelegd tussen de beleidsafdeling van de VNG en de betreffende gemeente. Dat stelt de VNG in staat om VNG standpunten/inzet en actuele ontwikkelingen nader toe te lichten. In de praktijk is gebleken dat deze afstemming vaak leidt tot aanpassingen of aanscherpingen in de tekst van de motie.

U kunt bij vragen over de procedure voor het indienen van moties contact opnemen met de Concernstaf. Contactpersonen zijn Rommy Bakker (06-55893983) en/of Frans van de Waart (06-57593279). Zij zijn per mail bereikbaar via motiealv@vng.nl.

De deadline voor het indienen van moties
De deadline voor het indienen van definitieve moties voor de Najaars ALV van 1 december is uiterlijk maandag 20 november a.s. vóór 13.00 uur via motiealv@vng.nl. Dit is geen statutaire deadline, maar een dringend verzoek van het VNG bestuur aan de leden. Als moties op tijd worden ingediend, kan de VNG de leden tijdig informeren over de moties en de preadviezen van het VNG-bestuur bij de moties. Latere indiening betekent dat het VNG bestuur geen tijdig preadvies meer kan vaststellen. Het gevolg hiervan is dat de gemeenten hun standpuntbepaling over de motie en het preadvies niet meer goed kunnen voorbereiden. Gemeenten geven aan dat ze het heel vervelend vinden als niet alle moties behandeld kunnen worden in de laatste B&W vergadering voor de ALV.

Voorbereiden en vaststellen preadviezen door het VNG-bestuur en informeren van de leden
Het VNG-bureau bereidt op basis van de ingediende definitieve motie een preadvies van het VNG-bestuur bij de motie voor. Er zijn drie smaken: overnemen, aanhouden of ontraden.

De planning is als volgt:

- Op dinsdagmiddag 21 november van 15.30-16.30 uur bespreekt het VNG-bestuur in een extra ingelaste bestuursvergadering de tot dan toe definitief ingediende moties en stelt het VNG-bestuur de preadviezen vast.
- Na deze bestuursvergadering informeert de VNG de leden zo spoedig mogelijk in een ledenbrief over de moties en preadviezen.

4. De regels voor ondertekening

Hieronder volgt meer informatie over de ondertekening van moties voor de ALV aan de hand van de meest gestelde vragen.

Wie ondertekent namens de gemeente een motie voor de ALV?
Het indienen van moties voor de ALV is een uitvoerende bestuurlijke aangelegenheid, die volgens artikel 160 van de Gemeentewet binnen de bevoegdheid van het college valt. Dit betekent dat

moties namens het college ondertekend worden. Daarnaast is medeondertekening door raadsleden uiteraard ook mogelijk. Het advies aan het college is om de inhoud van de motie vóór indiening af te stemmen met de gemeenteraad.

Wie ondertekent namens het college een motie voor een ALV?
Namens het college zijn de volgende ondertekeningen mogelijk:

- De burgemeester namens het college;
- De burgemeester samen met de (inhoudelijk) betrokken wethouder namens het college;
- De burgemeester samen met de gemeentesecretaris namens het college;

Uitgangspunt is dat de inhoud van de motie binnen het college is afgestemd.

Hoe zit het met de ondertekening van een motie die mede door andere gemeenten worden ingediend?
Onderaan de motie kunnen de namen worden gezet van de gemeenten die de motie mede indienen met daarbij een handtekening namens het college van de mede indienende gemeente (wie ondertekent namens het college van de mede-indienende gemeente is niet van belang).

Hoe om te gaan met gemeenten die de motie willen ondersteunen?
Daarvoor volstaat een opsomming (in bullets) van de namen van deze gemeenten onderaan de motie of in een aparte bijlage. Hiervoor zijn geen handtekeningen nodig.

Steunbetuigingen aan moties dienen door ondersteunende gemeenten bij de indienende gemeente te worden aangeleverd. De gemeente is dus zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van overzichten van ondersteunende gemeenten.

De indienende gemeente kan het VNG-bureau tot uiterlijk 1 dag voor de ALV een definitieve lijst van ondersteunende gemeenten doorgeven. Deze lijst wordt geplaatst op de site van de VNG. Dit is een aparte lijst als bijlage bij de motie. Verzoeken hiervoor dienen uiterlijk donderdag 30 november vóór 10.00 uur te zijn ingediend via motiealv@vng.nl.

Doorgeven ambtelijke en bestuurlijke contactpersonen en mogelijkheid tot inspreken in ALV
Wij vragen u om bij het indienen van de motie ook de naam en gegevens van de ambtelijke contactpersoon en van de inhoudelijk verantwoordelijke bestuurder (burgemeester, wethouder, raadslid, secretaris of griffier) van de gemeente aan ons door te geven (via motiealv@vng.nl)

Daarnaast is het mogelijk dat een vertegenwoordiger van de gemeenten als inspreker de motie in de ALV toelicht. Dat kan een burgemeester, wethouder, secretaris, griffier of raadslid zijn. Voor moties waarop door het VNG bestuur een positief preadvies is uitgebracht is dit niet per se nodig.

Alleen fysiek aanwezige deelnemers kunnen in de ALV het woord vragen. Indien u het voornemen hebt om het woord te voeren, stellen wij het op prijs als u zich vooraf bij het VNG-bureau aanmeldt (liefst woensdag 29 november vóór 12 uur) via motiealv@vng.nl zodat wij een reactie namens het VNG-bestuur kunnen voorbereiden. U krijgt dan het woord bij het betreffende agendapunt. Vanzelfsprekend kunt u ook altijd spontaan het woord vragen in de ALV.

Wat is nog meer van belang om te weten?

- Een motie is pas definitief als deze is ondertekend. De VNG publiceert alleen moties als deze ondertekend zijn aangeleverd.
- Logo's van gemeenten op een motie is prima, maar hoeft niet per se.

5. Sjabloon voor opbouw motie ALV

Aandachtspunten vooraf

- Ingediende moties en preadviezen daarop van het bestuur bereiken de gemeenten meestal pas (zeer) kort voor de ledenvergadering. Dat beperkt de mogelijkheden van colleges en raden om hun standpunten voor te bereiden
- In de praktijk is er maar zeer beperkt tijd om moties in de ALV te bespreken en toe te lichten
- In plaats van het indienen van een motie is het ook mogelijk om het woord te voeren in de ALV of aan het bestuur te vragen om een bepaald onderwerp te bespreken in VNG-bestuur en commissies.

Gelet hierop vragen wij gemeenten die een motie willen indienen:

- Moties zo vroeg mogelijk in te dienen en in ieder geval uiterlijk maandag 20 november vóór 13 uur (tenzij er sprake is van een actuele ontwikkeling waardoor eerdere indiening van de motie redelijkerwijs niet mogelijk is)
- De motie niet te gedetailleerd en te technisch te formuleren
- Zich te beperken tot moties die voor een substantieel deel van de achterban herkenbaar en van belang zijn
- Van het bestuur een inspanningsverplichting (en geen resultaatsverplichting) te eisen, wanneer het bestuur niet de eindverantwoordelijke of bevoegde partij is en derhalve ook geen doorzettingsmacht heeft

Opbouw sjabloon motie

- Indiener(s), titel en datum

Motie van de gemeente(n): ....
Titel motie: ….
Datum indiening: ….

- Inhoud motie

Aanleiding
Omschrijving directe aanleiding voor de motie. Dat kan zijn: een actuele ontwikkeling (bijv. nieuwe regelgeving, een calamiteit, nieuwe cijfers die bekend zijn geworden), een langer levende zorg (bijv. uitblijven van oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, signalen van inwoners en bedrijven) of een andere aanleiding.

Overweging/constatering ("overwegende, dat ...." of "constaterende, dat ....")
Duiding van de problematiek die aan de orde is met aandacht voor:

- Omvang probleem en betekenis voor gemeenten (en hun inwoners)
- Urgentie van het probleem (welke actie/aanpak is op welke termijn nodig)
- De betrokken stakeholders en de rol van gemeenten.

Oproep aan het VNG-bestuur
Gerichte oproep aan het bestuur om zich in te spannen voor een oplossing van het probleem door:

- Belangenbehartiging richting rijk, medeoverheden en andere partijen
- Als VNG aan de gemeenten te vragen om een bepaalde actie te ondernemen
- Eigen VNG-beleid te gaan voeren of aan te passen.

Slotzin
"En gaat over tot de orde van de dag."

Ondertekening indiener(s)
Het indienen van moties is een bevoegdheid van het college (of meerdere colleges).
Ondertekening vindt daarom plaats door:

- De burgemeester(s) van de indienende gemeente(n)
- Eventueel met medeondertekening van gemeentesecretaris(sen), wethouder (s) of raadslid/raadsleden.

“Op een andere manier ruimte geven aan moties en signalen in de ALV” Aanbevelingen werkgroep

Bijlage bij ledenbrief 3 november 2023 “Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023”

Aanleiding

In de periode tot juni 2022 is een complex en omvangrijk bouwwerk ontstaan van aangenomen en aangehouden moties. Sommige moties zijn jaren aangehouden, waarbij iedere keer opnieuw verantwoording moest worden afgelegd door het bestuur. Dat bouwwerk bevatte rond de 50 moties, waarvan een groot gedeelte deels achterhaald en niet actueel waren. In de ALV van juni 2022 heeft voorzitter Jan van Zanen aangekondigd dat de VNG in overleg met vertegenwoordigers van de leden zou komen met een voorstel over het anders communiceren over moties, waarbij we de leden goed willen informeren over de opvolging van moties en het aantal aangehouden moties willen beperken.

Aanbevelingen werkgroep “Op een andere manier ruimte geven aan moties en signalen in de ALV”

Samenstelling werkgroep

De werkgroep die zich heeft gebogen over het anders omgaan met moties bestond uit:

- Arnold Bloem, strategisch adviseur Noordoostpolder (zijn burgemeester Roger de Groot voerde in de ALV van juni 2022 het woord hierover)
- Genie Hendriks, ambtelijk secretaris G40
- Leo Bezemer, ambtelijk secretaris VNG Afdeling Gelderland
- Pim Bannink, ambtelijk secretaris VNG Afdeling Utrecht.

Aanbevelingen

De werkgroep heeft zich gebogen over het communiceren richting de leden over moties, beperking van het aantal ingediende moties en de wijze waarop het VNG-bestuur verantwoording over moties aflegt en moties afdoet. De aanbevelingen van de werkgroep luiden als volgt:

- Beperk aan de voorkant het aantal moties door gemeenten op te roepen zich te beperken tot moties die toegevoegde waarde hebben. Dat gaat om moties die:
    - een breder gemeentelijk belang dienen
    - een onderwerp betreffen waar gemeenten een rol spelen
    - niet doubleren met de reeds bestaande VNG-inzet
    - een uitvoerbare inspanningsverplichting van de VNG vragen (en geen resultaatsverplichting op een terrein waarop de VNG geen zeggenschap heeft)
    - niet het karakter hebben van een regulier ALV-voorstel dat vier weken voorafgaand aan de ALV aan de leden moet worden toegezonden ten behoeve van de standpuntbepaling in colleges en raden (NB: dus liever geen specifieke bedragen, exacte termijnen of complexe gedetailleerde omschrijvingen).
- Biedt gemeenten een helder format aan voor een uniforme en herkenbare formulering van moties
- Beperk de mogelijkheid om na de gestelde deadline voor de indiening van moties (negen werkdagen voorafgaand aan de ALV) nog nieuwe moties in te dienen. Moties na de deadline zouden alleen nog moeten worden toegelaten als het gaat om een actueel onderwerp waarop gemeenten redelijkerwijs niet eerder een motie konden indienen.

(NB: analoog aan de regels die bijvoorbeeld door verschillende politieke partijen worden gebruikt, zou de VNG dit ook formeel kunnen opnemen in het Huishoudelijk Reglement)

- Biedt gemeenten de volgende alternatieven voor het indienen van een motie:
    - de mogelijkheid om in te spreken in de ALV en daar een antwoord van de verantwoordelijk commissievoorzitter te krijgen
    - de mogelijkheid om een onderwerp voor te leggen aan de verantwoordelijke VNG-commissie en/of het bestuur

  (NB: in de praktijk zijn vele wensen/zorgen bij gemeenten meer gebaat bij inhoudelijke verdieping binnen bestuur/commissies dan een stemming in een ALV)
- Maak bij de verantwoording over moties voortaan het volgende onderscheid en baseer daarop het afdoen of aanhouden van de betreffende motie:
    - *Moties die direct kunnen worden uitgevoerd*: breng deze in stemming en beschouw deze moties (op basis van toelichting in preadvies van het bestuur) daarna meteen als afgedaan. Het gaat hier om moties die volledig in lijn zijn met de VNG-inzet en waarop verantwoording in een volgende ALV geen toegevoegde waarde heeft
    - *Moties waarvan de uitvoering meer tijd vergt*: breng deze in stemming, leg in de eerstvolgende ALV verantwoording af en beschouw deze daarna als afgedaan
    - *Moties die langer actueel zijn vanwege de inhoud of vanuit politiek-strategische overwegingen*: breng deze in stemming, leg in de eerstvolgende ALV verantwoording af en houdt deze vervolgens aan
- Informeer de gemeenten via een vaste pagina op de VNG-website over de status van moties en de uitvoering ervan door te linken naar specifieke pagina's over het betreffende thema.
- Werk aan een "cultuurverandering" bij bestuur, commissies provinciale afdelingen, netwerken en gemeenten om te komen tot meer toegevoegde waarde van het instrument van de motie. Spreek elkaar constructief aan op de toegevoegde waarde voor gemeenten van in te dienen moties. Kom in goed overleg soms ook tot andere oplossingen om een thema waarop gemeenten zich zorgen maken/wensen hebben zichtbaar en bespreekbaar te maken. Dat kan bijvoorbeeld door agendering bestuur/commissies of in andere bestaande gremia of door het organiseren van een bijeenkomst of het houden van een enquête.

Voor de goede orde, met deze aanbevelingen wil de werkgroep niets afdoen aan het recht van gemeenten om moties in te dienen. Eerder heeft het bestuur reeds de dringende oproep aan gemeenten gedaan om bij indiening van moties dezelfde uiterlijke termijn te hanteren zoals die geldt voor amendementen (negen werkdagen voor de ALV). De oproep om goed naar de inhoud van moties te kijken kan worden gezien als een vergelijkbare oproep. Het is uiteindelijk aan gemeenten zelf om een motie in te dienen in de vorm en op het moment waarop zij dat willen. Wel stelt de werkgroep voor om de mogelijkheid om na de deadline moties in te dienen te beperken.

Opvolging van de aanbevelingen

Het VNG-bestuur heeft de aanbevelingen van de werkgroep overgenomen. Daarbij heeft het bestuur aangegeven het van belang te vinden dat de gemeenten en de verschillende netwerken tijdig over de nieuwe werkwijze worden geïnformeerd en worden gevraagd om zich in te zetten om de nieuwe werkwijze binnen hun achterban onder de aandacht te brengen.

CONCEPT NOTULEN ALGEMENE LEDENVERGADERING 14 JUNI 2023

Notulen van de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, op woensdag 14 juni 2023 in Martini Plaza in Groningen.

Aanwezig

Aanwezig zijn de leden van het bestuur met:

- Jan Van Zanen (burgemeester van Den Haag) als voorzitter van het eerste deel van de vergadering
- Sharon Dijksma (burgemeester Utrecht) als voorzitter van het tweede deel van de vergadering (het voorzitterschap is overgedragen bij agendapunt 9)
- de algemene directie van de Vereniging, alsmede, blijkens de ingeleverde presentiekaarten.

a. vertegenwoordigers van de volgende gemeenten, leden van de Vereniging

Aa en Hunze
Aalsmeer
Aalten
Achtkarspelen
Alblasserdam
Albrandswaard
Alkmaar
Almelo
Almere
Alphen aan den Rijn
Alphen-Chaam
Altena
Ameland
Amersfoort
Amstelveen
Amsterdam
Apeldoorn
Assen
Asten
Baarle-Nassau
Baarn
Barendrecht
Barneveld
Beek
Beesel
Berg en Dal
Bergeijk
Bergen (L)
Bergen NH
Bergen op Zoom
Berkelland
Bernheze
Best
Beuningen
Beverwijk
Bladel
Blaricum
Bloemendaal
Bodegraven-Reeuwijk
Boekel
Borger-Odoorn
Borne
Borsele
Boxtel
Breda
Bronckhorst
Brummen
Brunssum
Bunnik
Bunschoten
Buren
Capelle aan den IJssel
Castricum
Coevorden
Cranendonck
Culemborg
Dalfsen
Dantumadiel
De Bilt
De Fryske Marren
De Ronde Venen
De Wolden
Delft
Den Haag
Den Helder
Deurne
Deventer
Diemen
Dijk en Waard
Dinkelland
Doesburg
Doetinchem
Dongen
Dordrecht
Drechterland
Drimmelen
Dronten
Druten
Duiven
Echt-Susteren
Edam-Volendam
Ede
Eemnes
Eemsdelta
Eijsden-Margraten
Eindhoven
Elburg
Emmen
Enkhuizen
Enschede
Epe
Ermelo
Etten-Leur
Geertruidenberg
Geldrop-Mierlo
Gemert-Bakel
Gennep
Gilze en Rijen
Goeree-Overflakkee
Goes
Goirle
Gooise Meren
Gorinchem
Gouda
Groningen
Gulpen-Wittem
Haaksbergen
Haarlem
Haarlemmermeer
Hardenberg
Harderwijk
Hardinxveld-Giessendam
Harlingen

CONCEPT

Hattem
Heemskerk
Heemstede
Heerde
Heerenveen
Heerlen
Heeze-Leende
Hellendoorn
Helmond
Hendrik-Ido-Ambacht
Hengelo
Het Hogeland
Heumen
Heusden
Hillegom
Hilvarenbeek
Hilversum
Hoeksche Waard
Hof van Twente
Hollands Kroon
Hoogeveen
Hoorn
Horst aan de Maas
Houten
Huizen
Hulst
IJsselstein
Kaag en Braassem
Kampen
Kapelle
Katwijk
Koggenland
Krimpen aan den IJssel
Krimpenerwaard
Laarbeek
Land van Cuijk
Landgraaf
Landsmeer
Lansingerland
Laren
Leeuwarden
Leiden
Leidschendam-Voorburg
Lelystad
Leudal
Leusden
Lingewaard
Lisse
Lochem
Loon op Zand
Lopik
Losser
Maasdriel
Maasgouw
Maashorst
Maassluis
Maastricht
Medemblik
Meerssen
Meierijstad
Meppel
Middelburg
Midden-Delfland
Midden-Drenthe
Midden-Groningen
Moerdijk
Molenlanden
Montferland
Montfoort
Mook en Middelaar
Neder-Betuwe
Nederweert
Nieuwegein
Nieuwkoop
Nijkerk
Nijmegen
Nissewaard
Noardeast-Fryslân
Noord-Beveland
Noordenveld
Noordoostpolder
Nuenen, Gerwen en Nederwetten
Nunspeet
Oegstgeest
Oirschot
Oisterwijk
Oldambt
Oldebroek
Oldenzaal
Olst-Wijhe
Ommen
Oost Gelre
Oosterhout
Ooststellingwerf
Oostzaan
Opmeer
Opsterland
Oss
Oude IJsselstreek
Ouder-Amstel
Oudewater
Overbetuwe
Papendrecht
Peel en Maas
Pekela
Pijnacker-Nootdorp
Purmerend
Putten
Raalte
Reimerswaal
Renkum
Renswoude
Reusel-De Mierden
Rheden
Rhenen
Ridderkerk
Rijssen-Holten
Rijswijk
Roerdalen
Roermond
Roosendaal
Rotterdam
Rozendaal
Rucphen
Schagen
Scherpenzeel
Schiedam
Schouwen-Duiveland
's-Hertogenbosch
Simpelveld
Sint-Michielsgestel
Sittard-Geleen
Sliedrecht
Sluis
Smallingerland
Soest
Someren
Son en Breugel
Stadskanaal
Staphorst
Stede Broec
Steenwijkerland
Stein
Stichtse Vecht
Súdwest-Fryslân
Terneuzen
Terschelling
Teylingen
Tholen
Tiel
Tilburg
Tubbergen
Twenterand
Tynaarlo
Tytsjerksteradiel
Uitgeest
Uithoorn
Urk
Utrecht
Utrechtse Heuvelrug
Vaals
Valkenswaard

CONCEPT

Veendam
Veenendaal
Veere
Veldhoven
Velsen
Venlo
Venray
Vijfheerenlanden
Vlaardingen
Vlieland
Vlissingen
Voerendaal
Voorne aan Zee
Voorschoten
Voorst
Vught
Waadhoeke
Waalre
Waalwijk
Waddinxveen
Wageningen
Wassenaar
Waterland
Weert
West Betuwe
West Maas en Waal
Westerkwartier
Westerveld
Westerwolde
Westland
Weststellingwerf
Wierden
Wijchen
Wijdemeren
Wijk bij Duurstede
Winterswijk
Woensdrecht
Woerden
Wormerland
Woudenberg
Zaanstad
Zandvoort
Zeewolde
Zeist
Zevenaar
Zoetermeer
Zoeterwoude
Zuidplas
Zundert
Zutphen
Zwartewaterland
Zwijndrecht
Zwolle

CONCEPT

01. Opening en Agenda

De voorzitter heet de leden welkom en vraagt hun aandacht voor een bericht namens de Koning: “Graag bedank ik u voor het bericht dat Zijne Majesteit de Koning van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten mocht ontvangen ter gelegenheid van het VNG Congres op 13 en 14 juni in Groningen. Uw uiting van verbondenheid heeft de Koning zeer op prijs gesteld. Ik wens u een mooie bijeenkomst toe.”

De voorzitter geeft vervolgens een toelichting op de stemprocedure. Zoals gebruikelijk vindt in de ALV besluitvorming plaats op basis van gewogen stemmen. Elke gemeente heeft per 1000 inwoners 1 stem, met een maximum van 75 stemmen per gemeente. De uitslagen zijn openbaar en het stemgedrag wordt na de vergadering via de VNG-website bekend gemaakt. Het systeem wordt getest met een proefstemming. Alleen vooraf aangemelde sprekers kunnen het woord voeren.

Om toe te zien op een juist verloop van de stemmingen wordt een commissie van stemopneming aangewezen. Deze staat onder voorzitterschap van Paula Jorritsma-Verkade, burgemeester van Voorst.

02. Voorstel notulencommissie

Van deze vergadering zal het VNG-bureau een verslag uitwerken dat ter accordering op de eerstvolgende vergadering aan de leden wordt voorgelegd. Om toe te zien op een correcte weergave van de vergadering wordt statutair een notulencommissie ingesteld, bestaande uit ten minste drie personen.

De *voorzitter* stelt voor om de volgende drie personen te benoemen in de notulencommissie:

1. Mariëlle Giesbertz, wethouder Veldhoven
2. Matthijs van der Horst, raadsgriffier Stede Broec (red. per 1 oktober 2023 griffier Hoorn)
3. Ellen Nauta-van Moorsel, burgemeester Hof van Twente.

Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

3. Voorstel tot goedkeuring notulen Najaars ALV 2 december 2022

Aan de orde van behandeling is de vaststelling van de notulen van de vorige ledenvergadering van 22 december 2022 in Utrecht.

De notulencommissie voor deze vergadering werd gevormd door:

1. Femke Koekoek-Van de Kolk, raadslid Hoogeveen
2. Jan Nathan Rozendaal, burgemeester Elburg
3. Jacky Silos, wethouder Vlaardingen.

Zij hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van wat tijdens de vergadering is besproken en besloten.

Het voorstel tot goedkeuring van de notulen wordt bij acclamatie aangenomen.

CONCEPT

04. Mededelingen

De *voorzitter* kondigt aan dat de volgorde van de agenda zal worden aangepast in verband met de grote hoeveelheid ingediende moties en de wens om voldoende ruimte te scheppen voor de bespreking van de Verenigingsstrategie.

Voorts is er een nieuwe gemeente bijgekomen, de gemeente Voorne aan Zee.

05. Jaarverslag 2022, inclusief Financieel Jaarverslag en inhoudelijke verantwoording over het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU)

De voorzitter geeft aan dat het bestuurlijk verslag ter kennisname voorligt en dat het bestuur de leden vraagt om het Financieel Jaarverslag vast te stellen en om het bestuur décharge te verlenen.

Het voorstel wordt bij acclamatie aangenomen.

06. Voorstellen inzet en financiën VNG 2023

De *voorzitter* geeft aan dat het bestuur in totaal drie voorstellen aan de leden voorlegt:
a. Het contributievoorstel VNG voor 2024
b. De Kadernota 2024 met de ambities voor de beleidsinzet en de inzet op gebied van GGU
c. De GGU begroting 2024 en de financiële bijdrage aan het Fonds GGU, inclusief vijf proposities.

06a. Contributievoorstel 2024

Het voorstel is geheel conform de in de ALV van 2018 vastgestelde meerjarige systematiek. Er hebben zich geen insprekers gemeld.

Het voorstel wordt in stemming gebracht. Uitslag stemming: het voorstel is aangenomen met 98,58% van de stemmen.

06b. Kadernota 2024 met ambities beleidsinzet en inzet GGU
06c. GGU-begroting 2024 en financiële bijdrage Fonds GGU (inclusief 5 proposities)

Voor de voorstellen bij 6b.”Kadernota 2024” en 6c. “GGU-begroting 2024 en financiële bijdrage Fonds GGU (inclusief 5 proposities)” hebben zich geen insprekers gemeld. Deze samenhangende voorstellen voor ambities en daaraan gekoppelde financiële middelen worden in één enkele stemming aan de leden voorgelegd.

De voorstellen worden samen in stemming gebracht. Uitslag stemming: het voorstel is aangenomen met 98,81% van de stemmen.

CONCEPT

07. Stand van zaken actuele trajecten

Hierbij worden de volgende vier onderwerpen behandeld:
a. Het meerjarig financieel perspectief van gemeenten
b. Het principeakkoord Hervormingsagenda Jeugd
c. De verhoogde rijksdoelstelling voor CO_2-reductie
d. Actuele ontwikkelingen rond asiel en migratie.

7a. Meerjarig financieel perspectief gemeenten

De voorzitter geeft aan dat de VNG in de afgelopen periode de leden via ledenbrieven en andere kanalen op de hoogte heeft gehouden van actuele ontwikkelingen en initiatieven van de VNG. In vele gesprekken en via een enquête is nadrukkelijk de inbreng van de leden opgehaald. Vorige week maandag hebben de leden twee moties en de concept-resolutie “Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief” toegezonden. Vorige week dinsdag ontvingen de leden een aangepaste resolutie op basis van het gesprek in de bestuurlijke klankbordgroep, waarin de verschillende netwerken zijn vertegenwoordigd. Tenslotte ontvingen de leden vorige week vrijdag nog het tussenbericht van de taskforce “Taken en middelen”. De taskforce staat onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan.

De voorzitter stelt voor het gesprek hierover als volgt te voeren:

- Allereerst een toelichting namens het bestuur op de resolutie. Normaal gesproken zou Saskia Bruines, wethouder Den Haag en voorzitter van de commissie financiën, deze toelichting voor haar rekening nemen. In verband met overlijden van haar vader is zij helaas niet in de gelegenheid om dat te doen. Namens het bestuur ontvangen de leden nu een toelichting van Liesbeth Spies, burgemeester Alphen aan den Rijn en voorzitter van de commissie Bestuur & Veiligheid
- Een toelichting op de motie van de gemeente Leidschendam-Voorburg “afschaffing van de opschalingskorting”, door Sjoerd Potters, burgemeester De Bilt
- Een toelichting op de motie van de gemeente Beesel en andere gemeenten, getiteld “Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën”, door Bob Vostermans, burgemeester van Beesel
- Daarna de vooraf aangemelde insprekers en spontane insprekers
- Eventueel een inbreng in tweede termijn
- Stemming over de resolutie en de moties.

<u>Resolutie bestuur</u>

Commissievoorzitter Liesbeth Spies, geeft aan dat er geen misverstand mag bestaan. Gemeenten kunnen met de huidige kabinetsplannen hun taken niet uitvoeren. De voorgenomen forse bezuinigingen zijn een “feit” en geen “gevoel”. We willen het goede gesprek voeren met het Rijk, waarbij de opschalingskorting van tafel moet en het gat van 3 miljard euro al vanaf 2027 wordt gerepareerd. Alleen dan kunnen gemeenten de voorzieningen voor hun inwoners leveren.

CONCEPT

Motie Leidschendam-Voorburg c.s. "afschaffing van de opschalingskorting"
Sjoerd Potters, burgemeester De Bilt, geeft aan dat deze motie is gericht op het van tafel gaan van de opschalingskorting op het moment van de septembercirculaire. Het gaat om een onrechtvaardige strafkorting gericht op afgedwongen herindeling. Dit herindelingsbeleid is inmiddels terecht verlaten, maar deze korting bestaat nog steeds. Dat kan niet langer zo blijven. Als het Rijk niet over de brug komt moet de VNG "teruggeefgesprekken" met het Rijk gaan voeren over taken waarvoor in het verleden onvoldoende middelen zijn verstrekt. Alleen zo kunnen gemeenten hun taken voor hun inwoners waarmaken.

Motie Beesel c.s. "Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën"
Bob Vostermans, burgemeester Beesel, geeft aan dat de 28 indienende en 10 ondersteunende gemeenten zich allen ernstige zorgen maken over de financiële positie van gemeenten. De ingediende motie vormde de basis voor de latere resolutie van het VNG-bestuur, die dan ook van harte wordt gesteund. Op één punt is de motie scherper dan de resolutie. De motie roept op om als gemeenten geen nieuwe taken te aanvaarden zo lang er geen afspraken zijn over het financieel perspectief. Indien nodig moeten er teruggeefgesprekken met het Rijk worden gevoerd.

Na de toelichting van het bestuur en de indieners van de beide moties is het woord aan de vooraf aangemelde insprekers en daarna aan mogelijke spontane insprekers.

Bernard van den Beld, wethouder Kampen, geeft aan de grote zorgen te delen en ook de resolutie en moties te steunen. De resolutie van het bestuur is echter nog niet scherp genoeg op het punt van de loon-prijscompensatie, die reeds een probleem vormt in 2023 en niet pas in 2026. Het positieve saldo van de afgelopen jaren valt in de praktijk weg. Breng dit als VNG op korte termijn helder over aan het Rijk en zorg voor duidelijkheid voor het begrotingsproces van gemeenten.

Rob Duiven, raadslid Zoetermeer, stelt namens het Actiecomité Raadsleden in Verzet vast dat gemeenten door het Rijk nog steeds niet serieus worden genomen. Het Rijk legt zichzelf een veel lagere taakstelling op dan gemeenten. Hier moet het uitgangspunt zijn "gelijke monniken, gelijke kappen". De actiebereidheid is nog steeds groot om ervoor te zorgen dat gemeenten over stabiele en voldoende middelen beschikken.

Bert Nederveen, gemeente Westerkwartier, actief in de Kerngroep herijking Groningse en Friese gemeenten en het initiatief "Gemeenten in nood" steunt de resolutie en de moties. Hij wijst erop dat het financiële probleem snel groter wordt. De genoemde 3 miljard euro wordt in 2027 al bijna 4 miljard euro.

Liesbeth Spies, dankt de insprekers voor hun steun en aanscherpingen. Het gesprek over wat we niet meer kunnen doen bij forse kortingen vindt plaats in het kader van de opdracht van de taskforce Rinnooy Kan. Als het kabinet niet levert op Prinsjesdag zal dat gevolgen hebben voor de koers van de VNG. In de Najaars ALV zal hier sowieso op terug worden gekomen. Ook de andere aandachtspunten van de insprekers neemt het bestuur ter harte. Met de inflatiecorrectie is de VNG reeds bezig met als inzet om deze opnieuw te laten repareren

CONCEPT

Stemmingen over resolutie bestuur en beide moties

De resolutie van het bestuur “Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief” wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de resolutie is aangenomen met 97,20% van de stemmen.

De motie Leidschendam-Voorburg en anderen “afschaffing van de opschalingskorting” wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is aangenomen met 91,58% van de stemmen.

De motie Beesel en anderen “Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën” wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is aangenomen met 93,77% van de stemmen.

07b. Het principeakkoord Hervormingsagenda Jeugd

De voorzitter geeft aan dat het “Principeakkoord Hervormingsagenda Jeugd” het sluitstuk is van een lang onderhandelingsproces met vele partijen. Zoals gebruikelijk bij akkoorden met meerdere andere partijen, wordt dit akkoord niet amendabel aan de leden voorgelegd. Bij dit agendapunt zijn in totaal moties ontvangen.

De voorzitter stelt voor dit agendapunt als volgt te behandelen:

- Toelichting namens het bestuur door Cathalijne Dortmans, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs
- Behandeling van de motie Groningen “Hervormingsagenda instemming Najaars ALV mits wordt voldaan aan voorwaarden” en van de motie Heerlen en anderen, “Niet bouwen zonder vertrouwen”. Beide moties roepen op om niet in deze ALV, maar pas in de Najaars ALV een besluit te nemen over het principeakkoord. De beide moties zijn daarmee feitelijk een motie van orde. Als deze moties worden aangenomen kunnen wij vandaag geen besluit nemen over het principeakkoord. Als de moties worden verworpen gaan wij verder met de andere moties en het principeakkoord zelf
- Bij de behandeling van de andere moties wordt de volgende volgorde aangehouden:
    - Motie Nissewaard en anderen “Een uitvoerbare Hervormingsagenda Jeugd”
    - Motie Dijk en Waard en anderen “Hervormingsagenda Jeugd”
    - Motie Zeist/Almere en anderen “Ontschotting onderwijs, ondersteuning & zorg”
    - Motie Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijk ondersteuner huisartsen Jeugd GGZ”
    - Motie Apeldoorn “Hervormingsagenda Jeugd”
- Als laatste behandelen we het principeakkoord zelf
- Na de behandeling volgt stemming over de moties en het principeakkoord.

Motie Groningen “Hervormingsagenda instemming Najaars ALV mits wordt voldaan aan voorwaarden” en motie Heerlen en anderen “Niet bouwen zonder vertrouwen”

Cathalijne Dortmans, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, geeft een toelichting namens het bestuur. Het principeakkoord vloeit voort uit het eerdere advies van de Commissie van Wijzen en bevat een agenda om te komen tot inhoudelijke stappen en verbetering van het financieel perspectief van

CONCEPT

gemeenten. Alle betrokken partijen in de vijfhoek zijn het erover eens dat een voortvarende aanpak nodig is en willen op basis van het principeakkoord aan de slag. Uit de moties en andere signalen blijkt dat gemeenten zich vooral zorgen maken over de financiën en uitvoerbaarheid van het akkoord. Deze financiering is natuurlijk al veel langer een probleem op dit dossier. Wij hebben anderhalf jaar intensief met alle partijen onderhandeld over dit akkoord. Onderhandelingen die lange tijd vast te leken te lopen. Het Rijk bleek echter bereid om alsnog te bewegen en er ligt nu een stevig akkoord, waarin voorgenomen bezuinigingen worden bevroren en goede afspraken over financiële risico's zijn gemaakt. De belangrijkste afspraak is de inzet van een "Deskundigencommissie" die in 2025 en 2028 met adviezen zal komen. Eerder hadden wij met de "Commissie van wijzen" goede ervaringen. Het huidige akkoord is het maximaal haalbare en er is geen ruimte om meer binnen te halen. Uitstel van dit principeakkoord zou ten koste gaan van de doelgroep jeugd en zou betekenen dat wij zowel financieel als inhoudelijk terug bij af zijn. Het bestuur legt dit akkoord daarom met een positief advies aan de leden voor.

Manouska Molema, wethouder Groningen, geeft een toelichting op de motie van de gemeente Groningen. Zij geeft aan dat het de vraag is waar gemeenten de lijn trekken. Gemeenten willen een toekomst bieden aan de jeugd en er zijn veel stappen gezet. Ondanks de goede inspanningen neemt de problematiek echter toe. Het principeakkoord bevat veel goede elementen en de onderhandelaars verdienen een compliment. Er is echter nog onvoldoende aan onze randvoorwaarden voldaan: een gezond financieel perspectief, een uitvoerbare agenda en inzicht in de problematiek van jeugdigen. Er bestaat op dit moment nog teveel onzekerheid en de kaders voor de deskundigencommissie zijn nog niet duidelijk genoeg. Zij stelt voor om meer tijd te nemen voor de beantwoording van deze vragen en op dit moment nog niet in te stemmen met het principeakkoord.

Alex Schiffelers, wethouder Landgraaf, geeft een toelichting op de motie van de gemeente Heerlen en anderen (motie Parkstad). De zorgen op het gebied van jeugd worden breed gedeeld. Er is meer tijd nodig om tot een goed akkoord te komen, om tot goede uitwerking te komen en om draagvlak te creëren. De vijfhoek moet dit zien als een investering, die nodig is om te komen tot een goed akkoord.

De voorzitter geeft het woord aan de drie vooraf gemelde insprekers bij deze beide moties.

Michiel van Willigen, wethouder Zwolle, geeft aan dat de gesprekken al meer dan anderhalf jaar lopen. Het is hoog tijd om nu het akkoord te tekenen en te beginnen. De behaalde resultaten in de onderhandelingen zijn toereikend en er ligt een eerlijke verdeling van risico's. Bij uitstel nu zijn we weer terug bij af. Hij roept de ALV op om in te stemmen met het akkoord.

Miguel Ririhena, wethouder Tynaarlo, steunt het akkoord, maar constateert tegelijkertijd dat de zorg sterk onder druk staat. We moeten nu doorpakken en verantwoordelijkheid nemen. Daarbij is wel een duidelijke routekaart nodig.

Daan de Haas, wethouder Zuidplas, is slecht bij stem en laat de voorzitter zijn inbreng voorlezen. De gemeenten in Midden-Holland delen de zorgen die in de motie Groningen worden geuit, maar steunen toch het akkoord. Dat laat onverlet dat er behoefte blijft aan meer structurele duidelijkheid vanuit het Rijk.

CONCEPT

Tweede termijn

Cathalijne Dortmans, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, dankt alle insprekers voor hun inbreng en herkenbare suggesties. Zij benadrukt dat indien de moties Groningen en Heerlen zouden worden aangenomen dit uitstel van de uitvoering van de Hervormingsagenda betekent en dat dan wordt teruggevallen op eerdere forse bezuinigingen. Teruggaan naar de onderhandelingstafel met de vijfhoek zal niets opleveren. Dan gaat de vierhoek zonder de gemeenten verder. Met name de afspraken over de deskundigencommissie zijn belangrijk om het proces goed te laten verlopen. De zorgen over de gemeentefinanciën vanaf 2026 zijn zeer terecht, maar onze inzet op dat punt is in de resolutie van het bestuur en de moties Beesel en Leidschendam-Voorburg geadresseerd.

Alex Schiffelers, wethouder Landgraaf, geeft aan dat als de haven in zicht is, je nog niet het anker moet uitgooien en dat je bij een 100 meter sprint niet na 75 meter moet stoppen.

Manouska Molema, wethouder Groningen, benadrukt dat bij de motie Groningen niet over een nacht ijs is gegaan. Het onderhandelingsresultaat is wellicht het maximaal haalbare, maar er zijn ook principes. Naar verwachting zullen belangrijke elementen van de Hervormingsagenda ook zonder akkoord wel doorgaan. Aan onze randvoorwaarden is nog onvoldoende voldaan.

Stemming over moties Groningen en Heerlen

De motie Groningen “Hervormingsagenda instemming Najaars ALV mits wordt voldaan aan voorwaarden” wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is verworpen met 21,49% van de stemmen.

De motie Heerlen en anderen “Niet bouwen zonder vertrouwen” wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is verworpen met 18,50% van de stemmen.

Behandeling overige moties en principeakkoord

De voorzitter geeft aan dat, na het verwerpen van de moties van Groningen en Heerlen, nu de overige moties en het principeakkoord kunnen worden behandeld. Dat zijn de moties:

- Dijk en Waard en anderen “Hervormingsagenda Jeugd”
- Nissewaard en anderen “Een uitvoerbare Hervormingsagenda Jeugd”
- Apeldoorn “Hervormingsagenda Jeugd”.
- Motie Zeist en Almere “Ontschotting onderwijs, ondersteuning & zorg”
- Motie Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijk ondersteuner huisartsen Jeugd GGZ”.

Na behandeling van deze moties zal worden gestemd over het principeakkoord zelf.

Motie Dijk en Waard en anderen “Hervormingsagenda Jeugd”

Gerard Rep, wethouder Dijk en Waard, geeft aan dat in zijn regio voor een robuuste samenwerking is gekozen. Er is steun voor het akkoord, maar er zijn wel degelijk open eindjes die aandacht verdienen.

CONCEPT

Motie Nissewaard en anderen “Een uitvoerbare Hervormingsagenda Jeugd”
Wouter Struijk, wethouder Nissewaard, geeft aan dat de problematiek rond jeugd de gemeenten erg bezig houdt. Er zijn grote zorgen en veel vragen. Wat gaat er veranderen in de zorg voor jeugd en komen we tot echte verbeteringen? Het risico van weglopen van de onderhandelingstafel is te groot.

Inspreker Puck de Nijs, wethouder Schagen, geeft aan dat de jeugd niet langer kan wachten. Herijking van het beleid is nodig om te komen tot helderheid in de opgave en financieel perspectief.

Inspreker Rene Windhouwer, wethouder van de gemeente Nijkerk, geeft namens de gemeenten in Food Valley aan dat het bereikte onderhandelingsresultaat het maximaal haalbare is. Maar deze opgave moet breed worden opgepakt. Naast de vijfhoek zijn er nog meer belangrijke spelers. Hij roept de VNG en alle betrokken partijen op om de samenwerking te zoeken. Daarbij is het de vraag hoe binnen de Hervormingsagenda wordt omgegaan met de snel stijgende kosten.

Motie Apeldoorn “Hervormingsagenda Jeugd”
Henk van den Berge, wethouder Apeldoorn, geeft aan dat er aanvullende voorwaarden zijn waaraan moet worden voldaan voor een succesvolle uitvoering van de Hervormingsagenda. De motie vraagt het bestuur om zich in te zetten om deze voorwaarden te verwezenlijken in het verdere proces.

Cathalijne Dortmans, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, reageert namens het bestuur op de moties. Zij geeft aan de verschillende moties, ook gelet op de gegeven toelichting, te kunnen ondersteunen.

Stemming over de drie moties
De voorzitter stelt vast dat er over de drie moties geen stemming wordt verlangd en dat de leden bij acclamatie instemmen met:

- Dijk en Waard en anderen “Hervormingsagenda Jeugd”
- Nissewaard en anderen “Een uitvoerbare Hervormingsagenda Jeugd”
- Apeldoorn “Hervormingsagenda Jeugd”.

Motie Zeist en Almere “Ontschotting onderwijs, ondersteuning & zorg”
Angèle Welting, wethouder Zeist, geeft aan dat de nood ook in het onderwijs hoog is en het belangrijk is dat laagdrempelige hulp wordt geboden aan de kwetsbare doelgroep. Het is belangrijk dat de VNG ook de minister Onderwijs aan tafel brengt.

Motie Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijkondersteuner huisartsen Jeugd GGZ”
Ingrid Timmer, wethouder Brummen, geeft aan dat de inzet van praktijkondersteuners van huisartsen in de Jeugd GGZ zowel in het Integrale Zorgakkoord als in de hervormingsagenda terugkomt. In de praktijk is het voor gemeenten lastig om zelf met zorgverzekeraars tot afspraken te komen. De VNG wordt gevraagd om deze onderhandelingen met de zorgverzekeraars op centraal niveau voor de gemeenten te voeren.

CONCEPT

Cathalijne Dortmans, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, geeft aan beide moties te kunnen ondersteunen.

Stemming over de motie Zeist en Almere en de motie Brummen en anderen
De voorzitter stelt vast dat er over de beide moties geen stemming wordt verlangd en dat de leden bij acclamatie instemmen met:

- Motie Zeist en Almere “Ontschotting onderwijs, ondersteuning & zorg”
- Motie Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijkondersteuner huisartsen Jeugd GGZ”.

Stemming over moties en principeakkoord Hervormingsagenda Jeugd
Het principeakkoord Hervormingsagenda Jeugd wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: het akkoord is aangenomen met 94,11% van de stemmen.

Cathalijne Dortmans, commissievoorzitter Zorg, Jeugd en Onderwijs, dankt de leden voor hun vertrouwen en geeft aan dat de zorgen rond de uitvoering van de Hervormingsagenda herkenbaar zijn en worden gedeeld. Zij is iedereen dankbaar die in dit intensieve proces een bijdrage heeft geleverd. In het bijzonder spreekt zij haar dank uit richting Leon Meijer (wethouder Ede), Marjolijn Moorman (wethouder Amsterdam), Eelco Eerenberg (wethouder Utrecht), Saskia Bruines (wethouder Den Haag) en Sharon Dijksma (burgemeester Utrecht).

07c. Verhoogde Rijksdoelstellingen voor CO2-reductie

De voorzitter geeft aan dat het bij dit agendapunt om een stand zaken gaat en niet om een voorstel aan de leden. Er hebben zich bij dit punt twee insprekers gemeld. De voorzitter stelt voor om de insprekers het woord te geven bij de behandeling van de moties bij agendapunt 8.

07d. Asielzaken

De voorzitter geeft aan dat de leden bij dit agendapunt een resolutie en een motie hebben ontvangen: het voorstel van het bestuur voor de resolutie “Uit de opvangcrisis komen en blijven” en de motie Alphen aan den Rijn “Brandbrief asielbeleid” met het preadvies van het bestuur. Het bestuur heeft de indieners van de moties gevraagd om zich te scharen achter de resolutie en te overwegen de motie niet in stemming te brengen.

De voorzitter wil het gesprek over de resolutie en de motie als volgt voeren:

- Een toelichting op de resolutie namens het bestuur van Rutger Groot Wassink, voorzitter van de Tijdelijke Commissie Asiel & Migratie
- Een toelichting op de motie door Gert-Jan Schotanus, wethouder Alphen aan den Rijn
- Eventuele insprekers
- Na een eventuele reactie in tweede termijn volgt dan de stemming over de resolutie en indien nodig ook over de motie.

Rutger Groot Wassink, voorzitter van de Tijdelijke commissie Asiel & Migratie, geeft namens het bestuur een toelichting op de resolutie. Hij benadrukt dat Ter Apel niet ver weg is en de problemen

CONCEPT

groot zijn. Op dit moment ontbreekt goede regie. De resolutie vraagt het Rijk om regie te nemen en gemeenten beter te ondersteunen.

Gert-Jan Schotanus, wethouder Alphen aan den Rijn, geeft aan dat de gemeenten behoefte hebben aan duurzame oplossingen. Zijn gemeente schaart zich achter de resolutie en trekt de motie in.

Stemming over de resolutie

De resolutie “Uit de opvangcrisis komen en blijven” wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de resolutie is aangenomen met 98,83% van de stemmen.

Ordevoorstel vergaderagenda

De voorzitter stelt vast dat de vergadering uitloopt op het vergaderschema en stelt de leden voor om:

- agendapunt 8. “verantwoording uitvoering moties (inclusief nieuwe moties)” voorafgaand aan de rondvraag behandelen
- nu verder te gaan met de invulling van vacatures (waaronder invulling van het vicevoorzitterschap en de overdracht van het voorzitterschap) en daarna de Verenigingsstrategie 2030.

De ledenvergadering stemt in met dit voorstel.

9. Invulling vacatures VNG-bestuur en commissies

De voorzitter stelt voor het agendapunt “Invulling vacatures VNG-bestuur en commissies” als volgt te behandelen:

- Eerst het voorstel tot benoeming van de voorgedragen kandidaten in vacatures, waarvoor geen andere kandidaten zijn gesteld. Dat kan zoals gebruikelijk in een enkele stemming
- Daarna invulling van de vacature van vicevoorzitter, waarvoor er twee kandidaten zijn
- Tenslotte de overdracht van de voorzittershamer aan Sharon Dijksma, die in de Najaars ALV van 2 december 2022 reeds is benoemd als voorzitter vanaf dit moment voor een periode van vier jaar.

Benoeming kandidaten in vacatures zonder andere kandidaten

De voorzitter geeft aan dat besluitvorming over invulling van vacatures waarvoor geen andere kandidaten zijn gesteld, zoals gebruikelijk in een enkele stemming aan de leden wordt voorgelegd.

Stemming over het voorstel

De voorzitter stelt vast dat door de leden geen gewogen stemming wordt verlangd en dat de leden bij acclamatie instemmen met het voorstel.

Invulling vacature vicevoorzitterschap

De voorzitter geeft dat de leden in de ledenbrief van 24 mei jl. zijn geïnformeerd over de procedure voor de invulling van de vacature van vicevoorzitter, waarbij beide kandidaten - Koen Schuiling, burgemeester Groningen, en Mark Boumans, burgemeester Doetinchem - de gelegenheid is gegeven voor een toelichting op hun motivatie.

CONCEPT

De voorzitter wil bij de behandeling van dit agendapunt eerst het woord geven aan enkele insprekers over het “feit van de benoeming”. Dat gaat derhalve nog niet om de ondersteuning van een van de beide kandidaten, maar om de procedure.

Insprekers over feit van de benoeming

Foort van Oosten, burgemeester Nissewaard, geeft aan dat wij blij mogen zijn dat er twee prachtige kandidaten zijn voor het vicevoorzitterschap. Een kandidaat die is voorgedragen door de Voordrachtscommissie en een andere kandidaat die wordt gesteund door een groot aantal gemeenten. Waarom zou de VNG geen profijt kunnen hebben van de kwaliteiten van beide kandidaten?
Zo een oplossing is buiten de orde van de vergadering en wijkt af van de geldende procedure. Dat zou dus ook een werkafspraak vergen om het werken met twee vicevoorzitters ook formeel mogelijk te maken.

Roelof Bleker, burgemeester Enschede, sluit zich bij deze suggestie aan. Er gaat niets boven Groningen, maar ook de wijsheid uit het oosten kan de VNG goed gebruiken. De beide kandidaten voor het vicevoorzitterschap en de nieuwe voorzitter, Sharon Dijksma, hebben aangegeven zich te kunnen vinden in deze oplossing als de ledenvergadering daarvoor zou kiezen.

Jos Wienen, burgemeester Haarlem, geeft aan in principe geen voorstander te zijn van het afwijken van de procedure. In dit geval ziet hij echter reden om in het belang van de vereniging een uitzondering op de regel te maken. Hij sluit zich aan bij het voorstel.

Aant Jelle Soepboer, wethouder Noardeast Fryslân, geeft aan verrast te zijn door dit spontane voorstel waarop de leden zich niet hebben kunnen voorbereiden. Hij maakt de vergelijking met een schaakpartij die hij heeft meegemaakt, waarin er een duidelijke winnaar aan zat te komen maar beide spelers uiteindelijk toch akkoord gingen met remise. Beide spelers zijn ontevreden naar huis gegaan. Daarom wil hij graag gewoon stemmen over de beide kandidaten.

De voorzitter geeft aan dat het spontane ordevoorstel om met twee voorzitters te werken ook voor hem als een verrassing komt. Hij stelt vast dat beide kandidaten, indien de leden daarvoor zouden kiezen, bereid zijn om gezamenlijk de taken van het vicevoorzitterschap op zich te nemen. Op basis van het gevoerde gesprek legt hij de leden het volgende ordevoorstel voor.

Ordevoorstel:

- *Optie 1*: u geeft ons als bestuur opdracht om in de Najaars ALV een voorstel te doen om de mogelijkheid van een tweede vicevoorzitter te formaliseren én vraagt de beide kandidaten in overgangsperiode juni-december de taken van het vicevoorzitterschap op zich te nemen
- *Optie 2*: u kiest voor het doorgaan van de reguliere stemming over de kandidaten voor het vicevoorzitterschap.”

Het ordevoorstel wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de leden kiezen voor optie 2 van het ordevoorstel met een meerderheid van 51,02% van de stemmen.

CONCEPT

Verkiezing vicevoorzitter

De voorzitter geeft aan dat na het verwerpen van het ordevoorstel nu de verkiezing van de vicevoorzitter aan de orde is. Voorafgaand aan de stemming zal de voorzitter het woord geven aan:

- René Verhulst, voorzitter van de Voordrachtscommissie, voor een toelichting op het gevolgde proces en de voordracht van de Voordrachtscommissie
- Eventuele andere insprekers
- Koen Schuiling, voorgedragen kandidaat Voordrachtscommissie
- Mark Boumans, de door Doetinchem gestelde andere kandidaat.

René Verhulst, voorzitter van de Voordrachtscommissie, geeft aan zijn toelichting kort te houden. De verhalen van de beide kandidaten staan voorop. Wat het gevolgde proces betreft, de Voordrachtscommissie draagt statutair voor iedere vacature één kandidaat voor. Dus er moest worden gekozen. De Voordrachtscommissie heeft zich gebaseerd op de profielschets voor de vicevoorzitter en op de verwachtingen van de nieuwe vicevoorzitter, In de metafoor va Saint Patrick: de vicevoorzitter moet “onder-naast-in-boven” de voorzitter kunnen werken. Los van de gemaakte afweging binnen de Voordrachtscommissie staat centraal dat de vicevoorzitter er moet zijn voor alle gemeenten met al hun problemen en ervaringen.

Koen Schuiling, burgemeester Groningen, geeft een toelichting op zijn kandidatuur. Hij spreekt van een fantastisch mooi moment waarop hij met medekandidaat Mark Boumans voor de leden staat. Zij kennen elkaar al geruime tijd en hebben beiden hart voor de publieke zaak. Voor Koen Schuiling staat de wens tot samenwerking centraal, met provincies, waterschappen, regio’s en alle andere relevante partijen samenwerken. In Groningen heeft hij op zware dossiers ervaring opgedaan en heeft hij ook gesprekken gevoerd met het Rijk. Hij benadrukt dat het nu gaat om het belang en de eenheid van de vereniging.

Mark Boumans, burgemeester Doetinchem, geeft een toelichting op zijn kandidatuur. Hij toont zich allereerst dankbaar voor het mooie Congres in Groningen. Koen Schuiling was zijn eerste baas toen hij werkzaam was voor de gemeente Groningen. Hij bewaart daar goede herinneringen aan. Er staan nu twee goede kandidaten voor de leden en die moeten vooral stemmen op de kandidaat van hun voorkeur.

Stemming over kandidaten vicevoorzitter

De twee kandidaten worden in een stemming aan de leden voorgelegd.
Uitslag stemming: de leden kiezen Mark Boumans als vicevoorzitter met 61,09% van de stemmen.

Overdracht voorzitterschap

Voorzitter Jan van Zanen geeft aan dat na acht jaar een einde komt aan zijn voorzitterschap van de vereniging, dat hij altijd met veel plezier heeft uitgeoefend. Hij heeft er alle vertrouwen in dat de nieuwe voorzitter, Sharon Dijksma, alle plannen en ambities van de VNG verder zal weten te brengen. Dat is overigens niet altijd even gemakkelijk met de diverse achterban van ruim 340 gemeenten. Hij geeft aan afscheid te nemen als voorzitter, maar nog wel actief te blijven in de commissie Europa en Internationaal. Met de overhandiging van de voorzittershamer draagt hij ook symbolisch het voorzitterschap over aan Sharon Dijksma.

CONCEPT

Sharon Dijksma, de nieuwe voorzitter, vraagt Jan van Zanen om nog even te blijven voor een persoonlijke boodschap. Zij stelt vast dat de staande ovatie die hij van de leden kreeg blijk geeft van de grote waardering voor zijn inzet. Jan was er altijd en was ook zeer toegankelijk. Tegelijkertijd kon hij de hakken in het zand zetten wanneer dat in het belang van de gemeenten noodzakelijk was. Zij wil Jan namens het bestuur graag een blijk van waardering meegeven.

Allereerst wijst zij op zijn grote inzet te behoeve van de positie van lokale politieke partijen, zowel binnen en buiten de vereniging. De VNG en het Kennispunt lokale politieke partijen zullen jaarlijks een “Jan van Zanen lezing lokale politieke partijen” gaan organiseren. Daarnaast heeft het bestuur besloten om hem het erevoorzitterschap van de vereniging toe te kennen. Zij overhandigt hem de bijbehorende oorkonde.

Jan van Zanen geeft aan dankbaar te zijn voor de toekenning van het erevoorzitterschap, de instelling van de jaarlijkse “Jan van Zanen lezing lokale politieke partijen” en de waardering die hij van iedereen heeft mogen ontvangen.

De voorzitter geeft aan dat de inzet van Jan in de afgelopen periode ook kort in beeld wordt gebracht met een filmpje.
< Filmpje over inzet Jan voor de VNG ingesproken door voormalig vicevoorzitter Hubert Bruls >

Speech Sharon Dijksma
De voorzitter houdt een speech, waarin zij ingaat op haar ambities als voorzitter voor de komende jaren. Daarbij staat zij stil bij haar eigen jeugd in Groningen, het weerstaan van de verleiding om stad en platteland tegenover elkaar te stellen, de gelijke taken van gemeenten en behoefte aan onderlinge solidariteit, de uitdagingen om met gemeenten op basis van de Verenigingsstrategie 2030 “een stap naar voren te zetten” en het Rijk te overtuigen om in gemeenten te investeren.

De volledige speech is hier terug te vinden: https://vng.nl/sites/default/files/2023-06/speech-vng-voorzitter-sharon-dijksma-vng-jaarcongres-2023.pdf

10. Verenigingsstrategie 2030

De voorzitter geeft aan dat de Verenigingsstrategie 2030 als volgt zal worden behandeld:

- Eerst de behandeling van de motie De Bilt “Van onderop naar de top”, waarop het bestuur een positief preadvies heeft uitgebracht
- Daarna gelegenheid om in te spreken bij dit agendapunt
- Tenslotte de stemming over het voorstel voor de Verenigingsstrategie 2030.

Motie De Bilt
Gilbert Isabella, burgemeester van Houten, geeft een toelichting op de motie. Hij roept het bestuur op om in de Verenigingsstrategie 2030 de gelijkwaardige inbreng van verschillende netwerken goed te borgen. Ook moeten de netwerken een goede positie krijgen in de omkeringsstrategie en de VNG-governance. Benut de kracht van de netwerken, inclusief de provinciale afdelingen, voor een

CONCEPT

daadkrachtige en levendige vereniging. De motie beoogt niet om te komen tot een nieuwe formele governance, maar richt zich op een goede positie van alle netwerken.

De voorzitter kan zich helemaal vinden in deze inbreng en stelt voor de motie over te nemen en aan de slag te gaan.

De voorzitter stelt vast dat er geen stemming over de motie wordt verlangd en dat de motie bij acclamatie wordt aangenomen.

Verenigingsstrategie 2030

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers hebben aangemeld.

Het voorstel voor de Verenigingsstrategie 2030 wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: het voorstel is aangenomen met 99,77% van de stemmen.

08. Verantwoording bestuur over uitvoering moties

De voorzitter geeft aan dat de leden op 17 mei jl. een voorstel verantwoording door het bestuur over de uitvoering van moties heeft ontvangen en op 5 juni jl. nog zijn geïnformeerd over een aanvulling op de tekst bij de verantwoording over de motie Gorinchem over “streekziekenhuizen”.

Het bestuur stelt de leden voor:

- in te stemmen met de verantwoording door het bestuur over de uitvoering van de moties die in de Najaars ALV van 2 december zijn aangenomen en de eerder aangehouden moties.

Bij dit agendapunt behandelen we ook in totaal 14 nieuwe moties, die niet bij een ander agendapunt worden behandeld. Ook komt hier de inbreng aan bod van insprekers die geen motie indienen maar wel aandacht vragen voor hun onderwerp.

De voorzitter geeft aan dat dit agendapunt als volgt wordt behandeld:

- Eerst behandeling van de nieuwe moties
- Daarna woordvoering door de insprekers die geen motie hebben ingediend
- Tenslotte behandeling van het voorstel voor de verantwoording van het bestuur over de uitvoering van eerdere moties.

Behandeling nieuwe moties

De voorzitter geeft aan dat wij een groot aantal moties hebben ontvangen. De tijd om deze moties te behandelen is helaas beperkt. Daarom zal zij straks bij de moties, waarop het bestuur een positief preadvies heeft uitgebracht, de indieners van de motie steeds vragen:

- of een nadere toelichting op het podium nodig is
- of zij kunnen instemmen met het bij acclamatie vaststellen van de motie. Als iemand in de zaal bezwaar heeft tegen het stemmen bij acclamatie vraagt zij om dit duidelijk kenbaar te maken.

Motie Bronckhorst “Directe vertegenwoordiging gemeenten in regionale overleggen acute zorg (ROAZ)”

De voorzitter geeft aan dat het bestuur in zijn preadvies deze motie ontraadt.

CONCEPT

Evert Blaauw, wethouder Bronckhorst geeft een toelichting op de motie. Gemeenten hebben onvoldoende inspraak in besluiten over het sluiten en afschalen van acute zorg. Daarom bevat de motie een oproep aan het bestuur om in te zetten op directe vertegenwoordiging van gemeenten in de ROAZ.

Cathalijne Dortmans geeft een reactie namens het bestuur. Zij geeft aan dat het bestuur de motie ontraadt omdat directe vertegenwoordiging van gemeenten in de ROAZ niet haalbaar en niet wenselijk is. Gemeenten gaan namelijk niet over dit onderwerp. Bij de verantwoording over de eerdere motie van de gemeente Gorinchem over dit onderwerp heeft het bestuur toegelicht hoe gemeenten zich wel kunnen verhouden tot de ROAZ.

Evert Blaauw, wethouder Bronckhorst, geeft aan dat de huidige regelgeving onvoldoende zekerheid biedt voor gemeenten.

De motie wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is verworpen met 16,64% van de stemmen.

<u>Motie Ridderkerk “Meerderheidsbelang van het Rijk in regionale netbeheerders via uitgifte nieuwe aandelen”</u>
De voorzitter geeft aan dat het bestuur in zijn preadvies deze motie ontraadt.

Kees van der Duijn Schouten, wethouder Ridderkerk, geeft een toelichting op de motie. Hij geeft aan dat om de energietransitie te laten slagen regionale stroomnetten beter moeten worden benut. Om te versnellen is kapitaal nodig en er wordt op dit moment nog te weinig opgehaald. Ook is de huidige besluitvorming te weinig voortvarend. Een meerderheidsbelang van het Rijk biedt precies de oplossing die nodig is.

Lot van Hooijdonk, commissievoorzitter Economie, Klimaat, Energie & Milieu, geeft een reactie namens het bestuur. Zij deelt de zorgen over netwerkcongestie. Toch ontraadt het bestuur de motie omdat deze teveel voorsorteert op één oplossing voor één van de problemen. De problematiek is echter breder en er zijn ook meer mogelijke oplossingen. De VNG wil daarom met alle betrokken partijen komen tot omvattende oplossingen voor de bredere problematiek.

Kees van der Duijn Schouten, wethouder Ridderkerk, geeft aan dat deze specifieke problematiek zeer urgent is en het daarom wel wenselijk is om via een meerderheidsbelang van het Rijk op korte termijn daar iets aan te doen.

De motie wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is verworpen met 13,40% van de stemmen.

CONCEPT

Inspreker op bredere thema klimaat en duurzaamheid

Tanja de Jonge, wethouder Dordrecht, constateert dat er verschillende initiateven lopen op het bredere thema van klimaat en duurzaamheid. Om voldoende tempo te kunnen blijven ontwikkelen zijn zes uitgangspunten van belang:

- Gemeenten moeten beschikken over voldoende structurele financiële middelen
- Er moet een verplicht energielabel voor woningen komen
- Bij de Wet collectieve warmte moet toereikende financiering en voldoende aandacht voor gebruikers zijn
- De spanningsnetten moeten voorzien in de lokale behoefte
- In regelgeving moet de mogelijkheid worden opgenomen van lokale energiesystemen
- Elke doelgroep moet meekunnen in de transitie.

Lot van Hooijdonk, commissievoorzitter Economie, Klimaat, Energie & Milieu, is het helemaal eens met dit verhaal. He is belangrijk om continu met elkaar het gesprek hierover te blijven voeren. Dat gebeurt overigens morgen alweer. Verder is de herijking van middelen volgend jaar van groot belang.

Behandeling moties met positief preadvies

De voorzitter geeft aan dat nu de moties worden behandeld waarop het bestuur een positief preadvies heeft uitgebracht. Zij zal de indieners steeds vragen of een nadere toelichting op het podium nodig is en of zij kunnen instemmen met het bij acclamatie vaststellen van de motie.

Motie Reusel-De Mierden “Uitvoering Landelijke Beeindingsregelingen veehouderijlocaties”

De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Súdwest Fryslân e.a. “CAO Samen aan de slag: compensatie voor financiële achteruitgang werknemers met een beperking”

De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Losser “Openbreken cao SW en cao Aan de Slag”

De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

CONCEPT

Motie Heemstede e.a. “Geen Network and Information Security 2 (NIS2) in de keten, voordat we iets weten”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Ede “Vereenvoudigen en versoepelingen procedure korte wapenstok boa’s”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

René Verhulst, burgemeester Ede, benadrukt dat de motie geen oproep is om tot bewapening te komen, maar een oproep om mogelijk te maken dat gemeenten die dat willen ook in de gelegenheid zijn om van dit instrument gebruik te maken. De huidige procedure is te complex en neemt teveel tijd in beslag.

Guido van Vulpen, wethouder Wageningen, geeft aan te hechten aan de huidige zorgvuldige procedure. De gemeente zal daarom tegen de motie stemmen.

Liesbeth Spies, commissievoorzitter Bestuur & Veiligheid, reageert namens het bestuur. Zij geeft aan dat het principiële besluit om gebruik van de korte wapenstok mogelijk te maken reeds is genomen. In de praktijk blijkt de procedure inderdaad niet werkbaar. Hier is de VNG reeds met de minister over in gesprek.

De motie wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is aangenomen met 92,99% van de stemmen.

Motie Hoeksche Waard “Bijdrage structurele financiële middelen van het Rijk voor de uitvoering van de Omgevingswet”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie De Bilt e.a. “Duidelijkheid over beschikbare financiële middelen voor invoeringskosten Omgevingswet”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

CONCEPT

Motie Oostzaan “Financiering bodemtaken door gemeenten na invoering Omgevingswet”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Papendrecht “Verandering opzet Werkkostenregeling in relatie tot politieke ambtsdragers”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Land van Cuijk “Verhogen NHG norm voor woonwagens en standplaatsen”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Hoorn “Starterslening voor woonwagenbewoners”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

De motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Motie Buren “Treffen regeling gebruik chemische bestrijdingsmiddelen in relatie tot omvang spuitzones ten behoeve van woningbouw”
De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is om de motie toe te lichten en dat de gemeente instemt met besluitvorming bij acclamatie.

Martine de Bas, wethouder Buren, wijst op de onduidelijkheid die vaak bestaat over de uit het oogpunt van gezondheid verantwoorde afstand tussen woningbouw en terreinen waarop bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Het is wenselijk dat op basis van actuele wetenschappelijke actuele inzichten duidelijke regels worden gesteld. Voor een deel van de gemeenten vormt dit een groot probleem.

Liesbeth Grijsen, commissievoorzitter Ruimte, Wonen en Mobiliteit, reageert namens het bestuur. Zij geeft aan dat het bestuur de motie interpreteert als een oproep om te komen tot een verantwoord wetenschappelijk advies zodat we tot een heldere afspraak over een veilige afstand komen. Met die interpretatie steunt het bestuur de motie.

De motie wordt in stemming gebracht.
Uitslag stemming: de motie is aangenomen met 86,22% van de stemmen.

CONCEPT

Inspreker zonder motie

Sabine Schipper, raadslid van Zwijndrecht, vraagt aandacht voor de invulling van het voorzitterschap van de raad. Zij dient geen motie in, maar vraagt de VNG wel om de lokale afweging van gemeenteraden ten aanzien van het voorzitterschap van de raadscommissies blijvend onder de aandacht te brengen van de minister. Aanleiding voor het verzoek is de intrekking op 30 mei door de indieners van het initiatiefwetsvoorstel “Vervallen verplicht voorzitterschap commissies door raadsleden, statenleden en eilandsraadsleden”. Het wetsvoorstel strekte ertoe de verplichting van een interne voorzitter te schrappen, waardoor de gemeenteraad de mogelijkheid krijgt om ook niet-raadsleden te benoemen tot voorzitter. Gelet op de grote werkdruk van raadsleden is dit een slechte ontwikkeling. Deze oproep is een ondersteuning van het VNG-standpunt.

Liesbeth Spies, commissievoorzitter Bestuur & Veiligheid, reageert namens het bestuur. Zij geeft aan dat de oproep in lijn is met de inzet van de VNG en dat de VNG zeker bereid is om dit punt bij de minister nogmaals onder te aandacht te brengen.

Bestuursvoorstel verantwoording uitvoering afdoening moties

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers hebben aangemeld voor het voorstel van het bestuur aan de leden om in te stemmen met de verantwoording door het bestuur over de uitvoering van alle in de Najaars ALV van 2 december ingediende moties en de eerder aangehouden moties.

De voorzitter stelt vast dat er geen stemming wordt verlangd en dat het voorstel bij acclamatie wordt aangenomen.

11. Rondvraag/WVTTK

De voorzitter geeft aan dat zich geen insprekers hebben aangemeld voor de rondvraag. Zij kijkt terug op een zeer geslaagd Congres en bedankt daarvoor de gastgemeente Groningen en burgemeester Koen Schuiling, de medewerkers van het VNG-bureau en VNG Connect en alle anderen die een bijdrage aan dit congres hebben geleverd!

De voorzitter geeft aan dat, zoals gebruikelijk, aan het einde van dit Congres de gastlocatie van het VNG Congres voor het komend jaar zich bekend zal maken. De nieuwe gastgemeente zal zich op een eigen originele wijze presenteren. Zij dankt alle deelnemers voor hun aanwezigheid en spreekt de wens uit elkaar volgend jaar opnieuw te treffen.

< Gastgemeenten VNG Congres 2024: “Het groene hart” >

CONCEPT

05. VNG JAARPLAN EN BEGROTING 2024

Bijlage bij ledenbrief 3 november 2023: "Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023"

Gevraagd besluit
Kennis te nemen van VNG jaarplan en begroting 2024.

Toelichting

Aanleiding
Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 14 juni 2023 is de Kadernota voor 2024 vastgesteld.
Op hoofdlijnen zijn de plannen en ontwikkelingen ten aanzien van de beleidsinzet en de diensten en producten vanuit de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) beschreven. Daarin is een vijftal nieuwe proposities opgenomen en een viertal nieuwe structurele diensten toegevoegd. Op dat moment kon nog niet worden voorzien dat dit najaar verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn.
De kabinetsformatie wordt dé gelegenheid om onze omkeringsthema's te agenderen.

Ook voor het Jaarplan geldt dat de Verenigingsstrategie 2030 de kapstok vormt en dat de maatschappelijke opgaven voor gemeenten uitgangspunt zijn. In het Jaarplan staat hoe binnen de gestelde kaders uitvoering wordt gegeven aan deze uitdagingen. Ook is de begroting voor 2024 bijgevoegd, waarmee inzichtelijk wordt hoe de beschikbare middelen op verschillende thema's worden ingezet.

Het Jaarplan wordt ter kennisname aan de leden voorgelegd.

Leeswijzer Jaarplan
We openen dit VNG-brede Jaarplan met een hoofdstuk over een krachtige lokale overheid, waarin we ingaan op de plek die we als eerste overheid willen en moeten innemen in het openbaar bestuur. In elk hoofdstuk zijn de beleidsinzet, de structurele diensten en ontwikkelactiviteiten vanuit de GGU en de extern gefinancierde activiteiten opgenomen.

Wat is nieuw?
Extra ondersteuning aan de leden met de volgende vijf proposities.

1. Ontwikkelagenda gezond leven Gezond en Actief Leven Akkoord IZA/GALA (paragraaf 2.3)
2. Programma's fysieke leefomgeving (paragraaf 3.1 en 3.4)
3. Inkoop en aanbesteden (paragraaf 6.5)
4. VNG Academie en Kennishub (paragraaf 1.3)
5. Arbeidsmarktkrapte (paragraaf 4.5)

Daarnaast zijn in het Jaarplan vier nieuwe structurele diensten verwerkt, te weten:

a. Structurele dienstverlening Omgevingswet
b. Haven-standaard
c. Single Digital Gateway invoervoorziening
d. Doorontwikkeling Informatie Beveiligingsdienst.

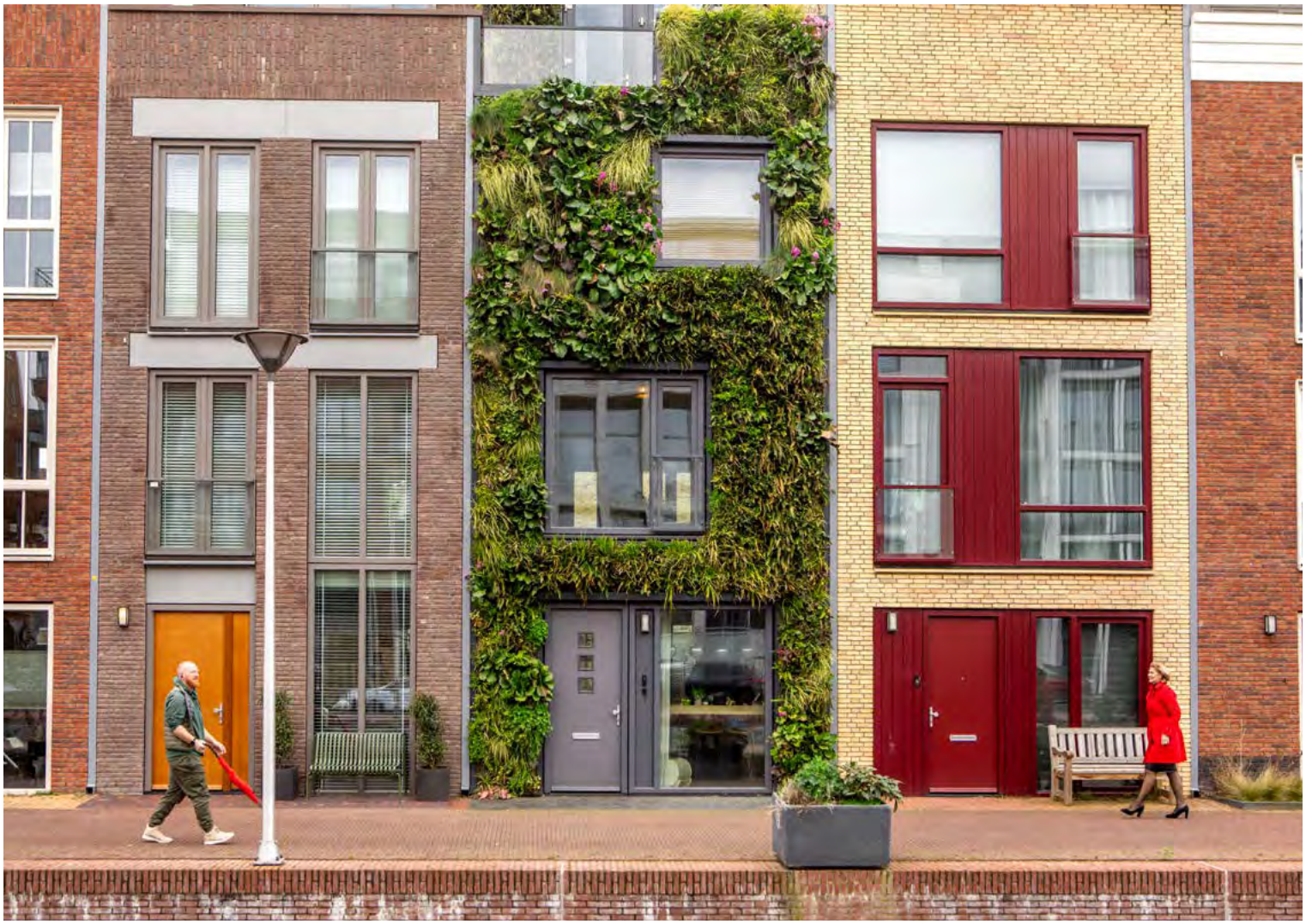
Begroting 2024

De begroting betreft de organisatie van de VNG, waarbij VNG Diensten B.V. en dochterbedrijven buiten beschouwing zijn gelaten. De inkomsten bestaan enerzijds uit contributie en de inzet eigen vermogen en anderzijds uit subsidies en het Fonds GGU. In de VNG begroting zijn deze laatste twee opgenomen zonder resultaatseffect. Opbrengsten en kosten zijn aan elkaar gelijk. De in de begroting gepresenteerde omvang van het GGU-fonds is € 70,8 miljoen, met een eigen bijdrage van de leden ter hoogte van 67,49 mln. Deze eigen bijdrage is al in de ALV van juni door de leden vastgesteld.
In de begroting staan ook projecten waarvoor de VNG vrijwel zeker subsidie krijgt. Verplichtingen ten laste van subsidies worden pas aangegaan als de toezegging definitief is.

Bijlagen: VNG Jaarplan 2024 (inclusief begroting 2024)

VNG Jaarplan 2024

Beleidsinzet & Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

26 oktober 2023

Inhoud

Inleiding 4

1 Een krachtige lokale overheid 7

1.1 Verenigingsstrategie 10
1.2 Visie Nederland 2040 12
1.3 Kennis en leren 13
1.4 Kabinetsformatie 15

2 Inclusieve Samenleving 16

2.1 Jeugd en kansengelijkheid 20
2.2 Bestaanszekerheid 25
2.3 Gezond leven 31
2.4 Platform sociaal domein 37

3 Leefomgeving 40

3.1 Fysieke leefomgeving 43
3.2 Omgevingswet 50
3.3 Energie en klimaat 53
3.4 Regionale economie 58

4 Lokaal bestuur en veiligheid 60

4.1 Vitale lokale democratie 63
4.2 De veilige gemeente 67
4.3 Gemeenterecht 71
4.4 Gemeentefinanciën 73
4.5 Werkgeversfunctie 76

5 Digitale Samenleving 78

5.1 Agenda Digitale Veiligheid 81
5.2 Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 85
5.3 (Interbestuurlijke) datastrategie 88
5.4 Trends en Innovatie 92

6 Versterken Lokale Uitvoering 94

6.1 Inclusieve dienstverlening 97
6.2 Digitale overheid 101
6.3 Open overheid en archieven 108
6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht 110
6.5. Collectieve inkoopkracht, beleid, uitvoering en beheer 113
6.6 Risicobeheer 116

7 Europa en international 119

7.1 Europa 122
7.2 Internationaal 124

8 De organisatie 126

8.1 Verenigingsondersteuning 129
8.2 Communicatie 131
8.3 VNG Connect:verbindende kennismakelaar 132
8.4 Bedrijfsvoering 134

9 Financiën 136

Inleiding

Stap naar voren! In 2024 gaat het om een forse eerste stap waarmee we invulling geven aan onze verenigingsstrategie. Vele stappen zullen nog volgen op onze weg tot 2030. Centraal staat de ambitie om de rol van eerste overheid met verve te spelen. Dat is een grote verantwoordelijkheid. Wat we ons als collectief van gemeenten ook heel krachtig realiseren.

Je kunt pas een betere overheid zijn als inwoners weten dat ze kunnen rekenen op gemeenten als hun bondgenoot. De vraag of beleid uitvoerbaar is, moet dan ook vroegtijdig gesteld worden. We komen in de problemen wanneer het rijk ons forceert om wetten, regels en plannen uit te voeren zonder daar passende middelen en bevoegdheden bij aan te reiken. Alhoewel het in onze aard zit om daar met de beste wil weer chocola van te maken, is het natuurlijk oneindig veel effectiever om daarover vooraf goed denkwerk te verrichten.

Dat is de sleutel tot het herwinnen van vertrouwen in de maatschappij. Ik zie dat als de grootste opgave, die als het ware boven alle actuele maatschappelijke vraagstukken hangt. Dat kunnen we gezamenlijk bereiken door vanuit inwoners en ondernemers te denken. Daar is de lokale overheid dé aangewezen bestuurslaag voor.

De kabinetsformatie wordt de gelegenheid om onze omkeringsthema's te agenderen. De overheid moet menselijker, krachtiger en groener, wat ook aansluit op de Visie Nederland 2040. In een tijd van grote transities en onrust hebben we bestaanszekerheid voor mensen te garanderen.

Wat mij betreft gaan we er samen een goed jaar van maken waarin de verenigingsstrategie ons richting geeft. Met vertrouwde belangenbehartiging vanuit de VNG. En nieuw elan voor de ondersteuning van de uitvoering. Dat doen we schouder aan schouder. Met 170.000 gemeente-ambtenaren die één bestuurslaag vormen. In een tijd van arbeidsmarktkrapte hebben we elkaar ontzettend hard nodig.

Ik hoop dat u dit Jaarplan ook leest als een uitnodiging. Een uitnodiging om gezamenlijk op te trekken, en samenwerking te zoeken in de aanpak van de grote maatschappelijke vraagstukken waar we voor staan. Samen is een synoniem voor sterker.

Leonard Geluk
Algemeen directeur VNG

Leeswijzer

Lezend in dit Jaarplan zult u merken dat we dit jaar weer extra stappen hebben gezet in het inzichtelijk maken van de activiteiten van onze vereniging. Nieuw in 2024 is bijvoorbeeld dat we projecten vermelden die extern gefinancierd worden. Dit geeft u een totaaloverzicht van lopende activiteiten en inzet. Daarnaast, zoals u gewend bent, een uitsplitsing van beleidsinzet (financiering via contributie) en de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) – zowel de structurele diensten als de tijdelijke ontwikkelbudgetten.

Propositie **Omkeringsthema**

Er zijn vijf proposities goedgekeurd op de ALV in Groningen. Dit betekent dat de VNG het aankomend jaar meer inzet zal plegen op de volgende onderwerpen:

- Ontwikkelagenda gezond leven
  Gezond en Actief Leven Akkoord IZA/GALA — paragraaf 2.3
- Programma's fysieke leefomgeving — paragraaf 3.1 en 3.4
- Inkoop en aanbesteden — paragraaf 6.5
- VNG Academie en Kennishub — paragraaf 1.3
- Arbeidsmarktkrapte — paragraaf 4.5

Deze, en de vijf omkeringsthema's in de Verenigingsstrategie hebben we in het Jaarplan 2024 gemarkeerd.

1
Een krachtige lokale overheid
Stap naar voren
2
Inclusieve samenleving
Naast kwetsbare inwoners staan
3
Leefomgeving
Inrichting van Nederland
4
Lokaal bestuur en veiligheid
Vitale lokale democratie
5
Digitale samenleving
Digitaal veilig zijn en blijven
6
Versterken Lokale Uitvoering
Dienstverlening vanuit inwonersperspectief
7
Europa en internationaal
Grenzeloze belangenbehartiging
8
De organisatie
Ontmoeting creëert verbondenheid
Jaarplan 2024
VNG

1

Een krachtige lokale overheid

1.1 Verenigingsstrategie
1.2 Visie Nederland 2040
1.3 Kennis en leren
1.4 Kabinetsformatie

Sharon Dijksma

Burgemeester Utrecht, voorzitter VNG

Leonard Geluk

Algemeen directeur VNG

Voorbereiden op een bumpy ride

Sharon Dijksma: "De kabinetsformatie wordt dé gelegenheid om de rijksagenda te beïnvloeden. Dat doen wij voluit, al vanaf het moment dat de verkiezingsprogramma's werden geschreven. We voeren een serieuze en zware lobby waarin we ons geluid markeren."

Leonard Geluk: "Er is geen ministerie die stappen kan zetten zonder gemeenten. Een kabinet kan niet om de gemeenten heen. Mooi dat de komst van een nieuw kabinet een kans geeft de interbestuurlijke samenwerking te verbeteren."

Sharon Dijksma: "We gaan tijdens de formatie best wat vragen van de wendbaarheid van onze leden. Om ons te helpen met één mond te spreken tijdens de kabinetsformatie. Riemen vast, het wordt een 'bumpy ride'!"

Leonard Geluk: "We gaan niet over gebaande paden. We zoeken onze weg met elkaar. Dat is een creatief deel van ons werk. Het brengt ons op nieuwe wegen voor een beter bestuur."

Sharon Dijksma: "Alle ontwikkelingen liggen voor een belangrijk deel in elkaars verlengde. Want zowel de verenigingsstrategie als de inhoud waaraan we werken met onze visie op Nederland 2040, alsook de inzet die er is in de kabinetsformatie, zijn steeds op hetzelfde gericht: Het beter in positie krijgen van de gemeenten in dit land, als eerste overheid die er echt toe doet. De timing van al deze ontwikkelingen is heel goed!"

Leonard Geluk: "Wij zullen er steeds alles aan doen om als gemeenten bij te dragen aan een overheid die niet blijft hangen in korte termijn keuzes waar geen problemen mee worden opgelost. Zodat mensen zien dat de problemen in dit land niet vooruit worden geschoven maar daadkrachtig worden aangepakt. Daarin kunnen wij als gemeenten heel goed het verschil maken."

Sharon Dijksma: "De stap naar voren is een uiting van emancipatie. Een lokale overheid die zelf definieert wat er nodig is. Ik merk dat de tijd daar rijp voor is. Het wordt breed gezien dat gemeenten het dichtst bij de inwoners staan. Daardoor zijn we minder bang voor verandering omdat de verandering nu eenmaal onder onze neus plaatsvindt."

Leonard Geluk: "Wat we nodig hebben, is dat de overheid vanuit de mensen zelf doordenkt wat er moet gebeuren. En dan kom je dus bij de gemeente uit, als gezicht van de overheid. Herwinnen van vertrouwen doe je van beneden naar boven."

Sharon Dijksma: "Gemeenten zijn letterlijk aanraakbaar in dorpen en steden. Dat is de nabijheid van de overheid die ik zelf heel belangrijk vind. Dit biedt een kans om de menselijke kant van de overheid te laten zien."

Leonard Geluk: "De kern van de verenigingsstrategie is: We zetten een stap naar voren. De kracht van de gemeente is dat het bij mensen zelf - van gezinnen tot bedrijven - allemaal samenkomt."

Sharon Dijksma: "Dat we dit gezamenlijk doen, maakt het zo krachtig. Natuurlijk zijn er verschillen tussen de gemeenten, maar één groot ding bindt ons allemaal: het belang van de inwoners. Op alle leefgebieden. Het is aan ons om die krachten te bundelen. Ook dát is de verenigingsstrategie: we komen met één verhaal."

Leonard Geluk: "De stap naar voren moeten we echt met elkaar zetten. Wat doen we zélf om vertrouwen te herstellen? Hoe zijn wij een goede overheid als het gaat om woningbouw, klimaat en bestaanszekerheid? Kom gezamenlijk met ideeën en voorstellen om Nederland beter te maken. Zodat we de titel 'eerste overheid' ook waarmaken."

Sharon Dijksma: "Ik zie de verenigingsstrategie als een uitnodiging aan onze veelkleurige achterban: ga mee in die stap naar voren. Laten we onze positie verder op de kaart zetten. En bepaal met ons mee hoe dat eruit moet zien."

1.1 Verenigingsstrategie

De VNG werkt via verschillende sporen aan haar plannen om samen met de leden de kracht van de lokale overheid verder te versterken. De missie om agendabepalend te zijn en uitvoering centraal te stellen is uitgewerkt in de Verenigingsstrategie 2030. Daarnaast heeft de VNG samen met De Argumentenfabriek het initiatief genomen voor de denktank 'Nederland 2040: een toekomstbeeld'. Ook investeert de VNG in kennis en leren van elkaar door de instelling van een VNG Kennishub en de doorontwikkeling van de VNG Academie.
Als één sterke bestuurslaag zetten gemeenten een stap naar voren op thema's die inwoners en ondernemers direct raken. Dit noemen we 'omkeringsthema's'. Bij omkeringsthema's nemen gemeenten het initiatief, pakken verantwoordelijkheid en dragen zij zelf oplossingen aan voor maatschappelijke problemen die het meest de leefwereld van inwoners beïnvloeden. Door beleid, wetgeving en uitvoering op elkaar af te stemmen samen met het rijk, kan verschil gemaakt worden.

Omkeringsthema

De vijf omkeringsthema's zijn:

1. Bestaanszekerheid	paragraaf 2.2 Bestaanszekerheid
2. Kansengelijkheid	paragraaf 2.1 Jeugd en kansengelijkheid
3. Gezond leven en ouder worden	paragraaf 2.3 Gezond leven
4. Ruimtelijke puzzel: Inrichting Nederland	paragraaf 3.1 Fysieke leefomgeving
5. Klimaat en energie	paragraaf 3.3 Energie en klimaat

We nemen daarop het initiatief om in samenwerking met de leden het verschil te maken.

Verenigingsstrategie

Beleidsinzet

Met de verenigingsstrategie 'Stap naar voren' geven we gezamenlijk invulling aan de positionering en professionalisering van de 342 Nederlandse gemeenten. Deze strategie is in de ALV van juni 2023 vastgesteld. In 2024 brengen we de verenigingsstrategie 2030 van papier naar praktijk door deze voor het voetlicht te brengen bij gemeenten, rijk en andere samenwerkingspartners. De VNG faciliteert de organisatie en de leden in het zetten van een stap naar voren. Daarnaast faciliteren we de uitwerking en uitrol van de omkeringsthema's. Tot slot coördineren wij de uitwerking en uitrol van de ontwikkelpunten. We agenderen zelf oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Dit alles doen wij om als gemeenten een gelijkwaardige gesprekspartner te zijn voor het rijk.

Knooppunt van netwerken

Beleidsinzet

Een belangrijk onderdeel van de verenigingsstrategie is dat de VNG zich verder ontwikkelt als knooppunt van netwerken. Gemeenten organiseren zich rondom diverse gemene delers in netwerken. Als VNG zijn we een spil in al deze verschillende netwerken. Zo kunnen we ervoor zorgen dat de gemeenten elkaar op het juiste moment kunnen vinden en onderhouden we contacten met de netwerken. Als knooppunt van netwerken werkt de VNG aan het optimaliseren van de samenwerking tussen de VNG en alle netwerken.
Tegen het licht van almaar complexere gemeentelijke taken, zoeken we daarin naar maximale synergie. Vanuit onze regiegrol versterken wij de informatie- en kennispositie van onze leden. Ook de versterking van de kwaliteit van de beleids- en standpuntbepaling en lobby draagt bij aan de verdere ontwikkeling van de VNG als knooppunt van netwerken.
De VNG sluit risico's op interferentie uit.

Wat gaan we in 2024 doen? De VNG brengt de netwerken in beeld en maakt een uitgebreide analyse hiervan. De VNG werkt samen met een aantal geselecteerde netwerken een toekomstbeeld, strategie en werkwijze voor hernieuwde samenwerking uit. En de VNG actualiseert indien nodig de ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuren met deze netwerken.

1.2 Visie Nederland 2040

Nederland heeft behoefte aan een verhaal dat helpt keuzes te maken. Een verhaal dat inspireert en houvast geeft in besluitvorming. Dat is het vertrekpunt van de onafhankelijke Denktank Nederland 2040, die in het leven is geroepen op initiatief van de VNG en De Argumentenfabriek. Het toekomstbeeld kent drie hoofdoelen:

- Een krachtiger Nederland
- Een groener Nederland
- Een menselijker Nederland

De denktank presenteerde dit toekomstbeeld tijdens het VNG Jaarcongres in juni 2023.

Nederland 2040

Door Denktank Nederland 2040 te faciliteren, dragen we bij aan een meer lange termijn-focus van het nieuwe kabinet. We ondersteunen onze leden door mee te inspireren op visievorming. Wat gaan we in 2024 doen? De denktank biedt in januari een stuk aan aan de informateur. Lopende het jaar inspireren we onze leden met bijvoorbeeld bijeenkomsten. Wat we hiermee willen bereiken, is dat onze leden zich bewegen in een meer voorspelbare omgeving en vermijdbare crises worden voorkomen. Onze acties dragen bij aan besluit-vorming die meer gefocust is op de lange(re) termijn.

1.3 Kennis en leren

Propositie

Hoewel elke gemeente uniek is, zijn er ook veel overeenkomsten. Onze leden staan voor dezelfde grote opgaven en bieden die het hoofd met creatieve, slimme aanpakken. Door een effectieve inzet van instrumenten (personeel, financiën, regelgeving, digitalisering) komen gemeenten tot oplossingen. Leren van elkaars ideeën en aanpakken kan veel tijd en geld besparen; waarom het wiel opnieuw uitvinden als deze ergens anders al op de plank ligt? Het gaat erom te weten wat waar wanneer werkt, rekening houdend met de uniciteit van al die gemeenten. De VNG bevordert de kennispositie van gemeenten. We streven naar meer integraliteit. We bieden ondersteuning waar dat het meeste nodig is. Dit versterkt onze positie richting rijk en ketenpartners.

VNG Kennishub & VNG Academie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Om de kennisbasis, gericht op de complexe opgaven, van onze leden te versterken worden een kennishub en academie ingericht die kennisontwikkeling, kennisdelen en leren voor leden en VNG organiseren. Dat gebeurt in inhoudelijke samenhang met de strategie- en visietrajecten. Kennisdeling en -borging doen we door het professionaliseren van kennis-netwerken en vraagarticulatie op ambtelijk en bestuurlijk niveau en het organiseren van leernetwerken (in nauwe samenwerking met onze partners).

De VNG wil optimaal bijdragen aan een sterkere lokale overheid, waar kennis, leren en ontwikkelen voor gemeenten centraal staat. Hierdoor zijn gemeenten beter in staat om hun beleidsvorming en -uitvoering te onderbouwen. Dat doen we door het voortzetten van de Kennishub en het inrichten van een VNG Academie in 2024.
In 2024 zet de Kennishub in op het ontwikkelen, delen en borgen van kennis.

Dat betekent concreet: 1) samenwerking met en agendering bij kennisinstellingen, 2) ontsluiten van relevante, gevalideerde en actuele kennis gericht op de omkeringsthema's en 3) samenwerken met lokale en regionale kennisnetwerken (en doorontwikkeling van de VNG gereedschapskist).

In 2024 organiseren we vanuit de VNG Academie een breed leer- en ontwikkelaanbod voor ambtenaren en bestuurders. Dit aanbod is gericht op de omkeringsthema's, kerntaken van de gemeenten (zoals gemeentefinanciën, lokaal bestuur en recht) en nieuwe wet- en regelgeving. Dit doen wij in nauwe samenwerking met onze partners, zoals de beroeps- en belangenverenigingen en het A&O fonds Gemeenten.

Wat levert dit op? Met de nieuwe academie wordt leren en kennisontwikkeling en -deling collectief en in samenhang gecoördineerd en gestructureerd. Dat gebeurt domeinoverstijgend. Deze centrale inhoudelijke coördinatie draagt bij aan een sterkere lokale overheid en levert de leden uiteindelijk kwaliteit, efficiency en geldbesparing op. De kennisontwikkeling is bovendien afgestemd op de gemeentelijke behoeften. Wij voeren gesprekken met gemeenten en kennisinstellingen en we agenderen lacunes. Tevens bemiddelen we tussen gemeenten en kennisinstellingen, zodat wetenschappelijke bronnen en toegang tot kennisinstituten worden ontsloten. Hierdoor beschikken gemeenten over actuele, gevalideerde kennis waarmee de kwaliteit van hun beleid en uitvoering groter wordt, robuuster, beter onderbouwd. Tevens ontstaan robuuste lerende netwerken en borging van kennis door continuïteit.

Het realiseren van een integraal en toegankelijk aanbod van opleiding en training van (markt) partijen voor alle gemeenten en de VNG draagt bij aan goed opgeleide ambtenaren. Dankzij de collectieve programma's en projecten blijven deze bovendien geborgd. Door aan de voorkant opleiden al mee te nemen bij grote transitieprogramma's kan de VNG Academie een grote rol spelen in het efficiënt invoeren of wijzigen van ambtelijke organisaties. Onze adviseurs 'leren en ontwikkelen' en de kennismakelaars zijn eenvoudig toegankelijk en kunnen snel inspelen op vragen van de VNG-leden. Het ontwikkelaanbod sluit aan bij de beleidspraktijk en de uitvoering. De leerstrategie is van en voor de VNG en bouwt daarmee voort op de benodigde competenties om onze leden goed te bedienen.

1.4 Kabinetsformatie

De VNG heeft een programma Inzet Kabinetsformatie met als doel om de gemeentelijke belangen zo hoog mogelijk op de agenda van het nieuwe kabinet te krijgen. Met dit programma zorgen we voor een optimale samenhang tussen al onze inspanningen richting Den Haag, leden en maatschappelijke partners.

Inzet Kabinetsformatie

Beleidsinzet

Voorafgaand aan en tijdens de kabinetsformatie laat de VNG zien dat gemeenten een zelfbewuste, taakvolwassen bestuurslaag vormen, die de stap naar voren zetten. Deze stap naar voren bestaat uit het bepleiten vanuit de maatschappelijke opgaven wat er nodig is. Daarbij zal de VNG op de omkeringsthema's vanuit de lokale kracht aanbieden aan het rijk om de ambities van de nieuwe coalitie te realiseren. In 2024 rollen we de strategie die de leden op 1 december 2023 vaststellen uit. We proberen politieke partijen en ministeries te doordringen van de belangen van gemeenten.

2 Inclusieve Samenleving

2.1 Jeugd en kansengelijkheid
2.2 Bestaanszekerheid
2.3 Gezond leven
2.4 Platform sociaal domein

Cathalijne Dortmans

Wethouder Helmond, voorzitter VNG-commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs

Peter Heijkoop

Wethouder Dordrecht, voorzitter VNG-commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie

Ingrid Hoogstrate

VNG directeur Beleid Inclusieve Samenleving

Uitvoeringskracht is beleidskracht

Cathalijne Dortmans: "Een nieuw kabinet biedt kansen op een opgavegerichte langetermijnvisie. En dat mag met positivisme, want het voordeel van de decentralisaties in het sociaal domein is nog steeds dat beleidsterreinen in samenhang worden bezien."

Peter Heijkoop: "Bij een positieve visie hoort ook dat je lef toont. Dat je durft te investeren in structurele verbeteringen, ook al zie je de resultaten daar pas later van. Laat het integrale plaatje zien om zorg bereikbaar en beschikbaar te houden voor de mensen die het echt nodig hebben."

Ingrid Hoogstrate: "Ook asiel en migratie vragen om een integrale blik, want die geven nog 's extra druk op de gemeentelijke organisaties. Er speelt veel meer dan alleen huisvesting en veiligheid. Het gaat over allerlei aanvullende voorzieningen."

Peter Heijkoop: "Een opgavegerichte aanpak is inderdaad erg belangrijk. Dat zie je bijvoorbeeld aan de ad hoc georganiseerde schoolmaaltijden. Een kortdurende beleidsmaatregel die voorbijgaat aan twee onderliggende problemen. Namelijk ten eerste het gebrek aan gelijke kansen voor jonge kinderen om zich te ontwikkelen en ten tweede dat mensen gewoon de eindjes niet aan elkaar geknoopt krijgen. Het is wenselijk om vanuit een collectief aan één programma te bouwen."

Cathalijne Dortmans: "Het zou goed zijn als er geen dichtgetimmerd coalitie-akkoord komt. Ik zou als volwaardige partners (rijk en gemeenten) in gezamenlijkheid invulling willen geven aan de grote maatschappelijke thema's. Met natuurlijk voldoende financiële middelen."

Peter Heijkoop: "Het lijkt mij wel wat om samen met het rijk een realistische maatschappelijke businesscase te maken. Zodat je kunt laten zien welk geld dat vervolgens gaat opleveren.

Ingrid Hoogstrate: "Baten en lasten vallen niet altijd op dezelfde plek. Je moet over een begrotingsonderdeel heen durven kijken. Dat sluit aan bij doorbraak, een inspirerende methode waar veel gemeenten al mee werken."

Peter Heijkoop: "Iemand die vraagt om een voorziening voor jeugdhulp, kun je misschien helpen met een oplossing op bestaanszekerheid."

Ingrid Hoogstrate: "Er is nog een hoop te verbeteren aan de uitvoerbaarheid. Met onze eerdere propositie voor het sociaal domein hebben wij eigenlijk al een stap naar voren gezet, waarin we samenhang zoeken. De komende periode is het aan gemeenten om dat ook daadwerkelijk te gaan doen. We willen naast onze kwetsbare inwoners staan."

Cathalijne Dortmans: "Die propositie wordt nu herijkt en dat is een goede beweging. De uitvoeringspraktijk mag inderdaad duidelijker op de agenda. Een illustratief voorbeeld waar het misging is de energietoeslag. Die was al aangekondigd voordat de gemeenten de uitbetaling ervan hadden kunnen organiseren. Logischerwijs belden onze inwoners naar het gemeentehuis, terwijl er nog niets was geregeld. Dat is frustrerend. We moeten vroegtijdig door het rijk als serieuze en noodzakelijke samenwerkingspartner worden beschouwd."

Ingrid Hoogstrate: "Gemeenten hebben het in zich om toonzettend te zijn. Daaraan willen we een vervolg geven in de uitvoering, op de agenda jeugd, preventie, zorg en gezondheid. Waarbij data helpen om meer grip te krijgen."

Peter Heijkoop: "Wat mij betreft gaan we ook meer de handen ineen slaan met andere uitvoerende samenwerkingspartners. Samen optrekken is ontzettend belangrijk. Aandacht voor de uitvoeringsfase is een essentieel onderdeel van een gedegen beleidsproces."

Cathalijne Dortmans: "Dat vraagt dat we zelf een nadrukkelijk aanbod doen als gemeenten waarbij we ons bewust zijn van onze eigen beperkingen. Wees reëel over wat je als overheid kan waarmaken, anders organiseer je je eigen teleurstelling."

Peter Heijkoop: "Het maken van keuzes is noodzakelijk. We hebben de arbeidsmarkt niet aan onze zijde. We hebben simpelweg niet de handjes om álles waar te maken, dat zie je in de Wmo en bij leerlingenvervoer."

Cathalijne Dortmans: "Als gemeenten dingen op een gelijke manier organiseren, dat werkt in ons voordeel. De situatie van arbeidsmarktkrapte is in die zin ook een kans. Een positief frame voor de noodzaak tot meer samenwerking en uniformering."

Ingrid Hoogstrate: "Op jeugd en gezondheid werken we aan standaarden. Dat soort dingen kun je veel meer samen doen. Dat is de volgende stap in gezamenlijke uitvoering, wat aansluit bij de verenigingsstrategie."

Cathalijne Dortmans: "Daar wil ik aan toevoegen dat we ons als gemeenten zouden moeten houden aan onze eigen uitgesproken intenties tijdens een ALV. Bijvoorbeeld over opdrachtgeverschap in de jeugdzorg. Als VNG mogen we meer nadenken: hoe helpen we elkaar daarin, en hoe spreken we elkaar meer aan?"

Peter Heijkoop: "Ik denk dat we nog veel kunnen winnen in de gezamenlijke uitvoering. Wat mij betreft mag de GGU groeien, dat levert efficiëntie op."

Ingrid Hoogstrate: "Ik sluit me aan bij die oproep en ik voeg eraan toe: leer van elkaar. Dat brengt ons als gehele bestuurslaag verder."

2.1 Jeugd en kansengelijkheid

Omkeringsthema

De kans op een goed leven mag niet afhangen van waar je woont of wie je bent. Dat geldt in het bijzonder voor onze jonge inwoners. Daarom werken gemeenten, samen met inwoners, professionals, kinderopvang en onderwijs aan het versterken van de pedagogische basis, aan een algemeen toegankelijke basisvoorziening voor kinderen tussen 0 en 4 jaar en aan moderne en duurzame schoolgebouwen.

Daarnaast moeten we er in het bijzonder zijn voor de inwoners in kwetsbare omstandigheden. Met de Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming plegen we extra inzet daar waar de nood het hoogst is: kinderen en ouders met mentale problemen, schulden in gezinnen, geweld in en rondom gezinnen. Om dit waar te maken moeten de randvoorwaarden op orde zijn. Vanaf 2026 zijn hier grote zorgen over en daarom hebben we in de Hervormingsagenda Jeugd afgesproken dat een zwaarwegende deskundigencommissie in januari 2025 hier een oordeel over geeft. Dit gaan we in 2024 goed voorbereiden.

Gezien de vele ambities vanuit het rijk en ketenpartners streven we naar een goede en coherente aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en pleiten we voor de juiste randvoorwaarden.

Kansengelijkheid

Beleidsinzet

Met het omkeringsthema kansengelijkheid laten gemeenten zien dat zij staan voor kansrijk opgroeien voor alle kinderen. Een meer samenhangende aanpak is daarvoor absoluut noodzakelijk. Een sterke pedagogische basis is voorwaardelijk voor een goede start en een goede toekomst van iedere jeugdige. Die basis begint thuis, bij betrokken en stabiele ouders of verzorgers, familie en vrienden. Maar ook een gezonde en veilige buurt/wijk, speel-, sport- en culturele voorzieningen, kinderopvang en onderwijs horen daarbij. Die basis zorgt voor gelijke kansen voor kinderen. Kansen op ontwikkeling in de maatschappij waar we deel van uitmaken. Dit werkt door op gezondheid, welzijn en werk. Investeren in kansengelijkheid is ook investeren in de samenwerking met het speciaal onderwijs, in onderwijshuisvesting, in een algemeen toegankelijke basisvoorziening voor kinderen tot 0-4/12 jaar.

De aanpak is een mix van acties die we, samen met partners, op korte termijn zelf initiëren en lobby-activiteiten. Met de partners in de kinderopvang en het onderwijs organiseren we in 2024 leerbijeenkomsten. Dit in het verlengde van Een sterke basis door krachtige samenwerking. Lokaal zetten gemeenten, met de vorming van Integrale Kindcentra, peuterspeelzalen, voor en vroegschoolse educatie, al in op een doorgaande ontwikkeling voor 0 tot 4 jarige kinderen. Met de lobby voor een algemeen toegankelijke basisvoorziening willen we die ontwikkeling ook met landelijke wet- en regelgeving kracht bij zetten. En we pleiten, met onderwijssectoren, voor grotere investeringen in moderne en duurzaam schoolgebouwen. Schoolgebouwen die ook de mogelijkheden bieden voor bijvoorbeeld inclusief onderwijs en de integratie van kinderopvang of jeugdhulp in de school. In het traject Zorg in Onderwijstijd werken we samen met rijk en onderwijs aan het bundelen van versnipperde budgetten uit de Zorgverzekeringswet, Wet Langdurige Zorg en de Jeugdwet. Naast de lobby gaan we ook collectief aan de slag om van elkaar te leren (GGU).

Hervormingsagenda Jeugd

Beleidsinzet

In de Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming richten we ons op het verbeteren van de zorg aan kinderen, jongeren en gezinnen in moeilijke omstandigheden. In het implementatieplan van de hervormingsagenda werken we die inzet verder uit. Het implementatieplan kent de volgende elementen: versterking van regionale samenwerking en collectieve contractering van specialistische (jeugd)functies, versterken van de lokale toegang, het beperken van de administratieve lasten, het versterken van de samenwerking met onderwijs, kinderopvang, volwassen GGZ en het vergroten van bestaanszekerheid in gezinnen. De financiële onzekerheid voor gemeenten vanaf 2026 maakt het realiseren van die opgave niet makkelijker. De oproep van de VNG aan gemeenten om voor de lange termijn realistisch te begroten en tekorten inzichtelijk te maken is voor gemeenten de opmaat naar een volwassen gesprek met het rijk over structurele oplossingen voor de huidige financiële verhoudingen.

Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming

Beleidsinzet

We willen op basis van de proeftuinen in 2024 de keuzes voorbereiden voor het toekomstscenario. Dit moet ervoor zorgen dat gezinnen snel en eenvoudig hulp krijgen als ze in onveilige situaties verkeren. Dit doen we door vanuit de opdrachtgeversrol de voortgang van alle projecten te realiseren. Specifiek zorgen we dat de gemeentelijke toegang voorbereid is op deze wijziging, onder andere door een nieuwe leidraad Veiligheid te publiceren. De VNG zorgt ervoor dat we als gemeenten gezamenlijk een stevig standpunt hebben over punten zoals de organisatie van de rechtsbescherming, de schaalgrootte van de samenwerking en de vorming van regionale veiligheidsteams. Dit doen we door in het netwerk van gemeenten een gezamenlijk standpunt te formuleren.

Aanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Beleidsinzet

We blijven samen met gemeenten, en hun ketenpartners, strijden voor de aanpak van verschillende vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit doen we door te lobbyen voor goede randvoorwaarden voor gemeenten. Daarnaast ondersteunt de VNG bij de implementatie van (maatregelen uit) diverse plannen.

Onderwijshuisvesting

Beleidsinzet

De VNG zet zich ervoor in dat onderwijshuisvesting in het coalitieprogramma van het nieuwe kabinet een prioriteit wordt, zodat de zeer noodzakelijke investeringen worden gedaan. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor goed en inclusief onderwijs. Wij zullen hierin samen met de partners (waaronder PO- en VO-raad) optrekken. Ook zetten we publicitaire acties op om aandacht te vragen voor dit urgente thema.

Sturing op specialistische jeugdhulp

Beleidsinzet

De sturing op specialistische jeugdhulp vraagt veel extra aandacht. Dit gaat over hulp aan gezinnen met vaak ernstige problemen, hoge kosten voor gemeenten en uitvoering die qua schaalniveau de regioschaal (ver) overstijgen. We realiseren deze verbeteringen door samen met het rijk te werken aan een kader voor de specialistische zorgvormen. De VNG herijkt de landelijke inkoop. Daardoor kunnen we beter sturen op de kwaliteit van de hulp, beschikbaarheidsfinanciering mogelijk wordt mogelijk gemaakt en er komt een afspraak over welke hulp landelijk wordt ingekocht. We ontwikkelen een uniform kader voor de inkoop en verantwoording van specialistische jeugdhulp. De uitvoering van deze lijnen doen we in samenhang met het werk van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

Toegankelijke kinderopvang

Beleidsinzet

We willen een toegankelijke kinderopvang voor alle kinderen realiseren door in de lobby richting de nieuwe wetgeving kinderopvang daarop in te zetten. Dit doen we in samenwerking met de partijen in de praktijk, zoals de branches kinderopvang.

Naleving: kwaliteit kinderopvang

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten voeren hun wettelijke taken als eindverantwoordelijke voor toezicht en handhaving op de kwaliteit van kinderopvang en voorschoolse educatie uit. De VNG adviseert en ondersteunt gemeenten daarin. Dit draagt bij aan kwalitatief hoogwaardige kinderopvang, wat gelijke kansen en een goede start voor alle kinderen bevordert. Een ander doel is dat wetgeving uitvoerbaar is en dat de landelijke ICT-systemen ondersteunend zijn. De VNG haalt hiervoor (praktijk)input op bij gemeenten en bepaalt mede op basis daarvan de inbreng in landelijke (beleids)ontwikkelingen. De VNG onderzoekt de mogelijkheden om de reflectieve functie van kinderopvang en voorschoolse educatie te versterken binnen het brede sociale domein. Hiervoor voert de VNG samen met ketenpartners een verkenning uit. De VNG zorgt voor kennisdeling en bundeling van expertise, wat bijdraagt aan betere lokale uitvoering van toezicht en handhaving binnen een regionale context. Gemeenten ervaren dat de inbreng uit de praktijk gebruikt worden bij landelijke doorontwikkelingen, wat bijdraagt aan uitvoerbare wet- en regelgeving en systemen.

Binnen dit werkveld loopt er ook nog een subsidie van het ministerie van OCW: Handhaving voorschoolse educatie.

Landelijke inkoopzorgcontracten

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Grip op de jeugdhulp bereiken we onder andere door landelijke inkoop van zorg. De VNG bekijkt samen met de gemeenten welke hulp landelijk ingekocht moet worden. Door het Landelijk Transitiearrangement (LTA) wordt gegarandeerd dat hoogspecialistische jeugdhulp en Wmo beschikbaar zijn. Dit stelt gemeenten in staat om hun rol als opdrachtgever in het sociaal domein te vervullen.

Ketenbureau i-Sociaal Domein

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein ondersteunt gemeenten en zorgaanbieders bij het verminderen van administratieve lasten en bevorderen van eenvoud in de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. Belangrijkste thema's zijn eenduidige inkoop, contractering en verantwoording, verdergaande standaardisatie van de uitvoeringsvarianten, en het stimuleren en faciliteren van het gebruik van standaarden (iStandaarden en contracten).
Het Ketenbureau i-Sociaal Domein biedt allereerst een samenhangend pakket van producten en diensten. Ten tweede geeft het ondersteuning bij de implementatie van producten en diensten en bemiddeling in de samenwerking bij verschillen van inzicht of interpretatie.
Het Ketenbureau faciliteert kennisdeling en kennisuitwisseling. Ten vierde verkrijgen we hiermee een inventarisatie van knelpunten, wensen, behoeften en praktijkervaringen.

Ketenbureau i-Sociaal Domein basistaak bedrijfsvoering en exploiteren digitale infrastructuur
Het Ketenbureau regisseert het beheer en de vernieuwing van de keteninfrastructuur en gegevensuitwisseling. Dit omvat onder andere het contractmanagement, het change- en releaseproces in de keten en de integratie hiervan met de behoeftebepaling en de implementatiewerkzaamheden.
Het beheer van de infrastructuur voor de gegevensuitwisseling voor Wmo en Jeugdwet wordt verzorgd door het Inlichtingenbureau en VECOZO.

Gemeentelijk gegevensknooppunt

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Via het Gemeentelijk gegevensknooppunt (GGk) en het Knooppunt voor Zorgaanbieders (KZA) wisselen gemeenten en zorgaanbieders geautomatiseerd en beveiligd digitale gegevens uit met andere ketenpartners in het sociaal domein. De VNG borgt de continuïteit van dit berichtenverkeer. Hiervan ervaren onze leden de voordelen: De kwaliteit van de gegevensuitwisseling verbetert door directe feedback op (technische) uitval via het GGk. De gegevensverwerking is volledig geautomatiseerd, dus geen handmatige fouten meer. De administratieve lasten in het berichtenverkeer worden verminderd. De gegevensverwerking is in realtime, waardoor wordt gewerkt met actuele gegevens. De uitwisseling van gegevens binnen de Wmo en jeugdhulp is eenduidig, voor zowel zorg in natura als pgb.

Contract- en relatiebeheer Inlichtingenbureau

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het Inlichtingenbureau (IB) speelt als knooppunt van gemeenten voor gegevensuitwisseling een essentiële rol. Op basis van haar wettelijke taken heeft het IB een wettelijke grondslag voor het combineren van bepaalde gegevens. Hierdoor hoeven inwoners deze gegevens niet zelf telkens aan te leveren en krijgen gemeenten zogenoemde 'samenloopsignalen' om verder onderzoek te doen in individuele gevallen. Dit bespaart de gemeenten een hele berg werk. In 2024 bestendigt de VNG de partnerrelatie met het Inlichtingenbureau door relatiebeheer en contractmanagement.

Naleving: kwaliteit voorschoolse educatie

Extern gefinancierde activiteiten

Kwalitatief hoogwaardige kinderopvang bevordert gelijke kansen en een goede start voor alle kinderen. De VNG zorgt voor kennisdeling en bundeling van expertise, wat bijdraagt aan betere lokale uitvoering van toezicht en handhaving binnen een regionale context. De VNG biedt trainingen en presentaties aan gemeenten. Ook is er een helpdeskfunctie, waar actuele informatie verstrekt wordt. Hiervoor verleent het ministerie van OCW ook in 2024 subsidie. We zijn met het ministerie in gesprek om dit om te zetten naar een structurele storting in het gemeentefonds, zodat het onderdeel kan worden in het GGU.

2.2 Bestaanszekerheid

Omkeringsthema

Bestaanszekerheid staat hoog op zowel de politieke als de maatschappelijke agenda. Dit thema is erg belangrijk voor gemeenten. Bestaanszekerheid is immers de basis voor alle allerlei terreinen in het leven. Inkomenszekerheid en werkzekerheid zijn daarin essentiële onderdelen. De aanpak van bestaanszekerheid vraagt een menselijke overheid en een blik op de lange termijn. De hersteloperatie toeslagenaffaire is urgent. Actuele thema's als grote prijsstijgingen, asielstromen en de woningmarkt grijpen allemaal in op de bestaanszekerheid van onze inwoners. Onzekerheden leggen extra druk bij de lokale overheid om compenserende maatregelen te treffen. De VNG wendt haar middelen aan om te werken aan een structurele, meerjarige aanpak van de maatschappelijke opgaven. De gezamenlijke uitvoering is daarin een belangrijke sleutel. De VNG ondersteunt de gemeenten in de vorm van werkprocessen, inzicht en effectief dataverkeer.

Bestaanszekerheid

Beleidsinzet

We dragen bij aan het fundamenteel verbeteren van bestaanszekerheid door samen met landelijke dienstverleners op werk en inkomen te werken aan inzet voor formatie en bijdrage aan het programma Vereenvoudiging Inkomensondersteuning voor mensen (VIM).
We ronden het visietraject op bestaanszekerheid af met een duidelijke visie en kaders voor zowel belangenbehartiging als ondersteuning. Binnen de VNG werken we programmatisch aan bestaanszekerheid. Aan dit thema is ook GGU ontwikkelbudget gekoppeld.

Hersteloperatie toeslagen

Beleidsinzet

We helpen gemeenten door middel van een ondersteuningsprogramma herstel toeslagen. De VNG genereert bestuurlijke betrokkenheid en vervult belangenbehartiging op de herstel-operatie toeslagen.

Herziening Participatiewet

Beleidsinzet

De herziening van de Participatiewet leidt tot een uitvoerbare wet die bestaanszekerheid steunt. Dit doen we door activiteiten op vier sporen. Het eerste spoor bestaat uit uitvoerings-toetsen, bestuurlijk overleg en de inrichting van implementatieondersteuning voor ruim 20 maatregelen in het kader van 'p-wet in balans'. Analyse en lobby voor een fundamentelere herziening van de Participatiewet vormen het tweede spoor. Spoor 3 is het mede inrichten van een vakmanschapsprogramma voor professionals in werk en inkomen. In het vierde spoor verbinden we dit aan preventie en handhavingstaken die voortvloeien uit de Participatiewet in balans en de herziening handhaving in de sociale zekerheid.

Arbeidsmarktinfrastructuur en sociaal ontwikkelbedrijven

Beleidsinzet

We zorgen dat gemeenten inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt kunnen helpen naar arbeid door in te zetten op meer re-integratiemiddelen bij het nieuwe kabinet. Ook werken we met ketenpartners als UWV aan de inrichting van regionale werkcentra waar alle inwoners met werkvragen terechtkomen en hierin te komen tot een wettelijke basis. De VNG maakt bestuurlijke afspraken over de toekomst van sociaal ontwikkelbedrijven. Denk hierbij aan onderwerpen als sociale werkvoorziening, beschut werk en loonkostensubsidie.

Programmatische aanpak armoede en schulden

Beleidsinzet

We zorgen dat gemeenten goed armoede en schuldenbeleid kunnen uitvoeren door in het landelijke programma 'schulden en armoede' samen te werken aan korte- en langetermijn-oplossingen. De VNG voert een ondersteuningsprogramma 'verbinden schuldendomein' uit. In belangenbehartiging zetten wij in op een voldoende niveau van inkomenszekerheid

Inburgering

Beleidsinzet

We dragen bij aan een goed werkende inburgeringsketen door belangenbehartiging op uitvoerbaarheid en betaalbaarheid (onder andere onderwijsroute en aantallen). We maken samenwerking in de keten mogelijk door deel te nemen aan ketenoverleg en bestuurlijke overleggen. De VNG pleegt inzet op migratie en werk om statushouders sneller aan het werk te krijgen door kennisverspreiding.

Programma Asiel

Beleidsinzet

We zorgen dat gemeenten goede kaders hebben om taken in opvang te kunnen waarmaken door een langetermijnpropositie op asiel en opvang in debat te brengen. In de landelijke regietafel zoekt de VNG bestuurlijke afstemming over asiel en Oekraïne-opvang. We zetten de communicatie naar gemeenten programmatisch op. De VNG voert vanuit de tijdelijke commissie asiel en migratie een lobbyagenda uit.

Ketensamenwerking zorg en veiligheid

Beleidsinzet

We vernieuwen en borgen de ketensamenwerking in de keten zorg en veiligheid. Dat doen wij door in de stuurgroep zorg en veiligheid ketenregie te voeren en een nieuwe doelstelling voor de komende jaren vast te stellen.

Naleving: multidisciplinaire aanpak rechtmatigheid sociale zekerheid

Beleidsinzet

Het is van groot belang voor het draagvlak van de sociale zekerheid dat iemand ontvangt waar hij of zij recht op heeft. De Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) heeft daarom een belangrijke rol in het aanpakken van onrechtmatigheden en misstanden op het gebied van sociale zekerheid, gemeentelijke handhaving, arbeidsmarktfraude en fiscaliteit. Hierdoor wordt misbruik tegengegaan. Daarnaast ziet de LSI een rol voor zich in de preventie en proactieve dienstverlening. Daar waar sprake is van bijvoorbeeld niet-gebruik, een zorgvraag of een signaal van ondermijnende criminaliteit, ligt er voor de LSI de opdracht om, waar toegestaan, de betrokkene door te verwijzen, een melding te maken of een signaal door te geven. De LSI heeft tevens een rol in het signaleren van inconsistenties tussen wetgeving, beleid en uitvoering en het terugkoppelen van deze signalen via het ministerie van SZW. Complexe ketenafspraken kunnen met de inzet van gezamenlijke expertise efficiënter worden opgesteld en uitgevoerd. Dit draagt bij aan een doelmatige en rechtmatige uitvoering, waarbij de menselijke maat centraal staat. Handhaving is daarmee een instrument om de integraliteit van dienstverlening te bevorderen en de rechtmatigheid van verstrekking van overheidsgelden te stimuleren.
In 2024 continueren we de multidisciplinaire ondersteuning aan gemeenten bij preventie, toezicht en handhaving binnen het sociaal domein door de gecoördineerde samenwerking met landelijke ketenpartners binnen de LSI-structuur.

Vraagorganisatie en ketenregie op de domeinen Werk, Inkomen, Schulden en Inburgering

Beleidsinzet

De VNG informeert en adviseert gemeenten over veranderingen in de WISI-ketenvoorzieningen, waardoor het gemeentelijk inzicht in dit domein toeneemt door de samenhang van functies, diensten, instrumenten, applicaties en data. Op basis hiervan kunnen gemeenten hun informatiekundige behoefte exacter duiden, en sneller vanuit verschillende perspectieven reageren op veranderingen in hun dienstverlening aan inwoners. De focus ligt op het uitvoeringsperspectief van gemeenten zodat gemeenten op tijd geïnformeerd zijn over de uitvoerbaarheid van hun dienstverlening en tijdig passende maatregelen kunnen nemen.

Bestaanszekerheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Gemeenten zien het dagelijks in de praktijk: steeds meer inwoners kunnen niet rondkomen. Een groeiend aantal huishoudens zit financieel klem vanwege stijgende kosten, bovenop de reeds hoge vaste lasten. De balans tussen inkomsten en uitgaven is zoek. Een steeds groter deel van het inkomen gaat naar basisvoorzieningen zoals wonen, boodschappen en energie. Te weinig financiële armslag om basisvoorzieningen (wonen, zorg, boodschappen, energie, vervoer) te kunnen bekostigen, betekent leven in bestaansonzekerheid voor huishoudens en een minder weerbare samenleving.

Het is tijd om hier een omkeer in te brengen. We moeten inwoners zekerheden geven in een onzekere wereld. Zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen, zekerheid van werk en mee kunnen doen in de maatschappij. Maar ook zekerheid van een dak boven je hoofd. Gemeenten willen dan ook samen met het rijk en andere partners komen tot een strategisch plan Bestaanszekerheid voor de lange termijn (tien jaar) om te voorkomen dat we van crisis naar crisis gaan. Om hieraan bij te dragen willen we binnen de VNG een eigen agenda vormen op bestaanszekerheid.
We concretiseren bestaanszekerheid als omkeringsthema door bij de fundamentele herziening van de Participatiewet vanuit de uitvoeringspraktijk bij gemeenten voorstellen te initiëren en ondersteuningsprogramma's voor lange termijn te ontwikkelen. Het beoogde effect van deze inspanningen is dat de Participatiewet weer menselijke maat krijgt, als vangnet in de sociale zekerheid. Daarmee bieden gemeenten uitvoerbaar handelings-perspectief en rechtszekerheid aan inwoners.

Doorontwikkeling en programmaregie informatievoorziening WISI

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De programmaregiefunctie borgt de scope op de doorontwikkeling van zowel GGU- als subsidieprogramma's en projecten in het WISI-domein (Werk, Inkomen, Schulden en Inburgering). Vanuit deze programmaregiefunctie wordt voorzien in doorontwikkeling en beter hergebruik van informatievoorziening (bouwstenen) door inzichtelijk te maken wat, voorziening/regeling-overstijgend, herbruikbaar is voor gemeenten. We faciliteren gemeenten door regie te voeren op de diverse gemeenschappelijke gemeentelijke processen in het werk- en inkomensdomein en Wet Inburgering. Zo houden we zicht op de ontwikkelingen die volgens de informatiekundige visie Common Ground dienen te worden ontwikkeld voor opschaling en standaardisatie.

Regioteam zorg en veiligheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De VNG ondersteunt regio's bij ketensamenwerking in zorg en veiligheid door landelijke ketenregie te voeren en een regionaal ondersteuningsteam te leveren. Landelijke ketenregie zorgt voor afsprakensets met landelijke ketenpartners als OM, GGZ en politie. Regio's kunnen geholpen worden bij hun vragen waar ze in ketensamenwerking tegenaan lopen.

Opgave informatievoorziening gemeenten Werk, Inkomen, Schulden en Inburgering

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Dit item betreft informatiebeleid vanuit de CIO-functie (chief information officer).
We ondersteunen gemeenten optimaal bij de ontwikkelingen in de informatiesamenleving en de digitale overheid. De VNG biedt overzicht en inzicht in de strategische informatie-kundige opgaven op de thema's Werk, Inkomen, Schulden en Inburgering (WISI). Dit doen we door het inzetten van ons eigen netwerk voor nieuwe ontwikkelingen. We omarmen nieuwe standaarden, implementeren wet- en regelgeving in de uitvoeringspraktijk.

UitwisselingsMechanisme - Werk

Extern gefinancierde activiteiten

Gemeenten hebben een flexibel uitwisselingsmechanisme nodig voor de transitie naar een modern en digitaal werkdomein. Digitalisering van de gegevensuitwisseling is randvoorwaardelijk om tot een efficiënte en effectieve dienstverlening te komen. Daarvoor is brede digitale samenwerking nodig tussen de publieke partijen en met private partijen, werkgevers, werkzoekenden, sociale partners en leveranciers. Het programma UitwisselingsMechanisme-Werk (UM-w) realiseert een (tijdelijke) technische faciliteit, die alle gemeenten in staat stelt om aangehaakt te blijven bij de snelle digitale ontwikkelingen. Dus ook gemeenten die nog niet conform Common Ground werken.
Er is in 2024 wederom subsidie toegekend om gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van gegevensstandaarden in het Werkdomein en bij het uitfaseren van het UWV portaal. We geven uitvoering aan het implementatieplan VUM voor gemeenten. Waar het gaat om digitale complexiteit, worden gemeenten ontzorgd. De (nieuwe) activiteiten worden met het ministerie van SZW afgestemd.

Verbinden Schuldendomein

Extern gefinancierde activiteiten

Voor het project 'verbinden schuldendomein' ontvangt de VNG tevens subsidie. Dit project draagt bij aan het optimaliseren van de ketensamenwerking (gemeenten, UWV en SVB) rond de aanpak van schulden. Dat doen wij door te werken aan een betere onderlinge verbinding van diverse – lokale en landelijke – initiatieven op dit gebied. De focus ligt daarbij op advies en ondersteuning vanuit informatiekundige oplossingen.
De VNG zet in 2024 de ondersteuning van gemeenten voort op de wetten en routekaart, en tevens op ondernemers, preventie, jongeren, opschalen en verduurzamen. Hierdoor houden gemeenten zicht op de lopende trajecten rond schuldhulpverlening en met name op de onderlinge verbinding tussen die trajecten.

Naleving: Participatiewet

Extern gefinancierde activiteiten

In het verlengde van de verwachte herziening van de Participatiewet en de wens om tot meer maatwerk te komen, is ook de praktijk van handhaving en fraudebestrijding in ontwikkeling. De VNG ondersteunt de gemeenten door nieuwe instrumenten te ontwikkelen, samen met gemeenten en ketenpartners, en door kennisdeling te organiseren. We vervullen een schakelfunctie tussen beleid en uitvoering.
Gezien de ondersteuningsvraag van gemeenten en de vele wijzigingen rondom handhaving in de Participatiewet beogen wij de dienstverlening in 2024 te continueren/ uit te breiden. Als de subsidie doorgaat dan is het doel de kennispositie en beleidsondersteuning van gemeenten op het gebied van de handhaving Participatiewet te versterken. We bieden een vraagbaakfunctie voor gemeenten, organiseren kennisontwikkeling en -deling en bevorderen samenwerking in de keten.

Hersteloperatie kinderopvang

Extern gefinancierde activiteiten

Begin 2024 staat in het teken van de verdere implementatie van de regeling ex-toeslagpartners en de uitrol van beleid op het gebied van nabestaanden. In 2024 vindt een eerste stap plaats richting afbouw van het project (-25 procent) en wordt verder geïnvesteerd in zelfredzaamheid en overdracht naar de reguliere lijn. Door de uitloop bij Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) is de huidige verwachting dat beëindiging van het programma en de definitieve overdracht naar de lijn pas plaats kunnen vinden rond juli 2025.
Dit programma ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van de brede ondersteuning aan gedupeerde ouders van de kinderopvangtoeslagaffaire. Het betreft zowel lobby, beleid als implementatieondersteuning. Het gaat erom gedupeerde ouders, hun toeslagpartners, ex-partners en kinderen te helpen met brede ondersteuning op de vijf leefgebieden

2.3 Gezond leven

Propositie | Omkeringsthema

Van een zorgperspectief naar een gezondheidsperspectief. Dat is de kern van de verschuiving die we met het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hebben ingezet. Dat is een grote stap in de verbinding van het sociaal domein met gezondheidszorg.
Gezond Leven is tevens één van de omkeringsthema's. We starten in 2024 met een (bestuurlijk en ambtelijk) netwerk Gezond Leven met mandaatregio's om onderling te delen en leren en zo bestuurskracht en uitvoeringskracht te versterken. Ten tweede vormen we een sterkere bestuurslaag en bieden we een nieuwe overlegvorm voor afstemming met het rijk.

Gezondheid

Beleidsinzet

Gezond en actief leven: We realiseren een structurele (financiële) basis onder de gemeentelijke inzet op lokaal en regionaal niveau in de aanpak gezond en actief leven (werkagenda IZA/GALA). Dit doen we door het inrichten van een bestuurlijk en ambtelijk netwerk Gezond Leven van regio's, die worden betrokken bij de belangenbehartiging van gemeenten.
We stellen kennis ter beschikking over gezond leven via een op regio's gerichte kennisinfrastructuur gezond en actief leven. De VNG bevordert passende voorwaarden voor domeinoverstijgende, regionale samenwerking met zorgverzekeraars en andere zorgpartijen via belangenbehartiging bij het rijk. Als onderdeel van de midterm review IZA evalueren we in 2024 de gemeentelijke inzet op uitvoerbaarheid door het doen van een invoeringstoets en een procesevaluatie met gemeentelijke netwerken.

Versterken Publieke Gezondheid: We zetten ons in voor structurele versterking van de wettelijke taken Publieke Gezondheid bij het rijk, door het onderbouwen van de benodigde randvoorwaarden, samen met gemeenten en GGD GHOR. De VNG zet zich ook in voor het verbeteren van de (veiligheid, betrouwbaarheid en continuïteit van de) informatievoorziening in de Publieke Gezondheid. Ten derde gaan wij voor een stevigere inzet op gezonde leefomgeving, door pleitbezorging voor *health in all policies* bij het rijk en ondersteuning van gemeenten via bijvoorbeeld de handreiking Gezonde Leefomgeving.

Maatschappelijke ondersteuning en zorg

Beleidsinzet

Aanpak dakloosheid: Om dakloosheid in 2030 in Nederland te beëindigen, ondersteunt de VNG in 2024 gemeenten om in hun regio uitvoering te geven aan de zes actielijnen uit het landelijke actieplan tegen dakloosheid en richt de VNG zich op het wegnemen van belemmerende wet- en regelgeving.

Beschermd thuis: De VNG faciliteert dat gemeenten uitvoering kunnen geven aan de implementatie van de doordecentralisatie Beschermd Wonen en de realisatie van de juiste randvoorwaarden: invoering woonplaatsbeginsel en objectief verdeelmodel. Dit doen we door landelijke belangenbehartiging en ondersteuning van gemeenten via het bestuurlijk en ambtelijk netwerk van regio's en het platform Sociaal Domein. In 2024 werken we aan heldere uitgangspunten voor toewijzing van passende ondersteuning en zorg voor cliënten met GGZ-problematiek, vanuit de verschillende zorgwetten (Wet maatschappelijk ondersteuning, Zorgverkeringswet en Wet langdurige zorg). Dat doen we via een regionale aanpak en belangenbehartiging van gemeenten bij de uitwerking van bestuurlijk afspraken GGZ in de Wlz.

Houdbaarheid Wmo: We verbeteren de houdbaarheid van de Wmo. Dat doen we ten eerste door de uitvoering van een onderzoekstraject met het rijk naar de ontwikkeling van de houdbaarheid van de Wmo ten behoeve van gezamenlijke beleidskeuzes om deze in de toekomst te verbeteren. We versterken bovendien de informatiepositie van gemeenten ten aanzien van de Wmo. Samen met gemeenten pakken wij de agenderende rol in het landelijke debat over de toekomst van de Wmo. De VNG behartigt de belangen en ondersteunt gemeenten bij invoering van een eigen bijdrageregeling in de Wmo. Tot slot verduidelijken wij de landelijke kaders voor kwaliteit en rechtmatigheid in de Wmo en vertaling daarvan in passende randvoorwaarden voor uitvoering door gemeenten. Dit doen we door uitvoering van onderzoek, belangenbehartiging bij het rijk en ondersteuning van gemeenten.

Wonen en zorg

Beleidsinzet

Huisvesting van aandachtsgroepen: We streven ernaar dat alle gemeenten voldoende sociale woonvoorraad hebben om aandachtsgroepen te kunnen huisvesten. We faciliteren gemeenten via inrichten van monitoring en een ondersteuningsstructuur met handreiking op bijvoorbeeld regionale woonzorgvisies en verordeningen.

Voldoende woningen en voorzieningen voor ouderen: We bevorderen dat gemeenten over voldoende zorggeschikte woningen beschikken om de groeiende groep ouderen te kunnen blijven huisvesten. Dat doen we door pleitbezorging bij het rijk voor passende randvoorwaarden en instrumentarium en ondersteuning van gemeenten bij het opnemen van afspraken over ouderen bij het sluiten van regionale woondeals.

Digitaal dossier jeugdgezondheidszorg

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Binnen de jeugdgezondheidszorg maakt het digitaal dossier JGZ het mogelijk de algehele gezondheid van kinderen, waaronder de vaccinatiegraad, te monitoren. De VNG levert een bijdrage aan gecoördineerde regie op het beheer van dit digitaal dossier JGZ.
Het doel is om de informatiestandaarden JGZ door te ontwikkelen. Het gaat om het meerjarig beheercontract dat in 2023 met Nictiz is afgesloten.

Gemeentezorgspiegel

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het doel van de Gemeentezorgspiegel is om gemeenten (en zorgverzekeraars) inzicht te geven in het zorggebruik en gemeentelijke informatie over de Wmo en Jeugdwet, op regio- gemeente- en wijkniveau. Met de Gemeentezorgspiegel kunnen gemeenten en zorgverzekeraars efficiënt en op een betrouwbare manier zorginformatie inwinnen die van belang is bij het bepalen van zorgplannen en inkoopbeleid. Gemeenten kunnen zich kosteloos aansluiten en worden op regelmatige basis betrokken bij de doorontwikkeling. Mogelijk is de Gemeentezorgspiegel in te zetten als datavoorziening voor de regiotafels. Uitgezocht wordt of en op welke wijze VNG en ZN de samenwerking verder kunnen vormgeven. In 2024 wordt de overeenkomst van de Gemeentezorgspiegel geëvalueerd op basis van de in de overeenkomst vastgestelde criteria. Op basis daarvan wordt de overeenkomst al dan niet voortgezet voor nogmaals drie jaar.

Naleving: kwaliteit en rechtmatigheid zorg

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG biedt specialistische kennis en ondersteuning waardoor gemeenten in staat zijn om het toezicht op kwaliteit en rechtmatige zorg op een goede manier in te richten.
Dit draagt er uiteindelijk aan bij dat inwoners passende en kwalitatieve zorg krijgen en zorgaanbieders moeten die leveren. Misbruik en oneigenlijk gebruik van zorggeld moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) onderzoekt en deelt meldingen over zorgfraude, en signaleert trends en ontwikkelingen. Zodoende kan fraude beter en effectiever worden opgespoord en afgehandeld. Met het IKZdigi kunnen gemeenten kosten op de grote geldstromen besparen door fraude te bestrijden in het kader van de Wmo en de Jeugdwet. Door samen te organiseren, verbeteren we de kwaliteit van het toezicht, en creëren we een effectievere inkoop middels een preventieve aanpak gericht op fouten en fraude. We ondersteunen gemeenten door kennis te delen over de casuïstiek van zorgfraude, en ontsluiten deze via een kennisbank.

Versterken informatiepositie publieke gezondheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG versterkt de informatiepositie van gemeenten op (volks-) gezondheid door het ontsluiten en samen ontwikkelen van uitwisselingsstandaarden en gezamenlijke ICT-voorzieningen. Dit doen wij door landelijke afspraken te verkennen met GGD GHOR over brede informatievoorziening Publieke Gezondheid. En door consequenties voor gemeentelijke uitvoering van wetswijziging Publieke Gezondheid in beeld te brengen, in opdrachtgeverschap en informatievoorziening GGD. Ook doorontwikkeling en evaluatie van de Gemeentezorgspiegel staat op de agenda.
Door het maken van gemeenschappelijke afspraken ontstaan uitvoeringskracht en onderhandelingskracht richting landelijke en regionale partijen, denk aan GGD-en, verzekeraars, gezondheidsorganisaties, RIVM, CBS en het rijk. Door statistieken en gezondheidsinformatie te delen en daarin tussen gemeenten en met landelijke partijen samen te werken ontstaat een landelijk dekkend beeld van de publieke gezondheid en wordt vergelijken met de lokale situatie mogelijk.

Integraal Zorg Akkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord (IZA/ GALA)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De VNG ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van IZA en GALA. We versterken de samenwerking tussen zorg en sociaal domein ten behoeve van gezonde inwoners en een houdbaarheid zorgstelsel. Dat doen wij door het ontwikkelen van instrumentarium gericht op lokaal beleid en uitvoering, hulp bij het opstellen van lokale en regionale plannen, het inrichten van de governance, het ontwikkelen en ontsluiten van kennis en onderlinge kennisdeling en het versterken van de informatie- en sturingspositie van gemeenten lokaal en aan de regionale en landelijke tafels met partijen uit het zorgdomein.
Wat levert dit op? Betere kansen op een gezond leven voor mensen met gezondheidsachterstanden. Deze inzet verbetert de mentale en fysieke gezondheid van inwoners en leidt tot lager gebruik van (zware) zorg en kortere wachttijden voor zorg en behandeling. Uiteindelijk vergroot hiermee de houdbaarheid van het stelsel van zorg en ondersteuning.

In lijn met de verenigingsstrategie versterken gemeenten elkaar door georganiseerde regionale samenwerking. Er is bovendien sterke inzet op de onderlinge uitwisseling op alle niveaus (uitvoering, beleid, bestuur). De VNG organiseert netwerkbijeenkomsten, themasessies en webinars. We versterken de informatiepositie van gemeenten via monitoring, onderzoek en dataverzameling. Via een landelijk platform vindt er kennisontwikkeling plaats over e-health en digitalisering. We ontwikkelen handreikingen voor gemeenten op specifieke onderwerpen. Lokale en regionale context is uitgangspunt bij formuleren en implementeren van landelijke afspraken.

Aanpak dakloosheid

Extern gefinancierde activiteiten

De VNG ondersteunt alle regio's bij het planmatig realiseren van de actielijnen in het actieplan dakloosheid. Daarin staan zes actielijnen, die ertoe moeten leiden dat dakloosheid in Nederland in 2030 niet meer voorkomt. De VNG richt zich onder andere op het wegnemen van belemmerende wet- en regelgeving in die aanpak. Door in te zetten op het voorkomen van (langdurige) dakloosheid, voorkomen we dat problemen van inwoners op verschillende leefgebieden steeds groter worden en leveren we een bijdrage aan een meer inclusieve, gezonde en veilige samenleving. We werken samen in een coalitie (uitvoering, beleid en ervaringsdeskundigheid) vanuit een langetermijnstrategie. 'Wonen eerst' stelt de leefwereld van mensen centraal, niet het systeem.

Huisvesting aandachtsgroepen

Extern gefinancierde activiteiten

Huisvesting is de basis voor een gezond leven. We bevorderen voldoende huisvesting voor aandachtsgroepen. Dat doet de VNG door de ondersteuningsstructuur te versterken en het verder inrichten van monitoring. We ondersteunen gemeenten met regionale woonzorgvisies en verordeningen.

Implementatie VN-verdrag Handicap

Extern gefinancierde activiteiten

Het VN-verdrag Handicap heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Het verdrag is een mensenrechtenverdrag: het beschrijft de rechten van mensen met een beperking of chronische ziekte op gelijke behandeling en participatie. Nederland heeft dit verdrag in 2016 geratificeerd. Het is aan de samenleving om fysieke en figuurlijke drempels weg te halen. Voor gemeenten betekent dit dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een handicap zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. Gemeenten zijn wettelijk verplicht om hier een lokale inclusie-agenda voor op te stellen, in samenwerking met ervaringsdeskundige inwoners.
In 2024 blijft de VNG gemeenten ondersteunen bij de lokale implementatie van het VN-verdrag Handicap. Daarnaast organiseren we de verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente.

PGB 2.0

Extern gefinancierde activiteiten

Het persoonsgebonden budget (pgb) is een budget dat mensen met een chronische beperking of ziekte toegekend kunnen krijgen om zelf zorgverleners in te huren. Voor het verwerken van de pgb-administratie is een nieuw systeem ontwikkeld: PGB 2.0. Dit systeem verzorgt de administratieve ondersteuning van budgethouders, hun zorgverleners, de verstrekkers (gemeente of zorgkantoor) en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) bij het beheren van toegekende budgetten en zorgovereenkomsten en bij het registreren en betalen van zorgdeclaraties. De VNG streeft ernaar dat zo veel mogelijk gemeenten zich aansluiten op PGB 2.0. Hiervoor gelden een aantal voorwaarden. Aansluiting loopt naar verwachting nog door in 2025.

Naleving: Proeftuinen aanpak zorgfraude

Extern gefinancierde activiteiten

In de regio's Twente en Hart van Brabant wordt op een innovatieve methode gekeken hoe zorgfraude effectiever kan worden aangepakt, zodat het zorggeld uiteindelijk ook aan zorg uitgegeven wordt. Dit wordt aan de hand van drie pijlers aangevlogen: screening, samenwerking en informatie delen. Op deze drie onderdelen is veel winst te behalen. De VNG verspreidt landelijk welke lessen er regionaal worden geleerd. Hierdoor hebben de proeftuinen impact voor alle gemeenten en zorgen we er op deze manier voor dat inwoners de zorg krijgen waar ze recht op hebben. Het doel van de VNG is om op innovatieve wijze de aanpak van zorgfraude verstevigen. De subsidie van VWS loopt tot in ieder geval 2025.

Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis

Extern gefinancierde activiteiten

In 2024 ondersteunen we gemeenten bij de implementatie van de doordecentralisatie Beschermd Wonen. Hierdoor kunnen mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen hun zelfstandigheid vaker behouden omdat passende ondersteuning in de thuissituatie beschikbaar is. Daarmee voorkomen we uitval en duurdere zorg en bevorderen we herstel in een inclusieve samenleving. Daarom ondersteunen we gemeenten om kwalitatief goede, beschikbare en betaalbare hulp dichtbij mensen te organiseren. Ook zetten we in op het invullen van de juiste randvoorwaarden: doordecentralisatie, invoering woonplaatsbeginsel en objectief verdeelmodel.

Implementatie woonplaatsbeginsel beschermd wonen

Extern gefinancierde activiteiten

De VNG ondersteunt gemeenten en aanbieders van Beschermd Wonen bij de implementatie van het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen (BW). Hierbij neemt het Ketenbureau vooral de landelijke coördinatie en ondersteuning op zich. Voor de regionale ondersteuning is een Transitieteam opgericht.

Geschillencommissie Sociaal Domein

Extern gefinancierde activiteiten

Geschillen tussen gemeenten en zorgaanbieders over inkoop, contracten en toegang tot ondersteuning (WMO en Jeugd) worden snel en effectief opgelost door inzet van de geschillencommissie Sociaal Domein. Gemeenten kunnen gebruik maken van deze dienst als zij een geschil hebben met een andere gemeente of zorgaanbieder. Het doel van de inzet van de geschillencommissie is dat geschillen tussen gemeenten en zorgaanbieders snel en effectief worden opgelost. Dat doen wij door het bieden van een laagdrempelige voorziening, snelle behandeling, deskundige en onafhankelijke behandeling en lage kosten voor partijen.

2.4 Platform sociaal domein

Een toekomstbestendig sociaal domein. Dat is waar het platform sociaal domein voor staat. Dat bereiken we door betere ondersteuning en samenwerking tussen rijk, gemeenten en hun partners. We leren van de uitvoeringspraktijk en elkaar. Het eindelijk doel: meer resultaat voor mensen.

Lerende dialoog

Beleidsinzet

We versterken het leervermogen van de samenwerkende overheden en partners door gemeenten te ondersteunen bij hun integrale opgave in het sociaal domein en het gesprek tussen rijk en gemeenten over wat wel en wat niet werkt te faciliteren. Door de lerende dialoog sluit de dienstverlening van gemeenten en andere overheden uiteindelijk beter aan op de behoefte van de inwoner.

Platform sociaal domein

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Rijk, gemeenten en hun partners laten het sociaal domein samen beter functioneren. Met meer resultaat voor mensen. Om zo vertrouwen te herwinnen. Keuzes in beleid moeten aansluiten bij behoefte uit de praktijk, voorspelbaar en uitvoerbaar zijn. De ondersteuning in de regio moet herkenbaar zijn en gericht op wat nodig is. Het platform staat voor een vanzelfsprekende uitwisseling tussen praktijk en beleid. Leren van elkaar en verder brengen wat werkt, maar ook inzichtelijk maken wat niet werkt.

Het doel van het platform is de implementatiekracht in het sociaal domein te verbeteren. Een ander doel is de dienstverlening aan inwoners te verbeteren door het vergroten van ons bereik onder gemeenten en partners en het verduurzamen van het platform. Dit leidt tot betere toegang tot de juiste hulp voor inwoners, versterken van de samenwerking in het sociaal domein in de regio, en tussen regio en centrale overheid. Behoefte van de populatie in kwetsbare gebieden komt centraal te staan, met verbeterde randvoorwaarden om dienst- en hulpverlening te verbeteren.

Actieplan dakloosheid

Extern gefinancierde activiteiten

Het Platform Sociaal Domein (PSD) faciliteert gemeenten en aanbieders door op het juiste moment en in samenhang met andere opgaven ondersteuning te bieden op het vraagstuk van dakloosheid. Deze ondersteuning bieden we door netwerken te verbinden (thuis voor iedereen, 16-27, Ondersteuningsteam Zorg voor de jeugd), en door de ondersteuningsstructuur voor gemeenten en zorgaanbieders op te nemen in het PSD. Hiervoor zetten we onder andere regioadviseurs in.
Hieraan is een subsidie vanuit het Nationaal Actieplan 'Eerst een Thuis' verbonden.

Vakkundig Altijd - inzet Platform Sociaal Domein

Extern gefinancierde activiteiten

Vanuit het Platform Sociaal Domein blijven we het vakmanschap van professionals bevorderen die werken in het domein van werk en inkomen. Dit doel willen we behalen door het realiseren en onderhouden van een duurzame praktijkgerichte kenniscultuur. Dit levert op dat problematieken die betrekking hebben op Arbeid en zorg en uitkeringen op elkaar worden afgestemd.

Toegang

Extern gefinancierde activiteiten

Vanuit de subsidie Toegang en VIT (VerkenningsInstrument toegang sociaal domein) ondersteunen wij gemeenten in het verder vernieuwen en vormgeven van hun toegang, bij voorkeur samen met inwoners en/of lokale cliëntenorganisaties en cliëntondersteuners. Daarbij richten we ons op drie onderdelen: kennis delen, leren & reflecteren en toepassen. We willen hiermee bereiken dat gemeenten aan de slag gaan met de weerbarstige knelpunten in de toegang voor met name de meer kwetsbare inwoners door de organisatie achter de uitvoerende medewerkers te faciliteren om voor de uitvoering kracht, ruimte en deskundigheid te creëren, maar ook door input op te halen en te gebruiken vanuit de uitvoering

POK-ondersteuningsprogramma verlenging

Extern gefinancierde activiteiten

De POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen) zijn specifiek voor het verbeteren van dienstverlening van gemeenten aan mensen in kwetsbare posities. Het programma ondersteunt daarin. Het doel hiervan is de gemeentelijke uitvoering door de uitvoering van acht actielijnen te versterken: digitale overheid, rechtsbescherming, versterken leervermogen aanpak kwetsbare wijken, versterking wijkteams, integraal werken in het sociaal domein, toekomstscenario's kind- en gezinsbescherming, (hoog) risicovol verward gedrag en gemeentelijk ondersteuningsprogramma.

BZK Aanjaagsubsidie

Extern gefinancierde activiteiten

Dit is een aanjaagsubsidie ter overbrugging van het Platform Sociaal Domein van POK-middelen naar GGU. Daarbij zetten we in op: leren, kennis en dialoog (inzet middelen en inzet mensen), KEN! Privacy- en gegevensdeling (Kennis- en Expertisenetwerk Privacy- en gegevensdeling), Wams implementatieondersteuning en Monitoring POK. Dit levert op dat het platform beter vindbaar is, waardoor professionals bij gemeenten makkelijker antwoorden op hun vragen krijgen en signalen vanuit de praktijk beter bij beleidsmakers terechtkomen. Daardoor sluit beleid beter aan bij wat in de praktijk nodig is.

Regioteam Zorg & Veiligheid

Extern gefinancierde activiteiten

Het regioteam Zorg & Veiligheid helpt bij het creëren van een stabiele keten van zorg, veiligheid en het sociaal domein zodat gemeenten, politie, het OM, zorgaanbieders, GGD, GGZ, woningcorporaties, verzekeraars en andere ketenpartners elkaar snel weten te vinden en zij effectief de bouwstenen van een sluitende aanpak voor kwetsbare inwoners in kunnen zetten. Doel is dat in 2025 iedere regio een persoons- en systeemgerichte aanpak voor kwetsbare inwoners met bijbehorende huisvesting, zorg en ondersteuning hanteert. Dat vraagt dat gemeenten zich gedragen als een partner in een samenwerking met ketenpartners uit zorg en veiligheidsdomein. Daar werkt het regioteam Zorg & Veiligheid naartoe door in 2024 gemeenten en ketenpartners vraaggericht en proactief te ondersteunen, regionale regie te versterken en handvatten aan te reiken voor professionals om goed te kunnen samenwerken en tijdig op- en af te schalen. Met behulp van de inzet van het regioteam Zorg & Veiligheid versterken we samenwerking (op alle niveaus). Dit doen we in nauwe afstemming met het programma Grip op Onbegrip van ZonMW en op basis van de landelijke Agenda Zorg & Veiligheid.

3 Leefomgeving

3.1 Fysieke leefomgeving
3.2 Omgevingswet
3.3 Energie en klimaat
3.4 Regionale economie

Mark Boumans

Burgemeester Doetinchem, vicevoorzitter VNG en tijdelijk voorzitter VNG commissie Ruimte Wonen en Mobiliteit

Albert Vermuë

VNG directeur
Beleid Leefomgeving

Vandaag werken aan de inrichting van Nederland in de toekomst

Mark Boumans: "In het ruimtelijk domein komt bij uitstek de autonomie van gemeenten naar voren."

Albert Vermuë: "En daar liggen grote opgaven: woningbouw, energie en klimaat, bereikbaarheid en inrichting van het platteland. In het fysieke domein liggen nog veel kansen om meer te gaan samenwerken en van elkaar te leren. Onvoorstelbaar dat er 15 jaar geleden nog werd gedacht dat Nederland 'af' was. Niets is minder waar!"

Mark Boumans: "De keuzes die we vandaag maken, zijn van invloed op de leefomgeving van de volgende generaties. Dat maakt ons werk in het fysieke domein zo waanzinnig leuk en interessant. Wij zijn bezig met Nederland in 2100. We zouden geholpen zijn met een snelle formatie. In 2024 gaat eindelijk de Omgevingswet gelden, daar keken we al lange tijd reikhalzend naar uit."

Albert Vermuë: "Er is een jarenlange voorbereiding aan de invoering van die wet - en daaraan gekoppeld de Wet kwaliteitsborging bouwen - voorafgegaan. Het idee is dat je de maatschappelijke opgaven beter aan kunt pakken. Maar iedereen weet dat zo'n grote wet in het begin tot gedoe kan leiden in de uitvoering. Je hebt te maken met een nieuwe interpretatie van regels en een andere manier van werken."

Mark Boumans: "Het is een majeure operatie. Als middelgrote gemeente zijn wij ons al jaren aan het voorbereiden. We hebben het best voor elkaar, maar het blijft spannend. The proof of the pudding is in the eating."

Albert Vermuë: "We hebben die wet altijd graag gewild. De VNG heeft samen met provincie, rijk en waterschappen hard gewerkt aan de implementatie van het digitale systeem en daar voelen we ons dan ook verantwoordelijk voor."

Mark Boumans: "Wie anders dan de gemeente weet wat goed is op het gebied van ruimtelijke ordening? Daarin kunnen we laten zien dat we up to the job zijn. Dit geeft ons een positie als gemeente. En dat sluit natuurlijk aan op de verenigingsstrategie."

Albert Vermuë: "De verenigingsstrategie geeft nieuwe impulsen aan het ondersteunen van de uitvoering. Daar is onder onze leden behoefte aan. Denk aan meer regionale samenwerking."

Mark Boumans: "In de Achterhoek is van oudsher sterk begrip dat je altijd de buurman nodig hebt. Je bent op elkaar aangewezen. Dat geeft intrinsieke motivatie voor 'noaberschap'. Ik ben optimistisch over het ontwikkelen van een regioberaad: dit proces gaat zich vanzelf verder wel vormen. De komende jaren gaan logische regio's ontstaan waarin op allerlei manieren samengewerkt wordt. Waarbij de juiste schaalgrootte wordt gevonden bij het type vraagstuk dat voorligt."

Albert Vermuë: "In het licht van de verenigingsstrategie versterken we regionale netwerken zoals de regionale energiestrategieën (RES) en regionale economische samenwerking en denken we na over een vorm van regioberaad."

Mark Boumans: "Het regioberaad gaat onze legitimiteit versterken. Een gemeente zal in haar eentje nooit een gesprekspartner zijn voor het rijk als het gaat om grote ruimtelijke opgaven. Dat zijn we als vereniging wél. Daarom hebben wij onze krachten te bundelen want een regioberaad versterkt de VNG als gesprekspartner voor het rijk."

Albert Vermuë: "Naast onze vertrouwde lobbytaak gaan we de uitvoering nog meer ondersteunen. Daarom is het belangrijk dat gemeenten en regio's duidelijk laten horen wat ze nodig hebben. Het personeelstekort is bijvoorbeeld zo'n item. Als VNG kunnen we kijken wat we daaraan kunnen doen. Maar dat werkt natuurlijk alleen als dit aansluit bij hun eigen aanpak. Maak kenbaar wat je behoefte is."

Mark Boumans: "Daar sluit ik me met mijn oproep aan de leden bij aan: heb je een goed idee? Meld je actief. Participeer waar dat mogelijk is. Doe mee; of dat nou is om iets te halen, of te brengen. Als collectief van gemeenten staan wij daarmee nog beter op de kaart."

3.1 Fysieke leefomgeving

Propositie | Omkeringsthema

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de inrichting van de fysieke leefomgeving. Van warmtenet tot fietspaden. Van woningbouw tot veeteelt. Het is passen en meten; niet alles kan, en niet alles kan overal. Verschillende nieuwe kaders zoals de Nota Ruimte, het Water en Bodem Sturend-principe en de klimaatdoelstellingen sturen de toekomstige **inrichting van Nederland** (omkeringsthema). De VNG ondersteunt gemeenten in het verkrijgen van overzicht in deze in elkaar grijpende thematieken, het maken van een integrale weging van de verschillende belangen en het formuleren van een eigen handelingsperspectief. Leefbaarheid en brede welvaart voor iedere regio staan centraal. De VNG brengt de lokale realiteit in bij Europese en landelijke beleidsvorming met het oog op uitvoerbaarheid.

In de ALV van juni 2023 is besloten om extra financiën beschikbaar te stellen voor de propositie ‘Fysieke leefomgeving - van visie naar uitvoering’. Ruimte geven en gemeenten ontzorgen. Een belangrijke invalshoek waarvoor deze propositie is bedoeld; om gemeenten te ontzorgen, te ondersteunen, te voorkomen dat elke gemeente zelf het wiel moet uitvinden én zij zich zoveel mogelijk op hun eigen lokale en vaak regionale uitvoeringsproces kunnen concentreren. Dat zij tijd besparen, alsook geld en middelen én dat we zorgen dat kennis en expertise worden gebundeld waar gebruik van gemaakt kan worden. Het loont en levert tal van concrete resultaten op voor gemeenten vanuit de invalshoek van de uitvoering van de transities en vanuit de invalshoek van ondersteuning van de fysieke leefomgeving.

Als omkeringsthema staat de inrichting van Nederland centraal. In het onderstaande markeren we de verbindingen tussen het omkeringsthema en de verschillende deelaspecten.

Gezonde leefomgeving

Beleidsinzet

De VNG ondersteunt gemeenten als het gaat om het versterken van een gezonde, schone en veilige leefomgeving. Daaronder verstaan we een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Dit doen we door onder andere in een vroegtijdig stadium kansen en knelpunten uit de praktijk van gemeenten te signaleren en via lobby naar de voorkant van het beleidsproces te brengen. We delen kennis en brengen gemeenten met elkaar in verbinding.
We leveren een herkenbare bijdrage binnen de transitie naar een circulaire economie en dragen zorg voor passende afspraken met gemeenten over de rol die zij hierbij kunnen innemen. Voor het kunnen realiseren van een toekomstbestendig afvalbeheersysteem, zetten we in op een systeemverandering aan de voorkant van de keten en een bredere uitrol van producentenverantwoordelijkheid, die daarnaast optimaal is ingericht ten aanzien van circulariteit en kostendekking.

Bouwen en Wonen & Programma Woningbouw (min. VRO)

Beleidsinzet

We streven naar meer woonzekerheid voor onze inwoners. Dat wil zeggen: een dak boven je hoofd voor iedereen en het kunnen vinden van een (betaalbaar) huis. Daar is veel inspanning voor nodig van vele partijen. Ook van gemeenten; het betekent de bouw van meer woningen. We ondersteunen als VNG gemeenten in dit proces. We voeren lobby voor uitvoerbare wet- en regelgeving alsook afspraken die bijdragen aan de woonzekerheid en de bouw van meer woningen in ons land. We doen dit onder andere via een continu proces van belangenbehartiging en deelname aan diverse periodieke overleggremia. We organiseren bijeenkomsten, delen kennis en informatie om het thema in de brede context van de fysieke leefomgeving te overzien, ondersteunen gemeenten met bijvoorbeeld modelverordeningen en maken gebruik van samenwerkingsverbanden om de kennis en informatierol te verstevigen richting gemeenten.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Beleidsinzet

De mobiliteitstransitie betekent - gegeven de druk op de ruimte en de klimaatdoelstellingen – dat er meer nadruk komt te liggen op verduurzaming, het verminderen van de mobiliteit en het veranderen ervan. Dit met oog voor een eerlijke verdeling naar regio's en betaalbaarheid voor iedereen. De VNG behartigt de belangen van gemeenten als het gaat om deze transitie en ondersteunt hen bij de uitvoering ervan. Gemeenten zijn gestart met de mobiliteitstransitie voor hun eigen mobiliteitstaken in beheer van de gemeente en zetten eerste stappen rond datagedreven werken. We werken gezamenlijk de mobiliteitsvisie verder uit en dragen actief bij aan de gebiedsgerichte uitwerking van de mobiliteitsvisie 2050. Uitvoerbaarheid ervan is belangrijk.

Landelijk gebied en natuurbeleid

Beleidsinzet

Ons land kent een groot landelijk gebied in veel regio's. Via een gebiedsgerichte aanpak hebben de opgaven voor natuur, klimaat en water impact op het landelijk gebied dat vele gemeenten omvat. Het vergt een grote transitie die raakt aan landbouw, natuur, de energie-transitie, leefbaarheid en het voorzieningenniveau. De VNG zet in op brede welvaart voor elke regio. Wij ondersteunen en begeleiden gemeenten bij de transitie Landelijk Gebied en de totstandkoming en uitvoering van de gebiedsprogramma's. Wij richten ons daarbij op versterkte belangenbehartiging en positionering van gemeenten in deze interbestuurlijke samenwerking. We positioneren gemeenten stevig via belangenbehartiging bij ministeries en andere stakeholders, zodat er onder meer adequate financiering beschikbaar is voor uitvoerings- en proceskosten voor gemeenten. Daarnaast werken we aan kennisuitwisseling.

Ruimte, water en klimaatadaptatie - ruimtelijke puzzel en WBS (water en bodemsturend)

Beleidsinzet

Als het gaat om de inrichting van Nederland (#omkeringsthema) is voor de ruimtelijke inrichting op lokaal niveau de Nota Ruimte richtinggevend en kaderstellend. De VNG zet in op het bewerkstelligen van voldoende ruimte voor gemeenten om lokale afwegingsruimte te hebben en te houden in de eigen omgevingsvisie. Dusdanig dat in samenwerking met andere overheden de ruimtelijke puzzel zo goed mogelijk 'sluitend' kan worden gelegd. Daarnaast ondersteunt de VNG gemeenten bij het vormgeven en invullen van hun verant-woordelijkheid als het gaat om Water en bodem sturend en bodem en ondergrond. Passend ook bij de klimaatdoelstellingen. Dit door onder meer extra aandacht te richten op lobby en kennisdeling om in te spelen op nieuwe Europese richtlijnen.

Gezonde Leefomgeving

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

In 2024 zijn gemeenten beter in staat om via een integrale aanpak en strategische belangen-afweging bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de leefomgeving. Daar is de inzet op lobby, platform en dienstverlening vanuit de VNG op gericht. Het betekent voor gemeenten: beschikken over adequate informatie en ondersteuning, tegen de achtergrond van effectieve instrumenten en financiën om hun opgaven uit te voeren. Gemeenten zijn zo in staat de leefbaarheid in buurten te vergroten en gezondheidswinst voor hun inwoners te behalen. Gemeenten worden ondersteund bij de daadwerkelijke uitvoering vanuit verschillende invalshoeken.

Onder dit item vallen nog twee GGU structurele diensten:

Gezonde Leefomgeving - Interbestuurlijk Programma VTH (Omgevingswet/ DSO)
De VNG zet in op versterking van het stelsel van Vergunningverlening, Toezicht en Hand-having (VTH) door verder uitvoering te geven aan het Interbestuurlijke Programma (IBP) VTH. De focus ligt op het verstevigen van het hele stelsel en de hele keten. Dit doen we via interbestuurlijke samenwerking en een netwerkgerichte aanpak alsook het behartigen van de belangen. Gemeenten ondervinden voordeel van een versterkt stelsel VTH dat via deelname van de VNG en diverse gemeenten tot stand komt via het IBP VTH. Er wordt gezorgd voor de verbinding en aansluiting tussen het IBP VTH en de nieuwe Omgevingswet inclusief het DSO (digitaal stelsel omgevingswet) ook als het gaat om de gemeentelijke uitvoering van Omgevingsveiligheid (zie: extern gefinancierde activiteiten).

Gezonde Leefomgeving - Milieu en Nationaal Programma Circulaire Economie
We dragen bij aan de totstandkoming en uitvoering van het Nationale Milieu Programma (NMP) en bijbehorende thema's als lucht, geluid en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Hierbij

zetten we in op een bijdrage die voor gemeenten herkenbaar is en strookt met de lokale uitvoeringspraktijk. Daarnaast werken we aan (verdere) versterking van samenwerking op lokaal en regionaal niveau door het aanjagen van regionale programma's over circulaire economie en het versterken van lokale en regionale economie. Het achterliggende brede doel is een gezonde leefomgeving die op orde is: gezond, schoon en veilig. We handelen proactief met het oog voor de uitvoering en met de bril van een opgavegerichte aanpak. Interbestuurlijke samenwerking is ervoor nodig alsook het leggen van verbinding én het bieden van ondersteuning bij de uitvoering.

Bouwen en Wonen & Programma Woningbouw (min. VRO)

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG heeft als belangrijk aandachtspunt bestaans- en woonzekerheid. De behoefte aan voldoende betaalbare woningen van goede kwaliteit is enorm. Het hangt samen met een grote woonopgave. Voor gemeenten een grote prioriteit waarbij de VNG ondersteuning biedt. Dit mede tegen de achtergrond van een programmatische aanpak die landelijk wordt gehanteerd met een Woon- en Bouwagenda en verschillende onderliggende programma's die zien op woningbouw, de huisvesting van aandachtsgroepen en ouderen, leefbaarheid en verduurzaming en daarnaast ruimtelijke programma's die ingaan op de inrichting van Nederland (omkeringsthema).

Veel nieuwe wetgeving is gelanceerd of in voorbereiding en het opvoeren van de woningbouwproductie is daarbij prioriteit gezien de toenemende vraag naar woningen. De woningvoorraad wordt verduurzaamd. De VNG biedt implementatieondersteuning aan gemeenten. Specifiek aandachtspunt is dat de financiering van onrendabele toppen op woningbouwprojecten niet goed genoeg geregeld is. Bovendien zijn de woonlasten de afgelopen jaren voor velen gestegen. Gemeenten stimuleren naast de kwantitatieve toename van de woningvoorraad ook het betaalbaar maken en houden van zowel nieuwbouw als bestaande voorraad. De VNG zet daarom in op belangenbehartiging, kennisdeling en ondersteuning van gemeenten. Het raakt aan een scala aan diverse activiteiten, onder meer het opzetten en bijhouden van monitors over bouwen en wonen, het vernieuwen van de cursus 'woonbeleid', de doorontwikkeling prototype Datahub Interne Woningbouw Informatie (DIWI), het ondersteunen bij de implementatie van wetgeving, het bieden van handreikingen, (actualiseren van) modelverordeningen en organiseren van bijeenkomsten en webinars.

Landelijk gebied en natuurbeleid

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Wij ondersteunen en begeleiden gemeenten bij de transitie Landelijk Gebied en bij de totstandkoming en uitvoering van de gebiedsplannen die samenhangen met de inrichting van Nederland (omkeringsthema). De VNG zet in op een leefbaar landelijk gebied voor alle mensen, bedrijven en natuur. De basis daarvoor is brede welvaart, welzijn en een veerkrachtig natuurlijk systeem. Het vergt een grote transitie van het landelijk gebied die raakt aan taken en bevoegdheden van gemeenten en samenhangt met aspecten als stikstof en natuur, de aanpak piekbelasting, klimaat in relatie tot landbouw en landgebruik en tot slot groen en fauna. De VNG ondersteunt gemeenten bij deze transitie van het landelijk gebied.

Ruimte, water en klimaatadaptatie - ruimtelijke puzzel en WBS (water en bodemsturend)

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Onze ruimte, boven en onder de grond, is een schaars goed. Dit betekent dat voor de inrichting van Nederland (omkeringsthema) dat de ruimtelijke inrichting in de context van alle opgaven in de fysieke leefomgeving moet worden bekeken. Gemeenten vervullen daarbij nu en in de toekomst een cruciale rol in de lokale belangenafweging om het beheer, gebruik en de ontwikkeling van ruimte op een goede manier vorm te geven, zowel boven als onder de grond. Daarbij komt 'Water en bodem sturend' (WBS) aan de orde. Het betekent dat het water -en bodemsysteem een sturende rol krijgt bij diverse opgaven zoals de woonopgave, ruimtelijke ordening en de vraag hoe om te gaan met (grond)water. We ondersteunen gemeenten bij het uitvoeringsprogramma WBS, bij thematiek rondom 'bodem en ondergrond', bij het leggen van de ruimtelijke puzzel, bij het in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk maken van afwegingen inzake de ruimtelijke inrichting en bij het werk maken van klimaatadaptatie. Dit doen we op verschillende manieren. Onder andere door het stimuleren van regionale samenwerking, het delen van kennis, het faciliteren van scenariodenken op basis van toekomstscenario's van het planbureau voor de leefomgeving, het ondersteunen bij de aanpassing van werkprocessen en ontwikkeling van methodologie en werkwijzen om de WBS-opgave te vertalen naar de lokale praktijk. Daarnaast bieden we handreikingen en organiseren we werksessies.

Verkenning informatievoorziening fysiek domein

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG stimuleert het datagedreven werken in het fysieke domein. Wij ondersteunen dit via het programma Versterken Informatiepositie Fysiek Domein (VIFD) en binnen diverse nationale programma's. Dit doen wij op basis van de informatiebehoefte binnen maatschappelijke opgaven. Onze activiteiten bestaan uit het ontsluiten van data. We maken het toegankelijk en uitwisselbaar aansluitend op de kaders en afspraken die gelden rondom informatievoorziening. We realiseren concrete toepassingen voor de opgaven in het fysiek domein, en brengen deze in als usecase voor de (interbestuurlijke) datastrategie. De VNG zet gemeentelijke en interbestuurlijke netwerken op rondom deze toepassingen, om zo de vereiste voorzieningen te concretiseren en in praktijk te brengen. We bieden concrete tools en handreikingen voor datagedreven werken, en sluiten collectieve datadeals om kosten te verlagen, aansluitend op de VNG datastrategie.

Mobiliteit en bereikbaarheid

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG ondersteunt gemeenten bij het vormgeven en uitvoeren van de Regionale Mobiliteitsplannen en gemeenten ondervinden versterkte ondersteuning als het gaat om datagedreven werken in relatie tot mobiliteit. Ook kunnen zij gebruik maken van kennis over Europese wetgeving en de implicaties voor hun gemeente. Gemeenten kunnen gebruik maken van sessies ter versterking van het mobiliteitsbeleid (zowel ambtelijk als bestuurlijk). Gemeenten zijn aan de slag met de integrale uitvoering van hun taken in de Regionale Mobiliteitsprogramma's binnen de regio, waarbij aandacht is voor de 'trias mobilica' (verminderen, veranderen en verduurzamen).
De VNG biedt inzicht, jaagt onderzoek en innovatie aan, stimuleert (inter)bestuurlijke afspraken, ook met het oog op voldoende uitvoeringskracht – en middelen voor gemeenten. Denk aan ontwikkelingen rondom Betalen Naar Gebruik (BNG), uitvoerbaarheid Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en het ondersteunen van gemeenten bij het programma Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB). Ook stimuleren we regionale samenwerking, netwerkvorming van gemeenten door bijeenkomsten, het delen van kennis en goede voorbeelden. We maken inzichtelijk hoe mobiliteit samenhangt met andere vraagstukken in de fysieke leefomgeving om integrale afwegingen te bevorderen.

Digitale infrastructuur & 5G

*Geza*menlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG ondersteunt gemeenten bij de aanwending van de middelen uit het (mogelijke) landelijke fonds aansluiting onrendabel adressen gigabit internet. Hier zet het ministerie van EZK zich voor in. Een ruwe schatting is dat ongeveer 20.000 woningen mogelijk geen glasvezel of andere vormen van zeer snel internet zullen hebben in 2030, als de overheid niet actie onderneemt.

In 2024 werkt de VNG samen met EZK en de Council of European Municipalities and Regions. Dat doen wij om invloed uit te oefenen op de onderhandelingen rond en implementatie van de Europese Gigabit Infrastructure Act. Die wet gaat gemeenten dwingen om een gezamenlijke portal te hebben voor de aanleg van telecom infra. De Act neemt gemeenten elke coördinatierol uit handen ten aanzien van plaatsing van 5G masten en aanleg van glasvezelnetwerken. Het voorstel vertraagt gemeentelijke processen in Nederland en vergt mogelijke kostbare aanpassingen aan gemeentelijke ICT. Vandaar een versterkte inzet vanuit de VNG op deze thematiek.

Naleving: ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten

Extern gefinancierde activiteiten

Verschillende initiatieven om arbeidsmigranten beter te beschermen vragen van gemeenten dat zij handelen en zich actief inzetten om arbeidsmigranten in de huidige situatie beter te beschermen en de positie van hen duurzaam te verbeteren. Hiervoor wordt wederom een subsidie verstrekt, die eind 2024 afloopt. De complexe opgave rondom arbeidsmigranten vraagt zowel financieel, organisatorisch als politiek-bestuurlijk veel van gemeenten. De VNG ondersteunt gemeenten hierbij. We werken in 2024 aan meer inzicht in het vraagstuk, zodat gemeenten handvatten hebben voor een aanpak. We delen expert- en praktijkkennis met alle gemeenten en (maatschappelijke) partners. Kennisdeling wordt gestimuleerd. We werken mee aan het opzetten van regionale samenwerkingen tussen gemeenten, provincies en private partijen. Waar mogelijk worden landelijke of regionale samenwerkingsafspraken gemaakt. Alle gemeenten zijn actief benaderd en waar mogelijk gesproken door het ondersteuningsteam.

CO_2 reductie via inkoop en aanbesteding

Extern gefinancierde activiteiten

Deze aanvullende subsidie is bestemd voor activiteiten uit het projectplan 'Programma CO_2-reductie via inkoop en aanbesteding'. Dit heeft als doel om gemeenten een forse slag te laten maken in het reduceren van hun 'eigen' CO_2-uitstoot, door vanuit de VNG gemeenten te inspireren, stimuleren en te ondersteunen bij de verduurzamingsopgave van de eigen organisatie. Hierdoor is een gemeente in staat beter te sturen op CO_2-reductie, een voorbeeldrol naar burgers en bedrijven te vervullen en structureel te werken aan verduurzaming. We streven naar een groeiende groep gemeenten die structureel werkt aan CO_2-reductie van de eigen organisatie. Dat kan via deelname aan het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) en/of actief met CO_2-reductieprogramma via de 'prestatieladdermethodiek'. Om de voorbeeldrol vanuit de VNG optimaal te kunnen vervullen is de VNG in 2023 ook zelf gecertificeerd op de CO_2-prestatieladder.

Omgevingsveiligheid

Extern gefinancierde activiteiten

In Nederland is de ruimte voor wonen en werken schaars. Mensen willen gezond en veilig leven, en het bedrijfsleven wil ruimte voor economische activiteiten behouden. Deze blijvende zoektocht naar een optimaal gebruik van de beperkte ruimte is het vraagstuk van omgevingsveiligheid.

In 2024 zetten we ons in voor een toekomstbestendige en robuuste kennisinfrastructuur voor omgevingsveiligheid. Bij omgevingsveiligheid gaat het om het maken van afwegingen bij het nemen van risico's bij het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, de veiligheid van inrichtingen en de veiligheid van nieuwe, zich snel ontwikkelende technologieën (zoals de toepassing van waterstof).

In 2024 zetten we ons dankzij een subsidie binnen de Meerjarenagenda Versterking Omgevingsveiligheid (MVO) in, voor een toekomstbestendige en robuuste kennisinfrastructuur. Dit doen we om ook in de toekomst de kennis over omgevingsveiligheid te kunnen waarborgen. Kennis dient daarvoor beschikbaar, toegankelijk, juist en actueel te zijn. Bovendien werken we toe naar een kennisinfrastructuur die aansluit bij de behoefte van de lokale overheden (provincies en gemeenten) en samenwerkende omgevingsdiensten.

3.2 Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet komt er vanaf 1 januari 2024 meer ruimte voor initiatieven. De bundeling van wetten en regels maakt het op termijn voor initiatiefnemers makkelijker om een vergunning aan te vragen. Het gaat om lokaal maatwerk, dienstverlening en vertrouwen. De VNG maakt zich sterk voor de structurele doorontwikkeling in het hele stelsel en helpt gemeenten bij de transitie naar een gemeentebreed integraal omgevingsplan per 2032. We ondersteunen de bevoegd gezagen, zodat de complexe domein-overstijgende opgaven effectief worden aangepakt. De VNG biedt handvatten en ondersteuning aan gemeenten om zo de uitvoeringskracht te vergroten. Uitgangspunt is efficiënte en slimme inzet van middelen. Wij zetten onze kennis en netwerken in en creëren draagvlak en mandaat in landelijke overleggen.

Transitiefase Omgevingswet tot 2032

Beleidsinzet

Het doel is dat gemeenten een efficiënte transitie kunnen doorlopen. Dit doen wij door te adviseren en informeren over vraagstukken die samenhangen met de kerninstrumenten, zoals het omgevingsplan en achterliggende en samenhangende verordeningen. De VNG faciliteert gemeenten om zo goed mogelijk in de geest van de Omgevingswet te werken. Dit doen wij door handelingsperspectief op het werken met de kerninstrumenten te bieden. We identificeren risico's en issues, analyseren en prioriteren. De VNG adresseert issues en mitigeert risico's. Wij bieden overzicht en samenhang.

Structurele implementatieondersteuning Omgevingswet

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG communiceert op een integrale, proactieve en interactieve wijze met de achterban. Hierdoor krijgen gemeenten handelingsperspectief voor het werken met de Omgevingswet. Dit bereiken wij door binnen de Directie Leefomgeving zaken in relatie tot andere thema's gezamenlijk op te pakken. Het gaat erom dat gemeenten zo goed als (technisch) mogelijk kunnen werken met het nieuwe stelsel van de Omgevingswet.
Door verstrekking van informatie en noodzakelijke sturing wordt collectief een goed en stevig proces rondom de werking van de Omgevingswet neergezet. Het grote voordeel hiervan is dat gemeenten niet alle individueel aan zet zijn. Door ondersteuning bij het verder inrichten van producten en processen, organiseren, monitoren, knelpunten signaleren en vragen beantwoorden, wordt de serviceketen verstevigd zowel op landelijk als op lokaal niveau. Door op een effectieve manier gemeenten en ketenpartners bij elkaar te (blijven) brengen voor knelpunten in de praktijk komen partners tot gezamenlijk werkbare oplossingen. Ons andere doel is dat ons aanbod vanuit de VNG optimaal aansluit op de behoefte bij bevoegd gezagen, en dat gemeenten proactief en reactief zich goed ondersteund weten bij het werken onder de Omgevingswet. Dit doen wij door het bieden van structurele (regionale) implementatie-ondersteuning onder andere door Regionale implementatiecoaches (RIO's), Bureau implementatieondersteuning (BIO), communicatie en inhoudelijke werkpakketten (VTH, Kerninstrumenten, Financiën en structurele effecten). Doordat de VNG een proactieve rol pakt in het informeren, bijsturen en signaleren, is de VNG een zichtbare partner van gemeenten. De VNG blijft proactief acteren op ontwikkelingen rondom de Omgevingswet. Gemeenten weten dat zij met hun vragen over de Omgevingswet terecht kunnen bij de VNG, ook in het geval van calamiteiten.

Regie en demandorganisatie Omgevingswet / DSO

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Wat we willen bereiken, is dat gemeenten zo goed als (technisch) mogelijk kunnen werken met het nieuwe stelsel van de Omgevingswet, in het bijzonder met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en de content. Dat doen wij door een robuuste gemeentelijke vraag-organisatie (regie & demand) op het DSO. We werken aan inbedding in de lijnorganisatie. Het doel is dat het DSO en content (beter) aan (blijven) sluiten bij de gemeentelijke behoeften. Dit doen wij door het uitvoeren van de regie en demandtaken. Dat betekent: verbetering van het DSO door ophalen, analyseren, prioriteiten laten realiseren, testen voor en met gemeenten, communiceren hierover en monitoren. Door de uitbouw van het digitale stelsel in beeld te brengen, is sturing op deze ontwikkeling mogelijk en wordt zo bijgedragen aan de randvoorwaarden. De activiteiten van de VNG zijn ook in 2024 gericht op belangenbehartiging en dienstverlening. Gemeenten worden gefaciliteerd doordat middels de demand- en regieorganisatie de collectieve vraag door de VNG wordt gebundeld en beheerd. Zo kunnen gemeenten meer invloed uitoefenen. Gemeenten hoeven niet individueel het wiel uit te vinden omdat er collectieve, landelijke oplossingen worden aangeboden.

Implementatieondersteuning aansluiten en digitale ketens

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Het DSO Programma ondersteunt gemeenten in hun aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit omvat meer dan het louter technisch aansluiten. De implementatie-ondersteuning vanuit de VNG is gericht op verantwoorde inwerkingtreding en optimaal gebruik van de wet. Dit item draait om implementatieondersteuning op de digitale ketens. Onder digitale ketens verstaan wij een geordend, verbonden en samenhangend stelsel van landelijke en lokale digitale voorzieningen, standaarden, gegevens, bronnen en afspraken in de keten. Dat doen wij door het bieden van blijvende implementatieondersteuning in de inrichting en het gebruik van de digitale ketens tijdens de transitiefase van Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging van het bouwen (Wkb).

Implementatieondersteuning en nazorg Omgevingswet

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

We bieden nazorg en voortdurende implementatieondersteuning aan onze achterban. Dit met het oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Door de ondersteuning bij het verder inrichten van producten en processen, organiseren, monitoren, knelpunten signaleren en vragen beantwoorden, wordt de serviceketen verstevigd. Door het stimuleren van uitwisseling van kennis en ervaring tussen gemeenten en het verrijken daarvan met VNG-expertise, krijgen gemeenten handelingsperspectief. De interbestuurlijke samenwerking in de regio krijgt een impuls. De serviceketen voor vragen en ondersteuning wordt versterkt door te organiseren, monitoren, knelpunten te signaleren en vragen te beantwoorden.

Nazorg implementatie Omgevingswet

Extern gefinancierde activiteiten

In het jaar na de inwerkingtreding biedt de VNG voortdurende nazorg aan haar achterban op verschillende gebieden, denk aan Kerninstrumenten (omgevingsplan), Vergunning, Toezicht en Handhaving, enzovoort. In relatie met andere actuele thema's bij Leefomgeving.
Wat levert dit op? Regionale samenwerking wordt versneld door collectieve oplossingen te bieden. Gemeenten worden ontzorgd in het regelen van een aantal zaken en door kruisbestuiving hoeven niet alle gemeenten zelf het wiel uit te vinden. Het product- en dienstenaanbod wordt snel en vakkundig ontsloten op een manier die aansluit bij de behoeften van bevoegde gezagen. Bevoegde gezagen krijgen gevraagd en ongevraagd advies en informatie over de gemaakte en te maken transitiebeslissingen. De serviceketen wordt versterkt door te organiseren, monitoren, knelpunten te signaleren en vragen te beantwoorden. Bevoegde gezagen krijgen snelle en gedegen antwoorden op hun vragen. Bestuurders hebben direct na de invoeringsdatum inzicht in hoe ze de Omgevingswet kunnen toepassen in de politieke wens en het uitvoeren van de wettelijke taak (bestuurlijke awareness). Gemeenten kunnen het resultaat van participatie op een effectieve en efficiënte wijze zo goed mogelijk laten zijn. Voor deze activiteiten loopt een subsidieaanvraag. Toekenning wordt verwacht in 2024.

Wet Kwaliteitsborging Bouwen

Extern gefinancierde activiteiten

In dit item focussen wij ons op een betaalbare positie en werkend juridisch kader waarbinnen de rol van bevoegde gezagen rondom de Wet Kwaliteitsborging Bouwen (Wkb) is geborgd. Wij bieden nazorg in de implementatie van de Wkb. Dat doen wij door de gevolgen van de uitvoerbaarheid in beeld te brengen en voorstellen te doen om deze van passende acties te voorzien. Door het monitoren van de Wkb en het analyseren van de uitkomsten van die monitoring, wordt beslisinformatie voor (her)onderhandeling over de financiële compensatie opgehaald en beschikbaar gesteld. Door te analyseren welke indicatoren in de proefprojecten voor gevolgklasse 2 en 3 moeten worden meegenomen, wordt de besluitvorming op gevolgklasse 2 en 3 voorbereid.
De subsidie voor deze activiteiten is aangevraagd maar nog niet beschikt, deze kan in 2024 toegekend worden.

3.3 Energie en klimaat

Omkeringsthema

Gemeenten zijn al enige tijd bezig met de uitvoeringsfase van het Klimaatakkoord. In deze fase zijn gemeenten in de praktijk aan het uitvinden hoe de energietransitie uitgevoerd kan worden. Tegelijk wordt gewerkt aan de randvoorwaarden om deze uitvoering mogelijk te maken. Op nationaal niveau wordt parallel hieraan gewerkt aan wetgeving en financieringsinstrumentaria. Dit loopt niet altijd met elkaar in de pas; het is een dynamisch thema waar creativiteit en innovatie hand in hand gaan. Het zijn van een betrouwbare partner in de uitvoering én een gedegen aanspreekpunt voor inwoners en bedrijven staat voor gemeenten centraal. Het thema kenmerkt zich dan ook door een nauwe samenwerking met vele partijen, zeker op nationaal niveau. De VNG ondersteunt gemeenten hierbij. Interbestuurlijke en intermaatschappelijke samenwerking vraagt om intensief contact, niet alleen met gemeenten met ook met de andere partners. Alleen zo kunnen we de puzzel leggen. Het thema is een typisch #omkeringsthema: er valt nog veel te pionieren.

Inhoudelijk staan gemeenten aan de lat op het brede terrein van de energietransitie. De VNG zorgt ervoor dat gemeenten hun regierol kunnen pakken, en faciliteert hen met instrumenten en met een pakket aan (digitale) oploopjes, klankbordgroepen en congressen. Wij zijn opdrachtgever van de programma's Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) en Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW)) en nemen deel aan verschillende bestuurlijke overleggen. Het is belangrijk om kennis te delen, bijvoorbeeld over de aankomende verplichtingen vanuit Europa en die kennis beschikbaar te stellen waarmee we gemeenten ontzorgen, zodat zij zich kunnen richten op de praktijk en uitvoering in de lokale context.

Uitvoeringsondersteuning Klimaatakkoord

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De VNG faciliteert gemeenten in het uitvoeren van hun klimaattaken door het agenderen en uitwerken van randvoorwaarden en knelpunten in de gesprekken met het rijk en andere stakeholders. We geven een vervolg aan het herijkingsonderzoek en de uitspraak van de ALV over hoe we de extra ambities van het kabinet oppakken. Hierbij bewaken we de haalbaarheid en betaalbaarheid van eventuele extra opgaven die op gemeenten afkomen. We richten ons in 2024 nog meer op de uitvoeringskracht van gemeenten en de uitvoerbaarheid van beleid. Onderdeel hiervan is een traject (ambtelijk en bestuurlijk) over de dilemma's in de uitvoering en het versterken van deze uitvoeringskracht.

In 2024 spelen twee grote thema's in dit onderdeel: ten eerste is dat de afronding van het onderzoek van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) naar de herijking uitvoeringsmiddelen klimaatakkoord. En in het verlengde hiervan: de onderhandelingen daarover met een nieuw kabinet. Vanzelfsprekend doen we dit in nauwe samenwerking en afstemming met onze leden (en mogelijk een besluit op de ALV in de zomer) én interbestuurlijk met de andere decentrale overheden. We zetten hierbij duidelijk een stap vooruit. Ten tweede ligt de focus op de gesprekken rond de hogere ambities op de energietransitie die al staan vanuit Europa en de nationale klimaatwetgeving. Ook hier zijn we van plan met een eigen voorstel te komen en regie te pakken vanuit de gemeenten. Dit alles natuurlijk samen met gemeenten en onze partners. Daarnaast zijn de samenstelling en ambitie van een nieuw kabinet interessant.

In de uitvoeringsondersteuning Klimaatakkoord zijn verdere doelstellingen:

Beleidsvorming

In 2024 gaan we door met ons traject om landelijk beleidsvorming beter op de uitvoeringspraktijk van gemeenten te laten aansluiten. Dit doen we via een heldere, logische governancestructuur waarbij we streven naar (samen)werken als één overheid.

Uitvoering

Wij helpen gemeenten de uitvoering van het klimaatbeleid effectief vorm te geven. Daarbij kijken we naar regionale samenwerking, capaciteit en kennisontwikkeling bij gemeenten, en het gebruik van data.
In 2024 spannen we ons in voor het op orde brengen van de randvoorwaarden voor een succesvolle energietransitie. We richten ons onder andere op barrières in wet- en regelgeving, raakvlakken met circulaire economie, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en nieuwe vormen van financiering en rechtvaardig klimaatbeleid.

Data

De VNG zorgt dat gemeenten beschikken over de data die ze nodig hebben voor goede planvorming en monitoring om de uitvoering van de energietransitie in goede banen te leiden en waar nodig bij te sturen.
In 2024 helpen we gemeenten bij het vormgeven van lokale participatie op een manier die past bij hun eigen context. We ontwikkelen bovendien een kennisplan/-programma in afstemming met de sectorclusters. Daarnaast ontwikkelen we kennisproducten op sectoroverstijgende thema's. Deze producten helpen gemeenten in de uitvoering van klimaatbeleid. Daarbij helpen wij gemeenten een goed overzicht te krijgen van beschikbare kennis en innovatie en goede voorbeelden uit de praktijk.

Klimaatopgaven sector Elektriciteit & Infra

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Binnen dit onderdeel van het programma energie zijn voor 2024 twee hoofdthema's te identificeren. Allereerst zien we een focus op de verdere vormgeving van de (puzzel rond de) interbestuurlijke samenwerking. Op het terrein van de netcapaciteit en programmering – randvoorwaarden voor de uitvoering van de energietransitie – is de VNG bezig om met het IPO een voorstel te maken voor de regievoering op decentraal niveau. Wij zetten hier een stap naar voren met onze leden. Deze decentrale regievoering vraagt om goede afspraken met de rijksoverheid en partijen zoals de netwerkbedrijven én om het vormgeven van het schakelen tússen de verschillende bestuurslagen op een effectieve manier. Het gaat er immers om dat iedereen de eigen rol goed kan invullen op zo'n manier dat ze elkaar aanvullen.
Dit onderdeel vraagt ook om het interbestuurlijk verder ontwikkelen van bijvoorbeeld NPRES.
Ten tweede zien we in dit onderdeel een belangrijke stap in 2024 om de gemeentelijke rol te identificeren in het Nationaal Plan Energiesysteem en daar een voorstel voor te doen. Ook hier geldt dat we dit niet in een vacuüm doen en ook hier gaat het juist om het schakelen tussen alle spelers – het is immers een energie*systeem* dat we aan het bouwen zijn waar gemeenten samen met anderen in en aan werken. We zien hier ook een verbinding met de hogere ambities van 55% CO_2 reductie die zijn vastgelegd in de Klimaatwet.

Daarnaast biedt de VNG ondersteuning bij de steeds groter wordende netcapaciteits-problematiek, onder andere bij het opstellen van de provinciale Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEKs) en de gemeentelijke inbreng daarin, met name op het vlak van ruimtelijke inpassing in boven- en ondergrond. In 2024 helpen we gemeenten bij de doorvertaling naar de praktijk van zaken die uit de nationale programma's komen, zoals het Landelijk Actieplan Netcapaciteit. In 2024 ondersteunen we gemeenten op het vlak van nieuwe energiedragers zoals groen gas, waterstof, geothermie en aquatermie én op het vlak van energie-opslag (batterijen) en andere slimme oplossingen om piekvraag te beperken, zoals energy-hubs. We ondersteunen ook in 2024 gemeenten met participatie-instrumenten gericht op draagvlak creëren bij inwoners voor duurzame energietechnieken én infrastructuur. We starten het gesprek over de financiering van de energietransitie in het licht van de gesprekken over het energiesysteem.

Ondersteuning uitvoering Klimaat Landbouw, Landgebruik, Industrie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Voor gemeenten is nog niet inzichtelijk gemaakt hoe de opgave uit het Klimaatakkoord voor de sector gemeentebreed kan worden uitgevoerd. Hierin brengen we verandering. We zorgen dat gemeenten gericht aan de slag kunnen. Voor wat betreft landbouw en landgebruik is in 2024 de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk gebied operationeel en zijn de rollen en verantwoordelijkheden van gemeenten hierin helder en vastgelegd.
De klimaatopgave Landbouw en Landgebruik is opgenomen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).
Ten aanzien van industrie, ondersteunen we gemeenten bij de totstandkoming van de Cluster Energie Strategieën (CES) de nationale en provinciale MIEKs. We zorgen dat deze goed op elkaar en op de andere processen zoals RES, Warmtetransitie en Mobiliteitstransitie en de regionale energie-infrastructuur worden afgestemd en aansluiten bij de gemeentelijke praktijk. We faciliteren we het gesprek tussen gemeenten onderling én met de andere stakeholders, we halen op tegen welke belemmeringen gemeenten aanlopen en adresseren die, en we delen 'best practices' in de uitvoering.

Verduurzamingsopgaven gebouwde omgeving

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

In de Gebouwde Omgeving zien we in 2024 twee grote focuspunten. Allereerst is de laatste tijd meer dan ooit te merken dat de uitvoeringspraktijk bij gemeenten niet altijd synchroon loopt met de ontwikkeling van de randvoorwaarden op nationaal niveau. Dat botst. Bovendien zien we dat gemeenten in de praktijk tegen allerlei praktische zaken aanlopen die we niet eerder in beeld hadden en die vragen om een oplossing en/of keuze op nationaal niveau. Als VNG werken we altijd met onze leden aan oplossingsvoorstellen die we proactief inbrengen bij partners.

In 2024 voorzien we dat hier meer nodig zal zijn, met als groot voorbeeld de natuurwetgeving die eind 2023 tot grote problemen in de uitvoering geleid heeft.
Daarnaast zien we in 2024 een volgende stap in de gebiedsgerichte aanpak. De twee grote wetgevingstrajecten worden - als het goed is - afgerond waardoor gemeenten niet alleen regie krijgen op de warmtetransitie maar ook onder andere het recht krijgen om wijken af te sluiten van het aardgas. Hierbij gaan we vanuit de VNG – met NPLW – gemeenten ondersteunen.

Bovendien pakken we nog een aantal andere zaken op waarbij we steeds verschillende acties ondernemen om gemeenten niet alleen te betrekken bij de ontwikkeling maar ook om de kennis te delen:

We maken inzichtelijk hoe gemeenten invulling kunnen geven aan de verduurzamingsopgave gebouwde omgeving op de onderwerpen 'Warmtevraag en aanbod', 'Doelgroepen en Wijkgericht', 'Huursector', 'Utiliteitssector' (onder andere label C-verplichting, energiebesparingsplicht ondernemers/bedrijven) en 'Individuele particuliere woningeigenaren'.
Ook ondersteunen we gemeenten in het creëren van draagvlak bij en participatie door bewoners. Op bovengenoemde onderwerpen zorgen we ervoor dat gemeenten in staat zijn hun aanpak te verbinden aan de integrale plannen voor aardgasvrije wijken. Daarbij ondersteunen we het proces door data beschikbaar te stellen om op de opgave te sturen, in het bijzonder via DEGO (Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving).
Tot slot maken we inzichtelijk welke uitvoeringskaders (juridisch, financieel) gemeenten nodig hebben om deze taken uit te voeren en gaan we hierover in gesprek met stakeholders.

In 2024 ondersteunen we gemeenten in de nieuwe rol die zij krijgen in de warmtetransitie middels de warmtewet. Daarnaast intensiveren we onze ondersteuning aan gemeenten om bestaande woningen te isoleren om energiearmoede tegen te gaan. Hierin nemen we de verschillende normeringen die het rijk en Europa op gaan leggen mee, en de rol die gemeenten hier in moeten gaan spelen. Belangrijkst hierbij is het komen tot een juridisch houdbare oplossing voor het vraagstuk rond de natuurwetgeving.

Verduurzaming van de mobiliteitssector

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Samen met het rijk en IPO werken wij aan het opzetten van ondersteuning met slagkracht voor gemeenten in de uitwerking van de Regionale Mobiliteitsprogramma's RMPs.
We werken samen met gemeenten aan de vraagarticulatie rond datagedreven werken en bepalen de nodige ondersteuning. We gebruiken het advies rond 'Grond-, Weg- en Waterbouw' (GWW) en zero-emissie doelgroepenvervoer om op basis daarvan onze ondersteuning aan gemeenten te bepalen. Wij brengen naast 'verduurzaming' ook 'verandering' en 'vermindering' (de zogeheten 'trias mobilica') onder de aandacht bij gemeenten om de uitvoering te versterken.

In 2024 continueert de VNG de ondersteuning aan gemeenten bij de 'trias mobilica'. Wij leggen nog meer de verbinding tussen mobiliteit en de ruimtelijke inrichting van Nederland (RMP's als kapstok). We gaan aan de slag met data(voorzieningen), die gemeenten helpen hun taken beter uit te voeren en invulling te geven aan Europese verplichtingen.

Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving (DEGO)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De VNG voorziet gemeenten van laagdrempelige data en tools voor het ontwikkelen van hun uitvoeringsplannen.

In 2024 zijn gemeenten veel meer dan nu sturend in de woningbouw- en bereikbaarheids-opgave. Ze hebben, mede door de inzet van de VNG, de beschikking over passende informatie, instrumenten, ondersteuning en financiën om hun taken uit te voeren. Hiermee dragen we eraan bij dat gemeenten meer invloed hebben op voldoende en passende woningen en bereikbaarheid binnen de regio.

Programma verduurzaming gemeentelijk maatschappelijk vastgoed en utiliteit 2024 en 2025

Extern gefinancierde activiteiten

Om de klimaatdoelen in 2030 en 2050 voor maatschappelijk vastgoed te halen, moet de verduurzaming van het gemeentelijke deel worden versneld. Het programma '24-'25 draagt hieraan bij door draagvlak bij bestuurders te vergroten, de behoeften van gemeenten te vertalen in instrumenten/projecten en de monitoring van de verduurzaming in kaart te brengen. Hiervoor is subsidie aangevraagd bij BZK maar nog niet beschikt. Deze kan in 2024 toegekend worden, waarmee het programma wordt vervolgd.

3.4 Regionale economie

Propositie

Een gezonde economie en arbeidsmarkt bepalen in belangrijke mate onze welvaart en welzijn. Klimaatdoelstellingen, geo-politieke ontwikkelingen en veranderingen in de beroepsbevolking vergen aanpassingen in het economisch beleid. Op regionaal niveau werken we aan een duurzame economie, waarin ondernemers en mkb (midden- en kleinbedrijf) weerbaar zijn voor laag-conjunctuur, en bijdragen aan brede welvaart. We willen inzetten op een slimmere economie met nieuwe kansen voor werkgelegenheid en die inspeelt op klimaat, een betere energiebalans, digitalisering en robotisering, circulaire economie. Gebiedsontwikkeling en herontwikkeling fungeren als motor voor de economie; hiermee dragen we bij aan bredere maatschappelijke opgaven als wonen en ondernemen, tegengaan van leegstand, de landbouwtransitie, klimaat en bereikbaarheid. De VNG helpt gemeenten het vestigingsklimaat in de regio te bevorderen waar het aantrekkelijk wonen, werken en ondernemen is.

Ruimtelijke economie

Beleidsinzet

Het bevorderen van een duurzame economie brengt nieuwe ruimtelijke keuzes met zich mee. Op veel plekken in Nederland staat de ruimte onder druk, en die druk op de ruimte zal door de energie- en circulaire transities en klimaatverandering en klimaatadaptatie nog verder toenemen. De ruimtelijke puzzel kan niet lokaal of regionaal opgelost worden maar vraagt om samenwerking en continue afstemming tussen gemeenten en regio's onderling en tussen gemeente, regio, provincie en rijk. Om tot breed gedragen oplossingen te kunnen komen voor stikstofruimte, duurzame en innovatieve bedrijvigheid, bereikbaarheid en leefbaarheid is het nodig om de relatie tussen steden en hun ommeland en tussen regio's in de Randstad en daarbuiten met nieuwe ogen te bekijken.

En om daarbij uit te gaan van de kracht van iedere regio. Op welke manier kunnen regio's gezamenlijk oplossingen vinden en hoe kunnen stedelijke en landelijke gebieden elkaar versterken? En specifieker: hoe kunnen de overheden gezamenlijk zorgen voor ruimtelijke keuzes, schuifruimte en het uitruilen van functies?

Dit ten dienste van een gezonde leefomgeving waar inwoners naar tevredenheid kunnen wonen, werken en ontspannen en bedrijven zich goed kunnen vestigen en duurzaam kunnen ondernemen. Heel concreet houden we bijeenkomsten over de nieuwe economie in verschillende regio's in het land, ter versterking van de positionering van gemeenten.

Versterking economische activiteiten

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG ondersteunt gemeenten als het gaat om het bevorderen van een duurzame economie en de daarmee samenhangende transities. Dit tegen de achtergrond van het Nationale Programma Circulaire Economie, de rijksprogramma's werklocaties en mkb-dienstverlening en ondersteuning, de regiodeals en de ruimtelijke inpassingsvraagstukken. Daarbij richten we op dienstverlening aan en ondersteuning van het brede mkb als motor van de regionale economie en werkgelegenheid. Ook zetten we ons in voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt door te begeleiden van werk naar werk en een leven lang ontwikkelen.
Ten derde gaat het om ruimte voor werken: transformatie en ondersteuning van vitale binnensteden en centra, voldoende en aantrekkelijke werklocaties.

Onze doelen zijn in 2024 drieledig: we versterken het vestigingsklimaat in samenwerking met het mkb. We leveren een regionale HCA agenda (Human Capital Agenda) op en we versterken het datagedreven werken. Voor een weerbare, toekomstbestendige (lokale en regionale) en duurzame economie is samenwerken key en spelen data en het datagedreven werken een steeds prominentere rol. Daarom werkt de VNG samen met gemeenten en diverse partners aan een duurzame economie, het versterken van het verdienvermogen en een krachtige arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt die steeds krapper én digitaler wordt.
Dit tegen de achtergrond van een groot aantal met elkaar samenhangende en impactvolle transities op het gebied van onder meer energie en klimaat, woningbouw en bereikbaarheid.
De VNG ondersteunt gemeenten bij hun inspanningen om de werkgelegenheid te vergroten en het realiseren van een stevig vestigingsklimaat (sociale en fysieke infrastructuur).
Dit vanuit het perspectief van Brede Welvaart én tegen de achtergrond van de publicatie 'Elke regio telt'. Gericht op een leefomgeving waar inwoners goed kunnen wonen, werken en ontspannen en bedrijven zich goed kunnen vestigen en duurzaam kunnen ondernemen.

4

Lokaal bestuur en veiligheid

4.1 Vitale lokale democratie
4.2 De veilige gemeente
4.3 Gemeenterecht
4.4 Gemeentefinanciën
4.5 Werkgeversfunctie

Liesbeth Spies

Burgemeester
Alphen aan den Rijn,
voorzitter VNG-commissie
Bestuur en Veiligheid

Andries Kok

Directeur VNG Lokaal
Bestuur en
Informatiesamenleving

Betrouwbare overheid

Liesbeth Spies: "We willen dolgraag af van het imago 'vereniging nooit genoeg'. We snakken naar nieuwe interbestuurlijke verhoudingen."

Andries Kok: "Eens, de vorming van het regeerakkoord is een moment waarop de bakens verzet worden, een kans op betere randvoorwaarden. Er is nog steeds een financieel gat vanaf 2026. Langjarig investeren vraagt om structureel financieel perspectief."

Liesbeth Spies: "Mensen verwachten bestaanszekerheid van gemeenten, terwijl de randvoorwaarden daarvoor van het rijk komen. Het onderscheid tussen rijk en gemeenten bestaat voor de meeste mensen niet. Gemeenten zijn er klaar voor om als gelijkwaardige partner te opereren. Uitvoeringstoetsen over elke nieuwe wet zijn ontzettend belangrijk."

Andries Kok: "Ik onderschrijf het grote belang van een check op de juridische bevoegdheden en een onafhankelijke doorrekening van de financiën van een nieuwe wet. Goed beleid begint bij goede wetgeving. Maar met alleen regels ben je nog geen goede overheid."

Liesbeth Spies: "Soms is overheid zijn 'leed toevoegen', zoals Geerten Boogaard dat zegt. Je moet weleens keuzes maken waarvan je op voorhand weet dat niet iedereen daar blij mee is. Demonstratierecht is daar een actueel voorbeeld van. We faciliteren demonstraties, maar die kunnen schuren met andere grondrechten. Keuzes maken doet soms 'zeer'. We willen veel tegelijk en onze ruimte is letterlijk en figuurlijk schaars."

Andries Kok: "Het is balans vinden tussen nabijheid en afstand. Als betrouwbare overheid moeten we soms moeilijke keuzes durven maken. Als mensen betrokken worden en zich gehoord voelen, is óók een pijnlijke boodschap uit te leggen."

Liesbeth Spies: "We hebben inderdaad helderheid te geven over spelregels en kaders. We bezinnen ons op de vraag hoe we ons verhouden tot de gepolariseerde samenleving. Wat kunnen we raden en colleges aanreiken? Bijvoorbeeld andere vormen van participatie en directe democratie."

Andries Kok: "We willen als VNG bijdragen aan participatieve besluitvorming. En we gaan dit jaar bovendien extra helpen bij de aanpak van tekorten op de arbeidsmarkt. Een groeiende uitdaging zeker omdat binnen nu en 7 jaar bijna 30 procent van alle ambtenaren met pensioen gaat. We analyseren wat werkbare oplossingen en innovaties zijn en delen die kennis met onze leden."

Liesbeth Spies: "De arbeidsmarktkrapte is ook voelbaar binnen het veiligheidsdomein. Binnen de strafrechtketen zijn grote capaciteitsproblemen. Steeds vaker worden bestuursrechtelijke instrumenten ingezet zoals de sluiting van een pand door een burgemeester. De overbelasting van de politie voedt de discussie over de inzet van boa's. Want ze zijn geen duizenddingendoekje. Koester de inzet van boa's op het gebied van leefbaarheid. Met steeds nieuwe fenomenen is daar nog veel te doen."

Andries Kok: "Vanuit de verenigingsstrategie gaan we meer aandacht geven aan regionale samenwerking."

Liesbeth Spies: "Laat het nieuwe kabinet alsjeblieft ver weg blijven van allerlei structuurdiscussies daarover. Daar heb ik een broertje dood aan."

Andries Kok: "Wij willen onze energie steken in de vraag hoe je het maximale uit samenwerking haalt. Hoe zorg je ervoor dat raadsleden zich betrokken voelen? Welke lessen kun je trekken?"

Liesbeth Spies: "In 2024 geven we ook invulling aan het rapport 'Elke regio telt'. Waarbij we onderstrepen; het gaat om élke regio."

Andries Kok: "Het is echt nodig dat rijksbeleid rekening houdt met regionale en lokale omstandigheden. Zodat het nieuwe kansen oplevert, in plaats van belemmeringen. Dat gaan we als VNG articuleren. Maar de bal ligt ook bij onszelf: laten we in lijn met de verenigingsstrategie ook zelf ideeën ontwikkelen."

Liesbeth Spies: "Onze kracht ligt in het opereren als eenheid. Binnen de vereniging zijn onze onderlinge verschillen relatief klein, als je dat vergelijkt met onze grote overeenkomsten."

4.1 Vitale lokale democratie

Dialoog en participatie zijn essentieel voor een vitale lokale democratie. Het vormgeven ervan, verschilt van gemeente tot gemeente. De rode draad is in ieder geval dat inwoners invloed hebben op hun leefomgeving. Uiteindelijk hopen we daar vertrouwen in de lokale democratie mee te bevorderen.
De VNG ondersteunt gemeenten in de vorm van participatie die bij hen past. We helpen nieuwe vormen te ontwikkelen. Heel concreet bieden we een handreiking en model voor lokale participatieverordeningen aan. Daarnaast behartigt de VNG de belangen van gemeenten via interbestuurlijke afspraken. We maken democratische randvoorwaarden concreet. Daarin betrekken we ook de betekenis van regionale samenwerking.

Lokale omroepen

Beleidsinzet

We ondersteunen gemeenten in de positionering van lokale omroepen als onderdeel (en controlemechanisme) van de lokale en regionale democratie. We behartigen belangen van gemeenten in de totstandkoming van een aanvaardbare stelselwijziging over de inrichting van de lokale omroepen.
We vragen om extra financiering van het rijk. We leveren een bijdrage aan de invoering van het gewijzigde stelsel. De VNG maakt een handreiking over de invoering en informeert gemeenten over de benodigde stappen. We fungeren als kennismakelaar en delen voorbeelden.

Lokale politieke partijen

Beleidsinzet

De VNG behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van de Wet op de politieke partijen. Daarnaast vindt er belangenbehartiging plaats met betrekking tot de structurele subsidie Kennispunt lokale politieke partijen.

Participatie en lokale democratie

Beleidsinzet

We ondersteunen gemeenten in het versterken van nieuwe en noodzakelijke participatie-mogelijkheden. We bieden als kennismakelaar goede voorbeelden aan voor jongeren-participatie. Dat doen wij door middel van bijvoorbeeld een manifest en podcasts. De VNG maakt een handreiking 'Aan de slag met participatie'. Ook stellen wij een modelparticipatie-verordening beschikbaar. We zetten de pilot burgerfora voort om inwoners op directe manier te betrekken bij besluitvorming. Ook biedt de VNG de Quick Scan Lokale Democratie aan (zie GGU).

Verkiezingen

Beleidsinzet

De VNG ondersteunt haar leden in de uitvoerbaarheid van verkiezingen. Ook doen wij aan belangenbehartiging, door onder andere in consultaties te pleiten voor het beter gebruik maken van digitale middelen en nieuwe stembiljetten. We voeren de verkiezingsagenda uit, samen met de Kiesraad BZK en andere relevante gesprekspartners. De VNG voert een evaluatie uit over de verkiezingen in november 2023. We bereiden Bestuurlijk Overleg BZK-VNG voor om de voortgang van alle trajecten te monitoren.

Vertrouwen en betrouwbare overheid

Beleidsinzet

De VNG versterkt het handelingsperspectief over de wijze waarop de lokale overheid het vertrouwen kan verbeteren. We onderzoeken de factoren die van invloed zijn op het vertrouwen in de lokale overheid. In samenwerking met de belangenverenigingen en het rijk, ontwikkelen we een activiteiten- en interventiemix voor een betrouwbare overheid. De VNG organiseert trainingen en bijeenkomsten voor versterking van de professionaliteit van de lokale overheid. Dit doen wij in samenwerking met de beroepsverenigingen. We bieden een vergezicht en ontwikkelen een visie Goed Lokaal Bestuur.

Intergemeentelijke samenwerking in de regio

Beleidsinzet

We inventariseren de vormen van samenwerking, fungeren als kennismakelaar en schetsen scenario's over de rol van gemeenten in de regionale samenwerking. We ontwikkelen een uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda doen we een inventarisatie en analyse van het functioneren van diverse vormen van samenwerking, ontwikkelen we een kennisbank en expertisefunctie, geven we vormen aan van democratische legitimiteit en leveren we een bijdrage aan een verenigingsdialoog.

Interbestuurlijke verhoudingen

Beleidsinzet

We onderhouden en bewaken de code interbestuurlijke verhoudingen zodat decentrale overheden een sterke positie hebben in gesprekken met het rijk. We stellen een barometer als instrument voor om de voortgang te bewaken. We organiseren structureel overleg tussen het ministerie van BZK en de VNG over de voortgang. We fungeren als intern portaal voor betere en mindere voorbeelden van betrekken van gemeenten bij de uitvoering.

Quickscan lokale democratie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

In 2024 onderzoeken en bewaken we de verdere voortgang van de Quick Scan Lokale Democratie. Met de Quick Scan Lokale Democratie krijgen gemeenten inzicht in de werking van hun lokale democratische samenspel. Met behulp van input van inwoners, gemeenteraad, college van B&W en de ambtelijke organisatie wordt als het ware een 'foto' gemaakt van de stand van de eigen lokale democratie. Aan de hand hiervan kunnen zij verbeteracties formuleren en uitvoeren. De VNG biedt ondersteuning in scenariodenken.

Capabele gemeenteraden (Raad op Zaterdag)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Met het oog op goed en transparant bestuur, hebben raadsleden behoefte aan het versterken van hun kennis: op het gebied van de rol als raadslid, de processen en de inhoud. Dit doen wij door het organiseren van de Raad op Zaterdag waarbij raadsleden geïnformeerd worden over de diverse beleidsthema's en hen hierdoor beter in positie te krijgen. Het doel van de Raad op Zaterdag is het versterken van de professionaliteit en kennis van gemeenteraden.

Regionale Samenwerking: op weg naar VNG van de regio's (2030)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Op het vlak van regionaal beleid is de situatie dat er gedurende decennia diverse uitdagingen zijn ontstaan die tot een volgende fase gebracht dienen te worden. Kenmerk van de uitdagingen is dat geen gemeente dit zelfstandig kan en dat een aantal van die uitdagingen ook interbestuurlijk ontwikkeld dienen te worden. Daarom gaat de VNG gemeenten die samenwerken in de regio's ondersteunen. Dit doen wij door een analyse van het functioneren van vormen van intergemeentelijke samenwerking in de regio en door kennis en expertise met gemeenten te delen. We verwoorden deze acties in een uitvoeringsagenda Intergemeentelijke samenwerking in de Regio.

Lokale media

Extern gefinancierde activiteiten

De VNG staat voor een stevige positie van gemeenten in het nieuwe stelsel voor lokale omroepen (per 2025). Dat kan door een deel van de financiering van de omroepen bij gemeenten te laten, zoals nu ook het geval is, zodat een volledige uitname uit het gemeentefonds wordt vermeden. Verder blijven we de informatiepositie van gemeenten op het onderwerp lokale omroep/media versterken door informatie actief en passief aan te bieden. De VNG ondersteunt gemeenten bij de voorbereiding op het nieuwe stelsel. Voor het functioneren van de lokale democratie (informatie- en waakhondfunctie) is vitale journalistiek onontbeerlijk. Dat gaf de VNG aanleiding om een Expertiseteam Vitalisering Lokale Journalistiek in het leven te roepen. In 2020 bracht het team een handreiking uit met aanbevelingen voor een duurzaam lokaal en regionaal mediabestel voor de 21e eeuw, vanuit het perspectief van een sterke lokale democratie.

Democratie in actie

Extern gefinancierde activiteiten

We bouwen aan de versterking van het netwerk Democratie in Actie door een impuls te geven aan de participatie in brede zin, het samenspel tussen gemeenteraad, college, ambtelijke organisatie en inwoners in de lokale democratie. Er wordt flankerend beleid voorbereid om gemeenten te ondersteunen in het voeren van het gesprek over participatie, het uitdaagrecht en jongerenparticipatie. Besturen en gemeenteraden die een informatiebehoefte hebben, ondersteunen wij met instrumenten en handreikingen vanuit het afgeronde programma Democratie in Actie. Aan dit programma zijn verschillende activiteiten verbonden: de website www.lokale-democratie.nl, de pilot burgerfora, het project Democratie en Jongeren en de versterking Lokale Driehoeken. Het is nog onzeker hoeveel subsidie BZK in 2024 beschikbaar stelt.

4.2 De veilige gemeente

Veiligheid is een kernvoorwaarde voor een vitale samenleving en de VNG ondersteunt gemeenten in de vervulling van hun taken daarin. De gemeente speelt een belangrijke regierol, in samenwerking met politie, OM en vele andere partijen binnen de overheid. Steeds belangrijker is ook de samenleving zelf. Het is van belang om te onderschrijven dat het gemeentelijke veiligheids-apparaat het niet alleen kan of moet doen, of soms juist expliciet niet. Daarover moeten gemeenten met partners, inwoners en onderling het gesprek aangaan. De VNG helpt bij het verder professionaliseren van de beroepsgroepen Toezicht en handhaving/BOA's. Met ruimte voor regionaal en lokaal maatwerk. Veiligheid gaat ook over de bescherming van (kwetsbare) jongeren door zorgverlening en onderwijs. Met het versterken van hun positie werken we meer preventiegericht. De inzet van gemeentelijk veiligheidsbeleid is dan ook steeds meer de inzet van sociaal beleid. Deze ontwikkeling zien we rond de aanpak van ondermijning, mensenhandel en uitbuiting, waarin we preventie met gezag bundelen. Net als het tegengaan van messengeweld bij jeugdigen. Zorg en Veiligheid moeten dichterbij elkaar worden gebracht. De overheidsinzet om van maatschappelijke onrust naar stabiliteit te komen is een belangrijk speer-punt voor gemeenten om vertrouwen te herstellen. Dit in nauwe samenhang met het versterken van digitale weerbaarheid van gemeenten en inwoners. De impact van een digitale crisis is groot. Denk aan de hack van de gemeentelijke bedrijfsprocessen maar ook een haven die wordt platgelegd. De kracht en afhankelijkheid van digitale techniek gaan hand in hand. Een goede informatie-positie voor gemeenten is een randvoorwaarde.

Het gaat om het delen van informatie met andere partijen, voldoende lokale bevoegdheden en instrumenten. Maar ook en vooral zicht en waar dat kan grip op de online wereld, waarin inwoners ook verkeren en waarin exponentiële snelheid en groot bereik de normen zijn.

Maatschappelijke onrust

Beleidsinzet

De VNG verbetert in 2024 de informatiepositie van (lokale) bestuurders met betrekking tot maatschappelijke onrust. We zetten een kennisfaciliteit op waar alle informatie die er is op dit thema wordt samengebracht en beter verbonden. Denk aan een periodieke nieuwsbrief of factsheet. In samenwerking met BZK levert de VNG content op de website www.maatschappelijkestabiliteit.nl. We organiseren regelmatig scenariosessies met een kerngroep van een aantal gemeenten om zodoende kennis- en casusuitwisseling actief te kunnen faciliteren. Daarnaast werken we aan een betere verbinding met andere domeinen zoals onderwijs, zorg, wonen en veiligheid. De VNG formuleert beleid op het gebied van maatschappelijke onrust. Hierdoor kan de VNG structureel met leden in gesprek blijven over dit thema en ondersteuning bieden. Dit doen we door het ontwikkelen en delen van een meerjarenplan maatschappelijke onrust. Hierin worden per subthema de concrete acties beschreven met een hoe en wanneer. Kernvraag is: hoe komen we meer tot maatschappelijke stabiliteit?

Ketensamenwerking Zorg en veiligheid

Beleidsinzet

De domeinen Zorg en Veiligheid moeten sterker aan elkaar worden verbonden. Dit versterkt zowel de aanpak van complexe casuïstiek als gebiedsgebonden en thematische aanpakken. De VNG stelt een nieuwe meerjarenagenda voor de Zorg- en Veiligheidshuizen op. We borgen de ketensamenwerking in het domein Zorg en Veiligheid. Wij verbeteren de nazorg van ex-gedetineerden en gaan daarmee recidive tegen. We ondersteunen de bestuurders in de strategische gremia en nemen deel aan de ambtelijke vooroverleggen en werkgroepen. Gemeenten met vragen over wetten en regels helpen wij vooruit. De VNG fungeert als knooppunt van netwerken.

Ondermijning

Beleidsinzet

Ondermijnende criminaliteit speelt internationaal, maar woekert en wortelt in gemeenten. In samenhang met andere domeinen moet het gemeentelijk veiligheidsapparaat inzetten op wegnemen van bedreigingen en voedingsbodems en het bieden van alternatieven. De VNG maakt zich hard voor de integrale en bestuurlijke aanpak van ondermijning, met daarbij het vasthouden aan ingezette koersen en investeringen. Het is van belang om, naast de op zich logische inzet op drugscriminaliteit, de samenhang met andere criminaliteitstypen zoals zorgfraude, mensenhandel en cybercrime niet uit het oog te verliezen. De VNG ondersteunt de gemeenten in het delen van kennis en ervaring in werkgroepen, platforms en andere netwerken. De VNG levert een bijdrage aan de totstandkoming van een integraal lobbystuk rond de aanpak van ondermijning; het Pact voor de rechtsstaat 2.0. De VNG gaat verder met de ontwikkelingen van hulpmiddelen voor gemeenten om datagedreven te werk te gaan in de ondermijningsaanpak.

Weerbare overheid

Beleidsinzet

De lokale overheid staat dichtbij haar inwoners en handelen en optreden maakt haar kwetsbaar. Dat vraagt om een weerbare lokale overheid/weerbaar bestuur en weerbare functionarissen. De VNG maakt zich hard voor de weerbaarheid van gemeenten. Dat doen wij langs de lijnen van bewustwording van kwetsbare processen en functionarissen binnen de gemeentelijke organisatie. Ook hebben wij oog voor algemene normstellingen van wat wel en niet geaccepteerd wordt in de contacten met inwoners en het bieden van bescherming. We leggen daarbij verbinding met de aanpak van maatschappelijke onrust. De VNG werkt mee aan initiatieven om de meldings- en aangiftebereidheid bij gemeenten te vergroten. Wij zijn verbonden aan het Netwerk Weerbaar Bestuur en laten daar het gemeentelijke geluid horen. De VNG blijft monitoren of (preventieve) beveiligingsmaatregelen voor de woningen van gemeentebestuurders afdoende zijn. We zijn verbonden aan de Taskforce Onze hulpverleners veilig en maken ons sterk voor de veilige publieke taak (VPT).

Crisisbeheersing

Beleidsinzet

Als VNG zetten we een stap naar voren om gemeenten weerbaar en veerkrachtig te houden op het thema crisisbeheersing. De VNG zet zich in op de onderdelen kennisdeling, belangenbehartiging en ondersteuning/dienstverlening bij de uitvoering van crisisbeheersing vanuit gemeentelijk perspectief. De VNG levert een bijdrage aan kennisdeling van wet- en regelgeving, Kamerbrieven, statistieken/cijfers en (inter)nationale ontwikkelingen. Dat doen wij samen met de veiligheidsregio's en andere crisispartners. We delen *good practices*. De VNG vertegenwoordigt alle gemeenten aan landelijke tafels. We voeren een vervolgstudie uit naar aanleiding van de discussienota 'rol VNG in ondersteuning gemeenten bij hedendaagse crisis'. We stellen een beslisnotitie op voor de commissie Bestuur & Veiligheid over de rol van de VNG bij hedendaagse crises en de wenselijkheid van een hierop toegespitste interne crisisstructuur. Dit krijgt in 2025 een vervolg.

Actieplan steekwapens

Beleidsinzet

Steekwapens en jeugdigen/jongeren horen niet samen. De VNG schrijft mee aan het nieuwe actieplan Wapens en jeugd. De doorontwikkeling is gebaseerd op inzichten en behoeften bij gemeenten en de lessen vanuit de evaluatie van het vorige actieplan. De VNG legt de (interne) verbindingen tussen het actieplan en de bredere inzet op Zorg en Veiligheid, want deze problematiek speelt op het snijvlak van repressie en preventie. De VNG ondersteunt de bestuurders in de strategische overleggen en participeert in de relevante vooroverleggen en werkgroepen. We versterken lokaal de integrale aanpak van veiligheids- en leefbaarheidsvraagstukken door gemeenten te ondersteunen, te adviseren en te faciliteren bij de uitvoering hiervan.

Datavoorziening Onregelmatigheden op de Kaart (Ondermijning)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De Datavoorziening Onregelmatigheden Op de Kaart (DOOK) toont data uit basis- en gemeentelijke sectorale registraties, die binnen wettelijke kaders relevant zijn voor de aanpak van ondermijningsvraagstukken. Met de juiste data krijgen gemeenten meer informatie, wat leidt tot meer inzicht en begrip. De eerste werkende versie van de datavoorziening levert data die gemeenten kunnen gebruiken voor bestuurlijke handhaving op vergunningen op bedrijventerreinen.
Het dashBOArd Zicht op Ondermijning is een voorbeeld van laagdrempelige datavoorziening voor gemeenten die inzicht geeft in ondermijningsvraagstukken op basis van data.

Het doel is om de pilot op te schalen naar 20 gemeenten die gebruikmaken van DOOK. Daarnaast willen we een nieuw thema toevoegen aan DOOK op basis van informatiebehoefte van deelnemende gemeenten.

Aanpak mensenhandel

Extern gefinancierde activiteiten

De VNG ondersteunt gemeenten in de uitvoering van hun aanpak Mensenhandel. Het doel is dat alle gemeenten in 2024 (lokaal of regionaal) beleid hebben vastgesteld voor de aanpak van mensenhandel. We continueren de ondersteuning van beleidsontwikkeling via bestaande instrumenten zoals het Kompas en beleidskader. De VNG biedt training over kwetsbare doelengroepen en risico-branches. We versterken bestuurlijke betrokkenheid. Wij simuleren effectieve regionale samenwerking. We verzorgen landelijke coördinatie voor de opvang slachtoffers mensenhandel met multiproblematiek en voor het steunpunt bij knelpunten reguliere opvang. We bieden een podium voor kennisdeling en uitwisseling

Toezicht en Handhaving (BOA en politiestelsel)

Extern gefinancierde activiteiten

De samenleving heeft behoefte aan handhaving van regels, onder meer in relatie tot overlast, verloedering, onveiligheid en aanpak van criminaliteit in het algemeen. De professionalisering van het boa-beroep (buitengewoon opsporingsambtenaar) heeft met name de laatste 10 jaar een vlucht genomen en een volwaardige plaats in het toezicht- en handhavingstelsel verworven. Daardoor is er behoefte aan wijziging van de landelijke wet- en regelgeving, verdere versterking van de professionaliteit, en een nog betere samenwerking van boa's en politie (rolverdeling) bij het uitoefenen van toezicht en het handhaven van wetten en regels. Het efficiënter inrichten van platforms/ netwerken kan daartoe ook bijdragen: zo kan er beter collectief georganiseerd worden, van elkaar geleerd worden en kan gezamenlijke lobbystrategie ontwikkeld worden. We ontwikkelen en professionaliseren de boa-taken langs vijf centrale thema's: centraal en lokaal beleid, de taak van de boa, de samenwerking politie en boa, een veilige en professionele taakuitvoering.

Maatschappelijke onrust

Extern gefinancierde activiteiten

Onrust en protest in de Nederlandse maatschappij komen en gaan en zijn tot op zekere hoogte zelfs wenselijk. Het 'recht op demonstratie' is immers een grondrecht en onderdeel van het systeem van checks-and-balances in de Nederlandse rechtstaat. Anderzijds zijn er perioden waarin de wijze van protestvoeren grimmiger wordt: dan kijken we bijvoorbeeld naar de avondklokrellen, uit de hand gelopen coronaprotesten en de boerenprotesten. Gezien deze laatstgenoemde ontwikkelingen is vanuit het rijk in samenwerking met de medeoverheden een aanpak ontwikkeld. Wij constateren dat maatschappelijke onrust eerder een groter thema wordt dan een kleiner thema. De subthema's zijn sterk aan wisseling onderhevig. Daarom is het belangrijk van bovenaf en vanuit het lokale niveau te monitoren. Dit vormt dan de basis voor beleidsvorming en mogelijke punten in de belangenbehartiging en lobby.

Ten slotte, maar niet onbelangrijk, is het zaak dat wij als (gemeentelijke) overheid onszelf de spiegel voorhouden: wat kunnen we zelf doen om het vertrouwen in de overheid te verbeteren? Dit vanuit de wetenschap dat het opleven van maatschappelijke onrust ook veroorzaakt kan worden door de niet optimaal functionerende overheid. De VNG vergroot de informatiepositie van (lokale) bestuurders, met name in de 'koude fase'. We brengen een betere verbinding tot stand met andere domeinen, zoals onderwijs, zorg, wonen, aanpak ondermijning, radicalisering en andere. Dit op zowel rijks, provinciaal als lokaal niveau. Het is nog onzeker of ook in 2024 subsidie verstrekt wordt voor activiteiten op het terrein van maatschappelijke onrust.

4.3 Gemeenterecht

De VNG biedt gemeenten ondersteuning door het versterken van de kwaliteit van (de uitvoering van) wet- en regelgeving en de juridische functie. We leveren een juridische bijdrage aan een uitvoerbaar beleidskader decentrale overheden, zodat we een optimale juridische positie van gemeenten ten opzichte van het rijk bewerkstelligen.

Investeren in een krachtig lokaal bestuur en een responsieve rechtsstaat

Beleidsinzet

De VNG zet in op een hoogwaardige juridische bijdrage aan belangenbehartiging, implementatie en uitvoering van voor gemeenten cruciale wetgeving en dossiers: de Gemeentewet, de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Algemene wet bestuursrecht, de Grondwet, bijzondere wetgeving en wetgeving op het gebied van overheidsprivaatrecht. Het doel voor 2024 is voor gemeenten uitvoerbare wetgeving tot stand te brengen die een belangrijke bijdrage levert aan de bevordering van een wendbaar en krachtig lokaal bestuur en een responsieve rechtsstaat. Het doel is om eind 2024 een betere juridische positie voor gemeenten ten opzichte van rijk en provincies te hebben afgedwongen.

Excellente juridische dienstverlening aan gemeenten en binnen de VNG

Beleidsinzet

Dit doen wij door de inhoud en kwaliteit van onze modelverordeningen te bewaken en versterken. We stellen nieuwe modelverordeningen op, of wijzigen bestaande. Het doel voor 2024 is een up-to-date wetgevingspakket, waardoor wij gemeenten kwalitatief hoogwaardige wetgevingsproducten kunnen bieden. We beantwoorden jaarlijks circa 1.500 adviesvragen van gemeenten. We leveren interne dienstverlening op de beleidsvelden via juridische accounthouders.

Adequate ondersteuning bij privaatrechtelijke dimensies van gemeentelijk handelen

Beleidsinzet

De VNG verzorgt advisering, belangenbehartiging, kennisoverdracht en kennisuitwisseling bij privaatrechtelijke thema's die voor gemeenten van belang zijn. We focussen ons op multidisciplinaire onderwerpen als gemeentelijke samenwerking, gedoogplichten in de Omgevingswet en de privaatrechtelijke component bij klimaatvraagstukken. De VNG ontwikkelt, redigeert en presenteert een aantal publicaties over actuele thema's op het snijvlak van publiekrecht en overheidsprivaatrechtelijk handelen. Denk aan contracten, overeenkomsten en inkoopvoorwaarden.

Wetgevingsfunctie VNG

Beleidsinzet

We bewaken de kwaliteit van alle VNG-modelverordeningen. De VNG actualiseert deze verordeningen indien nieuwe wet- en regelgeving, jurisprudentie of ontwikkelingen op beleidsmatig gebied hiertoe aanleiding geven. We inventariseren keuzes op basis van een integrale werkwijze en in nauwe samenwerking met de beleidsteams. Er komt een grootschalige aanpassing van de model-APV vanwege de invoering van de Omgevingswet in 2024. Met het oog op de kwaliteit van de VNG modelverordeningen dragen we bij aan het denken over het overhevelen van (delen van) verordeningen naar het Omgevingsplan en het vervolgens herzien of opnieuw vaststellen van de 'achtergebleven' verordeningen. Onze taken bestaan uit: inventariseren van keuzes, balans bewaken tussen kwaliteit van wetgeving en omgevingsrechtelijke wensen. Ook stemmen we onderling af met beleidsteam Fysieke Leefomgeving en gemeentelijke netwerken.

Legal Tech: strategie, onderzoek en/of pilots

Beleidsinzet

De VNG maakt een strategie over de inzet van Legal Tech en AI, zoals kennisontwikkeling, standaardisatie van bestaande initiatieven en ondersteunen van pilots. We voeren onderzoek uit naar de behoeften en risico's bij gemeenten bij de inzet van Legal Tech. We bekijken hoe dit zich vertaalt naar mogelijke inzet door de VNG en interbestuurlijke actielijnen, zoals de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren.

Versterken van de juridische functie bij de VNG en binnen gemeenten

Beleidsinzet

De VNG begeleidt diverse gremia en/of we voeren het secretariaat. Ook leveren we een inhoudelijke bijdrage. Het gaat om onder andere gemeentelijke netwerken per provincie, de VNG commissie Bestuur en Veiligheid, de VNG Adviescommissie Gemeenterecht, het Landelijk Kabinetscontact en de Werkgroep Openbare Inrichtingen. Tevens is er deelname aan diverse (andere) netwerken.
Ook dragen we bij aan de versteviging van de juridische functie door onder andere de implementatie van het Ambitiedocument VNG juridische functie, het bestuurslidmaatschap Vereniging Juridische Kwaliteitszorg Lokaal Bestuur (VJK), het bestuurslidmaatschap Vereniging voor Bestuursrecht Recht (VAR), het bestuurslidmaatschap van de Vereniging voor Wetgeving en faciliterende deelname aan de stichting Beroepsopleiding Gemeentejuristen.

4.4 Gemeentefinanciën

Wij gaan ook in 2024 regelmatig om tafel met het rijk, om de belangen van de gemeenten te behartigen. Deze gesprekken gaan over de bekostiging van de taken van gemeenten, onder andere via het gemeentefonds en de verdeling daarvan. Ook moeten de administratieve lasten in de verantwoording omlaag. Wat ons betreft wordt het makkelijker om gebruik te maken van fondsen van het rijk, bijvoorbeeld voor de inspanningen rondom wonen en klimaat. Daarnaast ondersteunen we de uitvoering door het beschikbaar stellen van modelverordeningen en handleidingen in de lokale heffingen. Samenvattend ondersteunen en adviseren we onze leden over alles wat met gemeentefinanciën en gemeentebelastingen te maken heeft.

Financieringssystematiek en normering

Beleidsinzet

Voldoende financiële middelen zijn vereist om als sterkere bestuurslaag te kunnen optreden. De VNG zet zich actief in voor passende groei van het gemeentefonds dat aansluit bij ontwikkeling van taken en bestedingen van gemeenten. En voor passende indexatie van het gemeentefonds die aansluit bij de (kosten)ontwikkeling van gemeenten. Zodat gemeenten hun taken kunnen blijven betalen. Dit doen we door standpunten en effecten actief in te brengen in gesprekken met de fondsbeheerders. Zo gaan we verschillende varianten voor indexering doorrekenen en inbrengen in de gesprekken met de fondsbeheerders en hierover afstemmen met de commissie Financiën.

Advies bekostiging taken gemeenten

Beleidsinzet

De beschikbaarheid van voldoende middelen versterkt de uitvoeringskracht van gemeenten. De VNG zet zich actief in voor de juiste hoeveelheid, vorm en wijze van bekostiging voor taken die gemeenten uitvoeren. En ook voor juiste en goed uitlegbare verdeling van middelen. Ten derde voor zo laag mogelijke administratieve lasten en verantwoording bij bekostiging. Dit doen we door actief in gesprek te zijn met het rijk en gemeenten over de te maken afspraken. Hierin spelen we een belangrijke rol door te adviseren en te participeren in onderzoeken en trajecten.

Verantwoorden en begroten gemeentefinanciën

Beleidsinzet

We zetten ons actief in op het actualiseren van de begrotingsregels (incidenteel/structureel) en actualiseren van de toezichtnorm. Dit zorgt voor betere gemeentefinanciën. Dit doen we door actief in gesprek te gaan met betrokkenen (gemeenten, provincies, fondsbeheerders en accountants). We brengen alternatieven in kaart en werken deze uit. We versterken lokale uitvoeringskracht door verantwoording en toezicht op de financiën te verbeteren.

Modernisering lokale heffingen

Beleidsinzet

We zetten actief in op het verbeteren en innoveren van de lokale heffingen om deze beter aan te laten sluiten bij bestedingen en doel, door hier intern en extern suggesties voor te doen. Als sterkere bestuurslaag zijn we minder afhankelijk van het rijk. Wat gaan we doen in 2024? We brainstormen over mogelijke modernisering van heffingen en lokaal belastinggebied. Per heffing werken we verschillende verbeteringen uit. Dit stemmen we intern af, ook in de commissie Financiën. Indien mogelijk, brengen we dit in bij fondsbeheerders.

Uitvoering gemeentebelastingen

Beleidsinzet

We zetten ons actief in voor een goed functionerende Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Dat betekent: werkbare modelverordeningen, aanscherping van wetgeving om NCNP-bureaus in te perken, duidelijkheid over het kwijtscheldingsbeleid en heldere kosten-onderbouwingen. Dit doen we door te adviseren en te participeren in onderzoeken en trajecten. We leren van elkaar en versterken de prestaties van gemeenten. De VNG deelt goede voorbeelden en ondersteunt om de kwaliteit te vergroten.

Informatievoorziening gemeentefinanciën

Beleidsinzet

We zetten ons in voor juiste en volledige informatievoorziening naar leden, zowel ambtelijk als bestuurlijk en binnen de eigen organisatie. Dit doen we door actualiteiten, dilemma's en mogelijke aandachtspunten actief te delen in verschillende vormen en gremia. We organiseren regelmatig webinars en regiobijeenkomsten. We voorzien onze leden van informatie via website en ledenbrieven. Dit alles draagt bij aan het knooppunt van netwerken en versterking van regio's door te leren van elkaar.

WOZ datacenter

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het WOZ-datacenter is een website met informatie over de (uitvoering van de) Wet waardering onroerende zaken. Het biedt noodzakelijke informatie en tools voor de uitvoering van die wet. Het gaat onder meer om de landelijke taxatiewijzers, het rekenmodel TIOX om taxaties uit te voeren, stichtingskosten van bouwprojecten, hulpmiddelen voor bezwaarafhandeling en jurisprudentie. We zetten onze activiteiten in 2024 voort.

Regiodagen Gemeentefinanciën

Extern gefinancierde activiteiten

We organiseren jaarlijks de Regiodagen Gemeentefinanciën, gefinancierd met subsidie. Het ligt in de lijn der verwachting dat we dat ook in 2024 gaan doen.

4.5 Werkgeversfunctie

Propositie

De VNG verzorgt de collectieve werkgeversfunctie voor gemeenten. Daarin is belangrijk om zich te blijven positioneren als aantrekkelijke werkgever. Om de personele organisatie zowel kwantitatief als kwalitatief op orde te houden in tijden van arbeidsmarktkrapte, is via de Kadernota 2024 een propositie Arbeidsmarktkrapte voorgelegd. Dit is vanaf 2024 voor 3 jaren in de GGU opgenomen (ontwikkelbudget). In 2024 ondernemen wij activiteiten die het positieve imago van de gemeente als werkgever uitdragen. En zoeken we samen met gemeenten naar creatieve manieren om het personeelsbestand op niveau te houden ten behoeve van de maatschappelijke opgaven waar zij voor staan.

Arbeidsvoorwaarden gemeentelijke sector

Beleidsinzet

De collectieve werkgeversfunctie van de VNG zorgt ervoor dat gemeenten effectiever en efficiënter hun individuele werkgeversverantwoordelijkheid kunnen inrichten en realiseert voor de medewerkers duidelijkheid en consistentie. Dat leidt tot een reeks voordelen, zoals kostenbesparing, uniformiteit, expertise, samenwerking, belangenbehartiging en ondersteuning op het gebied van personeelsbeheer en arbeidsvoorwaarden.

Hiervoor faciliteren en ondersteunen wij de bestuurlijke governance en de bijbehorende ambtelijke en bestuurlijke overleggen voor het afsluiten van cao's, pensioenregelingen, met onze landelijke en regionale hr-netwerken, voor belangenbehartiging, lobby en samenwerking met departementen en andere koepelorganisaties van werkgeversorganisaties. Wij sluiten cao's voor werknemers in de gemeentelijke sector en bij samenwerkende gemeentelijke organisaties. Wij sluiten cao's voor mensen met een arbeidsbeperking. Wij faciliteren de leden in het werven en behouden van kwantitatief en kwalitatief voldoende personeel door onderscheidend en voldoende aantrekkelijk te zijn als werkgever. We ondersteunen de rechtspositie van de politiek ambtsdragers. Wij maken afspraken over de pensioen van de

ambtenaren in de gemeentelijke sector (ABP), de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (SW en aan de slag) en de politieke ambtsdragers (Appa). We ondersteunen onze leden bij het creëren van een veilige werkomgeving voor hun medewerkers. Wij organiseren algemene en specifieke dienstverlening voor de leden in relatie tot de werkgeversfunctie. Denk hierbij aan een landelijke klachtencommissie ongewenst gedrag, een ziektekostenverzekering voor werknemers en het functiewaarderingssysteem hr21. We beantwoorden zo'n 2.000 individuele vragen per jaar. Die vragen zijn met name afkomstig van hr-medewerkers van individuele gemeenten. We onderhouden een levendig werkgeversforum.

Arbeidsmarktkrapte aanpak gemeenten

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Dankzij de aangenomen propositie kunnen wij gedurende 3 jaar aan de slag met het bieden van inzicht in arbeidsmarktkrapte bij gemeenten en hen helpen om de problematiek die hieruit voortkomt aan te pakken. Geheel in lijn met de verenigingsstrategie, helpen we onderlinge concurrentie tussen gemeenten te voorkomen, en bevorderen we samenwerking op de aanpak van arbeidsmarktkrapte in de gemeentelijke sector.
De VNG ondersteunt door middel van drie activiteiten de inzet van de gemeenten.
Ten eerste doen wij een langetermijnonderzoek naar best practices (wat werkt en wat niet).
Ten tweede draaien we pilots voor de innovatieve en effectieve inzet van personeel. Ten derde communiceren we over goede voorbeelden (kennisdeling), zodat van elkaar wordt geleerd.

5 Digitale Samenleving

5.1 Agenda Digitale Veiligheid
5.2 Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek
5.3 (Interbestuurlijke) datastrategie
5.4 Trends en Innovatie

Peter Snijders

Burgemeester Zwolle, voorzitter commissie Informatiesamenleving

Andries Kok

Directeur VNG Lokaal Bestuur en Informatiesamenleving

We zijn de vrijblijvendheid van digitalisering voorbij

Andries Kok: "2024 is het jaar van de implementatie van de NIS2-richtlijn, de EU-wetgeving over cyberveiligheid. Er is nog veel onduidelijk over de impact voor gemeenten; maar dat die groot is, is zeker. Als VNG zetten we vol in op gesprekken met het rijk. Wat wordt er van de gemeenten verwacht? De kabinetsformatie is een bepalend moment. Ik hoop op een kabinet dat flink investeert in digitale veiligheid. En dat de gemeenten voldoende middelen krijgen om te kunnen leveren. Want het doel van alle richtlijnen en agenda's is niet om boxjes af te kunnen vinken, maar om informatieveiligheid echt op orde te brengen. Daar hoort ook bij dat we de rolverdeling scherp krijgen op het brede terrein van digitale veiligheid. Wie is voor wat verantwoordelijk, wat verwachten we bijvoorbeeld van een burgemeester?"

Peter Snijders: "Voor mij en mijn collega-burgemeesters is het zaak om de randen aan te geven waarbinnen we de samenleving digitaal leefbaar en veilig kunnen houden. En om het gesprek daarover te voeren in de raad. Waarbij de grote uitdaging is dat de systeemwereld en de menselijke maat zich soms lastig tot elkaar verhouden. De ontwikkeling van nieuwe technologie is explosief; we moeten de kansen en de risico's in evenwicht brengen. Als overheid moeten we daar in elk geval een oordeel over vormen. Wat mij betreft is een positief-kritische houding gewenst."

Andries Kok: "Ook op het gebied van publieke waarden is de kabinetsformatie van belang. Digitalisering is voor elke politieke partij inmiddels een thema. Maar de accenten verschillen: de een legt meer nadruk op economische kansen, de ander op het beheersen van risico's, bijvoorbeeld rond privacy. Daarom hebben wij belang bij een minister voor digitalisering die lijn brengt in de verschillende visies in goede afstemming met ons als medeoverheden. Gemeenten hebben die helderheid nodig, want wij staan aan de lat om het beleid te vertalen naar de praktijk. De Werkagenda Waardengedreven Digitalisering is een goede basis, maar digitale ontwikkelingen zijn bijna niet bij te benen. Waar gemeenten voorheen nog afwachtend konden zijn, zijn we nu de vrijblijvendheid voorbij. Je eigen afwegingen maken als individuele gemeente of juist niks doen; beide werkt niet. We moeten met elkaar én interbestuurlijk optrekken."

Peter Snijders: "Interbestuurlijk is ook het sleutelwoord in de datastrategie. Voor digitale transities - bijvoorbeeld de energietransitie – is het zaak om de data-uitwisseling goed te organiseren. Met andere overheden en tussen gemeenten onderling; in aanloop naar een federatief datastelsel. Maar wacht vooral niet op het rijk, laat het van onderop komen. Dat past in de filosofie van de omkering. In Zwolle zoeken we naar innovatieve manieren om data met het CBS en het Kadaster te delen in het kader van de energietransitie. Als individuele gemeenten kun je prima een voorloper zijn. De good practices die uit zo'n ontwikkeling komen, kunnen vervolgens op VNG-niveau verder gebracht worden."

Andries Kok: "Zeker. En in onze verenigingsstrategie onderstrepen we de kracht van het collectief. We moeten samen gebruikmaken van kennis; van de data die de bron zijn van kennis. Maar data zijn inderdaad verspreid over veel verschillende partijen. Hoe ontsluiten en delen we die? Dat kan alleen als we het interbestuurlijk aanpakken. Een rol voor de VNG is dan het ontwikkelen van het landschap: welke data hebben we nodig om opgaves rond energie of wonen zo effectief mogelijk aan te pakken? Als VNG hebben we meer dan de individuele gemeente de positie om vervolgens ook toegang te realiseren tot die data."

Peter Snijders: "Ik kom tot slot graag even terug op de kracht van het collectief. Mijn gemeente Zwolle is een Hanzestand. Het Hanzeverbond is in de middeleeuwen gevormd als internationaal samenwerkingsverband om handelsroutes te beschermen tegen piraten. Samen innoveren, samen kennis uitwisselen, samen groeien als basis voor welvaart. Precies zoals we dat vandaag de dag met de VNG en al haar leden willen. Dat zou ook mijn oproep zijn: zoek elkaar op en breng elkaar verder!"

5.1 Agenda Digitale Veiligheid

Digitale veiligheid heeft aan belang gewonnen en zal dat ook in de komende jaren blijven doen. Nederland is het aan z'n stand verplicht om digitaal veilig te zijn en te blijven. Vanuit het perspectief van gemeenten kent digitale veiligheid een aantal facetten: eigen huis op orde; voorbereiding op digitale ontwrichting, incidenten en crisis; versterken weerbaarheid inwoners en ondernemers; leiderschap en professionalisering, en (Europese) wetgeving.
De nieuwe wetgeving uit Europa bevat de 17 wetten en richtlijnen - waarvan 6 over cybersecurity - waar gemeenten de komende jaren mee aan de slag moeten. Veel van deze richtlijnen moeten op korte termijn geïmplementeerd zijn: tussen medio 2024 en eind 2026. Dit heeft een grote impact op de lokale overheid. De verwachting is dat veel gemeenten de middelen en mankracht missen om volledig aan de NIS2-vereisten te voldoen. Bovendien heeft de arbeidsmarkt moeite om aan de personeelsbehoeften van alle 342 gemeenten te voldoen op digitale veiligheid. Daarom wordt het des te belangrijker om samen te werken. Met de Agenda Digitale Veiligheid ondersteunen we gemeenten bij deze opgaven.

Agenda digitale veiligheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Met de Agenda Digitale Veiligheid bieden we een handelingsperspectief voor lokale bestuurders bij vraagstukken rondom digitale veiligheid. Ook beschrijft de agenda de ambities om te komen tot digitaal veilige gemeenten.

In 2024 worden activiteiten van de Agenda Digitale Veiligheid verder doorontwikkeld en versterkt. Dat gebeurt in lijn met onder meer de ontwikkelingen rond wet- en regelgeving (nationaal en EU), de Visie Nederland 2040, en de Verenigingsstrategie 2030 en het uitvoeren van de opdracht die de leden van de VNG ons hebben meegegeven.

In 2024 zullen we de benodigde acties uit het bestuurlijk convenant Rijk-gemeenten verder uitwerken en met de rijksoverheid samenwerken aan de doelen van de Nederlandse Cybersecuritystrategie 2022 – 2028 (NLCS) en aan de fundamentele systeemuitdagingen op het gebied van digitale veiligheid; die van de gemeentelijke organisatie én van maatschappelijk relevante organisaties, burgers en ondernemers in de gemeenten. Ook gaan we raadsleden, wethouders, gemeentesecretarissen en burgemeesters ondersteunen in relatie tot cyberveiligheid.

Nationaal beleid/EU wet- en regelgeving digitale veiligheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De EU-richtlijn NIS2 (in Nederland NIB2) wordt uitgewerkt in de Wet beveiliging netwerken en infrastructuur (Wbni). Voor de gemeenten is het zaak dat de aangepaste Wbni en de Wet digitale overheid (Wdo) haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Daar maakt de VNG zich sterk voor. Daarbij gaat het er niet alleen om dat gemeenten de eigen interne digitale veiligheid kunnen organiseren, maar ook die van maatschappelijk relevante organisaties, burgers en ondernemers in de gemeenten. We verduidelijken het handelingsperspectief voor de lokale bestuurder en vertalen wet- en regelgeving naar beleid, producten en diensten om de digitale veiligheid van gemeenten en hun rol in de digitale veiligheid van de maatschappij te versterken.

In 2024 werken we met de IBD en ENSIA verder aan de ondersteuning van gemeenten om meer inzicht in feitelijke veiligheid te verkrijgen en te kunnen benchmarken met andere vergelijkbare gemeenten. We gaan onder meer stappen zetten waardoor de IBD zich als gemeentelijke CERT/CSIRT verder kan ontwikkelen.

Preparatie digitale ontwrichting/ Maatschappelijk relevante processen

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Om digitale veiligheid in de gemeentelijke samenleving te versterken is inzicht in maatschappelijk relevante processen en duidelijkheid over de rolverdeling bij crises noodzakelijk. Gemeentebestuurders willen duidelijkheid over hoe zij de regie kunnen inrichten als het gaat om digitale crisis en incidenten. Daarbij gaat het niet alleen over processen in de eigen gemeenten, maar ook die bij de ketenpartners in de regio. Ook moeten zij weten wat precies onder hun verantwoordelijkheid valt.

In 2024 worden in het digitale veiligheidsstelsel de bestuurlijke verantwoordelijkheden ten aanzien van maatschappelijk relevante processen en entiteiten in de gemeente verder verduidelijkt en de afspraken tussen de partners in de veiligheidsketen nader uitgewerkt.

De VNG behartigt de belangen van gemeenten en brengen hun wensen en behoeften in bij relevante projecten als Online Content Moderatie (ministerie van Justitie en Veiligheid) en het project van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ten aanzien van de omgang met desinformatie.

Digitaal weerbare inwoners en ondernemers

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Criminaliteit verschuift steeds meer van de fysieke openbare ruimte naar online. De VNG faciliteert de gemeenten in de bestrijding van digitale criminaliteit. Daarbij is het van belang dat de verantwoordelijkheden en rolverdeling tussen gemeente, politie en Openbaar Ministerie duidelijk zijn. Inmiddels is er een eerste aanzet gegeven met de zogeheten ‘cyberdriehoek’. De VNG biedt gemeenten duidelijkheid over de verantwoordelijkheidsverdeling en handelingsruimte van gemeentebestuurders.

Daarnaast biedt de VNG versterking aan gemeenten ter ondersteuning van kwetsbare inwoners en bedrijven tegen cybercriminaliteit. Dat doen we door aan te sluiten bij landelijke projecten met diverse partners.

In 2024 werken we samen met onder meer de politie aan een landelijk cyberbeeld op basis waarvan de gemeente lokaal kan sturen.

Eigen huis op orde; Informatiebeveiligingsdienst (IBD)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

IBD Computer Emergency Response Team CERT

De IBD is de sectorale CERT/CSIRT voor alle Nederlandse gemeenten en het schakelpunt met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). De IBD vormt het centrale informatiepunt bij incidenten. We willen digitale incidenten binnen de gemeenten zoveel mogelijk voorkomen, en als het toch gebeurt ondersteunen we om de schade te beperken en het herstel te bespoedigen. Deze dienstverlening ontwikkelen we door in 2024 met het verder verbeteren van de informatiepositie van gemeenten en het verder bestendigen van de politiek-bestuurlijke ondersteuning bij incidenten.
Gemeenten ontvangen van de IBD doorlopend adviezen over kwetsbaarheden en incidenten. In 2024 ontwikkelt de IBD haar dienstverlening door op het vlak van optimaliseren van de informatiepositie van gemeenten en maakt de IBD nieuwe afspraken met leveranciers over het delen van dreigingen en kwetsbaarheden ter voorkoming van incidenten. Daarnaast implementeren we het komende jaar de procedures en diensten die in de Europese NIS2-richtlijn van een CERT beschreven zijn en vertalen we de eisen uit deze richtlijn naar concrete acties. Onderdeel hiervan is de internationaal erkende certificering voor CSIRTS. Met name de implementatie van de NIS2-richtlijn heeft veel impact op onze dienstverlening in de toekomst. Tot slot zal de IBD de politiek-bestuurlijke ondersteuning bij incidenten verder bestendigen.

IBD Informatiebeveiliging advies

De informatiebeveiligingsdienst (IBD) adviseert gemeenten bij de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en aanverwante normenkaders en standaarden. Door middel van het IBD ondersteuningspakket Verhogen Digitale Weerbaarheid, ontwikkeld voor de processen en maatregelen uit de BIO met de hoogste prioriteit, stimuleert en ondersteunt de IBD gemeenten om deze basis op orde te brengen. Dit krijgt ook in 2024 de noodzakelijke aandacht.
De IBD richt haar dienstverlening daarnaast ook op de topambtelijke laag binnen gemeenten, evenals op gemeenschappelijke regelingen. Het dreigingsbeeld 2023-2024 zal ook in 2024 de aandacht krijgen. Ook hier zal de implementatie van de Europese NIS2 richtlijn in 2024 een belangrijk aandachtspunt zijn.
Tot slot investeren we door het ontwikkelen van opleidingen en zetten we ons in, in relatie tot de arbeidsmarktkrapte, door het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op het gebied van stages.

IBD Privacy

De informatiebeveiligingsdienst (IBD) ondersteunt alle gemeenten met kennis en advies over privacy en gegevensbescherming (AVG), zodat zij kunnen voldoen aan wetgeving op dat gebied. Gemeenten willen inzicht hebben in hoe ze ervoor staan met betrekking tot de naleving van de AVG. Om dit mogelijk te maken rolt de IBD in 2024 de nieuwste versie van het Borgingsproduct verder uit en bevordert zij de uiteindelijke standaardisatie daarvan.
De IBD stimuleert en ondersteunt gemeenten om de kennis en ervaring te ontwikkelen die ervoor zorgt dat gemeenten zelfstandig uitvoering kunnen geven aan verplichtingen en aanbevelingen.
Daarnaast behartigt de IBD de belangen van gemeenten bij relevante partijen (zoals de AP) en zet de IBD in op verdere ontwikkeling van het interne Kennisnetwerk Privacy, waardoor privacygerelateerde standpuntbepaling eenduidig ontwikkeld en gecommuniceerd wordt.

Eigen huis op orde; ENSIA

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

ENSIA is een standaardmethodiek voor de verantwoording van gemeenten en andere overheden over de staat van de informatieveiligheid, datakwaliteit en data-integriteit; gemeenten doen dat aan de gemeenteraad. ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Zij doen dit op basis van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en het gebruik van de Geo-basisregistraties.

De VNG onderzoekt hoe we de gemeenten kunnen helpen aan meer inzicht in feitelijke veiligheid en benchmarken met andere vergelijkbare gemeenten. Ook zetten we ons in (belangenbehartiging) voor een haalbare en uitvoerbare auditlast door versimpeling en doorontwikkeling van de ENSIA-systematiek. In 2024 ondersteunen we gemeenten ook bij de implementatie van NIS2 en wijzigingen op het gebied van toezicht.

ENSIA-tool

Extern gefinancierde activiteiten

Gemeenten gebruiken het ENSIA-proces voor de verantwoording aan de gemeenteraad over informatieveiligheid, datakwaliteit en data-integriteit. De ENSIA-tool is de standaard applicatie om dat ENSIA-proces te doorlopen. De VNG ondersteunt gemeenten bij het gebruik van de ENSIA-tool.

In 2024 zorgen we voor de doorontwikkeling van de tool, met als inzet om door versimpeling tot een haalbare en uitvoerbare auditlast te komen. Ook onderzoeken we welke wetten in de scope van het horizontaal toezicht (ENSIA) komen door NIS2, en hoe deze wetten in de ENSIA-systematiek kunnen worden opgenomen. Met deze activiteiten helpen we gemeenten aan meer inzicht in hun feitelijke veiligheid. Afhankelijk van de veranderingen in het wettelijk kader kunnen we bepalen hoe de ENSIA-systematiek verandert, ook met de stelselhouders en de toezichthouder om te kijken wat dat betekent voor het financieringsmodel van ENSIA.

Leiderschap - Arbeidskrapte Digitale Veiligheid, “Een frisse blik...”

Extern gefinancierde activiteiten

Gemeenten, maar ook de VNG, kampen met beperkte capaciteit als het gaat om professionals in cybersecurity en digitale openbare orde en veiligheid. Het project Arbeidskrapte organiseert stages en trainee-opdrachten op digitaliseringsvraagstukken bij gemeenten en bij de VNG. We willen de aansluiting tussen opleidingen en arbeidsmarkt versterken en gemeenten profileren als aantrekkelijke werkgever.

Leiderschap - Bestuurlijke gespreksronde Digitale Veiligheid

Extern gefinancierde activiteiten

Gemeentelijke bestuurder willen meer grip op digitale veiligheid. Daarom organiseren we bestuurlijke gesprekken waarin we bestuurlijke dilemma’s inventariseren. Met de gesprekken bieden we bestuurders relevante handelingsperspectieven met gebruik van elkaars good practices. In 2024 breiden we deze gesprekken uit naar nog meer gemeenten.

5.2 Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek

In de Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026 hebben we ambities vastgelegd over het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden in de informatiesamenleving. Daarbij onderscheiden we drie doelen. 1) Het versterken van kennis en kunde in de gemeentelijke organisatie op het gebied van ethische reflecties en afwegingen bij het gebruik van digitale technologieën. 2) Het stimuleren en regisseren van de inspanningen om (digitale) grondrechten en publieke waarden te borgen bij de inzet van digitale technologieën. 3) Het ontwikkelen van een hernieuwde, brede interpretatie van privacyvraagstukken.

(Bestuurlijk) aanjaagteam

Beleidsinzet

Het aanjaagteam werkt aan het vergroten van het bestuurlijke bewustzijn en de verantwoordelijkheid rondom digitale ethiek. Het doel is om het belang van publieke waarden en digitale ethiek uit te dragen en kennis en ervaringen te delen. We doen dit via onder meer bijeenkomsten en webinars en door het ondersteunen van gemeenten bij de implementatie van handvatten en instrumenten.

Belangenbehartiging digitale grondrechten en ethiek

Beleidsinzet

Via belangenbehartiging willen we de rijksoverheid beïnvloeden om meer investeringen te doen op het gebied van DGE (digitale grondrechten en ethiek). Dit doen we door te investeren in de relaties met departementen, in het bijzonder het ministerie van BZK. We haken aan bij belangrijke (interbestuurlijke) programma's, zoals de Agenda Waardengedreven Digitaliseren en de Agenda Digitale Samenleving en zorgen dat gemeentelijke belangen in zulke agenda's geborgd zijn. Ook de belangenbehartiging en ondersteuning bij Europese wet- en regelgeving pakken we op.

Communicatie/woordvoering Informatiesamenleving

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: De inzet van hedendaagse digitale technologie als AI, algoritmes en data-uitwisseling, ligt onder een vergrootglas en zorgt geregeld voor negatieve publiciteit. De VNG heeft kennis van de actuele ontwikkelingen in de informatiesamenleving en van de belangrijkste en meest risicovolle dossiers rondom digitalisering. Daardoor kunnen we gemeenten bijstaan met tijdige communicatieinzet en woordvoering als er incidenten zijn. We hebben als het ware 'het verhaal klaar'. Daarmee ontzorgen we de gemeenten.

Community DGE

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Voor de gemeenten is het denken en doen rondom digitale grondrechten en ethiek (DGE) relatief nieuw terrein. Daarom is het bouwen van een community DGE een speerpunt voor de VNG. Binnen zo'n community wordt kennis opgebouwd en gedeeld. Verder wordt samenwerking gestimuleerd, ook in beleidsontwikkeling en productontwikkeling; niet alleen met gemeenten onderling maar ook met relevante partnerorganisaties.

DGE: Kaderstelling (Inkoopvoorwaarden, principes, richtlijnen voor o.a. camera's en AI/LLM)

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Gemeenten hebben behoefte aan kaders bij de inzet van digitalisering, zodat technologie wordt ontwikkeld in lijn met publieke waarden en mensenrechten. Goed voorbeeld daarvan zijn de Principes voor de Digitale Samenleving die de VNG heeft opgesteld. Maar het gaat ook om handreikingen, leveranciersmanagement en inkoopvoorwaarden. Dat laatste is bijvoorbeeld heel belangrijk bij de aanschaf van camerasystemen; als de kaders duidelijk zijn is het eenvoudiger om leveranciers die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen te weren.

Uitvoeringsagenda DGE: Digitale Ethiek in de praktijk structureel

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Gemeenten zijn zich bewust van nut en noodzaak van het maken van ethische overwegingen bij de inzet van technologie in gemeentelijke processen. De crux daarbij zit in het tegelijkertijd omarmen van zowel innovatie als verantwoordelijkheid. De VNG ondersteunt gemeenten daarbij: onder meer met advies en met middelen als de Ethische Bijsluiter, de Handreiking Digitale ethiek en de Principes voor de digitale samenleving. Daardoor kunnen zij de doelstellingen uit de Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek (DGE), zoals beschreven in de Uitvoeringsagenda DGE, in praktijk brengen.

Uitvoeringsagenda Digitale Grondrechten en Ethiek

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Om gemeenten te ondersteunen bij de toepassing en ontwikkeling van ethiek hebben we de Uitvoeringsagenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2023-2026 (UDGE) ontwikkeld. Met deze Uitvoeringsagenda DGE stellen we scherp wat we gaan doen, wanneer we dat willen doen, en wie we daarvoor nodig hebben. Dit betekent ook dat we helder krijgen wat we niet gaan doen. Daarnaast biedt de UDGE een kans om lopende en nog te ontwikkelen activiteiten en projecten in samenhang te zien, vanuit een meerjarenperspectief. En ten slotte maakt de UDGE ook duidelijk welke middelen daarvoor nodig zijn. in 2024 maken we een (korte) tussentijdse rapportage van de UDGE. Met de input van de tussentijdse rapportage kan de UDGE waar nodig herijkt worden naar de nieuwe prioriteiten die ondertussen zijn ontstaan.

(Bestuurlijk) aanjaagteam

Extern gefinancierde activiteiten

Het aanjaagteam werkt aan het vergroten van het bestuurlijke bewustzijn en de verantwoordelijkheid rondom digitale ethiek. Het doel is om het belang van publieke waarden en digitale ethiek uit te dragen en kennis en ervaringen te delen. We doen dit via onder meer bijeenkomsten en webinars en door het ondersteunen van gemeenten bij de implementatie van handvatten en instrumenten.

5.3 (Interbestuurlijke) datastrategie

Gemeenten hebben behoefte aan bruikbare informatie voor de uitvoering van hun taken, en specifiek voor het aanpakken van maatschappelijke opgaven. Een verantwoorde datagedreven aanpak helpt om de kansen van data te realiseren met oog voor de risico's.

VNG Datastrategie: Implementatie

Beleidsinzet

We maken een concreet implementatieplan waarmee we de doelstellingen van de Datastrategie uitvoeren. In dat plan staat wat de inzet van de verschillende organisatieonderdelen moet zijn voor het behalen van de doelstellingen voor 2027. Er komt een heldere governance voor datagedreven werken; zowel intern als samen met de buitenwereld.

Aanjaagfunctie datagedreven werken

Beleidsinzet

Een centrale doelstelling uit de Datastrategie is een nauwe verbinding leggen met de omkeringsthema's/maatschappelijke opgave. De aanjaagfunctie doet dat door bij gemeenten de behoeften uit te vragen, die in gezamenlijke projecten te vangen en samen uit te voeren.

AI en Algoritmen: inzet DGE en IBDS

Beleidsinzet

We zien erop toe dat doelstellingen uit de Agenda Digitale Grondrechten & Ethiek (DGE) en de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) terugkomen bij inzet van de VNG rond AI en algoritmes. Daarbij gaat het onder andere om kennis- en standpuntontwikkeling en verbinding van lopende (GGU-)trajecten.

Deelname IBDS

Beleidsinzet

Gemeenten kunnen met vertrouwen en verantwoord gebruikmaken van data voor hun eigen activiteiten. Ook kunnen ze aansluiten bij gezamenlijke datatrajecten die passen binnen de doelstellingen van de Interbestuurlijke Datastrategie. Gemeenten willen verantwoord en met vertrouwen gebruikmaken van data voor hun eigen activiteiten en ook kunnen aansluiten bij gezamenlijke datatrajecten. Om dat te realiseren is de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) ontwikkeld: databeleid voor de gehele overheid.
De VNG brengt de gemeentelijke belangen in bij de IBDS en zorgt dat wat interbestuurlijk wordt ontwikkeld ook bijdraagt aan de gemeentelijke praktijk. En we maken de dienstverlening en resultaten uit de IBDS toegankelijk voor gemeenten.

(Generatieve) AI

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Gemeenten krijgen steeds meer te maken met de impact van artificial intelligence en specifiek generatieve AI; zowel in de eigen organisatie als in de samenleving. We zorgen voor inzicht en overzicht van wat het onderwerp kan betekenen voor gemeenten en wat dit aan inzet van de VNG vraagt. Dit verwerken we onder meer in belangenbehartiging, standpunten, experimenten, strategische agenda's en projectplannen. Dit alles geeft de gemeenten handelingsperspectief voor hun eigen inzet.

Aanjaagfunctie datagedreven werken, fysiek domein: VIFD

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: De VNG wil de informatiepositie van de gemeenten in het fysiek domein versterken en een integrale en interbestuurlijke aanpak vormgeven voor de informatievoorziening. Daarom zijn we gestart met het uitvoeren van een Verkenning Informatievoorziening Fysiek Domein (VIFD). Daarin wordt de verbinding gelegd met de Datastrategie, waarin het aanjagen van datagedreven werken in het fysiek domein prioriteit heeft.

Aanjaagfunctie datagedreven werken, zorgdomein: Regie op datastelsel zorg

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Ook in het zorgdomein wil de VNG de informatiepositie van de gemeenten versterken en een integrale en interbestuurlijke aanpak vormgeven. In 2024 zullen we onze adviserende en aanjagende rol voor datagedreven werken in het zorgdomein voortzetten.

Algoritmetrajecten: reguleren van algoritmes

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Gemeenten hebben behoefte aan kaders en ondersteuning bij de inbedding van ethische overwegingen bij de inzet van (spannende) AI en algoritmes. Die inzet moet aansluiten bij nationale en Europese richtlijnen. Waaronder de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren
van BZK waarin specifieke aandacht is voor het reguleren van algoritmes. Doordat de gemeenten vastgestelde normen en gestandaardiseerde kaders krijgen kunnen zij met vertrouwen algoritmes inzetten in hun dienstverlening.

In 2024 ontwikkelen we een nieuwe set principes voor verantwoorde inzet van AI.
Ook zorgen we voor belangenbehartiging bij het rijk om de uitvoerbaarheid van de verschillende verplichtingen op het gebied van AI en algoritmes te borgen.

Datastelsel zorg en welzijn

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Er is voor het domein zorg en welzijn behoefte aan goede regie op de vele monitors en data. We gaan maatschappelijke problemen integraal benaderen en naar een federatief datastelsel zorg en welzijn toe werken. Gemeenten beschikken daardoor over meer data en dat geeft hen een gelijkwaardige informatiepositie in de samenwerking met keten-partners. Een federatief datastelsel zorgt er bovendien voor dat beleid integraal ontwikkeld kan worden.

VNG Datastrategie

Beleidsinzet

Ambitie voor 2024: Alle initiatieven rondom datagebruik vinden plaats binnen de kaders van de VNG Datastrategie. We ondersteunen gemeenten in het verder ontwikkelen van datage-dreven werken. Dat doen we via bovenstaande initiatieven in de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering.

Waarstaatjegemeente.nl

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het dataplatform Waarstaatjegemeente bundelt, bewerkt en presenteert data van en over alle Nederlandse gemeenten en over alle belangrijke beleidsterreinen. Dat geeft gemeenten inzicht in de eigen data, maar in die van andere gemeenten waardoor benchmarken mogelijk wordt.

Kennisnetwerk Data en Samenleving

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het kennisnetwerk Data en Samenleving is opgezet om samen met gemeenten kennis over data en de informatiesamenleving te genereren en onderling te delen. Ook worden praktijk-voorbeelden gedeeld. Om dit breder te trekken wordt interbestuurlijke samenwerking gestimuleerd, wat tot uiting komt in de samenwerking met de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) en met het CBS.

Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten krijgen met de gegevens uit de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD) inzicht in hun prestaties in het sociaal domein. Zij kunnen die prestaties vergelijken met andere gemeenten. De inzichten die hieruit voortvloeien, dragen bij aan het verbeteren van de prestaties en aan de verantwoording aan burgers en gemeenteraad. Elk halfjaar leveren de gemeenten hun gegevens aan het CBS, waarna het CBS de door hen verrijkte gegevens publiceert op Waarstaatjegemeente.nl.

Wmo voorspelmodel

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het Wmo Voorspelmodel is een datatoepassing waarmee gemeenten hun uitgaven op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning de komende vijf jaar op wijkniveau kunnen voorspellen. Het is ontwikkeld door de gemeente Den Haag en is voor elke gemeente beschikbaar. In 2024 willen we nog meer bezoekers en gebruikers trekken. Ook onderzoeken we of en op welke wijze dit voorspelmodel landelijk toepasbaar kan worden gemaakt.

DIWI (Datavoorziening Interne Woningbouw Informatie)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Datavoorziening Interne Woningbouw Informatie (DIWI) is een datatool (prototype) waarmee gemeenten de bouwstroom volgen vanaf het moment dat een initiatief binnenkomt tot en met de oplevering. Gemeenten kunnen deze informatie eenvoudig ontsluiten en beschikbaar stellen aan externe stakeholders zoals provincies. DIWI vergroot bovendien de datakwaliteit en zorgt voor meer uniformiteit in de uitvoering. In 2024 ontwikkelen we samen met een marktpartij en 30 tot 50 pilotgemeenten het prototype door tot een bruikbaar product. Ook kijken we of DIWI ook een bijdrage kan leveren aan andere maatschappelijke opgaven.

Datatoepassingen

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De VNG vertaalt maatschappelijke opgaven en vragen naar concrete datatoepassingen. Daarmee kunnen gemeenten hun beleid voortdurend optimaliseren op basis van gefundeerde data. Bovendien wordt daarmee de gemeentelijke informatiepositie, bijvoorbeeld richting rijk en leveranciers, versterkt.

Vensters voor bedrijfsvoering

Extern gefinancierde activiteiten

Cijfers over de bedrijfsvoering geven gemeenten inzicht in het presteren van de organisatie. Het instrument Vensters voor Bedrijfsvoering brengt de cijfers van ruim 130 publieke organisaties, waaronder gemeenten bij elkaar. Op basis daarvan kunnen gemeenten de eigen prestaties verbeteren en vergelijken met andere gemeenten.

In 2024 streven we ernaar dat het aantal gemeenten dat meedoet groeit waardoor er meer cijfers beschikbaar zijn over lokale bedrijfsvoeringthema's.

Datadelen Armoede en Schulden

Extern gefinancierde activiteiten

Inzicht in schuldenproblematiek van inwoners zorgt voor effectiever beleid. En uiteindelijk tot minder mensen met problematische schulden. Goede data zijn daarvoor cruciaal. Samen met CBS, Divosa en NVVK hebben we een project ontwikkeld om het proces van datadelen op dit beleidsterrein te vergemakkelijken en te versnellen en om de kwaliteit van data te verbeteren.

5.4 Trends en Innovatie

Om te blijven aansluiten op de snel veranderende verwachtingen in de samenleving, zetten we in op ‘missiegestuurde’ innovatie. Dat past in de ambitie van de Europese Commissie die onder de vlag van Digital Decade de doelstellingen voor digitalisering van Europa per 2030 heeft vastgesteld. De VNG richt zich op maatschappelijke vraagstukken over publieke waarden, dataspelregels en standaarden. Daarmee versterken we de kennispositie van gemeenten op het gebied van technologische trends en scenario’s. Om deze ambitie te realiseren werken we aan icoonprojecten om maatschappelijke vraagstukken met technologie aan te pakken.

Trendrapportage 2025

Beleidsinzet

Jaarlijks stellen we een trendrapportage digitalisering en publieke waarden op. Daarmee informeren we de gemeenten welke technologische trends er zijn die impact hebben op de (lokale) samenleving en de gemeentelijke organisatie. Door gemeenten te informeren kunnen ze beter beslissen over meedoen aan projecten. De trendanalyses worden waar nodig opgevolgd door position papers, waarin -naast puur informeren- ook standpunten worden ingenomen die bruikbaar zijn in de belangenbehartiging namens gemeenten.

Funding Lane / subsidies informatiesamenleving

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten die deelnemen aan trajecten uit het GGU portfolio rond digitalisering en de informatiesamenleving kunnen behoefte hebben aan ondersteuning bij het aanvragen van (EU-) subsidies. De VNG staat gemeenten hierin bij. Door een overzicht te maken van kansrijke subsidietrajecten, te prioriteren en door de aanvraag en administratieve verwerking.

Digital Twin samenwerking IPO, WSH, Digicampus

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Steeds vaker worden digital twins - of digitale kopie - gebruikt om inwoners te betrekken bij plannen voor de inrichting van de fysieke leefomgeving. Met een digital twin kun je de effecten van een verandering in de leefomgeving tastbaar maken voor de inwoners zodat zij daar een mening over kunnen vormen. De VNG, Digicampus, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Waterschapshuis (WSH) voeren samen experimenten uit met digital twinning. De doelen zijn meerledig: kennis opdoen over de technologische kant van de inzet van digital twins en een community bouwen rond het thema. En voor de gemeenten onderzoeken we hoe digital twins een rol kunnen spelen in het maken van beleid en in burgerparticipatie.

Dutch Societal Innovation hub

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De Dutch Societal Innovation Hub (DSIH) heeft als doel gemeenten en regio's te helpen bij grote maatschappelijke transformaties. Vanuit de Europese digitaliseringsstrategie wordt met name bijgedragen aan opgaven vanuit de Greendeal en Digital Decade. Dat doen we door de toegang tot een gemeenschappelijke innovatie infrastructuur voor gemeenten en provincies te verbeteren, samenwerking en kennisuitwisseling te versterken en microlearnings op missiegedreven werken te ontwikkelen. De VNG ondersteunt de DSIH bij uitvoerend werk op digitaal gebied, door het verbinden van overheid aan bedrijfsleven.

Intakes nieuwe initiatieven

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Gemeenten hebben verwachtingen over het manier waarop de VNG een nieuw initiatief oppakt en de bijdrage die we daaraan leveren. Voor de begeleiding van nieuwe initiatieven hebben we een gevalideerd intake proces ontwikkeld.

6 Versterken Lokale Uitvoering

6.1 Inclusieve dienstverlening
6.2 Digitale overheid
6.3 Open overheid en archieven
6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht
6.5 Collectieve inkoopkracht, beleid, uitvoering en beheer
6.5 Risicobeheer

Roel Wever

Burgemeester Heerlen, voorzitter College voor Dienstverleningszaken

Nathan Ducastel

Directeur-bestuurder VNG Realisatie

Samen maken, samen organiseren, samen in gesprek

Roel Wever: "Tijdens bestuursvergaderingen gaat het noodgedwongen het vaak over geld. In 2024 zou ik het meer willen hebben over slimme uitvoering. We voeren als gemeenten zoveel uit; fantastisch, maar het kan en moet veel slimmer. We zijn nog te veel op verschillende plekken het wiel opnieuw aan het uitvinden. We moeten meer standaardiseren, meer gebruikmaken van nieuwe technologieën als AI. Zaken concreet maken voor 342 gemeenten. En mét 342 gemeenten als collectief. Als we het slim doen besparen we geld, arbeidscapaciteit en inspanning."

Nathan Ducastel: "In 2024 komt er een nieuw kabinet. Uitvoerbaarheid staat hoog in het vaandel. Mijn verwachting is dat de uitvoerbaarheid van beleid niet veel ruimte zal laten voor nieuwe dingen. Ik denk dat we vooral in de bestaande organisaties en processen gaan vernieuwen om beleid en politieke wensen vorm te geven. De verandermogelijkheden zijn nu eenmaal kleiner dan de politiek wenst; dat vraagt om geduld. In 2024 zullen we veel uitvoeringstoetsen doen. En het gesprek voeren over wat wel en niet kan. Van de gemeenten verwacht ik dat zij zich vaker gaan uitspreken over wat ze collectief willen doen en dat ze daar ideeën voor aandragen omdat wat er op de gemeenten afkomt majeur is."

Roel Wever: "Dat kunnen de mensen in de gemeenten prima, want zij weten als beste wat er nodig is in de uitvoering. Overigens gaat er, in tegenstelling tot wat je bijvoorbeeld in de media hoort, veel goed. Als we dingen nog beter en slimmer doen, dan krijgen we dat zeker terug van onze inwoners. We moeten daar proactief in zijn."

Nathan Ducastel: "In de verenigingsstrategie noemen we dat de stap naar voren. Als VNG willen we aan de voorkant van de problematiek vertellen wat we willen en wat daar voor nodig is. Niet 'nee tenzij' naar het rijk, maar 'ja, mits' vanuit de gemeenten. Dat betekent wel dat we de gemeenten op een andere manier met elkaar in gesprek brengen. En dat we het lerende vermogen gaan organiseren. We hebben een aantal nieuwe proposities ontwikkeld om dat mogelijk te maken. Zoals Inkoop en aanbesteden. Het uitgangspunt daarvan is: kunnen we de gezamenlijke inkoopkracht benutten om slimmer in te kopen. 2024 is het eerste jaar dat we vanuit die strategie gaan werken: the proof of the pudding in the eating."

Roel Wever: "In de gezamenlijkheid zit zoveel potentie. Neem de IBD als voorbeeld van een gemeenschappelijke dienst. Waarom kan dat niet op meer terreinen? Ik kan wel honderd zaken noemen die we echt beter samen kunnen doen. Waarom geen gezamenlijke accountantsdienst bijvoorbeeld. Je kunt niet alles in eigen huis hebben. Zeker niet gezien de huidige arbeidsmarkt. Ik ken gemeenten die één coördinator ruimtelijke ordening in dienst hebben en voor de rest alleen externen inhuren. Moeten we daar niet iets gezamenlijks organiseren, zodat de expertise van en in de gemeenten blijft."

Nathan Ducastel: "Een andere factor van belang is dat al onze maatschappelijke opgaven enorm informatie- en data-intensief zijn. Want de samenleving vernetwerkt. Daarom moeten we data kunnen laten stromen over de verschillende domeinen. Met Common Ground werken we aan het flexibeler maken van het IV-landschap."

Roel Wever: "De overheidsinformatisering heeft z'n grenzen. Dat is voor inwoners soms lastig te begrijpen omdat ze gewend zijn aan de dienstverlening van marktpartijen. Maar de processen van bol.com zijn echt niet te vergelijken met gemeenteprocessen."

Nathan Ducastel: "Ook aan die digitale kant is het niet zinvol om dingen alleen te doen. De gemeentelijke ICT-markt is daar simpelweg niet groot genoeg voor. We moeten met gemeenten, publieke dienstverleners en het rijk en andere partners samen maken, samen organiseren, samen in gesprek. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is een mooi voorbeeld van die aanpak."

Roel Wever: "Aan de slag dus, en doen! En daarin de praktijk centraal stellen. Ik hoorde laatst een mooie uitspraak: we moeten de beleidsbubbel liefdevol laten leeglopen, want beleid en praktijk zijn niet meer in sync. Niks mis met een mooie visie, maar het gaat uiteindelijk om de kracht van de uitvoering."

6.1 Inclusieve dienstverlening

Gemeenten werken aan een dienstverlening die aansluit bij de behoeften van burgers en ondernemers. Kenmerken zijn: gebruikersvriendelijk, begrijpelijk, transparant, toegankelijk voor iedereen (ook voor mensen met een beperking), veilig, betrouwbaar en digitaal waar mogelijk mét een alternatief. Door als VNG regie te voeren op inclusieve dienstverlening worden gemeenten ondersteund in de maatschappelijke opgave om iedereen mee te krijgen in de digitale transformatie. We zorgen voor kennisdeling en afstemming met initiatieven van betrokken organisaties. Met gerichte projecten worden gemeenten ondersteund om te kunnen voldoen aan de inclusie-opgave.

Beleidsdomein Dienstverlening

Beleidsinzet

We streven voor burgers en ondernemers naar een gemeentelijke dienstverlening die aansluit bij hun behoeften en leefwereld. Die dienstverlening is proactief en georganiseerd vanuit het perspectief van burgers en ondernemers; gebruikersvriendelijk, begrijpelijk, transparant en toegankelijk voor iedereen; digitaal waar mogelijk met alternatieven voor hen die niet digitaal kunnen of willen; op maat waar nodig; integraal vanuit 1 overheid.

Om overheidsbrede dienstverlening te realiseren die aan de genoemde criteria voldoet is een transformatie nodig. Daarin werken we samen met medeoverheden en uitvoeringsorganisaties in het interbestuurlijk programma Dienstverlening (gecoördineerd door BZK). Het rijk investeert in versterking vanuit de zogenoemde POK-middelen. Het programma Werk aan Uitvoering (WaU) versterkt dit door ‘de beweging’ te stimuleren. De VNG-aanpak Focus op uitvoering bevordert deze inzet in en vanuit het lokaal domein. Ook zijn er inhoudelijke verbindingen met de interactie en gegevensdeling van de MIDO-aanpak van de Generieke Digitale infrastructuur (GDI).

Gemeenten moeten toegerust zijn om wetgeving te implementeren en compliant te zijn aan wet- en regelgeving. Dit doen we via ondersteuning en activiteiten gericht op bewustwording, kennisdeling, instrumentenontwikkeling en door het ontwikkelen van collectieve oplossingen.

Expertisecentrum - Kenniscentrum Dienstverlening

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het Expertisecentrum Kenniscentrum Dienstverlening van de VNG ondersteunt gemeenten met kennis, advies en handvatten waarmee ze vorm kunnen geven aan goede, inclusieve, toegankelijke en begrijpelijke dienstverlening. Via het Expertisecentrum Kenniscentrum zijn gemeenten op de hoogte van actuele ontwikkelingen en hebben zij toegang tot tools en voorbeelden. Ook zoekt het expertisecentrum continu naar wat gemeenten nodig hebben om de belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van dienstverlening verder te ontwikkelen.

GemeenteDelers

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Elk jaar worden er in Nederlandse gemeenten projecten en initiatieven rond gemeentelijke dienstverlening ontwikkeld waar ook andere dan de initiërende gemeente baat bij kunnen hebben. Met de jaarlijkse competitie Gemeentedelers gaan we op zoek naar die casussen. Uit de nominaties wordt een winnaar gekozen, maar de grootste winst is dat gemeenten van elkaar leren en dat bewezen oplossingen gedeeld worden met alle 342 gemeenten; zij kunnen het initiatief vervolgens in de eigen gemeente toepassen. De opbrengst: praktijkvoorbeelden die onze lobbylijnen en beleidsdoelen ondersteunen, kwaliteitsverbetering van de dienstverlening, efficiencyvoordelen (samen komen we verder), procesharmonisatie, kostenbesparing en innovatie.

Ketenaanpak digitale inclusie

Extern gefinancierde activiteiten

De overheid en het bedrijfsleven hebben een gezamenlijke opgave om elke burger in staat te stellen deel te nemen aan de digitale samenleving. De lokale ketenaanpak digitale inclusie zorgt ervoor dat inwoners die niet mee kunnen doen in beeld komen en begeleid worden. Zij kunnen daarvoor terecht bij de Informatiepunten Digitale Overheid die gevestigd zijn in de openbare bibliotheken.

Lokale regie op Informatiepunten Digitale Overheid

Extern gefinancierde activiteiten

Gemeenten krijgen de taak om de bestuurlijke regie te voeren op de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's). Om gemeenten hierbij te ondersteunen informeren we hen en zorgen we voor verbinding tussen gemeentelijke dienstverlening en de IDO's.

In 2024 ondersteunen we bij de verbreding van de IDO-dienstverlening tot semipublieke en private sectoren, de invoering van nieuwe digitale overheidsdiensten, de loketfunctie, en de 1overheid-functie. Ook nemen we deel aan de landelijke programmatische aansturing.

Omnichannel kanaalstrategie

Extern gefinancierde activiteiten

Contacten tussen gemeenten en inwoners verlopen via verschillende interactiekanalen (e-mail, telefoon, balie, enzovoort). Dat maakt het managen van kanalen complex en relatief duur. Bij een omnichannel kanaalstrategie maakt het niet uit welk kanaal wordt gebruikt. De kanalen worden volledig geïntegreerd. Dat biedt vele voordelen: goede signalering en proactieve dienstverlening leiden tot minder onnodige klantcontacten. En het levert een integraal klantbeeld op, met alle relevante informatie over inwoners.

In 2024 werken we aan de doorontwikkeling van omnichannel, aan uitbreiding met nieuwe pilots, en verbreding naar landelijke lijnen, onder andere met Logius (MijnOverheid). Ook wordt MijnZaken doorontwikkeld, de track&trace-functie voor publieke dienstverlening.

Ondernemersdienstverlening

Extern gefinancierde activiteiten

In 2024 werken gemeenten op regionale schaal samen aan een duurzame economie waardoor ze weerbaarder zijn in tijden van laagconjunctuur. Doel is dat meer burgers en bedrijven goed kunnen wonen, werken en ondernemen door het vergroten van de werkgelegenheid en door een goed vestigingsklimaat. Gemeenten hebben daarin veel (uitvoerings)ervaring opgedaan tijdens de corona- en de energiecrisis; lessen die we goed kunnen gebruiken voor toekomstig beleid. Ook gaan we door met het produceren van handreikingen voor generieke instrumenten zoals de Ondernemerspeiling en MKB-toets.

Samenwerkende portalen

Extern gefinancierde activiteiten

Inwoners en ondernemers hebben te maken met een grote verscheidenheid aan overheidswebsites en dienstverlening. Wij willen de online dienstverlening via de verschillende MijnOmgevingen eenduidig inrichten. Als inwoners en ondernemers zaken moeten regelen over verschillende uitvoeringsorganisaties en decentrale overheden heen, moeten de navigatie en afhandeling gelijk zijn. Dat maakt de dienstverlening overzichtelijk en transparant. Gestart wordt met de generieke services in overheidsportalen.

In 2024 willen we vier generieke services doorontwikkelen. Ook starten we met de ontwikkeling van de nieuwe generieke MijnProfiel service.

Aanjaagteam Digitale Toegankelijkheid

Extern gefinancierde activiteiten

Om als overheid daadwerkelijk toegankelijk te zijn, moet communicatie begrijpelijk zijn voor zoveel mogelijk doelgroepen. Conform het Tijdelijk besluit toegankelijkheid overheid (BDTO) zijn gemeenten sinds juni 2018 verplicht hun digitale kanalen toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.
Veel gemeenten voldoen hier nog niet aan. Het Aanjaagteam Digitale Toegankelijkheid helpt gemeenten met het aanpakken van knelpunten. We doen dat met kennis, handreikingen en andere tools. Maar ook door het aanjagen van bewustwording rond dit thema en samenwerking met softwareleveranciers. Met name bestuurlijke aandacht en opdrachtgeverschap zijn van belang om digitale toegankelijkheid prioriteit te geven binnen de gemeentelijke organisatie. Ook intern draagvlak is een aandachtspunt. Het aanjaagteam doet dit in samenwerking met onder andere Digitoegankelijk (Logius), de Direct Duidelijke Brigade (BZK) en de community Gebruiker Centraal.

Duidelijke Overheidscommunicatie

Extern gefinancierde activiteiten

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat overheidscommunicatie niet helder genoeg is; ook die van de gemeenten niet. In 2019 is het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gestart met de Direct Duidelijk brigade die overheidsorganisaties helpt duidelijk te communiceren. Om deze aanpak effectiever te maken en begrijpelijke overheidscommunicatie bij de lokale overheden te bevorderen ontwikkelt de VNG hulpmiddelen specifiek voor gemeenten. Dat doen we onder meer met modelteksten en uitwisseling van kennis en ervaring. Daarmee bereiden we gemeenten ook voor op de wijziging van de Awb in verband met de uitbreiding van de motiveringsplicht bij besluiten.

WMEBV implementatiesteun

Extern gefinancierde activiteiten

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) treedt naar verwachting in 2024 in werking. We ontplooien activiteiten om gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van de wet die gericht is op de inrichting van waarborgen voor inwoners bij digitale interactie met de gemeente. Gemeenten worden ondersteund met middelen waarmee ze kunnen voldoen aan de minimumeisen van de WMEBV. Daarnaast bieden we specifieke ondersteuning voor gemeenten die willen doorgroeien naar een hoger kwaliteitsniveau van dienstverlening.

6.2 Digitale overheid

De digitalisering van de samenleving gaat steeds sneller. Voor de gemeenten leidt dat tot de uitdaging om op een maatschappelijk verantwoorde manier richting te geven aan de manier waarop zij digitalisering inzetten. Nationale en Europese informatiewetten moeten helpen om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden.
Wil de gemeentelijke informatievoorziening kunnen meebewegen, dan moet ze modern en flexibel zijn. Dit vraagt om een informatiearchitectuur die is opgebouwd uit herbruikbare componenten, waarvoor standaarden nodig zijn op het gebied van architectuur, data-uitwisseling en koppelvlakken. Maar het vraagt ook om afspraken met leveranciers en ketenpartners. De VNG helpt gemeenten om op een verantwoorde manier data en digitalisering te benutten en tegelijkertijd de (digitale) grondrechten van inwoners te waarborgen.

Standaarden

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Standaardisatie advies
Het werken met standaarden door gemeenten vergroot de betrouwbaarheid, continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. Het vaststellen en bevorderen van het gebruik van standaarden is een kerntaak van VNG Realisatie. Het verklaren van een standaard (zoals API-specificaties of contractstandaarden) zorgt dat gemeenten de betreffende standaard in hun eigen informatievoorziening, dienstverlening of werkwijze kunnen toepassen.

Ook in 2024 stimuleren we het gebruik en de toepassing van standaarden en voorzieningen.

Ontwikkeling API-fundament

In de transitie naar moderne informatievoorzieningen volgens de Common Ground visie proberen we gegevens steeds meer te ontkoppelen van processen en applicaties. Deze gegevens slaan we op in registers die ontsloten worden door moderne API's. Daarmee zijn API's een belangrijke schakel in deze transitie. De VNG heeft in de afgelopen jaren enkele API's ontworpen. Deze worden nu door een aantal koplopers geïmplementeerd. In het traject voor de ontwikkeling van het API-fundament willen we antwoorden vinden voor de meer fundamentele vraagstukken die zijn ontstaan door de inzet van nieuwe technologie.

In 2024 beproeven we een tweede generatie API voor het ontsluiten van gegevens. Deze moet de belangrijkste issues van de eerste generatie oplossen.

Gemeentelijke uitwisselstandaarden (API's)

API's zijn koppelingen die zorgen voor een betere gegevensuitwisseling tussen systemen. Ze vormen bij gemeenten de basis voor de realisatie van de informatiekundige visie Common Ground. Wij borgen zowel de ontwikkeling als het gebruik van API-standaarden op het gebied van gemeentelijke gegevensuitwisseling. Ook versnellen we de implementatie en adoptie van deze standaarden die de huidige familie van standaarden (Standaard Uitwisselingformaat StUf) vervangen.

Beheer StUF standaarden

StUF (Standaard Uitwisselingformaat) is een uitwisselstandaard voor berichtenverkeer. De gemeentelijke uitwisselstandaarden voor berichtenverkeer zijn gebaseerd op functionele vragen van gemeenten en sluiten aan bij de visie Common Ground. Om die aansluiting te optimaliseren wordt StUf vervangen door API's; die zijn eenvoudiger te implementeren en sluiten aan bij moderne technieken. API's zijn softwarematige koppelingen tussen ICT-systemen.

Haven

Elke gemeente heeft de IT anders georganiseerd. Bij de ene gemeente draait bijvoorbeeld veel lokaal en bij de ander meer in de cloud. Het is belangrijk dat gemeenten gebruik kunnen maken van oplossingen van Common Ground, zonder al te grote aanpassingen aan de huidige infrastructuur. Daarvoor zorgt Haven. Haven is de 'stekker' tussen de oplossingen van Common Ground en het IT-landschap van een gemeente en daarmee een standaard voor platformonafhankelijke cloud hosting.

Werken onder achitectuur

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De VNG wil een herkenbaar architectuurproces hanteren en bieden. Dat biedt de gemeenten samenhangende informatiekundige oplossingen. Voor de VNG ligt de meerwaarde in betere afwegingen bij besluitvorming. En voor de ketenpartners ligt de meerwaarde in herkenbare en stabiele uitgangspunten vanuit VNG/gemeentelijk perspectief bij ontwikkeling van afspraken, standaarden of voorzieningen.

GEMMA: Gemeentelijke Model Architectuur

GEMMA (GEMeentelijke Model Architectuur) is de landelijke referentiearchitectuur voor gemeenten. In het kader van Samen Organiseren wordt steeds meer ingezet op een gemeentelijk ICT-landschap met dezelfde architectuur. GEMMA helpt gemeenten en leveranciers om de gemeentelijke informatievoorziening te standaardiseren. GEMMA is ook een middel om het overzicht te creëren dat meer grip geeft op de informatievoorziening, en bestuur en management helpt alle ontwikkelingen in samenhang aan te sturen. GEMMA ondersteunt de transitie richting de informatiekundige visie Common Ground.

GEMMA Softwarecatalogus

De GEMMA Softwarecatalogus (SWC) is het online informatiesysteem voor het softwareaanbod voor gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden. De catalogus toont per softwareproduct de functies en standaarden die het pakket ondersteunt. Gemeenten gebruiken de GEMMA Softwarecatalogus daarom bij ICT-vervangings- of investeringsvraagstukken. Daarnaast biedt de catalogus gemeenten de mogelijkheid om kennis en informatie uit te wisselen en de gebruikte software te vergelijken met andere gemeenten. De VNG ondersteunt zowel gemeenten als hun leveranciers bij het gebruik ervan.

Architectuur advies

Gemeenten hebben vragen en wensen over de toepassing van GEMMA. Daarvoor kunnen zij terecht bij de architectuurexpertise van de VNG. Architectuurexpertise wordt ingezet bij het beheer en de doorontwikkeling van de gemeentelijk modelarchitectuur en zorgt ervoor dat projecten en programma's vanuit gemeenten aansluiten bij de GEMMA.

GIBIT: Gemeentelijke Inkoop Bij IT Toolbox

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten ontwikkelen zich tot één sterke bestuurslaag. De GIBIT (Gemeentelijke Inkoop Bij IT Toolbox) helpt gemeenten om hun samenwerking te intensiveren en is een belangrijk instrument van gezamenlijke uitvoering. GIBIT is een verzameling hulpmiddelen voor de gestandaardiseerde aanpak voor inkoop van ICT-diensten en -producten.

In 2024 zoeken we afstemming met de ARBIT met als doel het onderzoeken van de haalbaarheid van overheidsbrede IT-inkoopvoorwaarden.
Forum GIBIT is de online ontmoetingsplaats en het kennisplatform voor gemeenten. In 2024 onderzoeken we via het forum of een regionale samenwerking op het onderwerp GIBIT meerwaarde heeft.

Federatief Datastelsel (FDS)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten, provincies, waterschappen en rijk werken samen aan de realisatie van de Interbestuurlijke Datastrategie. Eén van de middelen bij die strategie is het doorontwikkeling van het huidige stelsel van tien basisregistraties naar een federatief datastelsel (FDS) met een veelvoud aan hoogwaardige datasets. Gemeenten zijn binnen het FDS zowel een belangrijke datahouder als datagebruiker. In dat kader werken gemeenten aan een betere organisatie van het data-aanbod vanuit het Common Ground-principe data bij de bron. Hiervoor worden interbestuurlijk afspraken gemaakt over standaardisatie van data en datadeling.

In 2024 stellen we inhoudelijke voorstellen op tot uitwerking van onderdelen van het FDS en initiëren en begeleiden we onderzoeken en experimenten.

Kenniscentrum Markt en Overheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Kenniscentrum Markt en Overheid versterkt de samenwerking tussen de netwerkpartners van de gemeentelijke uitvoering. De VNG heeft een verbindende rol door kennis van de markt en overheid beschikbaar te stellen, publiek-privaat relatiemanagement te verzorgen, strategisch leveranciersmanagement in te richten en procesregie te voeren op de collectieve inkoopagenda van de GGU. Wij dragen daarmee bij aan het richten van de productportfolio's van onze partners op de prioriteiten van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Secretariaat SVB-BGT

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

De stichting SVB-BGT is het samenwerkingsverband van de bronhouders voor de BGT. Deelnemers werken daarin samen aan een goede uitvoering van de bijhouding van de BGT, ondersteund door een landelijk secretariaat. De opdracht voor de invulling van het secretariaat is belegd bij VNG Realisatie.
Gemeenten worden door het secretariaat ontzorgt in de afstemming met andere bronhouders. Daarnaast blijven zij op de hoogte van alle voor bronhouders relevante ontwikkelingen rondom de BGT.

Single Digital Gateway - Annex I (beheerfase)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeente moeten voldoen aan de verplichtingen van de Single Digital Gateway-verordening (SDG). De SDG is de centrale digitale toegangspoort die Europeanen toegang geeft tot informatie (Annex I) en procedures (Annex II). Dat heeft impact op de dienstverlening van gemeenten. De verordening vereist dat een deel van de informatie over producten en diensten in het Nederlands én Engels wordt aangeboden en aan bepaalde voorwaarden voldoet. Onder regie van de VNG is een centrale oplossing gerealiseerd om aan de eisen van Annex I te voldoen. Gemeenten kunnen hierbij aansluiten.

Team CIO – functie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten zijn gebaat bij goed werkende uitvoeringsketens. Daarom wordt vanuit de CIO-functie informatiekundige expertise ingezet om gemeenten te ondersteunen op belangrijke digitale overheidsdossiers in alle domeinen. Dat doen we op basis van standaarden, governance-principes en informatiekundige kennis. Team CIO-functie zorgt er verder samen met de CTO voor dat strategische informatiekundige vragen van gemeenten worden beantwoord in lijn met die van het rijk en de EU.

Geo-informatie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bijhouden van verschillende geo-basisregistraties. Deze registraties vormen de kern van het federatieve datastelsel (FDS) van de overheid. Daarnaast beheren gemeenten verschillende andere geo-databronnen. De data uit deze bronnen worden ingezet in de dienstverlening en bij het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Ook andere overheden en private partijen maken er gebruik. Daarom is het essentieel dat de geo-databronnen goed worden ingericht, bijgehouden en ontsloten.
In 2024 ondersteunt de VNG de gemeenten bij de implementatie en (door)ontwikkeling van geo-databronnen en geo-voorzieningen.

Gemeentelijk Geo-Beraad (GGB) is een community en kennisnetwerk van en voor gemeente-professionals die zich bezighouden met geo-informatie. Het GGB-secretariaat en het beheer van de bijbehorende kennisbank is belegd bij VNG Realisatie. Het netwerk bestaat uit meer dan 1.500 gemeentelijke geo-professionals en geeft toegang tot kennis en actuele informatie over ontwikkelingen in gemeentelijke geo-informatie. Hiermee zijn gemeenten zelf in staat om de samenwerking op het gebied van geo-informatie verder vorm te geven.

Regie Burgerzaken

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Burgerzaken kent verschillende domeinen: identiteitsmanagement, persoonsinformatie-management, persoonsregistratie, dienstverlening en verkiezingen. In 2024 zal er op elk domein verdere ontwikkelingen plaatsvinden. Zaken als verbetering reisdocumentstelsel, maatregelen ID-fraude, ontwikkeling van de digitale identiteit, ontwikkelagenda BRP, verbetering Burgerlijke Stand, en het werkproces voor de aankomende verkiezingen zullen een belangrijke rol gaan spelen. Deze ontwikkelingen zullen veel invloed hebben voor de afdeling burgerzaken. De VNGR is vertegenwoordigd in diverse werkgroepen op tactisch en strategisch niveau.

Common Ground

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Programma Common Ground

Om de visie Common Ground zo breed mogelijk bij de gemeenten neer te zetten is een programmatische aanpak opgesteld. Het programma Common Ground heeft als doel om de IT-condities te creëren waarmee gemeenten maatschappelijke opgaven sneller, flexibeler en beter kunnen realiseren. Onderdelen hiervan zijn: duidelijke sturing op een gezamenlijk portfolio, constructieve aansluiting bij de ontwikkeling van een nationaal federatief datastelsel, een realistische maar stevigere financieringsstrategie.
We gaan in 2024 onder meer door met de ontwikkeling van het portfolioproces en zetten in op een intensievere samenwerking met de markt. We monitoren welke gemeenten zijn aangesloten en organiseren de community.

Common Ground etalage

De Common Ground etalage (voorheen componentencatalogus) is een publiek overzicht van herbruikbare software en softwarecomponenten, die zijn ontwikkeld volgens de principes van Common Ground. Hiermee kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering verbeteren volgens de principes van Common Ground.
In 2024 wordt de etalage de go-to place waar gemeenten inzicht krijgen in welke afgeronde oplossingen en componenten er zijn.
Met Common Ground kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering vernieuwen door processen te scheiden van de data waardoor zij flexibeler zijn en sneller innovaties kunnen doorvoeren. Om de visie Common Ground waar te maken moeten gemeenten, ketenpartners en leveranciers samen optrekken. In het Groeipact Common Ground spreken de deelnemende partijen af dat ze die samenwerking aangaan en hoe ze die vormgeven. Het Groeipact biedt daarmee een samenwerkingsruimte waar gemeenten van elkaar en van de markt kunnen leren.

Federatieve Service Connectiviteit (FSC) en NLX

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Federatieve Service Connectiviteit (FSC) is de standaard waarin implementatiekeuzes beschreven staan om te komen tot een stelsel van software en afspraken die de gegevens van (overheids)organisaties onderling verbindt. NLX, onderdeel van Common Ground, is het duidelijkste voorbeeld van zo'n stelsel. Voor gemeenten ligt de meerwaarde in betere samenwerking met andere gemeenten en ketenpartners, doordat NLX een veilige manier biedt om gegevens uit te wisselen. Het helpt gemeenten bovendien om aan privacywetgeving (AVG) te voldoen en om inwoners inzicht te geven in hun gegevens.

Gemeentelijke software initiatieven opschalen

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

In 2024 gaan we door met de ondersteuning van de gemeenten in de transitie van het gemeentelijke informatielandschap. Kansrijke gemeentelijke initiatieven krijgen ondersteuning bij het opschalen van weinig naar veel gemeentelijke deelnemers. Daarbij gaat het om Common Ground bouwstenen en toepassingen die cruciaal zijn voor de transitie van het gemeentelijke informatielandschap. Het hergebruik van initiatieven door zoveel mogelijk gemeenten is kostenefficiënt en zorgt voor standaardisatie van gemeentelijke bedrijfsprocessen.

Regie op gegevensuitwisseling

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Moderne gegevensuitwisseling zorgt ervoor dat gemeenten efficiënter en effectiever gebruik kunnen maken van basisgegevens in hun primaire processen. Door de in het programma Haal Centraal ontwikkelde API's (application programming interface) kunnen gemeenten rechtstreeks data afnemen bij een aantal landelijke registraties, waaronder de Basisregistratie Kadaster (BRK) en de Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG). Dat zorgt onder meer voor een afname van dure koppeltrajecten; niet meer kopiëren, maar gegevens bij de bron bevragen, waardoor er minder fouten worden gemaakt; een functionaliteit bij de landelijke registraties waar wijzigingen in één keer worden doorgevoerd; het uitfaseren van gegevensmagazijnen. In 2024 nemen we namens gemeenten regie op het beheer en de verdere implementatie van de API's op basisregistraties.

Wijziging van de basisregistratie WOZ (informatiemodel)

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Gemeenten hebben behoefte aan een toekomstbestendig ontwerp van de WOZ dat aansluit op de principes van de informatiekundige visie Common Ground. De VNG zet zich in om met relevante partijen stappen te zetten in het ontwikkelen van een (doel)architectuur en de daarbij behorende standaarden.

Digitale interactie met de overheid

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

De komende jaren versnellen de ontwikkelingen rondom digitale identiteit en (digitale) toegang. Op nationaal niveau speelt de invoering van de Wet digitale overheid een belangrijke rol. Op Europees niveau wordt gewerkt aan een Europese digitale identiteit voor identificatie en het delen van persoonlijke gegevens. Gemeenten en leveranciers moeten hun systemen en diensten aanpassen om te voldoen aan de eisen die hieruit voortkomen. Tegelijkertijd mogen de continuïteit en de kwaliteit van de digitale dienstverlening niet stagneren.

De VNG behartigt de gemeentelijke belangen in rijksprojecten als eHerkenning, eIDAS en DigiD. We bewaken de uitvoerbaarheid, inzet en kosten van initiatieven. We ondersteunen de gemeenten bij de bijbehorende technologische oplossingen zoals aansluiting op het eIDAS-knooppunt en de ontwikkeling van de eWallet. En we zorgen ervoor dat de gemeenten geïnformeerd zijn en blijven over alle ontwikkelingen rond online identificatie en authenticatie.

Durf en doe platform

Extern gefinancierde activiteiten

Het Durf en doe platform is een platform voor research & development voor gegevensuitwisseling in een federatief datastelsel waarbij de diverse kennispartners expertise inbrengen op het gebied van ontwikkeling en standaardisatie. Het is een technische omgeving waar GDI-standaarden die in ontwikkeling zijn in samenhang kunnen worden beproefd en verder ontwikkeld. Uiteindelijk moet dat leiden tot standaardisering.
Het Durf en doe platform richt zich inhoudelijk alleen op de technische kant van Digilab.
In 2024 willen we het Digilab positioneren als het platform waar (landelijke) verbeterinitiatieven verder ontwikkeld worden.

Digikoppeling voor API

Extern gefinancierde activiteiten

De lessen die we op gemeentelijk niveau leren over Federatieve Service Connectiviteit (FSC) en NLX (stelsel van software en afspraken die de gegevens van (overheids)organisaties onderling verbindt) gaan we in 2024 naar een landelijk niveau tillen. Doel is een specifieke invulling van de landelijke digikoppeling voor de API-standaard. Door het uniformeren van de gegevensuitwisseling op landelijk niveau te organiseren, wordt adoptie voor alle organisaties gemakkelijker.

Meerjarige aanpak Digital Decade

Extern gefinancierde activiteiten

We zorgen voor continue analyse van EU-wetgeving zodat we inzicht hebben in de impact van de EU-wetgeving op de gemeentelijke bedrijfsprocessen. Ook brengen we de belangen en uitvoeringseisen van de gemeenten zo vroeg mogelijk in zodat BZK die meeneemt in de Europese lobby. Ook stellen we een toolbox/menukaart op van instrumenten die gemeenten kunnen gebruiken bij het voldoen aan EU-wetgeving.

Regie op gegevens

Extern gefinancierde activiteiten

Er ontstaan verschillende afsprakenstelsels en oplossingen om burgers en bedrijven te ondersteunen bij de regie op hun gegevens. Uiteindelijk moet dit resulteren in een generiek sectoroverstijgend kader dat veilige, betrouwbare en gebruiksvriendelijke digitale uitwisseling van gegevens tussen overheden, private en maatschappelijke organisaties mogelijk maakt. In dit project werken we interbestuurlijk aan regie op gegevens en we organiseren lokale praktijkbeproevingen. Door dit project worden burgers in staat gesteld om hun gegevens en de wijze waarop de overheid die gebruikt in te zien en te hergebruiken.

In 2024 zorgen we voor belangenbehartiging en samenwerking met het BZK-programma RoG (regie op gegevens) aansluitend op de VNG-lijn.

6.3 Open overheid en archieven

Voor een gemeente is het van belang om de informatiehuishouding op orde te hebben. Zowel de Archiefwet als de Wet open overheid onderschrijft dat de overheid haar informatie op een goede manier bewaart. Dat is van belang voor de bedrijfsvoering van de overheid zelf, maar ook voor publieke verantwoording en rechtsvinding. Als extra mogelijkheid geeft de Wet open overheid (Woo) inwoners en organisaties de mogelijkheid dat informatie opgevraagd kan worden over alles wat de overheid doet. De laatste jaren is de informatiehuishouding van de (lokale) overheid in rap tempo gedigitaliseerd. Dat vraagt om nieuwe kennis en vaardigheden.

Regie op Open overheid en archieven

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het vergroten van de openbaarheid en transparantie van de overheid is een actueel thema. Randvoorwaarde voor openbaarheid en transparantie is het op orde hebben van de informatiehuishouding (archivering). De VNG ondersteunt de gemeenten bij de haalbaarheid en uitvoering van nieuwe wetgeving. Belangrijk aandachtspunt: er is een algemene informatiewet in ontwikkeling die beoogt om de samenhang tussen generieke i-wetten te bevorderen.

Grip op informatie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Een stevige grip op informatie biedt gemeenten kansen op het gebied van dienstverlening, datagedreven werken en contact met inwoners en ondernemers. Zij moeten daarbij ook kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. In het programma Grip op informatie werkt de VNG samen met gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en archiefinstellingen aan concrete oplossingen op drie thema's: informatiehuishouding op orde/duurzame toegankelijkheid (Archiefwet); actief openbaar maken (Wet open overheid); overheidsinformatie beschikbaar als open data (Wet hergebruik overheidsinformatie).

De VNG zorgt voor belangenbehartiging voor de gemeenten, vertegenwoordiging in interbestuurlijke overleggen, ondersteunt met vele middelen en werkt samen met relevante organisaties als BZK, OCW, Nationaal Archief, Bureau regeringscommissaris Informatiehuishouding, Adviescollege openbaarheid en informatie (ACOI), medeoverheden en maatschappelijke en vakorganisaties.

Kennisnetwerk informatie en archief (KIA)

Extern gefinancierde activiteiten

Kennis van archief en archiveren verandert mee met de voortschrijdende digitalisering. Kennisnetwerk informatie en archief (KIA) is de plek waar professionals in de informatie- en archiefwereld kennis en ervaringen uitwisselen zodat zij niet ieder voor zich het wiel hoeven uitvinden. De VNG is één van de actieve partners die aan deze community werken.

Voorbereiding nieuwe Archiefwet

Extern gefinancierde activiteiten

In opdracht van het ministerie van OCW zal de VNG gemeenten en gemeenschappelijke regelingen ondersteunen om de 'Archiefwet 2021' te implementeren.

Ondersteuning implementatie Wet open overheid

Extern gefinancierde activiteiten

We ondersteunen gemeenten bij de implementatie van de Wet open overheid; dit hoort bij het programma Grip op Informatie. We organiseren webinars, handreikingen, podcasts en andere middelen, en zijn een vraagbaak voor de gemeenten. Ook genereren we samen met de gemeenten concrete uitvoeringsoplossingen.

Wet hergebruik overheidsinformatie (Who)

Extern gefinancierde activiteiten

De Open Data Richtlijn wordt geïmplementeerd in de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who). Gemeenten moeten dan voldoen aan de nieuwe bepalingen, waaronder de beschikbaarstelling van dynamische data met gebruik van Application Programming Interfaces (API's). We gaan de gemeenten ondersteunen met handreikingen en tools en ook bij het ontwikkelen van mogelijke API's en standaarden.

Open Raadsinformatie

Extern gefinancierde activiteiten

Open Raadsinformatie is een initiatief om de besluitvorming van Nederlandse gemeenten transparanter te maken. Gemeenten kunnen met Open Raadsinformatie alle documenten (open data) van hun gemeenteraad snel en eenvoudig toegankelijk maken. Op de landelijke site van Open Raadsinformatie kunnen inwoners, journalisten, wetenschappers en andere belangstellenden inzien wat er in de lokale politiek speelt.

6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht

In 2024 gaan we beleidsvoornemens die substantiële gevolgen hebben voor de gemeentelijke uitvoering toetsen. Lopende en afgeronde onderzoeken publiceren we op www.vng.nl/uitvoeringstoetsen. We maken samen met gemeenten inzichtelijk wat bij nieuw beleid van het rijk de kosten, baten en benodigde randvoorwaarden voor invoering zijn. De focus ligt op uitvoerbaarheid, menselijke maat en uitvoeringskracht.

Kenniscentrum Analyse

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Vanuit het rijk komen er veel nieuwe taken af op gemeenten. Het is belangrijk voor de gemeenten dat beleid - nationaal en in EU-context - uitvoerbaar is en dat de kosten voor invoering realistisch zijn. Uitvoeringstoetsen beoordelen al bij de beleidsvorming en bij de totstandkoming van wetgeving of de nieuwe taken voor gemeenten haalbaar en uitvoerbaar zijn. De gemeentelijke uitvoeringspraktijk wordt op die manier meegenomen bij het tot stand komen van nieuwe wet- en regelgeving. Dat zorgt voor beter uitvoerbare wet- en regelgeving. We voeren een uitvoeringstoets altijd uit in samenspraak met het rijk.
In 2024 voeren we zo'n 30 impactanalyses, uitvoeringstoetsen en quickscans uit, waarbij we steeds meer aan de voorkant van het proces betrokken worden. Ook voeren we een aantal opschalingsanalyses uit op het GGU-portfolio.

GT Microsoft

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

GT Microsoft is een overeenkomst voor de aanschaf van Microsoft-producten en -diensten, onder collectieve gemeentelijke voorwaarden. Samen met een aantal koplopergemeenten meten we het gebruik actief en werken we toe naar pay per use samen met Microsoft.
Er wordt in 2024 een pilot uitgevoerd met 5 gemeenten om de informatiebeveiliging met de gecontracteerde MS-producten te verhogen.

Beheer quickscan lokale democratie

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Met de Quick Scan Lokale Democratie ontvangen gemeenten een integraal beeld van de stand van hun eigen lokale democratie. Dit beeld is een startpunt om in gesprek te gaan met inwoners om de lokale democratie te versterken. VNG Realisatie ondersteunt gemeenten bij de uitvoering.

Focus op uitvoering

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Gemeenten zetten samen met de andere overheden stappen om het vertrouwen in de overheid te versterken. Dat vertrouwen is weggezakt, vaak omdat de menselijke maat uit het oog werd verloren in de overheidsdienstverlening. Uitvoerbaarheid van beleid is cruciaal om vertrouwen te herstellen. Het programma Focus op Uitvoering staat aan de lat van deze veranderopgave. Het programma sluit aan op de Verenigingsstrategie 2030, waarin uitvoerbaarheid, dienstverlening met menselijke maat en uitvoeringskracht belangrijke pijlers zijn. We onderzoeken wat geleerd kan worden van een aanpak waarin uitvoerbaarheid voorop staat en delen deze kennis. En we onderzoeken wat dit vraagt aan landelijke kaders en randvoorwaarden en agenderen dit bij het rijk. Daarmee geven we invulling aan de visie dat uitvoering leidend is voor beleid en maken we zichtbaar waar de grootste uitdagingen liggen. In een jaarlijkse Stand van de Uitvoering maken we met en voor (netwerken van) gemeenten inzichtelijk waar knelpunten bestaan in de uitvoering. We agenderen deze oplossingsrichtingen bij het rijk. Samen met rijk en uitvoeringsorganisaties werken we aan oplossingen voor knelpunten in de gemeentelijke uitvoering. We werken nauw samen met de gemeentelijke netwerken, zodat een constante feedbackloop met de praktijk van alle gemeenten, stad en platteland, klein of groot ontstaat. De stip op de horizon is dat we als één overheid, slagvaardig de toekomst tegemoet gaan.

Extra aandacht gaat in 2024 naar het arbeidsmarktvraagstuk: krapte op de arbeidsmarkt zet de gemeentelijke dienstverlening onder druk. Binnen de VNG wordt in samenwerking met het College voor Arbeidszaken, A&O fonds Gemeenten en andere partners gewerkt aan een programmaplan voor de komende jaren.

Daarnaast zetten we in op de verkiezingen en de aanstaande formatie: we maken een gezamenlijk verhaal over uitvoerbaarheid en brengen dat in richting de formatie.

Uitvoerbaarheid

Extern gefinancierde activiteiten

Om te komen tot uitvoerbaar gemeentelijk beleid moeten die uitvoerbaarheid en de haalbaarheid van wet- en regelgeving vanaf de start van het beleidsproces onderdeel van gesprek zijn. Daartoe ontwikkelen we verschillende instrumenten, quickscans, werkwijzen en toetsen. Nog veel belangrijker is dat we die werkwijzen in de praktijk ook toepassen. Daaraan werken we interbestuurlijk samen. Ook houden we de vinger aan de pols hoe het gaat in de samenwerking tussen rijk en gemeenten. Daarnaast nemen we (gemeentelijke) bestuurders en medewerkers mee in de ontwikkelingen rondom het verbeteren van de beleidskwaliteit met kennisoverdracht en training en opleiding. Zo kunnen zij hun rol in dit proces optimaal vervullen. Dit project wordt gesubsidieerd door BZK en valt binnen het overheidsbrede programma Werk aan Uitvoering (WaU).

Vanaf 2024 zorgt de VNG samen met BZK en vakdepartementen dat uitvoerbaarheid van wet- en regelgeving eerder in het beleidsproces wordt geadresseerd. Dit gebeurt bijvoorbeeld door de gemeentelijke uitvoeringspraktijk in te brengen in opleidingstrajecten bij het rijk.

GT contracten

Extern gefinancierde activiteiten

GT (Gemeentelijke Telecommunicatiedoelen) wil voor gemeenten telecommunicatie- en ICT-diensten van de beste kwaliteit tegen de laagste prijs realiseren. Hoe meer gemeenten meedoen, hoe groter de kans op gunstige voorwaarden waaronder contracten worden gesloten. Gemeenten doen mee met één centrale aanbesteding, met minicompetities per gemeente voor hun specifieke eisen en wensen. Daarbij gaat het om de volgende contracten:

GT Connect 2

GT Connect 2 is een collectief inkooptraject namens 50 gemeenten. Gemeenten krijgen hiermee als aanvulling op MS Teams een aantal mogelijkheden om telefonie en communicatiestromen met elkaar te integreren. In 2024 wordt de implementatie van de contracten bij de gemeenten ondersteund vanuit het GT project.

GT Mobiele Communicatie 1, Mobiele Communicatie 2 en GT Mobiele Communicatie 3

De raamovereenkomsten GT Mobiele Communicatie 1, 2 en 3 zijn collectieve aanbestedingen op het gebied van mobiele telecommunicatie. Het contractbeheer ligt bij het Servicecentrum Gemeenten (SCG). In 2024 wordt het beheer voortgezet.

GT Vaste Communicatie

GT Vaste Communicatie is een overeenkomst voor de gezamenlijke inkoop van diensten voor de transmissie van spraak- en dataverkeer over een vaste infrastructuur. Daarnaast valt ook het routeren van spraakverkeer over het openbare telefonienetwerk en het leveren van internettoegang onder GT Vaste Communicatie. In 2024 werken we aan een strategie voor opvolging GT mobiel en GT Vast.

GT Print

GT Print is een overeenkomst voor de gezamenlijke inkoop van printdiensten.

6.5. Collectieve inkoopkracht, beleid, uitvoering en beheer

Propositie

De VNG wil de inkoopkracht van gemeenten en de regionale inkoopsamenwerkingen vergroten en versterken. Door taken collectief uit te voeren, inzicht te creëren in inkoopagenda's en gemeenten met elkaar te verbinden kunnen gemeenten de bij gezamenlijke inkoop vooraf verwachte resultaten daadwerkelijk behalen. En doordat zij individueel minder aanbestedingen of voorbereidend werk voor een aanbesteding hoeven uit te voeren, komt er capaciteit vrij voor andere (gemeente eigen) inkooptrajecten. Collectief afgesloten contracten worden beheerd door het Servicecentrum Gemeenten, onderdeel van VNG Realisatie.

Inkoop en aanbesteden

Beleidsinzet

Gemeenten gebruiken hun inkoop en aanbesteden ook voor het behalen van hun maatschappelijke opgaven en de VNG ondersteunt hen daarbij. Enerzijds door de relevante wetgeving uitvoerbaar te houden via een constante lobby naar het kabinet. Anderzijds door de ondersteuning bij inkoop en aanbesteden structureel in te richten en te benadrukken dat gemeenten vooral samen op moeten trekken; van informatiedeling en marktconsultaties tot aan gezamenlijke inkoop.

In 2024 ontwikkelen we het Kenniscentrum collectieve inkoop verder en maken we een afwegingskader voor de verschillende vormen van collectieve inkoop, geactualiseerd aan bijvoorbeeld maatschappelijke doelstellingen. De beheertaken worden ten dienste van de leden uitgevoerd.

Servicecentrum gemeenten

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het Servicecentrum Gemeenten (SCG) is door VNG Realisatie opgericht om het groeiend aantal gezamenlijke contracten dat door de VNG wordt afgesloten voor gemeenten, structureel en professioneel te borgen. De focus van VNG Realisatie ligt op het I-domein en beheert met name ICT- en aanverwante contracten.

In 2024 wordt het beheer gecontinueerd. Daarbij gaat het om de volgende producten:

14+netnummers

Met een 14+ nummer heeft een gemeente één telefonisch ingang. Burgers hebben met één duidelijk telefoonnummer toegang tot hun gemeente. Het Servicecentrum Gemeenten ondersteunt gemeenten bij storingen.

GGI-Netwerk

Het GGI-Netwerk (Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur) is een landelijk datanetwerk dat onderdeel is van het overheidsbrede Diginetwerk en zorgt voor veilige data-connecties met andere overheden. Hierdoor wordt samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker. Het Servicecentrum Gemeenten ondersteunt gemeenten bij storingen en ondersteunt gemeenten bij het omzetten van gegevensstromen. Gemeenten hebben behoefte aan een gezamenlijke aanpak rondom de cloud. Een door-ontwikkeling van het GGI-netwerk is GGI-Cloud. Het Servicecentrum Gemeenten gaat een aantal kennisproducten, handreikingen en een referentiearchitectuur cloud ontwikkelen. Daarnaast zullen security frameworks voor MS Azure en MS365 ontwikkeld worden.

GGI-Veilig

Met GGI-Veilig kunnen gemeenten die deelnemen securitydiensten en -producten afnemen tegen gezamenlijk onderhandelde voorwaarden. GGI-Veilig helpt gemeenten hun digitale weerbaarheid te verhogen en hun ICT-infrastructuur veiliger te maken.

SDG contractbeheer

Door gebruik te maken van SDG als gedeelde invoervoorziening voldoen gemeenten aan de Single Digital Gateway-verordening. Het Servicecentrum Gemeenten voert contractbeheer voor SDG uit en handelt calls af.

Doorontwikkeling Kenniscentrum inkoop

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het kenniscentrum inkoop ondersteunt de VNG en VNG Realisatie al bij het collectief inkopen van ICT en IV- voorzieningen voor gemeenten. Op basis van het gemeentelijk inkooplandschap wordt een verdere inkoopagenda samengesteld en kunnen projecten worden gestart voor collectieve inkoop. De basis hiervoor is categoriemanagement. Het kenniscentrum inkoop voert de regie over het categoriemanagementproces. In 2024 kunnen gemeenten actief bijdragen aan het ontwikkelen van de categorieën. In 2024 worden mogelijk categorieën buiten het ICT- en IV-domein toegevoegd aan het portfolio. Deze vervolgstappen zullen leiden tot een aanbestedingskalender die rond de zomer/ Q2/Q3 gepubliceerd kan worden. Ook het inkooplandschap wordt onderhouden en actief gedeeld zodat de inkoopkracht van, door en met gemeenten versterkt wordt.

Inkoop en Aanbesteden Organiseren governance, MVOI in uitvoering

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Om gemeenten verder te ondersteunen bij inkoop en aanbesteden gebruiken we het Chief Procurement Officer (werktitel)-systeem. Dat is het inrichten van goed overleg tussen gemeenten en de VNG gericht op samenwerking en samen doorontwikkelen. Ook sluiten we op die manier beter aan bij inkoop en aanbesteden van onder andere de rijksoverheid. Daarmee helpen we de verdere samenwerking tussen rijksoverheid en gemeenten door onder andere verdergaande kennisdeling en dat helpt weer de verdere professionalisering van de inkoop in de gemeentelijke sector. Een Chief Procurement Officer (werktitel)-systeem organiseert, onderhoudt en ondersteunt de governance van inkoop en aanbesteden en maakt de mogelijkheden voor samenwerking zichtbaar. En samenwerking zorgt voor kwalitatief betere inkoop, en kosten- en capaciteitsbesparing. Dit is zeker belangrijk in het kader van MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen).

Verkiezingen

Extern gefinancierde activiteiten

De VNG ondersteunt haar leden in de uitvoerbaarheid van verkiezingen. Meer daarover in paragraaf 4.1

Digitale Overdracht Bestanden (DOB)

Met het project Digitale Overdracht Bestanden is een beveiligde omgeving ingericht om de uitslagen van de verkiezingen in 2024 digitaal over te dragen. VNG Realisatie beheert een platform waar de verkiezingsresultaten geüpload kunnen worden. Deze digitale procedure draagt bij aan een vergroting van de veiligheid en integriteit van de verkiezingsuitslag. Het Servicecentrum Gemeenten voert het beheer uit voor de leden en biedt specialistische kennis.

Stembureau app

De StembureauApp (SBA) is een applicatie die het gehele proces op het stembureau realtime inzichtelijk maakt. De app voert geen wettelijke taken uit. Ook in 2024 zal VNG Realisatie dit in opdracht van gemeenten beheren.

6.6 Risicobeheer

Het omgaan met risico's is een dagelijkse uitdaging voor gemeenten. Daarom is het van essentieel belang om risico's gestructureerd en systematisch te beheren en te evalueren. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat integraal risicomanagement een vraagstuk wordt dat de hele organisatie aangaat en niet alleen de verantwoordelijkheid is van de afdeling Financiën. Integraal risicomanagement en strategisch langetermijndenken zijn eveneens van cruciaal belang bij het opbouwen van veerkracht in de gemeentelijke organisatie en de lokale gemeenschap. VNG Risicobeheer biedt gemeenten ondersteuning in de vorm van kennis, diensten en producten voor integraal risicomanagement en strategisch langetermijndenken.

Continueren van verzekeringsarrangementen

Beleidsinzet

De raamovereenkomsten voor zorgcontracten, verzekeringsarrangementen met Aon en Centraal Beheer Achmea worden beheerd, geactualiseerd en voortgezet.
Wij fungeren als vraagbaak voor gemeenten en streven tegelijkertijd naar kostenreductie voor diverse verzekeringsregelingen voor gemeentelijke organisaties en personeel.

VNG Risicobeheerfonds

Beleidsinzet

Het VNG Risicobeheerfonds zal fungeren als de risicodrager voor verschillende dekkingen voor gemeenten en andere gemeentelijke uitvoeringsorganisaties, gevoed vanuit een coöperatieve gedachtegang.

Het Risicobeheerfonds is een professionele organisatie die het risicobeheer voor gemeenten invult door kennis op nationaal niveau te delen en gerichte preventieve maatregelen voor te stellen. Het Dashboard Risicolabel zal door standaardisatie en risicolabeling risico's zichtbaar en vergelijkbaar maken, met betrekking tot onderwerpen als gemeentelijk vastgoed, cyberveiligheid, projecten, ziekteverzuim, vrijwilligerswerk en aansprakelijkheid. Het resultaat hiervan is kostenreductie voor gemeenten en een verbeterde beheersing van gemeentelijke risico's, wat leidt tot meer publieke waarde.

Leerprogramma's integraal risicomanagement, scenarioplanning en Leiderschap de Bedoeling

Beleidsinzet

Door gebruik te maken van kennis en expertise op het gebied van integraal risicomanagement, strategisch langetermijndenken (scenarioplanning) en het werken volgens de bedoeling, dragen wij bij aan het vergroten van de collectieve intelligentie met betrekking tot het omgaan met gemeentelijke risico's.
Ons doel is de vernieuwing van de gemeentelijke organisatie, met als resultaat: het bereiken van meer positieve uitkomsten voor inwoners, een effectievere gemeentelijke organisatie en meer werkplezier voor de medewerkers.

Risico Platform Overheid

Beleidsinzet

Gemeenten maken gebruik van het Risico Platform Overheden (RPO) om inzichten en kennis over scenariodenken en integraal risicomanagement met elkaar te delen. Hierdoor wordt het strategisch langetermijndenken van gemeenten kwalitatief verbeterd. Het RPO heeft een bestuur waarin de volgende gemeenten vertegenwoordigd zijn: Venlo, Rotterdam, Bronckhorst, Hengelo en Zevenaar. Op dit moment is ongeveer 50 procent van de gemeenten aangesloten. De keuze voor dit platform is in eerste instantie gemaakt om verbinding te leggen met controllers en strategen van gemeenten.
Door het inzetten van RisicoLAB, het kenniscentrum van het RPO, worden kennis en ervaring over gemeentelijke risico's verzameld en geanalyseerd, en worden de inzichten beschikbaar gesteld voor onze leden. Het RPO reikt jaarlijks tijdens haar eigen congres een award uit aan een student, promovendus of pas afgestudeerde voor hun scriptie, proefschrift of eindopdracht over het omgaan met risico's en onzekerheden binnen de publieke sector. Met de RPO Award willen we de ontwikkeling in het vakgebied stimuleren en nieuwe inzichten en toepassingen beschikbaar maken voor onze leden.

Verantwoorden van niet-financiële risico's

Beleidsinzet

Gemeenten moeten verantwoording afleggen over de risico's die ze nemen. Financiële risico's worden op dit moment inzichtelijk gemaakt via de huidige methodiek, maar dit geeft geen volledig beeld van alle risico's. De huidige verplichting van de weerstandsratio in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing leidt tot schijnnauwkeurigheid en voorziet wethouders en gemeenteraadsleden slechts van beperkte informatie.

In 2024 introduceren we een app waarmee we gezamenlijke risico's vaststellen en introduceren we een nieuwe normering en werkwijze voor de verantwoording van niet-financiële risico's, zodat dit meer informatiewaarde voor, onder meer, wethouders en gemeenteraadsleden oplevert.

Ondersteunen van het oprichten van een Planbureau voor Gemeenten

Beleidsinzet

Het werk van gemeenten is complexer geworden vanwege verschillende factoren, zoals grote transities, een volatiele, onzekere, complexe en dubbelzinnige (VUCA) wereld en tal van crisissituaties. Dit vereist dat gemeenten: ontwikkelen van strategisch en integraal beleid ontwikkelen, rekening houdend met de lange termijn. Ook moeten zij beschikbare kennis benutten en gezamenlijke kennis ontwikkelen.
Initiatief Planbureau voor Gemeenten is bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij ontwikkelingen die zich in de toekomst zullen voordoen, maar die nu al aandacht verdienen. Het ontwikkelen van een set indicatoren draagt bij aan meetbaarheid en voorspelbaarheid. Deze meetbaarheid en voorspelbaarheid zijn relevant om effectief te kunnen sturen, monitoren en rapporteren. Het biedt ook de mogelijkheid tot onderlinge vergelijking en het werken met trends en toekomstige ontwikkelingen.
Om ervoor te zorgen dat door eenduidig meten, bepalen en rapporteren gedeelde inzichten kunnen worden uitgewisseld, werken we samen met onder meer Kennishub aan:

a. Het versterken van de decentrale kennisinfrastructuur.
b. Het stimuleren van kennisdeling en vraagarticulatie.
c. De doorvertaling van kennisproducten van de Rijksplanbureaus voor gemeenten.
d. Het aanjagen van integraal onderzoek voor gemeenten.

7 Europa en international

7.1 Europa
7.2 Internationaal

App Reinders

Burgemeester Stichtse Vecht,
vicevoorzitter commissie
Europa en Internationaal

Pieter Jeroense

Plaatsvervangend
Algemeen Directeur

We kunnen niet in grenzen denken

Ap Reinders: "Nederland is een klein land; een land met een open economie en samenleving. Dat betekent dat we per definitie een internationale oriëntatie hebben. We kunnen niet in grenzen denken, want dat doen onze economie en inwoners ook niet. Vanuit die basis moeten wij de dingen doen die ten dienste staan van onze inwoners en ondernemers."

Pieter Jeroense: "Elke Nederlandse gemeente is op de een of andere manier internationaal verbonden; omdat ze internationale bedrijven of onderwijsinstellingen in de stad hebben, omdat ze een grensgemeente zijn, omdat er allerlei uitwisselprogramma's zijn. En alle gemeenten hebben direct met de Europese Unie te maken."

Ap Reinders: "En uit die EU komt heel veel wet- en regelgeving. Voor ons is het van belang dat wetgeving uitvoerbaar is. Als we de belangen van de gemeenten over het voetlicht willen brengen, dan moet je zorgen dat je je stem laat horen in Brussel. Daarnaast zullen in 2024 niet alleen de nationale verkiezingen maar ook de Europese verkiezingen voor koerswijzigingen kunnen zorgen. Of voor stilstand…"

Pieter Jeroense: "In 2024 zijn de Europese verkiezingen en de start van de nieuwe Europese Commissie dé relevante momenten voor ons. Er is inhoudelijk al veel in gang gezet - denk aan de energietransitie - waar regelgeving aan vastzit die impact heeft op de gemeenten. Vaak is die regelgeving heel gedetailleerd, zoals bij de vereisten rond laadpalen. Dat kan inwerken tegen de lokale autonomie. Als VNG zetten we in Brussel accenten op wat voor onze gemeenten belangrijk is en vragen we vooral aandacht voor de uitvoering. De kunst is om als Team Europa samen met Binnenlandse Zaken en Buitenlandse Zaken onze lokale inbreng aan de juiste Brusselse tafels te agenderen."

Ap Reinders: "Ik wijs er nog graag op dat Brussel méér is dan een instituut dat wet- en regelgeving maakt. Het is ook een instituut dat dingen mogelijk kan maken voor gemeenten; met subsidies, met andere vormen van ondersteuning. Het is belangrijk om ons Europabewustzijn te vergroten. Want of je nu een grensgemeente bent of - zoals mijn gemeente - midden in het land ligt, we hebben allemaal met internationale ontwikkelingen te maken."

Pieter Jeroense: "De grensgemeenten, waar Nederland er ruim vijftig van heeft, kennen specifieke aandachtspunten. Eén Europa blijkt aan de grenzen nog niet altijd realiteit te zijn; er zijn nog veel grenzen te slechten, letterlijk en figuurlijk. Aan de andere kant zien we ook veel kansen voor regionale ontwikkelingen die je als gemeente met de buitenlandse buren op touw kunt zetten. Met het VNG-netwerk Grensoverschrijdende Samenwerking richten we ons in 2024 op drie onderwerpen: grensoverschrijdende governance, arbeidsmarkt en veiligheid."

Ap Reinders: "Wij zijn de lokale overheid, maar heel veel gemeenten zijn internationaal bezig. Soms ook via stedenbanden en andere internationale relaties. Bijvoorbeeld om lokale overheden in die landen te ondersteunen met onze kennis en kunde op Europees vlak én internationaal om ervaringen uit te wisselen."

Pieter Jeroense: "Inderdaad ligt de focus niet alleen op Europa. Met VNG International zijn we wereldwijd actief om lokale overheden te ondersteunen; vaak in opdracht van Buitenlandse Zaken. We hebben daarvoor een partnership-programma met Buitenlandse Zaken. Daar zijn we heel trots op. In 2023 speelde er veel rondom noodhulp en wederopbouw. Na de aardbevingen in Turkije en Marokko hebben Nederlandse gemeenten hulp geboden en werken we samen met die gemeenten aan wederopbouw. In die situaties voelt het buitenland heel dichtbij voor Nederlandse gemeenten, omdat we hier grote Turkse en Marokkaanse gemeenschappen hebben. In 2024 blijven we tenslotte zeker actief in de Europese en wereldwijde koepelverenigingen. En we blijven ons scharen achter de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Wat niet onbenoemd mag blijven: 'onze' Jan van Zanen is in 2024 voorzitter van de wereldkoepel UCLG. Bijzonder eervol!"

7.1 Europa

De regels en wetten die op Europees niveau worden gemaakt zijn van directe invloed op de uitvoeringspraktijk van gemeenten. Samenwerking over de Nederlandse grenzen heen biedt kansen op het terrein van subsidies aanvragen, belangenbehartiging, kennisdelen en het starten van projecten. Het is dan ook essentieel om op Europees niveau het geluid van de lokale overheid te vertolken. Dit doet de VNG op ambtelijk en bestuurlijk niveau. De commissie Europa en Internationaal vervult een vertegenwoordigende rol.

Lobby en relaties Brussel

Beleidsinzet

In juni 2024 vinden de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. Het is in het belang van alle Nederlandse gemeenten dat we richting de nieuwe Europarlementariërs duidelijk maken waarom lokale overheden in alle fases van EU-besluitvorming betrokken moeten worden. We organiseren een EP-verkiezingsdebat in het voorjaar en maken na de EP-verkiezingen een analyse van de vernieuwde prioriteiten en wat die betekenen voor de meerjarige VNG-inzet in Brussel. Wij zorgen vervolgens voor de verbinding richting de nieuwe Europese Commissie door netwerkbijeenkomsten te organiseren (onder meer tijdens de Europese Week van Steden in oktober) en daar een helder Europees narratief van de VNG te presenteren, in lijn met de VNG-agenda, verenigingsstrategie en Nederland 2040.

Europabewustzijn

Beleidsinzet

De VNG draagt actief bij aan het vergroten van het Europabewustzijn van gemeenten. Onder meer door opvolging te geven aan de uitkomsten van het Europeaniseringsonderzoek uit 2023. Samen met de gemeenten stellen we een meerjarig projectplan vast met concrete opvolgacties voor de VNG en gemeenten voor 2024 en daarna. Denk daarbij aan het ontwikkelen van een Europese monitor, factsheets en toolkits. We gaan met BZK en andere partners in gesprek over mogelijke samenwerking en financiering van individuele acties uit dat projectplan.

Grensoverschrijdende samenwerking

Beleidsinzet

De VNG faciliteert een (groeiend) bestuurlijk en ambtelijk netwerk van grensgemeenten rond grensoverschrijdende samenwerking. We ontwikkelen daartoe een meerjarenvisie en organiseren bijeenkomsten voor dit netwerk.

Team Europa

Beleidsinzet

Om de belangen van de gemeenten zo goed mogelijk te kunnen behartigen in Brussel zorgt Team Europa ervoor dat de beleidsteams binnen de VNG weten wat er speelt aan voor gemeenten relevante EU-ontwikkelingen. De VNG zet zich in om Europa steviger te verankeren binnen de werkzaamheden van enkele beleidsteams.

7.2 Internationaal

Wereldwijde uitdagingen als klimaatverandering, migratie en geopolitieke ontwikkelingen hebben directe invloed op het werk van Nederlandse gemeenten. De VNG benadrukt daarom via relevante netwerken binnen de EU en wereldwijd het belang van betrokkenheid van lokaal bestuur in internationale beleidsagenda's en de uitvoering daarvan. Denk aan de wereldkoepel van gemeenten United Cities and Local Governments (UCLG) en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook adviseren we gemeenten over internationale aspecten van gemeentelijk beleid. Via projecten van VNG International leveren we een bijdrage aan versterking van lokaal bestuur wereldwijd.

Belangenbehartiging en kennisdeling in Europese en internationale netwerken

Beleidsinzet

In 2024 agenderen we de belangrijke rol van lokale overheden in internationale agenda's, programma's en beleid in nationale, Europese en internationale netwerken. Dat doen we door onze strategie hiervoor te verstevigen en te implementeren. Speciale aandacht is er voor duurzame ontwikkeling, de rol van gemeenten in internationale samenwerking en vredesbevordering, en klimaat en jongerenparticipatie.

Bijdragen aan lokaal bestuur wereldwijd via projecten VNG International

Beleidsinzet

Nederlandse gemeenten dragen met hun expertise bij aan (extern gefinancierde) projecten die VNG International uitvoert in onder meer Turkije, Oekraïne en Suriname. De focus bij deze projecten ligt op het versterken van het lokale bestuur.

Ondersteunen gemeenten bij internationaal beleid

Beleidsinzet

Wij ondersteunen de gemeenten met advies en kennis zodat zij hun internationale gemeentelijk beleid verder kunnen ontwikkelen en uitvoeren. In 2024 herijken we het Global Goals netwerk door het herzien van de strategie voor Gemeenten4GlobalGoals. De Global Goals zijn 17 wereldwijd erkende doelen voor een duurzame en inclusieve samenleving die raken aan de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten.

Versterken relatie met Caribische leden

Beleidsinzet

In 2024 versterken we de ledenrelatie met de Caribische leden door het herzien van de Cariben-strategie, het uitvoeren van een pilot om VNG-kennis beter beschikbaar te maken voor de eilanden, en door het betrekken van Nederlandse gemeenten in het Caribisch uitwisselingsnetwerk.

8

De organisatie

8.1 Verenigingsondersteuning
8.2 Communicatie
8.3 VNG Connect: verbindende kennismakelaar
8.4 Bedrijfsvoering

Eric van Oosterhout

Burgemeester Emmen,
secretaris/penningmeester
VNG-bestuur

Pieter Jeroense

Plaatsvervangend
algemeen directeur VNG

Verbinden, differentiëren en ontmoeten

Pieter Jeroense: "Samenwerking met de leden is essentieel. Dan moeten we weten hoe zij naar ons kijken en wat ze van ons verwachten. Voor onze verenigingsstrategie hebben we veel informatie opgehaald bij onze leden. Nu moeten we die ook vertalen naar onze organisatie."

Eric van Oosterhout: "Ik draai het om: de VNG-leden vormen een enorm diverse club. Dus in de ondersteuning moeten we rekening houden met de verschillen; klein-groot, stad-ommeland, enzovoort. En dan zijn er ook nog de verschillende netwerken die de leden onderling vormen; de K80, G40, ga zo maar door. Als VNG moeten we verbinden én differentiëren. Het gevoel moet zijn: het is onze club, maar dé gemeente bestaat niet."

Pieter Jeroense: "Gemeenten verschillen van elkaar. Dat vind ik altijd leuk om te zien bij mijn werkbezoeken. Dat maakt ons werk boeiend en complex. De complexiteit zit erin dat we altijd opereren in een beweeglijke politiek-bestuurlijke context. In die context willen we de stap naar voren zetten: als één bestuurslaag, mét alle verschillen."

Eric van Oosterhout: "Voor 2024 voorzie ik een doorontwikkeling van het regioberaad, dat moet een stevige positie krijgen. Hoe laten we dat landen in de bedrijfsvoering van de VNG? Als je de regio's meer positie geeft, heeft dat gevolgen voor onze ondersteuning. Niet alleen binnen de VNG, maar letterlijk ook daarbuiten. Ik vind; ga als beleidsmaker die regio in. Heel veel ambtenaren, ook die in Den Haag, komen oorspronkelijk uit de regio. Ga eens terug en begrijp wat daar speelt."

Pieter Jeroense: "Het is voor de VNG-medewerkers belangrijk dat ze weten wat er in de regio's leeft, zodat we daarop onze dienstverlening kunnen afstemmen. Eén van de vraagstukken is de regionale arbeidsmarkt. We zijn plannen aan het ontwikkelen hoe we gemeenten daarbij kunnen ondersteunen."

Eric van Oosterhout: "Zowel de situatie op de arbeidsmarkt als de problematiek waar gemeenten en regio's mee te maken krijgen wordt ingewikkelder. Dat onderstreept de onmisbaarheid van de VNG en de ondersteuning die we kunnen bieden; niemand zegt z'n VNG-abonnement op. Dat geeft de VNG wel de verantwoordelijkheid om die stap naar voren nog actiever te zetten. Waarbij ik nogmaals onderstreep dat die stap niet alleen in beleidsmatig opzicht belangrijk is, maar ook in z'n regionale inkleuring."

Pieter Jeroense: "De arbeidsmarkt zal ook een belangrijk thema zijn in de volgende kabinetsperiode. Zeer relevant voor de gemeenten, want in bijna alle vraagstukken waar het kabinet mee aan de slag gaat zijn de gemeenten de belangrijkste partij als het gaat om de uitvoering. Daar zit de relatie met de arbeidsmarkt. Dat is professioneel spannend.

Eric van Oosterhout: "In alles wat we benoemen speelt communicatie een belangrijke rol. En wat mij betreft staat het woord 'ontmoeten' in 2024 centraal. Door de coronaperiode hebben we gemerkt hoe belangrijk congressen en bijeenkomsten als de Bestuurdersdag zijn. Natuurlijk, een online congres is heel efficiënt. Maar wat ontbreekt is gevoel, en juist dat gemeentegevoel is sterker geworden. Dat moeten we vasthouden."

Pieter Jeroense: "Communicatie is deels kennisoverdracht; via de websites, seminars, het magazine. Maar als we echt willen snappen wat er speelt bij de leden moeten we daarnaast de ontmoeting blijven organiseren. Zodat we leren van elkaar, en de betrokkenheid van de leden bij de besluitvorming versterken."

8.1 Verenigingsondersteuning

Als vereniging van alle gemeenten is de verbondenheid van de VNG met de leden van groot belang. Die verbondenheid komt zowel naar voren in actieve deelname van de leden in de governance, als in het onderhouden van de netwerken met gelieerde verenigingen en beroepsverenigingen. De algemene ledenvergaderingen zijn belangrijke momenten waarop de gemeenten zich direct kunnen uitspreken over de inzet van de vereniging. Hiermee hebben de leden directe betrokkenheid bij de VNG-inzet op beleid en op uitvoering. De VNG kent twaalf adviescommissies en in 2023 is een Tijdelijke Commissie Asiel en Migratie ingesteld.

Beleidsinzet

Beleidsinzet

In 2024 geeft de VNG verdere invulling aan de Verenigingsstrategie 2030 die gericht is op het individueel en collectief versterken van de gemeenten. Daarnaast biedt het toekomstbeeld voor Nederland in 2040 veel aanknopingspunten om ook in verenigingsverband een langetermijnvisie te ontwikkelen op de grote maatschappelijke vraagstukken die voor ons liggen en die veel zullen vragen van de inzet en uitvoering van gemeenten. Met de inhoudelijke ondersteuning vanuit de VNG stellen we de commissies in staat om het bestuur actief te adviseren op de vele thema's die gemeenten raken.

Ledentevredenheid

Beleidsinzet

In 2024 houden we meerdere gebruikerstevredenheidsonderzoeken naar producten en diensten. De resultaten van de gebruikerstevredenheidsonderzoeken verwerken we in het dashboard ledentevredenheid. Ledentevredenheid krijgt in 2024 extra focus door dit vast onderdeel te maken van een aantal P&C-producten, zoals het jaarplan, bedrijfsplan en de managementrapportage.

Waarde creëren door effectief samenwerken

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Het doel van GGU is het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven, en het efficiënter en effectiever maken van de gemeentelijke organisatie. Door samen te werken kunnen gemeenten meer waarde creëren en beter inspelen op de uitdagingen en behoeften van hun inwoners. Het College voor Dienstverleningszaken is bestuurlijk portefeuillehouder GGU en stimuleert het gebruik van standaarden als middel om effectiever samen te werken. Team Samen Organiseren ondersteunt, faciliteert en adviseert de Taskforce Samen Organiseren en het College voor Dienstverleningszaken. Intern heeft team Samen Organiseren een rol bij het aanreiken van handvatten om de organisatie mee te nemen en te doordringen van Samen Organiseren als standaardwerkwijze. Extern faciliteert Samen Organiseren het aanjagen van de GGU, het ophalen wat er speelt in gemeenten, en het gezamenlijk oppakken van uitdagingen door gemeenten.

8.2 Communicatie

Communicatie is een belangrijke factor in het behalen van de doelstellingen die we voor de gemeenten en onze organisatie voor ogen hebben. Goede communicatie is een voorwaarde voor samenwerken, kennisdelen en dus het bereiken van resultaten. De interactie met leden heeft een centrale plek: we zenden, maar halen vooral ook ideeën en informatie op.
Onze activiteiten en doelstellingen voor 2024 zijn erop gericht met onze communicatie zoveel mogelijk toegevoegde waarde te bieden aan onze leden. Inhoudelijk zijn de beleids- en uitvoeringsopgaves en de Verenigingsstrategie leidend. We benaderen de leden, maar ook andere doelgroepen zo gericht, persoonlijk en interactief mogelijk. Met als cruciale randvoorwaarden: tijdigheid (snelheid), begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Daartoe volgen we alle relevante ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van kunstmatige intelligentie.
Verder zetten we in op het versterken van het communitymanagement, het ontwikkelen van één mailingservice om de ledencommunicatie goed te beheren, en het nog verder integreren van de verschillende VNG-communicatiekanalen. Want integratie van communicatiemiddelen leidt tot meer gebruiksgemak en eenduidigheid. Ook in 2024 organiseren we samen met de collega's van VNG Connect het VNG Jaarcongres, de VNG Bestuurdersdag en het VNG Uitvoeringscongres. Met deze evenementen zorgen we voor ontmoeting en kennisuitwisseling tussen de VNG, de gemeenten en relevante stakeholders.

In 2024 voeren we de in 2023 ontwikkelde en geïmplementeerde strategie voor arbeidsmarktcommunicatie uit. Deze heeft als doel de VNG als aantrekkelijke werkgever te positioneren en zo de juiste mensen aan te trekken en ook te behouden.

8.3 VNG Connect: verbindende kennismakelaar

VNG Connect is de verbindende kennismakelaar van de VNG. Het heeft door zijn mix van producten en diensten een sterk netwerk en is in alle belangrijke domeinen actief. VNG Connect bestaat uit de VNG Academie, VNG Congressen en VNG Detachering en trainees.

Academie

Gezamenlijk gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Eén van de pijlers van de Verenigingsstrategie 2030 van de VNG is kennisdeling. Door de inrichting van de VNG Kennishub en de hernieuwde VNG Academie dragen we bij aan een cultuur waarin (collectief) leren en ontwikkelen, met de bijbehorende vormen van reflectie, het vertrekpunt vormen voor de vernieuwing die de VNG nastreeft. Meer hierover in paragraaf 1.3 'Kennis en leren'.

Vanaf 2024 groeien de VNG Kennishub en Academie - mede dankzij middelen vanuit de structurele GGU-propositie - uit tot hét opleidingsinstituut van de VNG. De Academie werkt hierbij vanuit een gezamenlijk jaarplan nauw samen met de VNG Kennishub. Kennisontwikkeling, kennisdelen en leren worden gefaciliteerd vanuit één plek, voor binnen en buiten. De Academie bestaat uit 'Advies Leren & Ontwikkelen voor leden', 'Advies Leren & Ontwikkelen voor VNG' en 'Ondersteuning en Uitvoering'.

Congressen

Gezamenlijk gemeentelijke uitvoering | Ontwikkelbudget

Vanuit de platform- en netwerkfunctie van de VNG organiseert VNG Connect op elk vakgebied het jaarlijkse congres. De prioritaire en omkeringthema's spelen hierbij een belangrijke rol. De congressen worden – net als het Academie-aanbod – in nauwe samenwerking met de beleidsdirecties ontwikkeld. Wanneer er geen budget beschikbaar is en een onderwerp toch voor onze leden van groot belang is, worden congressen op eigen risico en dus tegen een deelnemersbijdrage aangeboden.

Detachering en trainees

Extern gefinancierd

Wellicht de grootste uitdaging de komende jaren is het vinden, krijgen en vasthouden van kwantitatief en kwalitatief goed personeel. Dit is een groot landelijk probleem, maar zeker ook voor de lokale overheid is en blijft dit een issue. VNG Detachering levert niet alleen dankzij het traineeprogramma gemiddeld 60 jonge talenten aan de lokale overheid; er wordt de komende jaren breder gedetacheerd. De VNG levert het gehele spectrum van jong talent tot ervaren krachten aan haar leden. Centraal staan gedreven professionals die continu leren hoog in het vaandel hebben. Onderscheidend vermogen is het opleidingsprogramma dat volledig is toegespitst op de gemeentelijke praktijk.

8.4 Bedrijfsvoering

Een goede (door)ontwikkeling van het GGU-portfolio heeft baat bij een optimale bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie. Bedrijfsvoering organiseert en bestuurt de processen (primair en ondersteunend) die het mogelijk maken om de GGU-producten en -diensten zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Daarbij gaat het om uiteenlopende processen als de verbetering van de concernbrede Planning & Control-cyclus tot en met het inrichten van slimme werkplekken.

De toekomst van werken

Sinds de coronacrisis is de combinatie werken op locatie en op afstand niet meer weg te denken; veel bijeenkomsten zijn nu hybride. Dat vraagt om aanpassingen in onze huisvesting en ICT.

In 2024 staat een herinrichting van de Willemshof op de planning om de moderne manieren van (samen)werken mogelijk te maken. De effectiviteit van de veranderingen en maatregelen worden gemonitord en geëvalueerd.

Innovatief platform voor digitale veiligheid

Om onze leden zo goed mogelijk te kunnen voorzien van producten en diensten is het cruciaal dat we 'binnen' digitaal veilig kunnen werken. We ontwikkelen daartoe een geïntegreerd digitaal platform dat voldoet aan de beveiligingsstandaarden van 2024. We voeren regelmatige security audits en penetratietesten uit om de effectiviteit van de beveiligingsmaatregelen te beoordelen en eventuele kwetsbaarheden te identificeren.

Aantrekken en behouden van talent

Vanwege de hoge mobiliteit en de krapte op de arbeidsmarkt anno 2024 is het van belang om de VNG te blijven positioneren als aantrekkelijke werkgever. Daarvoor hebben we een werkgeversvisie, een arbeidsmarktstrategie en een arbeidsmarktcommunicatieplan.

Optimalisatie van interne processen en borgen en verbeteren kwaliteit

Om de dienstverlening aan de leden te waarborgen en te verbeteren is het belangrijk dat we intern onze processen op orde hebben. In 2024 investeren we in geavanceerde systemen en tools om gegevens automatisch te verzamelen en te analyseren. Dit zorgt voor snelle beschikbaarheid van financiële en inhoudelijke rapportages. We gebruiken deze gegevens om trends te identificeren, prestaties te meten en waardevolle inzichten te genereren voor verdere besluitvorming. Hiermee krijgen we meer grip op onze processen en kunnen we beter sturen op de kwaliteit van onze producten en diensten.

Portfoliomanagement

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering | Structurele diensten

Gemeenten willen weten wat er met de middelen uit het fonds GGU wordt gedaan en of ze effectief worden besteed. Met het GGU-portfolio maken we op één plek inzichtelijk welke diensten, standaarden en producten we voor de gemeenten ontwikkelen (proposities). Wat we ontwikkelen, bepalen we samen met de Taskforce Samen Organiseren, het College voor Dienstverleningszaken, vak- en beroepsverenigingen. Door de inzet van portfoliomanagement kunnen we sturen op de strategische doelstellingen van de proposities, prioriteren, de voortgang monitoren en waar nodig bijsturen. Ook kunnen we bepalen of een propositie naar de volgende fase in de ontwikkelcyclus kan.

Met portfoliomanagement maken we intern (bestuurlijke commissies en directie) duidelijk wat we doen, en ook extern: voor de leden. Het geeft de gemeenten inzicht in de meerwaarde van de GGU- en subsidieprojecten van de VNG en het helpt de leden bij het aansluiten op de producten en diensten die worden ontwikkeld. In 2024 zetten we erop in dat de leden nog meer worden betrokken bij de prioritering van het portfolio. Het portfolio moet ook een middel worden om successen en resultaten te monitoren en te delen: intern en met de leden.

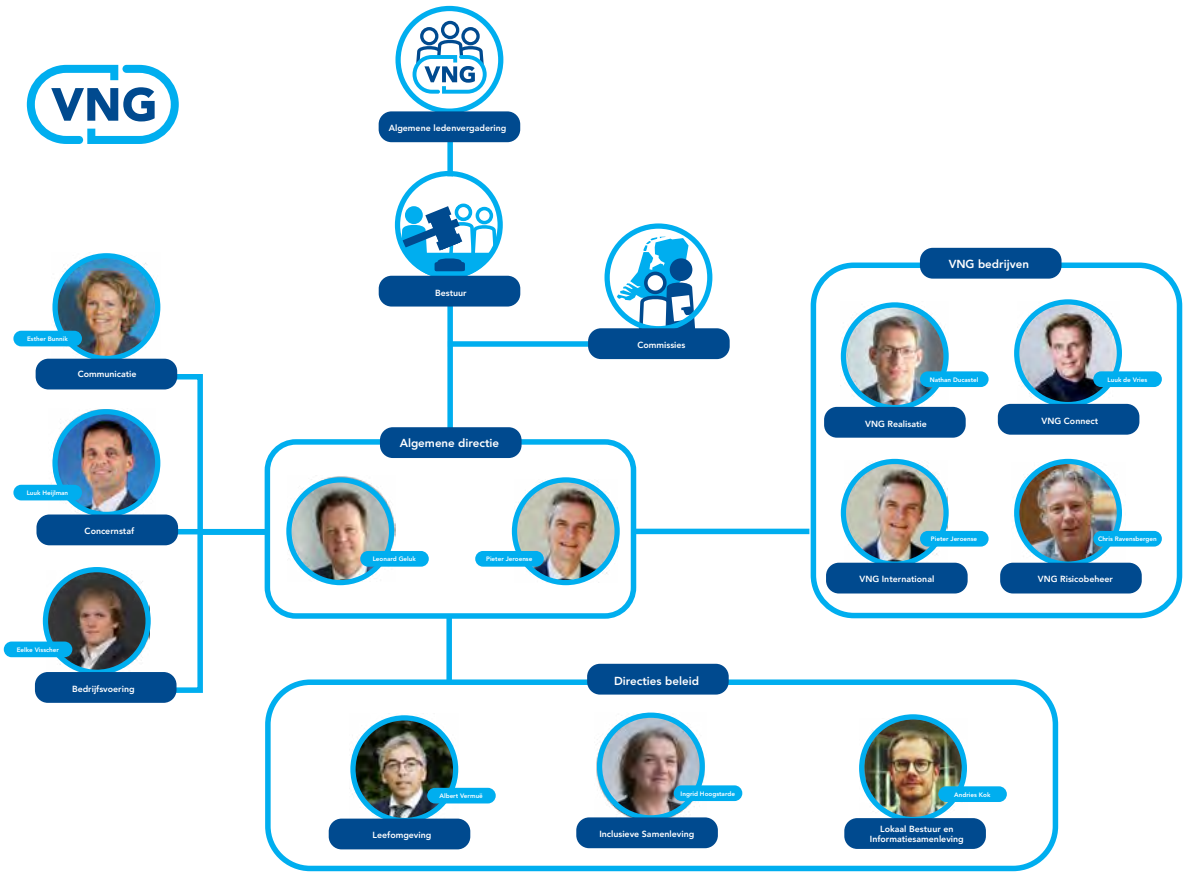
9 Financiën

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2024 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze begroting bevat de organisatie van de VNG, waarbij VNG Diensten B.V. en dochterbedrijven buiten beschouwing zijn gelaten.
De bedrijven stellen voor 2024 hun eigen begroting op, welke zal worden vastgesteld in de aandeelhoudersvergadering met VNG Diensten B.V.

Op basis van de in de ALV van juni 2018 vastgestelde contributiesystematiek (en daaruit volgende begrotingsgrondslagen) wordt de bestemming van het resultaat van de bedrijven en beleggingsportefeuille bij het vaststellen van de jaarrekening in de ALV vastgesteld.
Het treasurybeleid, wat geen direct onderdeel is van deze begroting, wordt in de begroting wel toegelicht.

Ontwikkelingen

Arbeidsvoorwaarden VNG

Met de Ondernemingsraad is afgesproken dat alle medewerkers, die de mogelijkheid hebben om ook thuis te werken, in 2022 en 2023 een internetvergoeding ontvangen van € 26,30 netto per maand (ongeacht de deeltijdfactor en het aantal thuiswerkdagen van de medewerker). Op jaarbasis betekent dit een vergoeding van € 315,60. Voor 2024 wordt gekeken naar de mogelijkheid om deze regeling te verlengen. Hierover is nog geen definitief besluit genomen. Deze internetvergoeding is het alternatief voor de thuiswerkvergoeding die CAO rijk kent.

In het onderhandelingsresultaat CAO rijk zijn afspraken gemaakt over verlof. Er zal gekeken worden om deze arbeidsvoorwaardenregeling Verlofsparen toe te passen bij de VNG. Afhankelijk van de besluitvorming zal dit zorgen voor een stijging van kosten die zal liggen tussen de €100.000 en € 500.000. Hiervoor heeft in 2023 Berenschot een aantal scenario's doorgerekend.

Prijsontwikkelingen

Consumentengoederen en -diensten waren in augustus 3,0% duurder dan in dezelfde maand een jaar eerder, meldt het CBS. In juli was de inflatie 4,6%. Vooral de prijsontwikkeling van energie zorgde voor een verdere daling van de inflatie. Het CBS maakt naast het algemene inflatiecijfer ook elke maand het inflatiecijfer bekend waar de prijsontwikkelingen van energie en brandstof zijn uitgehaald. In augustus was de inflatie zonder energie en motorbrandstoffen 6,4%. In juli was dat 6,8%
De inflatie wordt elke maand gemeten als de stijging van de consumentenprijsindex (CPI) ten opzichte van dezelfde maand in het voorgaande jaar. Deze CPI wordt door de VNG gehanteerd als norm voor de indexatie die onderdeel is van bijv. de contributie. Toen begin dit jaar de VNG het contributievoorstel voorbereidde was het percentage 5,1%.

Financiële kaders

Voor de begroting 2024 hanteren we de volgende financiële kaders:

- De ontwikkeling van de contributie is conform besluit contributievoorstel 2024. Hierin wordt door het bestuur een contributieverhoging van 6,1% voorgesteld. Hiervan is 5,1% de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling en 1% ingroei naar volledige dekking van de kosten van de basisorganisatie van de VNG vanuit de contributie.
  De begrote salarislasten zijn doorgerekend op basis van de formatie zoals deze is vastgesteld voor de begroting van 2023, aangevuld met tussentijdse besluitvorming door de Algemene Directie.
- Voor de invulling van prioriteiten wordt een bedrag gereserveerd van € 1,7 miljoen. Dit is € 0,85 miljoen voor de beleidsdirecties en € 0,85 miljoen voor de staf- en ondersteuningsafdelingen. Dit bedrag is in lijn met de begroting 2023.
- Naast de contributie en de inzet van het eigen vermogen zijn er ook andere bronnen waaruit de kosten van de organisatie als geheel worden gedekt. Subsidies en bijdragen aan het fonds GGU vormen hierbij een wezenlijke bron van inkomsten.
- De in de meerjarenraming gepresenteerde omvang van het GGU-fonds is € 70,864 miljoen, zoals opgenomen in de kadernota en vastgesteld in de ALV van juni 2023. In de begroting staan projecten waarvoor de VNG vrijwel zeker subsidie krijgt. Verplichtingen ten laste van subsidies worden pas aangegaan als toezegging definitief is.
- Op basis van het contributievoorstel 2024 daalt de inzet van het eigen vermogen naar 14% waarmee de begroting sluitend is. Deze ingroei is de tweede component in het contributievoorstel (naast de indexatie voor loon- en prijsontwikkeling).
- De resultaten van de effectenportefeuille en de VNG-bedrijven zijn geen onderdeel van deze begroting en worden aan het einde van het boekjaar toegevoegd aan het resultaat. Dit zal (naar verwachting) een drukkend effect hebben op het tekort van de begroting.

Begroting 2024

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	Begroting 2024	Begroting 2023	Realisatie 2022
Bedrijfsopbrengsten			
Contributie	28.108	26.236	24.974
Bijdragen projecten	84.237	81.259	103.776
Overige bedrijfsopbrengsten	5.822	5.586	6.133
Som van bedrijfsopbrengsten	**118.167**	**113.081**	**134.883**
Bedrijfslasten			
Salariskosten (inclusief sociale lasten)	31.411	29.916	27.614
Overige personeelskosten	2.266	2.210	4.261
Afschrijvingen	1.779	1.500	1.419
Activiteitskosten	81.086	79.117	97.815
Kantoor- en huisvestingskosten	5.281	4.747	5.546
Overige bedrijfskosten	1.404	1.214	2.260
Som van bedrijfslasten	123.227	118.704	138.915
Resultaat gewone bedrijfsuitoefening	**-5.060**	**-5.623**	**-4.032**
Dekking uit bestemmingsreserve	607	1.135	800
Dekking uit eigen vermogen	4.453	4.488	3.232
Ongedekt resultaat van de Vereniging	**-**	**-**	**-**

Toelichting begroting

Contributie

De contributie-inkomsten voor 2024 nemen toe met € 1,872 miljoen. De vastgestelde contributiestijging bedraagt 6,1%. Dit is, conform de vastgestelde contributiesystematiek, een indexatie voor loon- en prijsstijging en 1% voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie van de VNG vanuit de contributie.

Bijdragen projecten

In onderstaande tabel staan projecten waarvoor de VNG vrijwel zeker subsidie krijgt. Verplichtingen ten laste van de onderstaande subsidies worden pas aangegaan als toezegging definitief is. Hierdoor worden mogelijke risico's geminimaliseerd.

Bijdrage projecten (Bedragen x € 1000)	
Implementatieplan Programma Verbeteren aansluiting onderwijs	641
Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) 2020-2021 DP3	800
Ondersteuningsplan arbeidsmigranten 2022-2024	1.156
Aanpak wachttijden	2.963
Iedereen doet mee 2023-2025	675
DIA versterking Lokale driehoeken	30
Ensia 2022-2024	178
Project Ondersteuningsprogramma Gezond en Actief Leven	733
Verbinden Schuldendomein 2.0	2.698
Huisvesting aandachtsgroepen	183
Ondersteuning gemeenten voorschoolse educatie	168
Ketenbureau i-Sociaal Domein 2023-2024	2.982
Loket Asiel tot opvang (Integrale ondersteuningsstructuur)	167
Totaal Subsidiebijdragen	**13.373**

Collectief gefinancierd activiteiten	
Fonds GGU	70.864
Totaal bijdragen projecten (subsidie + GGU)	**84.237**

Subsidieprojecten

De omvang van de subsidieprojecten is meegenomen voor de op dit moment zekere projecten. De projecten hebben geen resultaatseffect. Voor bovengenoemde projecten geldt dat ook de bijbehorende kosten in de begroting zijn opgenomen. Deze kosten zijn gespecificeerd bij de rubriek activiteitkosten.
Bij het opstellen van de begroting 2024 bedragen de kosten van de gesubsidieerde projecten € 13,373 miljoen (in 2023 was dat € 21,421 miljoen). Ten tijde van het opstellen van deze begroting vinden er gesprekken plaats over nieuwe subsidies en/of het wijzigen van bestaande subsidies. De verwachting is dat de omvang van de gesubsidieerde projecten hierdoor nog zal stijgen. Op dit moment is het beeld dat er voor 2024 zeker nog voor € 19 miljoen aan subsidies aangevraagd zal worden. Het gaat hierbij om subsidies op onderwerpen als asiel en migratie, arbeidsmarkt, Omgevingswet en de Hervormingsagenda Jeugd. Zoals gesteld hebben deze projecten geen resultaatseffect.

Collectief gefinancierde activiteiten

Tijdens de ALV van 15 juni 2017 besloten de leden nagenoeg unaniem dat de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering (GGU) een prioriteit voor alle gemeenten is, en dus een belangrijke prioriteit en taak voor de VNG. Alle gemeenten dragen daar naar rato van het aantal inwoners bij.

Op de ALV van juni 2023 zijn de leden akkoord gegaan met de bijdrage van € 3,7883 excl. btw (€4,58 incl. btw). De begroting van het Fonds GGU 2024 is gelijk aan € 70,864 miljoen (€ 59,838 miljoen in 2023). De begroting is inclusief onderuitnutting uit voorgaande jaren.

Hoofdstuk / thema	Structurele diensten	Ontwikkeling	Totaal
1. Een krachtige lokale overheid			
1.3 Kennis en Leren	-	1.623	1.623
	-	**1.623**	**1.623**
2. Inclusieve Samenleving			
2.1 Jeugd en kansengelijkheid	9.802	455	10.257
2.2 Bestaanszekerheid	3.298	2.254	5.552
2.3 Gezond Leven	2.465	1.078	3.543
2.4 Platform sociaal domein	-	1.369	1.369
	15.565	**5.156**	20.721
3. Leefomgeving			
3.1 Fysieke Leefomgeving	3.723	-	3.723
3.2 Omgevingswet	3.437	2.599	6.036
3.3 Energie en Klimaat	-	3.944	3.944
3.4 Regionale economie	573	-	573
	7.733	**6.543**	**14.276**
4. Lokaal bestuur en veiligheid			
4.1 Vitale lokale democratie	-	175	175
4.2 De veilige gemeente	-	243	243
4.4 Gemeentefinanciën	1.176	-	1.176
4.5 Werkgeversfunctie	-	542	542
	1.176	**960**	**2.136**
5. Digitale Samenleving			
5.1 Agenda digitale veiligheid	3.809	1.756	5.565
5.2 Agenda digitale grondrechten en ethiek	-	288	288
5.3 Interbestuurlijke datastrategie	1.343	717	2.060
5.4 Trends en innovatie	150	526	676
	5.302	**3.287**	**8.589**
6. Versterken Lokale Uitvoering			
6.1 Inclusieve dienstverlening	398	477	875
6.2 Digitale overheid	5.875	2.409	8.284
6.3 Open overheid en archieven	32	275	307
6.4 Uitvoerbaarheid en uitvoeringskracht	923	313	1.236
6.5 Gezamenlijke inkoopkracht, beleid, uitvoering en beheer	4.907	-	4.907
	12.135	**3.474**	**15.609**
8. De organisatie			
8.1 Verenigingsondersteuning	497	-	497
8.2 Communicatie	1.222	-	1.222
8.4 Bedrijfsvoering	6.191	-	6.191
	7.910	**-**	**7.910**
	49.821	**21.043**	**70.864**

Dekking	2024
Omvang Fonds (2023)	58.636.000
Toename fonds door indexatie (5,1%)	2.990.000
Toename fonds 10%	5.864.000
Bijdrage leden 2024	**67.490.000**
Overbegroting / verwacht onderhanden werk	3.374.000
Totale geraamde dekking GGU-activiteiten (2024)	**70.864.000**
Bijdrage per inwoner	**€ 3,7883**

In de begroting voor het GGU is de volgende bijdrage van de leden opgenomen:
- De bijdrage gelijk aan 2023; € 58,636 miljoen;
- Toename van € 2,990 miljoen door prijsindexatie van 5,1%;
- Toename van € 5,864 miljoen door de toevoeging van de structurele diensten op het gebied van Omgevingswet, Havenstandaard, Single Digital Gateway invoervoorziening, Doorontwikkeling IBD en de proposities voor ontwikkelagenda gezond leven, fysieke leefomgeving, inkoop en aanbesteden, arbeidsmarktvraagstuk en VNG academie en kennishub, gemaximeerd op 10% van het fonds.

Daarnaast wordt in de begroting rekening gehouden met een verwachte onderuitnutting uit 2023 van € 3,374 miljoen.

Overige bedrijfsopbrengsten

Ten opzichte van de begroting 2023 stijgen de overige bedrijfsopbrengsten met € 0,236 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de opbrengsten vanuit de dienstverleningsovereenkomsten met de dochterbedrijven. Voor de bedrijfsvoeringteams Facilitaire Dienst, Financiën & Control en Informatisering & Automatisering is er in de tarief-stelling (methodiek) niets gewijzigd. Wel stijgen de tarieven als gevolg van kostenstijgingen.

Bij het bedrijfsvoeringteam Human Resources (HR) is de systematiek wel aangepast. Op verzoek van een aantal VNG bedrijven is er een onderscheid gemaakt tussen HR ondersteuning en HR advies. Er is een tarief voor advies per uur toegevoegd. Aan de hand hiervan wordt de HR advisering op basis van een vooraf aantal ingeschatte uren in rekening gebracht. De dienstverleningstarieven per medewerker hebben alleen nog betrekking op de HR-uitvoer en werkzaamheden in het kader van de HR-strategie.

De overige bedrijfsopbrengsten zijn opgebouwd uit de volgende opbrengsten:
- interne omzet dochterbedrijven doormiddel van de dienstverleningsovereenkomsten
- opbrengsten van derden
- royaltyvergoedingen
- vacatiegelden
- doorbelaste salariskosten van de gelieerde instellingen
- opbrengst reprorecht

Bedrijfslasten

Salariskosten inclusief sociale lasten

Bij de VNG zijn de salarisschalen van de cao rijk van toepassing (zie § 6.1 AVR). Op grond daarvan zijn de salarissen doorgerekend voor 2024. Daarnaast is rekening gehouden met de ontwikkeling van de salarislasten zoals vastgelegd in de cao. Dit betekent dat per 1 januari 2024 de salarissen met 1,5% omhoog gaan. De cao rijk heeft een looptijd t/m 30 juni 2024. Bij de doorrekening van de salariskosten is geen rekening gehouden met salarisstijgingen na 30 juni 2024.

Het ABP verwacht dat de premie van het ouderdoms- en nabestaandenpensioen per 1 januari 2024 daalt van 27,9% naar 27,0% (werkgevers- en werknemersaandeel). De definitieve premie 2024 wordt in het najaar vastgesteld.
Om invulling te kunnen geven aan de ambities en de groei van de organisatie heeft de Algemene Directie in 2023 op verschillende onderdelen besloten tot uitbreiding van de formatie. Deze is op totaalniveau gestegen met 28,7 fte. Deze uitbreiding is meegenomen in de doorrekening van de salarislasten en weergegeven in het hoofdstuk formatie 2024.
Op basis van bovenstaande ontwikkelingen rondom CAO, pensioenlasten en formatie stijgen de salarislasten ten opzichte van 2023 met € 1,495 miljoen.

Overige personeelskosten

De overige personeelskosten zijn ten opzichte van de begroting 2023 gestegen met € 0,056 miljoen. In 2023 was een eenmalig bedrag van € 0,528 miljoen opgenomen onder uitzendkrachten en personeel van derden voor de kennishub. Deze kosten zijn in 2022 en 2023 incidenteel vanuit het eigen vermogen gefinancierd. In 2024 wordt dit gefinancierd vanuit het fonds GGU. Onder de studiekosten is er een bedrag opgenomen van € 0,160 miljoen voor het leren en ontwikkelen / kennishub (VNG academie).

Op het gebied van de Arbokosten kregen we in 2023 te maken dat de bedrijfsarts onverwachts de dienstverlening moest stoppen. De nieuwe bedrijfsarts heeft een iets andere aanpak en is meer gericht op coaching en preventie. Deze aanpak zorgt dat de standaard spreekuurafspraak langer is. Met deze preventieve aanpak streven we ernaar het middellang en lang verzuim te verlagen.

Onder de overige personeelskosten is er een bedrag opgenomen van € 0,200 miljoen voor de arbeidsvoorwaardenregeling verlofsparen.

In 2024 gaat de gerichte reiskosten omhoog naar € 0,23 per kilometer. Verder is het de verwachting dat de NS zijn tarieven gaat verhogen met 6,5%.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	**Begroting 2024**	**Begroting 2023**	**Begroting 2022**
Uitzendkrachten en personeel van derden	323	691	2.784
Arbokosten	77	42	57
Studiekosten	474	432	463
Rechtspositionele kosten	151	217	139
Reis-en verblijfskosten personeel	365	210	320
Onttrekkingen/Dotatie voorzieningen	316	269	252
Werving- en selectie	75	75	26
Overige personeelskosten	486	275	220
Totaal Overige Personeelskosten	**2.266**	**2.210**	**4.261**

Onder de rechtspositionele kosten werden in het verleden de reiskosten, die gemaakt werden met het openbaar vervoer, verantwoord op reiskosten woon-werk. Tegenwoordig worden deze kosten verantwoord onder het kopje Reis- en verblijfkosten personeel (te weten Reiskosten OV).

Ten opzichte van de realisatie 2022 valt op dat de post uitzendkrachten en personeel van derden fors lager is dan begroot. Deze post uitzendkrachten en personeel van derden bestaat voor een groot deel uit project gerelateerde inhuur van personeel. Daarnaast wordt een deel veroorzaakt door de tijdelijke invulling van vacatures met extern personeel.
De kosten die hiermee gepaard gaan, worden gecompenseerd vanuit de vacatureruimte die gedurende het boekjaar is ontstaan. Dat compenseren wordt ook nagestreefd in 2024.

Afschrijvingen

Voor 2024 hebben we extra afschrijvingskosten opgenomen in de begroting. Deze stijging heeft te maken met de verwachte herinrichtingskosten aan de Willemshof. De herinrichting van de Willemshof wordt verder besproken in de paragraaf over de kantoor- en huisvestingskosten.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	Begroting 2024	Begroting 2023	Begroting 2022
Afschrijving bedrijfsgebouwen	1.180	669	878
Afschrijving machines en installaties	169	140	144
Afschrijving overige vaste bedrijfsmiddelen	429	692	396
Totaal Afschrijvingen	**1.779**	**1.500**	**1.419**

Activiteitskosten

De post activiteitskosten is de grootste kostenpost in de begroting en bestaat voor het merendeel uit kosten van subsidieprojecten en projecten uit het fonds GGU. De kosten voor de inzet op deze projecten zijn opgenomen onder Advies derden. Daarnaast zijn er kosten meegenomen voor bijv. het congres, de ALV, media zoals het VNG Magazine en verschillende jaarlijkse bijdrages. Ook de prioriteringsbudgetten van € 0,85 miljoen voor de beleidsafdelingen en € 0,85 miljoen voor de stafafdelingen zijn hierin opgenomen.
Ten opzichte van de begroting van 2023 nemen de totale activiteitskosten toe met € 1,969 miljoen.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	Begroting 2024	Begroting 2023	Begroting 2022
Voorlichting en publicaties	548	491	843
Bijeenkomsten	298	244	1.653
Onderzoek en beleidsontwikkeling	3.736	3.502	3.271
Advies derden	84.545	81.424	91.654
Bijdragen en lidmaatschappen	582	568	394
Dekking uren en toegerekend	-8.623	-7.112	-
Totaal Activiteitskosten	**81.086**	**79.117**	**97.815**

Kantoor- en huisvestingskosten

De begrote kantoor- en huisvestingskosten zijn ten opzichte van de begroting 2023 gestegen met € 0,534 miljoen. Dit ontstaat door de stijging van energiekosten (€ 0,290 miljoen). Verder hebben we op basis van realisatie voor onderhoudskosten en catering de begrote bedragen voor 2024 opgehoogd met respectievelijk € 0,100 miljoen en € 0,093 miljoen.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	Begroting 2024	Begroting 2023	Begroting 2022
Huisvestingskosten	999	737	726
Onderhoudskosten en inventaris	475	375	446
Automatiseringskosten	2.490	2.416	3.104
Bibliotheekkosten	781	777	756
Restauratieve kosten	488	395	461
Telecommunicatie	23	22	29
Drukwerk	26	25	24
Totaal Kantoor en huisvestingskosten	**5.281**	**4.747**	**5.546**

Op het gebied van huisvesting lopen er in 2024 een aantal projecten, waarvan de herinrichting van de Willemshof de grootste is. Hier aan verwant zijn de vervanging van twee van onze grootste installaties; de brandmeldinstallatie en de luchtbehandelingskasten (ons klimaatsysteem). Deze twee installaties zijn aan vervanging toe en zijn daarom goed te combineren met een herinrichting van het pand.
Binnen de herinrichting wordt o.a. gekeken naar tapijt vervanging, ander representatief meubilair, LED verlichting en herpositionering van wanden. Daarnaast wordt er in 2024 gekeken naar het vervangen van de zonwering aan de buitenzijde van het pand.

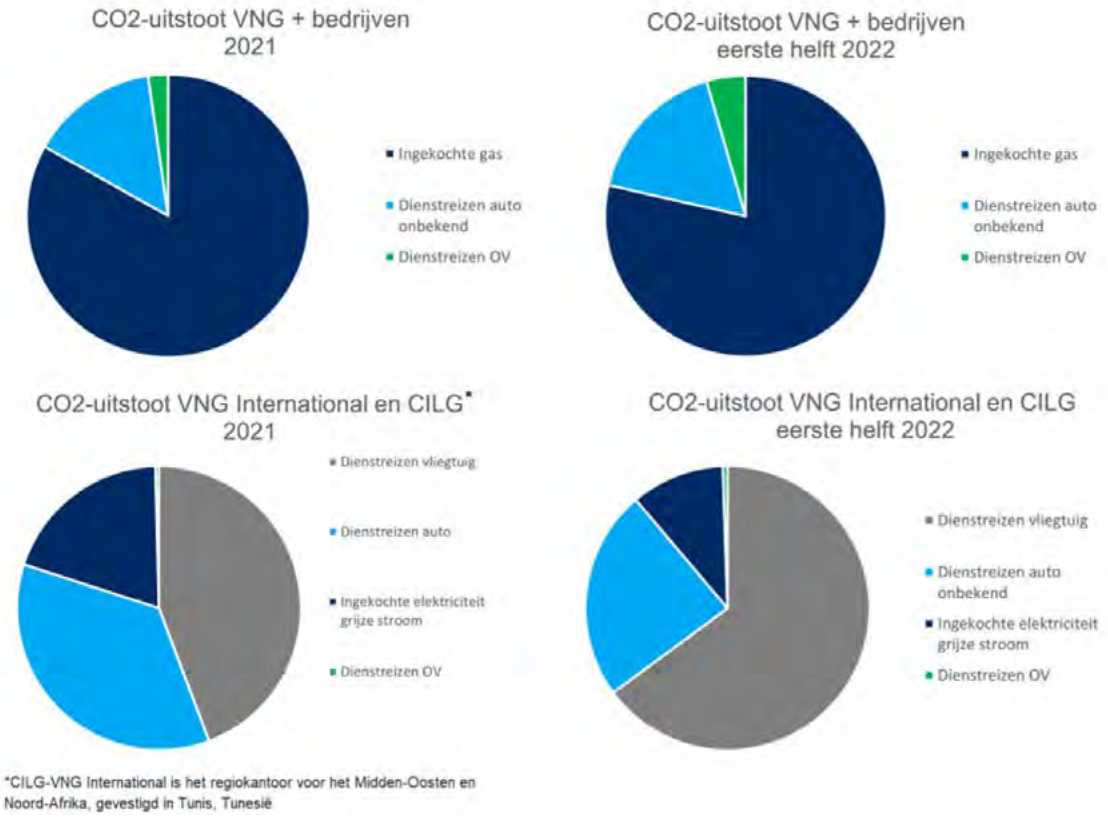

Los van de herinrichting wordt in 2024 het pand toegankelijker gemaakt door meer automatische deuren te plaatsen op de etages.
Tot slot wordt, om de kwaliteit van de dienstverlening te vergroten, de Receptie onderdeel van de vaste formatie van de Facilitaire dienst.

CO_2 prestatieladder

De VNG werkt actief aan het in kaart brengen van de CO_2-voetafdruk, en het reduceren van onze CO_2-uitstoot. De VNG is namelijk sinds juli 2023 gecertificeerd op de CO_2 prestatieladder, trede 3!
Zo maken wij inzichtelijk hoe we de komende jaren onze footprint nog verder kunnen verlagen.

2021: De totale voetafdruk van 2021 is 419,4 ton CO_2
2022: De voetafdruk van de eerste helft van het jaar is 308,6 ton CO_2.

Voor de periode 2023 – 2026 zijn de volgende doelstellingen opgesteld:

1. Voor directe emissie (ingekochte gas en warmte): 15% CO_2-reductie in 2026 t.o.v. 2021
2. Voor indirectie emissie (ingekochte elektriciteit kantoren Den Haag en Tunesië): 5% CO_2-reductie van energiegebruik in gebouw Tunesië in 2026 t.o.v. 2021
3. Zakelijk reizen: CO_2-reductie van 5% per gereisde kilometer in 2026 t.o.v. 2022

Om deze doelstellingen te behalen worden verschillende interventies toegepast, waaronder: optimaliseren klimaatinstallatie, lampen vervangen voor led-lampen, beschikbaar maken laadpalen elektrische auto's, toepassing MVI-criteria in aanbestedingen, stimuleren treinreizen en stimuleren verminderen vliegreizen.

Overige bedrijfskosten

Ten opzichte van de begroting van 2023 nemen de overige bedrijfskosten toe met € 0,190 miljoen.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	**Begroting 2024**	**Begroting 2023**	**Realisatie 2022**
Accountantskosten	85	85	202
Algemene Lidmaatschappen	305	246	477
Resultaat BTW	100	100	96
Declaraties derden	17	17	14
Inleen chauffeur/taxi	120	68	89
Overige bedrijfskosten	777	697	1.382
Totaal Overige bedrijfskosten	**1.404**	**1.214**	**2.260**

Ondanks dat de realisatie 2022 op een aantal onderdelen afwijkt van de begroting, is er geen directe reden om de begroting aan te passen. Een aantal posten ontstaat vanuit de projecten en dus vanuit subsidie of GGU gefinancierde activiteiten. Hierdoor laten bijv. de accountantskosten een hogere realisatie zien dan wat er in de begroting staat weergegeven.

Dekking uit bestemmingsreserve

Onder de dekking uit de bestemmingsreserve is een onttrekking opgenomen t.b.v. de afschrijvingslasten van de Willemshof (incl. verbouwing begane grond). Het resultaat uit 2016 dekt deze herinrichtingskosten. De onttrekking vindt plaats tot en met het jaar 2029 en heeft een omvang van € 0,607 miljoen.

Begroting per organisatieonderdeel

In de onderstaande tabel zijn de kosten per organisatieonderdeel inzichtelijk gemaakt. Het gaat om Algemene Directie, Communicatie, Concernstaf, Bedrijfsvoering en de beleidsdirecties Fysieke leefomgeving, Inclusieve samenleving en Lokaal bestuur & Informatiesamenleving. De in het overzicht genoemde salariskosten onder directie en bestuur betreffen 2,0 fte. Deze salariskosten zijn WNT getoetst.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	**Begroting 2024**	**Directie en Bestuur**	**Concern-staf**	**Communi-catie**	**Bedrijfs-voering**	**Directie Beleid**
Bedrijfsopbrengsten						
Contributie	28.108				28.108	
Bijdragen projecten	84.237					84.237
Overige bedrijfs-opbrengsten	5.822		45	218	5.309	250
Som van bedrijfs-opbrengsten	**118.167**	**-**	**45**	**218**	**33.417**	**84.487**
Bedrijfslasten						
Salariskosten (inclusief sociale lasten)	31.411	284	3.227	2.967	5.648	19.285
Overige personeelskosten	2.266	173	321	123	1.386	262
Afschrijvingen	1.779				1.779	
Activiteitskosten	81.086	1.231	1.479	439	-471	78.410
Kantoor- en huisvestingkosten	5.281	-	23	50	5.180	29
Overige bedrijfskosten	1.404	487	33	25	728	130
Som van bedrijfslasten	**123.227**	**2.174**	**5.082**	**3.605**	**14.249**	**98.116**
Resultaat bedrijfs-uitoefening	**-5.060**	**-2.174**	**-5.037**	**-3.388**	**19.169**	**-13.629**
Dekking uit bestemmingsreserve	607		-		607	
Dekking uit eigen vermogen	4.453					
Ongedekt resultaat van de Vereniging	**-**	**-2.174**	**-5.037**	**-3.388**	**19.776**	**-13.629**

-

VNG-formatie 2024

De VNG kent voor haar organisatie meerdere financieringsstromen. In hoofdlijn zijn deze in twee delen op te splitsen: contributie en projecten. Onder projecten wordt verstaan de gesubsidieerde taken door het Rijk en GGU.
Ook de inkomensstroom vanuit de projecten kent, ondanks dat deze flexibel is, een vaste basis. Voor de beleidsteams van het VNG Bureau is er in de vaste formatie een aantal fte gefinancierd vanuit deze geldstromen. Bij de staf en ondersteuningsteams wordt hiervoor ook inzet geleverd, deze wordt gedekt vanuit de overheadkosten die ten laste van de projecten worden gebracht.

Vaste formatie (in fte's)	**Contributie**	**Projecten / GGU**	**Totaal 2023**	**Contributie**	**Projecten / GGU**	**Totaal 2024**
Directie	2,00		2,00	2,00		2,00
Communicatie	31,38	3,00	34,38	31,58	3,00	34,58
Bedrijfsvoering Algemeen	2,00		2,00	2,00		2,00
I&A	6,60		6,60	6,60		6,60
Financiën en Control	11,90	2,00	13,90	11,90	2,00	13,90
HR	8,20	2,00	10,20	10,20	2,00	12,20
Facilitaire Dienst	14,21		14,21	16,21		16,21
Beleidsteams (*)	115,29	27,91	143,20			
Fysieke Leefomgeving (*)				23,57	24,51	48,08
Inclusieve Samenleving (*)				31,79	20,35	52,14
Lokaal Bestuur & Informatie-samenleving (*)				60,50	6,00	66,50
Concernstaf	31,10		31,10	32,10		32,10
Participatiebudget	6,00		6,00	6,00		6,00
Totaal	**228,68**	**34,91**	**263,59**	**234,45**	**57,86**	**292,31**

(*) In 2023 is de formatie Beleidsteams opgedeeld in Fysieke Leefomgeving, Inclusieve Samenleving en Lokaal Bestuur & Informatiesamenleving

Opmerkingen op basis van de weergegeven formatie:

1. De directie bestaat uit een algemeen directeur en een plaatsvervangend algemeen directeur.
2. De teams Financiën & Control, Human Resource Management, Informatisering & Automatisering en Facilitaire Dienst vormen samen het geheel van Bedrijfsvoering, welke wordt aangestuurd door het hoofd Bedrijfsvoering.
3. De VNG geeft invulling aan de Participatiewet. We streven naar het in dienst hebben van zes medewerkers (6 fte).

Treasurybeleid

In het treasurystatuut van de VNG staat aangegeven dat er jaarlijks een treasuryplan wordt opgesteld Dit plan maakt deel uit van de begroting en is hieronder uitgewerkt.

De volgende onderwerpen komen aan bod:
1. De rentevisie van banken
2. De beleggingsvisie van de vermogensbeheerder
3. Renterisico (voor zover van toepassing)
4. Beschikbaarheid van kasgeld
5. Geld- en kapitaalmarktpartijen

1. De rentevisie van banken
Over de rentevisie van banken kunnen we melden dat banken verwachten dat kortlopende rente (rente op kredieten korter dan één jaar) ten opzichte van begrotingsopstelling 2023 op een hoger niveau zal liggen. In de vorige begroting voorzagen de banken een rente van rond de 0,9% en 2,2%. Dit blijkt nu hoger uit te pakken, namelijk 3,6% Op basis van de visie nu denken de banken dat de rente volgend zich meer zijwaarts zal bewegen waarbij de rente uit zal komen tussen de 2,8% en 3,8%.

2. De beleggingsvisie van de vermogensbeheerder
Het beleggingsbeleid is gericht op een horizon van vijf tot tien jaar. De doelstelling van de beleggingen is zowel gericht op inkomens- als op vermogensbehoud op lange termijn. De beleggingsvisie is leidend in de samenstelling van de normportefeuille, de bandbreedtes per beleggingscategorie en de naleving van de beleggingsrichtlijnen. De beleggingsrichtlijnen die we hierbij hanteren zijn de volgende:

• Voor aandelen de MSCI World Index in euro	10%
• Voor vastrentende waarden	75%
a. Bank of America Merrill Lynch Euro Government Index	40%
b. iBoxx Euro Corporate Overall TR index	20%
c. iBoxx Euro Corporate Non-Financial TR index	15%
• Voor onroerend goed FTSE EPRA-Nareit Europe TR	5%
• Voor Absoluut rendement HFRX Global Index (euro)	10%

Op basis van de overeengekomen beleggingsrichtlijnen zijn bandbreedten vormgegeven, waarbinnen de effectenbeheerder naar eigen inzicht kan opereren. De bandbreedtes zijn zo vormgegeven dat de vermogensbeheerder voldoende ruimte heeft te anticiperen op veranderingen in de markt zonder dat deze het risicoprofiel van de portefeuille aantast.

3. Renterisico (voor zover van toepassing)
Zoals onder 1 vermeld, zal de korte rente in 2024 zich zijwaarts bewegen ten opzichte van de stand van augustus 2023. Indien het gehele liquide te maken vermogen per saldo wordt bezien heeft de VNG over een jaar gemeten geen buitensporige tekorten. Met betrekking tot mogelijke roodstanden wordt uitgegaan dat dit niet zal leiden tot grote renterisico's. Tijdelijke overtollige middelen zullen op deposito geplaatst worden of tijdelijk worden aangehouden op bedrijfsspaarrekeningen. Door deze wijze van handelen, wordt mogelijke negatieve rente als gevolg van tijdelijke roodstanden (deels) gecompenseerd.

4. Beschikbaarheid van kasgeld
De VNG houdt een zodanige omvang aan van direct opeisbare liquide middelen dat zij steeds aan haar korte termijn betalingsverplichtingen kan voldoen. In principe streeft zij een zo laag mogelijk saldo na, van direct beschikbare en opeisbare liquide middelen.
Ter financiering van kortstondige liquiditeitsbehoefte (korter dan één jaar) houden we minimaal zo'n € 4 miljoen aan. Dit is voldoende om te kunnen voldoen aan de korte-termijn-verplichtingen van één tot drie maanden.

5. Geld- en kapitaalmarktpartijen
De VNG heeft haar lang vlottend vermogen belegd in de effectenportefeuille. Kempen van Lanschot bewaart de effectenportefeuille en voert namens VNG de beleggingsfunctie. Het vermogen op betaalrekeningen houden we aan bij huisbankier BNG. Tijdelijke overtollige middelen worden gestald op een deposito rekening of op een vergelijkbare wijze worden weggezet.

Rendement effectenportefeuille

Agelopen jaar werd de macro-economische omgeving beheerst door inflatie. Als gevolg hiervan geeft de rente nog steeds, zij het afvlakkend, een stijgende tendens te zien. Door maatregelen als aanpassing van de asset allocatie (de focus binnen de portefeuille te verleggen), het Rusland proof maken van de portefeuille en door meer tijdelijk in liquiditeiten te beleggen heeft de effectenportefeuille zich al redelijk hersteld. Nader ingezoomd is dit herstel vooral tot stand gekomen door binnen de effectenportefeuille de beleggingscategorieën vastrentende waarden en funds of hedgefunds onderwogen aan te houden, de beleggingscategorie aandelen overwogen aan te houden en maximaal in liquide middelen te investeren.

De verwachting is dat de huidige vertraging in de wereldhandel ook in 2024 zal doorzetten. Dat wil niet zeggen dat dit zal leiden tot een diepe depressie. Wat nu en in 2024 meer zichtbaar wordt is een grotere volatiliteit op de aandelenmarkt die vooral bedrijfstak afhankelijk is. Daarnaast wordt door de gestegen rente de aankoop van vastrentende waarden interessanter. Op basis van deze vooruitzichten geeft dit voldoende mogelijkheid om het streefrendement van 4% te realiseren.

Jaarlijks is er een overleg ingepland tussen de plaatsvervangend Algemeen directeur VNG en de effectenbeheerder. Hierin is afgesproken dat er een beleggingsstatuut komt op basis waarvan het profiel van de effectenportefeuille zal worden aangepast. Doel is een iets minder defensieve portefeuille (dus een iets hoger risicoprofiel). Dit alles zal inclusief de huidige beweging er voor zorg kunnen dragen dat het geleden verlies komend begrotingsjaar voor het grootste deel zal zijn ingelopen.

De verwachte opbrengst uit het vermogen wordt berekend door het bronvermogen te vermenigvuldigen met het langjarige streefrendement, waarbij met ongerealiseerde waarde mutaties (koersstijgingen en koersdalingen), voor zover zij gedekt worden door de herwaarderingsreserve, geen rekening wordt gehouden. Het bronvermogen wordt bepaald door te verwachte uitgaande kasstromen, die worden gebruikt als dekking voor uitgaven die buiten de begroting vallen, in mindering te brengen op de waarde van de effectenportefeuille stand einde huidige boekjaar.

De effectenportefeuille biedt dekking aan een aantal in de nabije toekomst te verwachten uitgaande kasstromen. Dit betreft de volgende onderwerpen:
- Besluit aanvulling contributie gefinancierde deel uit het vermogen
- Overige nog lopende posten ten laste van vermogen
- Dekking voldoening en afbouw negatief werkkapitaal
  (werkkapitaal =vorderingen + liquide middelen -/- korte schulden).
- Dekking (bovenmatige) afvloeiingskosten
- Dekking niet verzekerde en onvoorziene schades en verliezen

Het bronvermogen (netto omvang) 2023 komt uit op € 21,37 miljoen. Dit komt als volgt tot stand (verwacht effectenvermogen € 62,75 miljoen -/- verwacht negatief werkkapitaal € 36,28 miljoen -/- contributie gefinancierde deel uit het vermogen € 4,49 miljoen -/- bekostiging herhuisvesting uit vermogen -/- € 0,61 miljoen). Bij een langjarig rendement van 4% komt het rendement op effecten 2024 dan uit op € 854.800.

Jaar	Waarde begin jaar	Waarde einde jaar
2018	59.915	58.757
2019	58.757	63.665
2020	63.665	65.317
2021	65.317	67.521
2022	67.521	58.911
Verwacht 2023	**58.911**	**62.753**

De effectenportefeuille maakt deel uit van het eigen vermogen. Het eigen vermogen (geschoond van het eigen vermogen van de deelnemingen) is sinds 2016 geleidelijk afgenomen. Door deze afname nam, tot het boekjaar 2021, het relatieve belang van de effectenportefeuille binnen het eigen vermogen toe. In 2022 nam de boekwaarde van de effecten portefeuille af met 9,4%. In 2023 is de portefeuille geleidelijk aan het herstellen van deze klap. Vanaf 2024 zal de effectenportefeuille naar verwacht voor een deel worden afgeroomd. Dit zal noodzakelijk worden doordat het cash poolen (met de VNG bedrijven) niet meer is toegestaan, de dividendopbrengsten uit de VNG bedrijven naar verwachting zullen afnemen en de contributie, zolang deze nog niet geheel dekkend is zal worden aangevuld uit de het vermogen. Tenslotte zal het afromen van de effectenportefeuille noodzakelijk zijn om ook de omvang van het negatieve werkkapitaal terug te brengen. Door dit alles zal de effectenportefeuille in omvang afnemen met als gevolg een lager rendement.

Meerjarenraming 2024 - 2026

Op basis van de uitgangspunten van de begroting 2024 is een doorrekening gemaakt voor 2025-2026. Deze meerjarenraming is opgesteld om een eerste inzicht te geven in de ontwikkeling van de begroting als geheel. Conform de contributiesystematiek zal ook in de jaren 2024 en 2025 een deel van het eigen vermogen van de Vereniging worden ingezet.

Omschrijving (Bedragen x € 1000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026
Bedrijfsopbrengsten			
Contributie	28.108	29.823	31.642
Bijdragen projecten	84.237	84.237	84.237
Overige bedrijfsopbrengsten	5.822	5.961	6.104
Som van bedrijfsopbrengsten	**118.167**	**120.021**	**121.984**
Bedrijfslasten			
Salariskosten (inclusief sociale lasten)	31.411	32.887	34.433
Overige personeelskosten	2.266	2.320	2.376
Afschrijvingen	1.779	1.779	1.779
Activiteitskosten	81.086	81.011	80.933
Kantoor- en huisvestingskosten	5.281	5.408	5.538
Overige bedrijfskosten	1.404	1.438	1.472
Som van bedrijfslasten	**123.227**	**124.842**	**126.530**
Resultaat bedrijfsuitoefening	**-5.060**	**-4.821**	**-4.547**
Dekking uit bestemmingsreserve	607	607	607
Dekking uit eigen vermogen	4.453	4.214	3.940
Ongedekt resultaat van de Vereniging	**-**	**-**	**-**

Contributie

Conform de contributiesystematiek komt in 2024 14% van de dekking voor de kernorganisatie vanuit het eigen vermogen van de Vereniging. Dit komt neer op € 4,453 miljoen. In de meerjarenraming is de contributiesystematiek ongewijzigd. Deze bestaat ook hier uit de componenten loon- en prijsontwikkeling en ingroei.

Salarissen

Voor 2024 hebben we bij het begroten van salariskosten rekening gehouden met de toekenning van de reguliere periodieken aan medewerkers. Hiernaast hielden we rekening met een indexatie voor 2025 en 2026. Dit is op basis van de raming van het CPB (loonvoet sector overheid) voor de te verwachtte ontwikkeling van de loonkosten. Het CPB heeft in het Centraal Economisch Plan 2023 een doorrekening gemaakt richting 2030. In de kerngegevenstabel is er voor de periode 2025-2028 een stijgingspercentage van de loonvoet sector overheid verwacht van 4,7%.

Indexatie

Bij de overige personeelskosten, activiteitskosten, kantoor- en huisvestingskosten en overige bedrijfskosten hebben we rekening gehouden met de te verwachten indexatie (HICP index). In het Centraal Economisch Plan 2023 geeft het CPB voor de periode 2025-2028 een verwacht percentage van 2,4% af.
De afschrijvingskosten zijn in de meerjarenraming gelijk gehouden aan de begroting van 2024. Daarnaast zijn de bijdragen projecten gelijk gehouden in de raming. Daarmee blijft ook dat deel van de activiteitskosten gelijk.

Dekking uit bestemmingsreserve

De opgenomen dekking uit de bestemmingsreserve heeft betrekking op de kosten van de herinrichting van de begane grond. Het resultaat uit 2016 dekt deze herinrichtingskosten. De onttrekking vindt plaats tot en met het jaar 2029.

06. Verenigingsstrategie 2030: van papier naar praktijk

Bijlage bij ledenbrief 3 november 2023: "Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023"

Gevraagd besluit

Kennis te nemen van de Hoofdlijnennotitie Verenigingsstrategie 2030.

Toelichting

Een stap naar voren in het belang van inwoners

Tijdens de algemene ledenvergadering van 14 juni heeft u de ambitie vastgesteld om samen met de VNG de 'stap naar voren' te zetten. Als overheid die het dichtst bij de inwoners staat leveren gemeenten een bijdrage aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken. Gemeenten hebben expertise op de uitvoering en kunnen maatwerk leveren. Gemeenten zijn krachtig, zelfbewust, zichtbaar en een bondgenoot van hun inwoners.

Er spelen grote vraagstukken in de samenleving rond bestaanszekerheid, het klimaat, energie, wonen, de ruimtelijke ontwikkeling en het vluchtelingenvraagstuk. Onderwerpen die stuk voor stuk een stevige gemeentelijke rol en verantwoordelijkheid vereisen. Gemeenten maken het verschil voor hun inwoners en dragen bij aan de kwaliteit van de samenleving en haar leefbaarheid.

Doorontwikkeling van gemeenten en aanpakken van belangrijke "omkeringsthema's"

Om verder invulling te geven een de stap naar voren, beschrijft de verenigingsstrategie vijf zogenoemde beleidsinhoudelijke omkeringsthema's en vijf ontwikkelpunten voor gemeenten en de VNG als organisatie.

De afgelopen maanden zijn de eerste stappen gezet. In deze notitie treft u een stand van zaken betreffende de ontwikkelpunten aan en een eerste uitwerking van de beleidsinhoudelijke thema's waarop gemeenten een stap naar voren zetten. De komende jaren vullen we de gewenste omkering voor deze thema's verder in en brengen we dit in praktijk. Daarnaast staan in het VNG Jaarplan 2024 de concrete acties voor 2024. De beleidsinhoudelijke omkeringsthema's zijn al concreter gemaakt en daarmee ook bruikbaar voor het nieuwe kabinet. Deze notitie geeft zicht op wat u de komende tijd kunt verwachten van de VNG, en hoe u hier als gemeente zelf mee aan de slag kan.

Vijf beleidsinhoudelijke omkeringsthema's

Met de omkering van medebewind uit de crisisstand

De kern van de Verenigingsstrategie 2030 zijn de beleidsinhoudelijke omkeringsthema's. Dit zijn thema's waar gemeenten een cruciale rol kunnen spelen in het formuleren en uitvoeren van oplossingen: een omgekeerde vorm van medebewind. Gemeenten signaleren maatschappelijke opgaven en dragen daarvoor zelf oplossingen aan. Rijk en gemeenten maken samen beleid waarvoor het rijk de randvoorwaarden invult voor de uitvoering door gemeenten. Met de omkering is aanzienlijk meer maatschappelijk resultaat te behalen. Beleid, wetgeving en uitvoering worden afgestemd op de mogelijkheden en behoeften. Samenwerking van de drie overheden: rijk, provincie en gemeenten is hierbij noodzakelijk. Die samenwerking is niet vrijblijvend. Het vraagt om gedeeld eigenaarschap en commitment. Het vraagt er ook om dat gemeenten over de benodigde instrumentatie beschikken. Het is aan het rijk om in hun behoeften te voorzien met (landelijke) wet- en regelgeving en voldoende middelen.

We komen hiermee uit de crisisstand en werken vanuit een lange termijnvisie. Niet het systeem, maar de leefwereld van onze inwoners staat daarin centraal. Het resultaat staat voorop en we leren van casuïstiek. Dit doen we niet alleen, maar samen met andere overheden, uitvoeringsorganisaties, inwoners en (markt)partijen.

Bestaanszekerheid

Gemeenten willen hun inwoners zekerheden bieden in een onzekere wereld. Dat gaat over inkomenszekerheid, werkzekerheid en menselijke maat. Daarvoor moeten fundamentele keuzes worden gemaakt. Met de basis op orde en een goede balans tussen rijk en gemeenten, kunnen gemeenten zich weer richten op maatwerk. Het is daarvoor belangrijk dat we het belasting- en toeslagenstelsel goed bekijken en waar nodig veranderen. Basisvoorzieningen als zorg, onderwijs, wonen en kinderopvang moeten voor alle inwoners toegankelijk en betaalbaar zijn.

Voor de kabinetsformatie werken we dit verhaal verder uit via 1) Propositie De Winst van het Sociaal Domein, 2) Bouwstenenbrief met landelijke uitvoerders.

Lokale agenda Bestaanszekerheid

We ontwikkelen een lokale agenda bestaanszekerheid. Daarmee brengen we belangrijke onderwerpen in kaart:

1. **De rol van de gemeente**: Voor wie staan gemeenten klaar? Hoe gaan we als gemeenten onderling kwaliteit verbeteren?
2. **Verbetering positie bestaanszekerheid binnen sociaal domein**: Bestaanszekerheid als eerste voorziening.
3. **Eén betrouwbare overheid**: Hoe werken we samen met landelijke uitvoerders?
4. **Generieke regelingen**: Gaan we gelijke regelingen aanbieden en waar houden gemeente ruimte voor lokaal verschillende regelingen? Hoe komen we tot een menselijke en persoonsgerichte aanpak in de uitvoeringspraktijk van gemeenten?
5. **Overzicht en inzicht voor inwoners door digitalisering**: Hoe kunnen we inwoners inzicht bieden in de gegevens die gemeenten hebben? Hoe kunnen gemeenten regelingen aanbieden in plaats van dat inwoners dit moeten aanvragen?

Bij het uitwerken van de lokale agenda halen we signalen en ideeën op bij gemeenten. We vragen draagvlak/mandaat via bestaande werkgroepen, klankbordgroepen, commissies en bestuur. We zorgen voor het behoud van kwaliteit, strategische beleidsontwikkeling en een samenhangende inbreng bij het rijk. Dit laatste gebeurt bijvoorbeeld via het programma Vereenvoudiging Inkomensondersteuning Mensen (VIM) en het programma Schulden.

We faciliteren het wethoudersberaad met arbeidsmarktregio's en initiëren voorstellen voor verbetering van de Participatiewet en sociaal ontwikkelbedrijven. We voeren regie op de keten, zodat we op tijd inzicht hebben in de uitvoerbaarheid van dienstverlening en gemeenten op tijd passende maatregelen kunnen nemen.

Kansengelijkheid (jeugd & onderwijs)

Waar je bent geboren moet niet doorslaggevend zijn voor de kansen die je krijgt in het leven. Gemeenten kunnen hierin een enorm verschil maken. Wij staan samen met gemeenten voor gelijke kansen voor onze inwoners en zetten een positieve standaard neer voor samenwerking tussen onderwijs en jeugd.

Visie kansengelijkheid

De VNG stelt, samen met maatschappelijke jeugd- en onderwijspartijen, een visie op voor kansengelijkheid. Hiervoor organiseren we leerbijeenkomsten, versterken we de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg.

Ontschotten wetten en financiering
Vanuit de visie kansengelijkheid en de positieve standaard pakken we samen met het rijk knelpunten op systeemniveau aan. Denk daarbij aan de 'ontschotte financiering', vrije toegankelijkheid van de kinderopvang en het realiseren van het leerrecht zodat meer kinderen dan nu onderwijs kunnen volgen.

Goede onderwijshuisvesting
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke randvoorwaarde voor kansengelijkheid. We doen er alles aan om te zorgen dat dit thema prioriteit heeft in het nieuwe regeerakkoord. We vragen het ministerie om samen een fiche hierover op te stellen. Met de PO- en VO-raad bereiden we onze inzet voor en houden publieksacties.

Hervormingen jeugdzorg
Ook helpen we gemeenten om de hervorming van de jeugdzorg uit te voeren. We bieden gemeenten inzicht en duidelijkheid door onder andere een implementatieplan op te stellen, een startfoto per regio te maken en een uitvoeringstoets te doen. Zo weten gemeenten beter waar ze aan toe zijn. Uiteraard hebben we oog voor de financiën. We zetten in op een nieuw financieringsmodel voor Jeugd en verbeterde financiële randvoorwaarden vanaf 2026.

Kind- en Gezinsbescherming
Op basis van proeftuinen maken we keuzes voor het gewenste toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. We nemen hier een gezamenlijk, gemeentelijk standpunt over in en formuleren een nieuwe werkwijze met gezinnen en huishoudens. De meest kwetsbare gezinnen krijgen zo eerder en betere hulp. De volgende stap is het oprichten van een organisatie die zo eenvoudig mogelijk hulp en veiligheid biedt voor het hele gezin.

<u>Gezond leven & ouder worden</u>
Het huidige zorgstelsel is niet houdbaar: de vraag naar Wmo-ondersteuning blijft de komende decennia stijgen. Om het stelsel toekomstbestendig te maken, moeten we nu keuzes maken die in brede zin bijdragen aan gezond leven en ouder worden. Dit vraagt om zowel een inhoudelijke andere aanpak en andere manier van samenwerken. De VNG neemt, samen met haar gemeenten, het initiatief om de hervorming vorm te geven.

Toekomstbestendige Wmo
We nemen als gemeenten het initiatief in het landelijk debat over de toekomst van de Wmo. We werken aan een voorstel voor een toekomstbestendige Wmo. Hiermee verbeteren we de houdbaarheid van het gezondheidszorgstelsel en het opvangen van de effecten van de vergrijzing. Om dit debat goed te kunnen voeren, faciliteren wij een ambtelijk en bestuurlijk netwerk Gezond Leven met mandaatregio's voor betere afstemming met het rijk en samenwerkingspartners. Daarnaast verbeteren we de informatievoorziening. Hierdoor ligt er een stevigere feitenbasis onder de belangenbehartiging en kunnen gemeenten rondom gezondheidsdoelen en houdbaarheid van de Wmo datagedreven werken en leren.

Aanpak zorgfraude
We werken (samen met gemeenten) aan een innovatieve aanpak rondom zorgfraude. In de proeftuin Aanpak Zorgfraude wordt instrumentarium ontwikkeld voor het bestrijden van zorgfraude op drie thema's: screening van zorgaanbieders, verkennen en versterken partnerschap en informatiedeling. Hierbij worden de praktijkervaringen benut voor verfijning van de aanpak. Bij succes rollen we dit verder uit.

Van zorg naar gezondheid
De VNG en gemeenten werken, samen met de zorgsector en de politiek, aan de beweging van zorg naar gezondheid. We ondersteunen gemeenten in regionaal verband met de implementatie en uitvoering van de afspraken van het Integraal ZorgAkkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Klimaat & Energie
In de uitvoering van het klimaatakkoord is samenwerking tussen gemeenten, rijk, provincies en waterschappen niet alleen kansrijk maar ook noodzakelijk. Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid en gaan voorop in de uitvoering van de maatregelen uit het klimaatakkoord. Daarbij moeten we steeds oog houden voor haalbaarheid en betaalbaarheid van deze ambitieuze doelen met een duidelijke en hanteerbare boodschap voor onze inwoners. Koersvast met een blik die verder richt dan 2030 maar kijkt naar de klimaatdoelen van 2050. Als VNG ondersteunen we gemeenten hierbij:

Regie warmtetransitie
Via de Wet Collectieve Warmtevoorziening kunnen gemeenten echt regie kunnen pakken in de warmtetransitie. Daar zorgen we nu al voor en komend jaar gaan we stap verder. Dan kunnen gemeenten hun rol pakken in het toekomstige energiesysteem. Van de regionale warmtestrategie, de inzetbaarheid van groen gas tot de (ruimtelijke) keuzes die het uit zijn voegen groeiende elektriciteitsnet vraagt.
We bieden gemeenten handelingsperspectief en bepalen tegelijk samen wat de (gewenste) gemeentelijke rol is. Dit werkt door in de plan- en (energie)visievorming op alle overheidsniveaus. Uiteindelijk krijgt dit een rol in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Verduurzaming bij fysieke opgaven
We helpen bij het opstellen van aanpakken voor verduurzaming op tal van beleidsterreinen. Neem bijvoorbeeld het verbinden van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en bedrijven via de gebiedsgerichte (aardgasvrije) aanpak. Of onze inzet op de hogere (Europese) CO2-reductie ambitie (de 55%) en wat gemeenten daarin kunnen en willen betekenen.

Datagedreven werken
Via Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving maken we gemeenten meer sturend in de woningbouw- en bereikbaarheidsopgave. We voorzien gemeenten onder andere van laagdrempelige data en instrumenten voor de ontwikkeling van goede uitvoeringsplannen.

Inrichting van Nederland
De fysieke ruimte in Nederland is schaars, de opgaven zijn groot en stapelen steeds verder op. We zien echter ook kansen. Kansen die per regio kunnen verschillen, maar die gezamenlijk kunnen bijdragen aan het totaal van opgaven waar we als Nederland voor staan. Vanuit de kansen en visie voor een gebied, leggen gemeenten een stuk van de ruimtelijke puzzel. De VNG ondersteunt hierbij met:

VNG Mobiliteitsvisie
Met gemeenten en andere stakeholders werken we aan een VNG mobiliteitsvisie. Veel aandacht gaat uit naar de uitvoerbaarheid van de ambitieuze Mobiliteitsvisie 2050 van I&W, want regionale en nationale mobiliteit hangen met elkaar samen. Ook ontwikkelen we een datastrategie om gemeenten te helpen bij het behalen van mobiliteitsdoelen.

Versterken uitvoeringskracht woningbouw
De VNG versterkt de uitvoeringskracht van gemeenten met behulp van provinciale flexpools en het nationale expertteam woningbouw. Datagedreven werken is noodzakelijk om meer inzicht te krijgen in de woningbouwopgave. De VNG lanceerde onlangs de Datahub Interne Woningbouw Informatie (DIWI) en veel gemeenten maken al gebruik van het monitoringsplatform 'Waar staat je gemeente'.

Water en bodem sturend
Voldoende en schoon water en een gezonde bodem: het is van groot belang voor iedereen in ons land. Daarom laat het kabinet water en bodem sturend zijn bij beslissingen over de inrichting van ons land. De VNG zet zich hiervoor in met een effectief en doordacht ruimtelijk beleid van gemeenten dat rekening houdt met dit principe. We doen dit onder andere door: scenariodenken te faciliteren, regionale samenwerkingen en kennisdeling te stimuleren, en essays/films te publiceren over de rol van gemeenten in ruimtelijke ordening.
Ook hier komt datagedreven werken goed van pas. We moedigen dit aan met het programma Versterken Informatiepositie Fysiek Domein: gemeenten delen onderling kennis en wisselen ervaringen uit over bijvoorbeeld de Omgevingswet en nationale programma's zoals Circulaire Economie. We helpen hen hierbij met het vormen van netwerken.

Digitale infrastructuur
Rondom digitale infrastructuur voeren we een proactieve lobby richting rijk en Europa over de oprichting van een Landelijk fonds voor gigabit internet op onrendabele adressen en de Europese Gigabit Infrastructure Act. We blijven aandacht vragen voor de uitrol van digitale infrastructuren naar buitengebieden en andere locaties met hoge aanlegkosten. Dat moet wel, want gemeenten zijn veel tijd kwijt om ook deze laatste adressen aangesloten te krijgen in het kader van de leefbaarheid.

Vijf ontwikkelpunten voor gemeenten en de VNG als organisatie

Om nog meer het verschil te maken, is een verandering in de positionering van gemeenten en de VNG-organisatie wenselijk en zijn eisen te stellen aan onze professionaliteit. We moeten onze manier van samenwerking verstevigen evenals de manieren waarop we van elkaar leren en onszelf ontwikkelen. In de verenigingsstrategie zijn daarvoor een vijftal ontwikkelpunten benoemd.

<u>Eén sterke bestuurslaag van gemeenten</u>
Om de omkering goed vorm te kunnen geven, moeten gemeenten één sterke bestuurslaag vormen. De VNG is er om die gezamenlijke krachten van gemeenten te bundelen. Ons streefbeeld voor 2030 is dat het samenstel aan gemeenten wordt gezien als een sterke bestuurslaag die op een zelfbewuste, gelijkwaardige en taakvolwassen wijze samen met het rijk en de provincies de koers uitzet en krachtig sturing weet te geven aan het oplossen van de grote maatschappelijke opgaven. Ter ondersteuning van het streefbeeld onderscheiden we twee (hoofd-) initiatieven:

Gezamenlijke aanpak van de personeels- c.q. arbeidsmarkttekorten.
Om de arbeidsmarktkrapte aan te pakken, voeren de VNG, het College van Arbeidszaken en de WSGO de collectieve werkgeversfunctie uit voor de gemeentelijke sector. Op deze manier willen we de werkgeversverantwoordelijkheid van gemeenten effectiever en efficiënter inrichten. Dat is nodig, want we willen bijvoorbeeld niet dat gemeenten op de arbeidsmarkt met elkaar concurreren, maar juist samenwerken. Om dit te stimuleren, komt er een nieuw programma voor drie jaar. Specifiek voor de krapte in de digitale veiligheidssector starten we een pilot om opleidingsprogramma's voor trainees te ontwikkelen.

Uitbreiding uitvoeringstaken GGU
We faciliteren gemeenten in gemeenschappelijke werkprocessen en breiden hiervoor onze gezamenlijke (GGU) taken uit. We voeren bijvoorbeeld regie op de processen in het werk- en inkomensdomein en de Wet Inburgering.
De Europese Single Digital Gateway verordening verplicht overheden binnen de EU om informatie via een centraal portaal te ontsluiten. De VNG bouwde een centrale SDG-invoervoorziening om aansluiting op het portaal eenvoudiger te maken, zodat er geen 342 aparte implementaties nodig zijn. Bijna alle gemeenten maken hier nu gebruik van.
Ook bij de inkoop bundelen we de gezamenlijke krachten van gemeenten en regionale inkoopsamenwerkingsverbanden. We faciliteren bijvoorbeeld de gezamenlijke inkoop van ICT-diensten en -producten, door uniforme inkoopvoorwaarden en andere hulpmiddelen aan te bieden. Met het Kenniscentrum Markt en Overheid helpen we gemeenten om met één stem te spreken richting markpartijen in het gemeentelijk i-domein.

Leren van elkaar
Om te voorkomen dat we steeds het wiel opnieuw uitvinden, zorgen we ervoor dat gemeenten van elkaar kunnen leren. Ons streefbeeld voor 2030 is drieledig. Ten eerste zien we graag dat de bestuurs- en uitvoeringskracht van gemeenten volledig aansluiten bij de opgaven van de lokale overheid. Ten tweede dat gemeenten als collectief dan een cultuur hebben gecreëerd waarin (van en met elkaar) leren en ontwikkelen, op alle niveaus, centraal staat en daarin actief wordt geïnvesteerd. Laatste onderdeel van het streefbeeld is dat in 2030 sprake is van een robuuste gemeentelijke kennisinfrastructuur die ondersteunend is aan de visie-, beleidsontwikkeling, sturing en uitvoering. Dit moet worden gevoed door gemeenten, medeoverheden en kennisinstellingen. We onderscheiden op weg naar het streefbeeld de twee (hoofd-) initiatieven:

Kennisontwikkeling en -deling
Met de nieuw opgezette Kennishub en VNG Academie versterken we leren, ontwikkelen en de kennisfunctie. We faciliteren dit onder meer met verschillende initiatieven om kennis en ervaringen te delen op verschillende thema's, zoals een gezonde leefomgeving, klimaat en energie, Brede welvaart, digitalisering en lokale democratie.

De VNG Academie levert een integraal opleidings- en trainingsaanbod voor onze leden en blijft dit vernieuwen. Ook voor de interne collega's worden trainingen en opleidingen gefaciliteerd in lijn met de verenigingsstrategie.

Versterken informatiepositie
We helpen gemeenten bij het benutten van de kansen die datagedreven werken biedt. Een bekend voorbeeld is de website www.waarstaatjegemeente.nl waarmee een gemeente een beter inzicht krijgt in de staat van haar eigen gemeente en dat van andere gemeenten. Andere voorbeelden zijn: het Wmo-voorspelmodel, de Gemeentezorgspiegel, de gemeentelijke monitor sociaal domein en de Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving (DEGO). We faciliteren gemeenten ook met visitaties. Dit doen we door quickscans lokale democratie aan te bieden waarbij gemeenten een zelfanalyse kunnen maken met het lokaal bestuur gevolgd door visitatiemogelijkheden.

Knooppunt van netwerken
Gemeenten organiseren zich rondom specifieke gemene delers in netwerken. Het staat buiten kijf dat deze wijze van organiseren in netwerken een meerwaarde heeft voor de gemeenten die deelnemen in de desbetreffende netwerken en voor de bestuurders die participeren in de vakverenigingen. Ook in die netwerken is expertise uit te wisselen en is van elkaar te leren. Als VNG streven we er naar dat alle leden en de verschillende netwerken zich zo tot elkaar verhouden dat zij elkaar kunnen versterken. Dat gaat

uit van de wederzijdse erkenning van de meerwaarde van elkaars positie en opgave en het collectieve belang om gezamenlijk op te trekken. Ook transparantie, zeker als belangen niet geheel op één lijn lijken te liggen, is daarbij randvoorwaardelijk. Binnen de netwerken is unieke expertise beschikbaar. Door deze te delen kunnen ook andere gemeenten of specifieke geledingen daarvan profiteren. Daar ligt nadrukkelijk een regierol voor de VNG.

Optimaliseren samenwerking VNG en netwerken
Met het programma Knooppunt van netwerken optimaliseren we de samenwerking tussen de VNG en de netwerken. Samen met de netwerken ontwikkelen we daarvoor een nieuwe samenwerkingsstrategie. Daar waar nodig actualiseren we de ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuren en kijken we samen waar vernieuwing nodig is in vorm en/of structuur. Ons streefbeeld is dat de binnen de VNG en de netwerken zich zodanig tot elkaar verhouden dat sprake is van maximale synergie en zij elkaar over en weer versterken met het oog op de almaar complexere gemeentelijke taken. Zo zoeken we bijvoorbeeld in het programma Inzet kabinetsformatie al naar een optimale samenhang tussen de inspanningen van de VNG, de netwerken en maatschappelijke partners richting Den Haag.

<u>Regionale Samenwerking</u>
In toenemende mate werken gemeenten intensief samen in regionale (samenwerkings-)verbanden. De grondslag waarop dat plaats heeft is divers. Samenwerking kan voortvloeien uit eigen initiatief en samenhangen met overwegingen die de eigen culturele identiteit of economische structuur betreffen. Samenwerking kan ook zijn ingegeven door keuzes van het rijk. Samenwerking kan daarnaast beleidsinhoudelijk gedreven zijn, maar ook worden gedomineerd door afwegingen die primair zien op een doelmatige uitvoering van taken. De VNG ondersteunt gemeenten met expertise, analyses, tools en onderzoek bij het inrichten van de onderlinge samenwerking. Daarnaast ontwikkelen we een visie op het vraagstuk van regionalisering is door het collectief aan gemeenten meer richting te geven aan het debat met het rijk en de door deze te maken afwegingen.

Onderzoeken mogelijkheden versterking dienstverlening VNG.
We werken aan een Ontwikkelagenda over intergemeentelijke samenwerking in de regio. Met als doel om vanuit de VNG gemeenten te ondersteunen in het effectief samenwerken in regionale verbanden, aansluitend op de samenwerkingsverbanden en initiatieven die al reeds bestaan. Waar mogelijk versterken we gemeenten met onze dienstverlening op samenwerkingsvraagstukken. Zo ontwikkelen we een kennisbank en expertisefunctie, bijvoorbeeld op het vlak van democratische legitimiteit: door van elkaar te leren hoe we de betrokkenheid van gemeenteraden kunnen versterken. Ook het opzetten van een Quick Scan regionale samenwerking behoort tot één van de mogelijkheden om als afwegingskader ingezet te worden.

Ontwikkelen gemeentelijke visie regionale samenwerking gemeenten
We starten een verenigingsdialoog op om tot een gedeelde visie te komen hoe samenwerking de kwaliteit en positie van individuele gemeenten kan versterken. Daarbij ontwikkelen we scenario's om in beeld te brengen welke voorwaarden helpend kunnen zijn. Met deze aanpak wil de VNG ook duidelijker positie innemen in de gesprekken met het Rijk daar waar beleidsvoornemens gepaard gaan met eisen die worden gesteld aan samenwerking in de regio.

<u>Versterken mandaat en slagvaardigheid VNG</u>
De VNG kan niet bestaan zonder betrokken leden. Op die manier krijgen we een zo goed mogelijk inzicht in wat leeft in de gemeentelijke praktijk, ook in termen van diversiteit. Ook hebben we behoefte aan een steviger en sneller te verkrijgen mandaat op voor onze gesprekken met het rijk. We willen de betrokkenheid van gemeenten bij de VNG verder verbeteren, daarmee meer inzicht krijgen in datgene dat speelt en tegelijkertijd het mandaat en de slagvaardigheid en uitvoeringskracht versterken. Dit doen

we met de eerdergenoemde ontwikkelthema's versterken we de betrokkenheid en de eerdergenoemde ontwikkelthema's uitvoeringskracht van gemeenten. Daarnaast starten we met een pilot Regioberaad om te kijken hoe we het mandaat en de slagvaardigheid kunnen versterken.

Optimaliseren mandaat en slagvaardigheid VNG

Het Regioberaad, ingericht in 2023, speelt een grote rol van betekenis hierin. Met de bestuurlijke afvaardiging van verschillende regio's kunnen we snel schakelen voor de belangenbehartiging richting het rijk. Het Regioberaad komt niet tussen bestaande besluitvormingsstructuren. Zie het als een aanvulling. Het Regioberaad heeft een brede scope: alle relevante grote vraagstukken komen langs. Daar houden we ook rekening mee bij het samenstellen van de afvaardiging.

07. KADERS VNG-INZET KABINETSFORMATIE

Bijlage bij ledenbrief 3 november 2023: "Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023"

Gevraagd besluit

- Kennis te nemen van de concept-resolutie "Kaders VNG-inzet kabinetsformatie: Gebruik de kracht van lokaal bestuur" (pagina 4-7). De tekst daarvan wordt nog aangepast op basis van gesprekken met de leden en overleg met het kabinet. In de laatste week van november ontvangt u een definitieve tekst van de resolutie
- Bespreken en vaststellen van de definitieve resolutie in de Najaars ALV.

Toelichting

Op basis van de verkiezingsuitslag van 22 november gaan verschillende politieke partijen gesprekken voeren om tot een nieuw kabinet te komen. In deze notitie doen wij u een voorstel voor onze VNG-inzet bij deze formatie. In de komende weken toetsen wij deze resolutie in gesprekken met de leden. Ook vindt nog een overleg plaats met het huidige Kabinet over de financiële positie van gemeenten. Op basis van de opbrengst van deze gesprekken passen we de concept-resolutie aan. In de laatste week van november ontvangt u een definitieve tekst van de resolutie ter bespreking en vaststelling in de Najaars ALV.

In de notitie brengen we bij alle partijen onder de aandacht aan welke grote maatschappelijke opgaven gemeenten een bijdrage willen leveren. En onder welke voorwaarden gemeenten dat kunnen doen. Daarnaast leggen we graag verantwoording af over de wijze waarop we in de afgelopen periode een vervolg hebben gegeven aan de uitkomsten van de ALV van 15 juni jongstleden (resolutie bestuur en moties Leidschendam-Voorburg en Beesel) en onze aanpak in de komende, spannende periode.

Uitvoering moties en resolutie

De afgelopen jaren zijn diverse moties aangenomen over de gemeentefinanciën, uitvoerbaarheid en over specifieke inhoudelijke thema's. In het ALV-voorstel 'verantwoording over uitvoering moties' vindt u de uitgebreide toelichting hoe invulling wordt gegeven aan deze moties. De kernboodschap die we uit al deze eerdere moties meenemen is uw zorg dat gemeenten hun taken niet goed kunnen uitvoeren door onduidelijkheid over en tekort aan (structurele) middelen en door wet- en regelgeving die niet aansluit bij de praktijk.

Betekenis verenigingsstrategie 2030 'Stap naar voren'

Tijdens de algemene ledenvergadering van 15 juni heeft u de nieuwe verenigingsstrategie 2030 'Stap naar voren' vastgesteld. Met deze strategie hebben we met elkaar vastgesteld dat gemeenten als volwaardige en zelfbewuste partner willen bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Als eerste overheid kunnen we oplossingen bieden en stappen zetten op urgente maatschappelijke thema's waar Nederland nu voor staat. De maatschappelijke thema's die we hierin met elkaar hebben benoemd zijn: bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezond leven en ouder worden, inrichting van Nederland en klimaat & energie. Deze thema's nemen we mee in onze inzet voor de formatie. In een aparte toelichtende notitie vindt u ook de stappen die de VNG volgend jaar zelf op deze thema's zet.

Huidige politieke situatie
Op 7 juli is het kabinet gevallen op het dossier asiel & migratie. De coalitiepartijen konden het niet eens worden over de benodigde maatregelen om met de binnenkomende asielzoekers en migranten om te gaan. Het is een thema waar gemeenten hun verantwoordelijkheid hebben genomen als het gaat om opvang, ondersteuning, integratie en de openbare orde en veiligheid.

Oproep: Laat Nederland niet stilvallen
Met het vallen van het kabinet kwamen ook de noodzakelijke aanpakken van grote maatschappelijke issues als het woningtekort, energiearmoede, bestaanszekerheid stil te staan. Direct na de val van het kabinet hebben VNG en IPO het demissionaire kabinet en het parlement opgeroepen om Nederland niet stil te laten vallen. De maatschappelijke opgaven zijn te urgent om te wachten op een nieuw kabinet. Het zijn voor inwoners en ondernemers onzekere tijden en zij hebben houvast en perspectief nodig. Ook andere maatschappelijke partijen riepen hiertoe op. De Kamer heeft gehoor gegeven aan de brede oproep door bijna niets controversieel te verklaren en door een drietal begroting nog voor de verkiezingen te behandelen. Op 24 oktober zijn daartoe de moties Nijboer en Van Dijk & Van der Graaf aangenomen. De motie Nijboer roept op om de consequenties van de tekorten bij gemeenten en provincies inzichtelijk te maken en voorstellen voor te bereiden om het ravijn te dichten. De motie Van Dijk en Van der Graaf verzoekt de regering om serieus te kijken naar de opschalingskorting als onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming en eventuele alternatieven, zoals het bevriezen van de opschalingskorting op het huidige niveau tot en met 2029.

Ondertussen zijn we blijvend in gesprek met het demissionaire kabinet over onze zorgen rondom de gemeentefinanciën. In het overhedenoverleg van 6 september is concreet afgesproken dat het rijk en medeoverheden in kaart brengen:

- Welke plussen en minnen er zijn ontstaan in de financiën van de medeoverheden, inclusief de opschalingskorting;
- Welke mogelijkheden er zijn om incidentele middelen en overschotten in te zetten als structureel dekkingsmiddel;
- Welke varianten er mogelijk zijn voor een aanpassing van de financieringssystematiek;
- Welke mogelijkheden er met de huidige uitvoeringskracht zijn voor het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven;

Verkiezingen
Het wordt een spannende verkiezingstijd, met nieuwe partijen en gezichten. De uitkomst van verkiezingen is altijd onvoorspelbaar, dat geldt zeker nu. Vanaf 22 november weten we hoe het nieuwe speelveld eruitziet. Ter voorbereiding op de formatie hebben we de verkiezingsprogramma's bekeken. We zien dat veel partijen aandacht hebben voor de financiële positie van gemeenten en ook de kracht van gemeenten als overheid dicht bij de inwoners wordt duidelijk gezien. Daarnaast zien we dat thema's zoals bestaanszekerheid, wonen, klimaat en asiel & migratie van belang zijn. We moeten er rekening mee houden dat het volgende kabinet naast ambities ook te maken zal krijgen met ingrijpende, noodzakelijke bezuinigingen.

Totstandkoming 'kaders VNG-inzet nieuw kabinet'
Bestaanszekerheid zal een belangrijk thema worden voor een nieuwe coalitie. Daar kunnen wij ons als gemeenten alles bij voorstellen. Dagelijks horen en zien we de zorgen en de impact bij inwoners en ondernemers. Of het nu gaat om het vinden van een woning, het iedere maand kunnen rondkomen of de

juiste zorg en ondersteuning kunnen krijgen. Op dit soort vragen moeten we als overheid een antwoord vinden.
Ons voorstel is om het gesprek met de partijen aan te gaan langs de lijnen van de problemen waar onze inwoners mee te maken hebben. Gemeenten kunnen hier, als eerste overheid, een belangrijke bijdrage leveren aan het formuleren van oplossingen. Wij willen daar het initiatief in nemen, onze nek uitsteken om morgen die hand op de schouder van de inwoner te leggen.
Dat kan als gemeenten daar volwaardig de ruimte voor krijgen. Daarbij gaan betaalbaar, uitvoerbaar en haalbaar hand in hand. Een goede uitgangspositie is nodig om ons aandeel in deze oplossingen waar te kunnen maken. Om deze stappen mogelijk te maken moeten concrete maatregelen worden genomen om de gemeentelijke financiële positie te verbeteren. Alleen dan kunnen gemeenten hun bijdrage leveren aan oplossingen van de problemen van onze samenleving. Wij moedigen de formerende partijen dan ook aan om verder te gaan op de weg die is ingeslagen om hier afspraken over te maken: de moties Nijboer en Van Dijk & Van der Graaf, de afspraken met het demissionaire kabinet en het feit dat gemeentefinanciën in meerdere verkiezingsprogramma's aan de kaak worden gesteld.

Vervolgproces
De inzet van de kabinetsformatie bespreken we breed voorafgaand aan de ALV op 1 december. We doen dit via zes open bijeenkomsten en via de provinciale afdelingen en de netwerken. Tijdens de ALV vragen wij u om de kaders van onze inzet vast te stellen. Op basis van deze kaders maken wij de formerende partijen duidelijk op welke punten wij het nodig achten om gezamenlijk het gesprek aan te gaan. Wij beroepen ons hierbij op de Code Interbestuurlijke verhoudingen, artikel 7.
Intussen werken wij onze inhoudelijke inzet verder uit langs de vier pijlers uit figuur 1.

Figuur 1: pijlers voor inzet kabinetsformatie

Deze inzet wordt via de commissies en de diverse tafels die voor verschillende onderwerpen zijn ingericht verder vormgegeven. Ook betrekken we het nieuw in het leven geroepen Regioberaad bij de verdere uitwerking en organiseren we bijeenkomsten rondom cruciale momenten om u verder bij te praten.

Met inachtneming van het bovenstaande vragen wij u in te stemmen met de bijgevoegde kaders voor de VNG-inzet richting het nieuwe kabinet: ‘Gebruik de kracht van lokaal bestuur’.

Concept-resolutie “Kaders VNG-inzet kabinetsformatie: Gebruik de kracht van lokaal bestuur”

Gebruik de kracht van lokaal bestuur
Inwoners en ondernemers hebben grote zorgen over hun bestaanszekerheid, over de toekomst van Nederland. Hoe betaal ik mijn rekeningen, krijg ik de noodzakelijke zorg, heb ik een dak boven mijn hoofd? Inwoners in het landelijk gebied willen perspectief voor bijvoorbeeld de landbouw en de terugloop van voorzieningen. Het volgende kabinet staat voor de uitdaging om oplossingen te vinden voor deze maatschappelijke opgaven. Daarbij moet zij het vertrouwen van inwoners in het optreden van de overheid terugwinnen. Dat begint bij betrouwbaar en benaderbaar zijn, bij responsief en transparant zijn. Doen wat je zegt, en zeggen wat je doet. Dat kan een nieuw kabinet niet alleen. Dit vraagt om een intensieve samenwerking tussen gemeenten en rijk.

Als gemeenten zijn wij onderdeel van de oplossingen voor deze grote maatschappelijke vraagstukken. Wij staan dicht bij onze inwoner: we betrekken hen bij totstandkoming van nieuw beleid en uitvoering. Wij geven de overheid een persoonlijk gezicht in het contact met onze inwoners en geven inzicht in de noodzaak van sommige keuzes, ook als die soms pijnlijk zijn. Tegelijkertijd zijn we wendbaar en flexibel, herkenbaar en laagdrempelig. Dit stelt ons in staat om kleinschalige oplossingen te vinden voor levensgrote problemen. Problemen die van plek tot plek kunnen verschillen en dus om eigen oplossingen vragen.

Om deze lokale kracht maximaal te benutten, vragen we om ons hier als lokale democratie en lokaal bestuur goed op toe te rusten. Dit vraagt scherpe keuzes. We willen met een nieuw kabinet tot een vruchtbare samenwerking komen die gebaseerd is op onderling vertrouwen en respect voor elkaars positie en verantwoordelijkheden. Een partner waar we op kunnen bouwen zodat we een betrouwbare overheid kunnen zijn. Zo kunnen we doelgericht de lokale besluitvorming en uitvoering waarmaken.

Gemeenten dragen bij aan het oplossen van de grote problemen in onze samenleving…
Elke dag zien en horen gemeentebestuurders de zorgen over bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezond leven, inrichting van Nederland, klimaat en energie, en asiel en migratie in de samenleving. Wij kunnen en willen hier daadkrachtig en voortvarend mee aan de slag gaan door het initiatief te nemen. Door onze nek uit te steken en een stap naar voren te zetten. Voor onze inwoners en met andere partijen.

<u>Bestaanszekerheid</u>
We zien dat steeds meer inwoners moeite hebben om rond te komen. Het is onze taak als gemeenten om deze inwoners zekerheden te bieden in een onzekere wereld. We willen ons richten op maatwerk in bijzondere situaties. Daarvoor moet de landelijke basis op orde zijn en moet er een goede balans zijn tussen rijk en gemeenten. Om een menswaardig bestaan veilig te stellen, moeten er politiek fundamentele keuzes worden gemaakt. Basisvoorzieningen als zorg, onderwijs, wonen en kinderopvang moeten toegankelijk en betaalbaar zijn.. Bijvoorbeeld door het verhogen van het sociaal minimum en het vereenvoudigen en herzien van het (belasting- en toeslagen)stelsel.

Kansengelijkheid (jeugd en onderwijs)
We willen de meest kwetsbare gezinnen kunnen blijven helpen. Met de Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming worden goede stappen gezet richting kansengelijkheid. Voor de continuïteit van de jeugdhulp is financiële zekerheid nodig vanaf 2026. Ook is op korte termijn inzicht nodig over hoe de inperking van de reikwijdte in de wet op jeugdhulp eruit gaat zien. Daarnaast vragen we om onderwijshuisvesting als topprioriteit te benoemen: er liggen diverse rapporten die klip-en-klaar zijn over het belang hiervan voor de kansen van alle jongeren.

Gezond leven en ouder worden
Om het zorgstelsel toekomstbestendig te maken, moeten nu keuzes gemaakt worden die in brede zin bijdragen aan gezond leven en ouder worden. We willen met het rijk in een gezamenlijke agenda toewerken naar een passend kader voor de Wmo, als fundament van een houdbaar zorgstelsel. Daarbij horen instrumenten die gemeenten helpen om vanuit verschillende domeinen samen te werken en te sturen op woningbouwprogrammering. Zo kan de overheid daadwerkelijk voorzien in huisvestingsmogelijkheden van aandachtsgroepen. Ook pleiten wij voor structurele middelen voor versterking van preventie, publieke gezondheid en een sociale basis.

Asiel en migratie
Gemeenten kunnen een bijdrage leveren aan een flexibel en effectief opvang- en migratiesysteem. Betrouwbaar rijksbeleid gericht op de lange termijn, wetgeving waarin de taken van gemeenten zijn vastgelegd, en voldoende middelen en capaciteit in de hele keten zijn daarvoor randvoorwaardelijk. Zo komen we tot een migratiesysteem dat kan rekenen op draagvlak in wijken, dorpen en steden, menswaardig is en zorgt voor goede integratie van nieuwkomers. Een systeem waarbij de basisvoorwaarden weer op orde zijn.

Klimaat en energie
In de uitvoering van het klimaatakkoord is samenwerking tussen gemeenten, rijk, provincies en waterschappen niet alleen kansrijk, maar ook noodzakelijk. Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid en gaan voorop in de uitvoering van de maatregelen uit het klimaatakkoord. Daarbij moeten we steeds oog houden voor haalbaarheid en betaalbaarheid van deze ambitieuze doelen met een duidelijke en hanteerbare boodschap voor onze inwoners. Koersvast met een blik die verder richt dan 2030, maar kijkt naar de klimaatdoelen van 2050.

Woningbouw en inrichting Nederland
De fysieke ruimte in Nederland is schaars en de opgaven zijn groot. Vanuit de visie voor een gebied of wijk leggen gemeenten een stukje van de puzzel: het realiseren van nieuwe woningen, zorgen voor bereikbaarheid, het behoud en uitbreiden van natuur, het vinden van een plekje voor bedrijven en ondernemers. Maar de opgaven stapelen zich steeds verder op. Om te voorkomen dat Nederland op slot komt moeten moeilijke keuzes gemaakt worden. Het is aan het rijk om knopen door te hakken op hoofdlijnen en hoofdstructuren. Wij kleuren deze keuzes, samen met bedrijven en inwoners, verder in.

… daarvoor is een goede uitgangspositie nodig!
Wij staan klaar om onze bijdrage te leveren aan deze en andere maatschappelijke thema's. Dat doen we met onze partners in wijken, vanuit de leefwereld van onze inwoners. Daarvoor hebben we wel een goede uitgangspositie nodig. We moeten als gelijkwaardige partners met elkaar optrekken. Daar hoort ook een goede financiële uitgangspositie bij. En omdat er in het hele land schaarste is aan personeel, worden uitvoerbaarheid en digitalisering steeds belangrijker voor een goede uitgangspositie. Door de keuzes van het vorige kabinet is de samenwerking verlamd geraakt en het onderling vertrouwen geschaad. We geven een aantal punten mee die nodig zijn om ons een goede start te geven voor onze bijdrage aan de opgaven van deze tijd.

Afschaffen van de opschalingskorting
Een dringend advies, dat ook in menig verkiezingsprogramma is te vinden, is het afschaffen van de opschalingskorting. Inmiddels is breed erkend dat deze korting geen onderbouwing kent. Terugdraaien van deze korting verkleint het gat voor gemeenten in 2026 met € 675 miljoen.

Herstel van het accres vanaf 2026
Gemeenten zijn gemiddeld voor 57% van hun inkomsten afhankelijk van het gemeentefonds, maar voorsommige gemeenten is dat zelfs meer dan 80%. Kabinet Rutte IV heeft eenzijdig een nieuwe financieringssystematiek aangekondigd. Vooruitlopend daarop is het gemeentefonds gekort met ongeveer € 2,2 miljard. De aangekondigde nieuwe financieringssystematiek is er niet gekomen, maar de korting blijft wel staan. Een volgend kabinet moet zich rekenschap geven van het feit dat deze korting reële gevolgen gaat hebben: investeringen worden uitgesteld of geannuleerd en er zal bezuinigd moeten worden op de uitvoering van vrijwel alle gemeentelijke taken als deze korting niet wordt hersteld.

Indexering van de fondsen passend bij stijgende kosten op wettelijke (zorg)taken
Bij de Voorjaarsnota 2023 is eenzijdig een nieuwe normeringssystematiek gepresenteerd: het rijk wil voortaan het accres koppelen aan de gemiddelde groei van het BBP over de afgelopen 8 jaar – een percentage van ongeveer 1,6% - 1,8%. Er ligt nu een systematiek voor waarover door de Tweede Kamer nooit inhoudelijk is gedebatteerd en waarmee gemeenten en provincies niet akkoord zijn gegaan. Hoewel deze systematiek stabieler is, schiet ze tekort om de groei van de uitgaven voor zorgkosten van gemeenten en beheer en onderhoud van infrastructuur, OV en natuurbeheer van provincies op te vangen. Die kosten stijgen namelijk harder dan het gemiddelde BBP. Daarnaast leidt de nieuwe berekeningswijze tot schommelingen met een extra nadeel. De systematiek moet daarom aangepast worden om te voorkomen dat er een jaarlijks groeiend tekort ontstaat.

In balans brengen van taken en middelen
Gemeentebegrotingen kijken vier jaar vooruit. Vanwege het financiële gat in 2026 en verder kunnen zij nu veel beperkter structurele uitgaven plannen. Er kan bijvoorbeeld geen vast personeel worden aangenomen voor structurele taken. Gemeenten starten begin 2024 met het opstellen van hun meerjarenbegroting 2025-2028. Het is dan noodzaak om gezamenlijk te kijken welke taken nog binnen de beschikbare middelen en op welke wijze kunnen worden uitgevoerd. Of we moeten noodgedwongen bezuinigingen in gang gaan zetten op woningbouw, zorg, beheer en onderhoud en andere belangrijke zaken. Het BMC-rapport en het advies van de Taskforce Taken en Middelen o.l.v. Alexander Rinnooy Kan geven aan op welke terreinen dit zijn weerslag heeft.
Het corrigeren van de ingrepen op het gemeentefonds en de normering daarvan moet met voorrang gebeuren. Dit is noodzakelijk om de basis op orde te brengen. Daarnaast moeten we ook het gesprek blijven voeren over bestaande tekorten op huidige taken. Te denken valt bijvoorbeeld aan onderwijshuisvesting en de uitvoering van de participatiewet. Bij deze gesprekken moeten ook aspecten als de arbeidsmarktkrapte betrokken worden.

Meer algemene en minder specifieke uitkeringen
Gemeenten hebben op dit moment te maken met veel specifieke uitkeringen. Dit beperkt de beleidsvrijheid van gemeenten en geeft veel administratieve lasten. De VNG roept een nieuw kabinet dan ook op om de algemene uitkeringen weer met enthousiasme te benutten om gemeenten te bekostigen.

Geen aanvullende bezuinigingen

Gelet op de grote maatschappelijke opgaven waar gemeenten een rol in spelen en de huidige toestand van de gemeentefinanciën, achten wij het vanzelfsprekend dat er geen enkele ruimte is voor extra of aanvullende bezuinigingen. Dit zou de goede uitgangspositie van gemeenten teniet doen.

Versterking partnerschap

We werken aan oplossingen die werken in onze buurten, wijken en gebieden. Oplossingen die uitlegbaar zijn aan onze inwoners en die uitvoerbaar voor onze organisaties. We brengen daarom graag onze praktijkkennis vanaf de start in. We vragen om in de interbestuurlijke verhouding meer zekerheden in te bouwen dat nieuwe plannen ook uitvoerbaar en effectief zijn. De Code interbestuurlijke verhoudingen en de Uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden zijn daarin onmisbaar, evenals een uitvoeringstoets door de VNG en gemeenten zelf. Daarmee zijn we er nog niet: professionals, data en ICT, en geld zijn komende jaren schaars(er) in beschikbaarheid of aanpassingsvermogen. Maak samen met ons heldere keuzes waar gemeenten écht het verschil kunnen maken en welke taken beter centraal uitgevoerd kunnen worden – en stel hen hier ook toe in staat. Kijk ook waar vereenvoudiging mogelijk is, voor onze inwoners en onze mensen in de uitvoering.

Alleen samen komen we uit de crisisstand en gaan we naar lange termijn oplossingen. Alleen samen kunnen wij een slagvaardige overheid zijn, die doet wat het belooft en waar de burger op vertrouwt.

08a. Actualisering randvoorwaarden Klimaatakkoord

Bijlage bij ledenbrief 3 november 2023: “Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023”

Gevraagd besluit

In te stemmen met het voorstel voor “geactualiseerde randvoorwaarden van de VNG bij gesprekken met het rijk over de verhoogde klimaatambities van het rijk” (zie voorstel op pagina 4).

Toelichting

Aanleiding

In de Verenigingsstrategie van de VNG is opgenomen dat gemeenten willen en moeten bijdragen aan grote maatschappelijke opgaven. Het klimaatbeleid betreft een dergelijke opgave. Opdat gemeenten daaraan kunnen bijdragen hebben zij een goede uitgangspositie nodig. In deze notitie, die in nauwe afstemming met de bestuurlijke portefeuillehouders is geschreven, stellen wij daarom een actualisatie voor van de randvoorwaarden die wij eerder stelden bij het ondertekenen van het Klimaatakkoord. In de geactualiseerde randvoorwaarden is conform de verengingsstrategie onder meer aandacht voor het in balans brengen van (nieuwe) taken en middelen, en het belang van meer algemene uitkeringen en minder SPUK’s.

Samenvatting

Vijf jaar geleden heeft de VNG randvoorden gesteld bij het ondertekenen van het Klimaatakkoord. Deze randvoorwaarden waren erop gericht dat gemeenten hun taken uit het Klimaatakkoord kunnen uitvoeren en zo een effectieve bijdrage kunnen leveren aan de klimaatopgave. Sindsdien heeft het klimaatbeleid forse ontwikkelingen doorgemaakt: ten eerste zijn veel afspraken uit het Klimaatakkoord verder uitgewerkt. We gaan nu over van de fase van afspraken maken naar de uitvoering van het Klimaatakkoord. Ten tweede heeft het huidige, demissionaire kabinet, ambitieuzere doelstellingen voor 2030 geformuleerd. Ook Brussel heeft een vergelijkbaar doel (-55% i.p.v. -49%) geformuleerd. Ten derde zijn we de afgelopen jaren op tal van maatschappelijke- en beleidskwesties gestuit die om een antwoord vragen, van energiearmoede tot netcongestie en van krapte op de arbeidsmarkt tot natuur-inclusief isoleren en de vraag wat nou energierechtvaardig is.

Voor VNG aanleiding de eerder gestelde voorwaarden nog eens tegen het licht te houden en te kijken of deze een actualisatie nodig hebben. Dit voor de gesprekken met een nieuw kabinet over aanvullende taken, maar ook om de uitvoering van al bestaande taken aan te toetsen. Hierover hebben wij gesprekken gevoerd met onze leden.

Op basis van deze gesprekken stellen wij 4 geactualiseerde randvoorwaarden voor.

1. Het speelveld en uitvoeringskracht gemeenten op orde
2. Haalbaar, betaalbaar en rechtvaardig voor de samenleving
3. We doen het samen en in vertrouwen
4. Houd koers richting 2050

Toelichting op actualisering randvoorwaarden

Vijf jaar geleden heeft de VNG 3 randvoorden gesteld bij het ondertekenen van het Klimaatakkoord, later is daar een 4e randvoorwaarde aan toegevoegd:

1. Gemeenten krijgen de juiste bevoegdheden om hun regierol ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.
2. Het tempo waarin gemeenten met de uitvoering aan de slag kunnen is afhankelijk van de mate waarin de energietransitie haalbaar en betaalbaar is voor de samenleving.
3. Een vergoeding voor de toename in uitvoeringslasten voor gemeenten.
4. Overheden werken ‘schouder aan schouder’ aan de klimaatopgave.

Deze randvoorwaarden waren erop gericht dat gemeenten hun taken uit het Klimaatakkoord kunnen uitvoeren en zo een effectieve bijdrage kunnen leveren aan de klimaatopgave. Inmiddels zijn we 5 jaar verder en is de nationale ambitie verhoogt naar 55% minder broeikasgasemissies in 2030 ten opzichte van 1990. Ook de Europese Unie heeft 55% als doel gesteld. Tegelijkertijd zijn afspraken uit het Klimaatakkoord verder uitgewerkt. Dat heeft geleid tot (nog aanhangige) wetgeving waarin de bevoegdheden voor gemeenten zijn geregeld, en tot een vergoeding voor de uitvoeringslasten. We gaan nu over van de fase van afspraken maken naar de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Daarnaast heeft de wereld niet stilgestaan. De oorlog in de Oekraïne leidde tot een energiecrisis, energiearmoede is bovenaan de agenda gekomen, isoleren is fors bemoeilijkt door natuurbeschermingsregels, er is een fors tekort aan netcapaciteit ontstaan, evenzo is de krapte op de arbeidsmarkt fors toegenomen. Er is een veelheid aan (losse) financiële maatregelen genomen door het huidige kabinet. Inmiddels zijn we al toe aan een herijking van de uitvoeringsmiddelen voor klimaat. Deze wordt momenteel uitgevoerd door de ROB. Tegelijkertijd voelen we ons niet altijd even goed gesteund door het kabinet in de opgaven waar gemeenten voor staan.

Om de 55%- ambitie in te vullen, heeft het huidige kabinet een pakket aan maatregelen gepresenteerd. Het pakket bestaat uit normerende, beprijzende en subsidiërende maatregelen. Dit betekent potentieel meer klimaattaken voor gemeenten en aanzienlijke extra uitvoeringslasten. Dat terwijl gemeenten op dit moment al verschillende taken uitvoeren die niet voorzien waren in het Klimaatakkoord. Dit betreft deels taken die het gevolg zijn van maatschappelijke ontwikkelingen zoals netcongestie en de energiecrisis. Daarnaast betreft het taken die voortkomen uit aanvullend rijksbeleid zoals de aanpak energiearmoede en de lokale aanpak van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). Daar komen nu de maatregelen uit het klimaatpakket nog bij.

Wij zijn overwegend positief over dit forse en ambitieuze pakket aan klimaatmaatregelen. Maar we maken ons wel zorgen over de uitvoerbaarheid door onder andere de krapte op de arbeidsmarkt, de netcongestie en de beschikbaarheid van materialen.

We zijn in gesprek met het rijk over de door het huidige kabinet voorgestelde maatregelen om de 55% te bereiken. Tegelijkertijd bereiden wij ons voor op gesprekken met het Rijk en het nieuwe kabinet over mogelijke nieuwe ambities. Daarbij werken we weer vanuit de door onze leden vastgestelde randvoorwaarden. In het licht van de veranderde ambities en de veranderde context voor gemeenten lijkt het ons verstandig deze randvoorwaarden te actualiseren. Hierover hebben wij gesprekken gevoerd met onze leden. Deze gesprekken zijn gevoerd in bestuurlijke oploopjes, ambtelijke meedenkgroepen en in de commissie EKEM.

Op basis van deze gesprekken stellen wij 4 aangescherpte randvoorwaarden voor bij de verhoogde klimaatambities van het rijk:

1. Het speelveld en uitvoeringskracht gemeenten op orde
2. Haalbaar, betaalbaar en rechtvaardig voor de samenleving
3. We doen het samen en in vertrouwen
4. Houd koers richting 2050

Gesprekken met leden

De afgelopen tijd hebben wij gesprekken gevoerd met onze leden over hun zorgen en aandachtspunten bij de uitvoering van het Klimaatakkoord en bij de opgehoogde ambitie van het rijk. Deze gesprekken zijn gevoerd in bestuurlijke oploopjes, ambtelijke meedenkgroepen en in de commissie EKEM. Uit deze gesprekken kwamen een aantal aandachtspunten naar voren:

- Werken vanuit vertrouwen bij uitvoering door gemeenten;
- Wees voorspelbaar richting burgers, houd koers op 2050;
- Rechtvaardigheid: eerlijke verdeling van baten en lasten;
- Handelingsperspectief en instrumentarium voor gemeenten.

We hebben getracht deze aandachtspunten te verwerken in het hierna volgende voorstel voor geactualiseerde randvoorwaarden.

Vervolgproces

De komende tijd spreken wij met de leden over de door dit kabinet voorgestelde maatregelen. Hierbij zullen we ons ook oriënteren op wat er mogelijk is in de gesprekken met het volgende kabinet over de klimaatambities. Met de leden bekijken wij welke bijdrage gemeenten op zich kunnen nemen binnen de scope van de geactualiseerde randvoorwaarden.

Voorstel actualisering randvoorwaarden Klimaatakkoord

Behoefte aan aangescherpte randvoorwaarden
De randvoorwaarden die in 2018 door de ALV zijn vastgesteld blijven relevant. Tegelijkertijd komt uit gesprekken met de leden de behoefte naar voren deze randvoorwaarden te actualiseren. Op basis van de ze gesprekken stellen wij vier geactualiseerde randvoorwaarden. Per randvoorwaarde lichten we de strekking toe en leggen we uit waarom een actualisatie noodzakelijk is.

1. Het speelveld en uitvoeringskracht gemeenten op orde
De randvoorwaarden uit 2018 stonden specifiek stil bij de uitvoering door gemeenten. Om de slagkracht te vergroten moesten de uitvoeringslasten vergoed worden en moesten gemeenten de bevoegdheden krijgen waarmee ze hun taken konden uitvoeren (specifiek in de gebouwde omgeving). Dit blijven belangrijke elementen: Een tijdige vergoeding van de lasten en de bevoegdheden op orde. Maar inmiddels zien we dat er meer nodig is. Gemeenten hebben handelingsperspectief en instrumentarium nodig, de economische (arbeidsmarkt), juridische (soortenbescherming, stikstof) en fysieke (voldoende ruimte en netcapaciteit) voorwaarden moeten ook op orde zijn.
Energietransitie is een systeemverandering. Dat betekent dat het speelveld, dus wet en regelgeving, financiële prikkels, verdienmodellen, uitvoerende partijen etc. zich moeten omvormen naar het toekomstige energiesysteem. Denk aan het faciliteren van decentraal energieaanbod en het koppelen van de energievraag daaraan of de uitwisseling tussen verschillende vormen van energie.
Deze elementen voegen we toe aan de eerdere randvoorwaarde.

Hierin ligt ook een eigen verantwoordelijkheid van gemeenten om zelf de uitvoering zo te organiseren dat deze efficiënt en doelmatig is. Dat vraagt ook om bijvoorbeeld meer samenwerking en werkstandaarden.

2. Haalbaar, betaalbaar én rechtvaardig voor de samenleving
In 2018 stelde de ALV als randvoorwaarde bij het Klimaatakkoord dat de energietransitie haalbaar en betaalbaar moet zijn voor de samenleving. Dit creëert draagvlak en acceptatie en is daarmee cruciaal voor het tempo waarmee gemeenten aan de slag kunnen met de uitvoering van de energietransitie. Inmiddels verschuiven we steeds meer van het afstemmen van de afspraken in het Klimaatakkoord, naar de uitvoering van die afspraken. ‘Haalbaar en betaalbaar’ is daarmee nog relevanter geworden. Daarnaast zien we dat het element van ‘rechtvaardigheid’ in de verhouding tussen overheden en burger door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen steeds belangrijker is geworden. Niet voor niets noemt de WRR rechtvaardigheid een belangrijke pijler van het klimaatbeleid[1]. Vandaar dat we ‘rechtvaardigheid’ toevoegen aan de eerdere randvoorwaarde.

Rechtvaardigheid heeft onder andere betrekking op een eerlijke verdeling van baten en lasten (bijv. tussen stad en platteland, tussen inwoners en bedrijfsleven, en tussen grote industrieclusters en MKB) en op rechtvaardige procedures. Met het borgen van haalbaarheid, betaalbaarheid en rechtvaardigheid zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen met de energietransitie.

3. We doen het samen en in vertrouwen
De samenwerking met het rijk de afgelopen vijf jaren was vaak positief, maar soms ook moeizaam. We voelden ons niet altijd even goed gesteund op politiek niveau in de opgaven waar gemeenten voor

[1] WRR (2023): Rechtvaardigheid in klimaatbeleid

staan. De problemen waar gemeenten tegenaan lopen worden soms traag onderkend, terwijl snelle oplossingen noodzakelijk zijn. Exemplarisch is de overdaad aan subsidieregelingen en SPUK's die door het rijk is gelanceerd, met elk hun eigen eisen en verplichtingen. Dat maakt het werk niet overzichtelijker. Bovendien leidt het tot veel extra verantwoordingslast.

Daarom willen we in het gesprek met het rijk nadrukkelijk ook de onderlinge relatie benoemen. We werken gelijkwaardig samen met het rijk, provincies en waterschappen als één overheid met een coherent verhaal voor de samenleving. We werken vanuit vertrouwen bij uitvoering door gemeenten en vertrouwen op de deskundigheid en ervaring van gemeenten. We verwachten samenhangend beleid.

4. Houd koers richting 2050
De energietransitie neemt decennia. Dat vraag om consistent beleid over de jaren en kabinetsperiodes heen. Dat begint met het Klimaatakkoord onverkort uit te voeren. Zo blijven de klimaatdoelen voor 2030 binnen bereik. Daarvoor is consequent, voorspelbaar en koersvast beleid nodig waarbij de bevoegdheden voor gemeenten op orde zijn, maar ook de uitvoeringslasten structureel vergoed worden. Dat helpt gemeenten om samen met burgers en andere overheden en partners stappen te zetten richting de klimaatdoelen. Dit is deels ook opgenomen in de randvoorwaarden uit 2018. Echter, de doelen stoppen niet in 2030. We moeten ook voorbij 2030 kijken naar 2050 en inventariseren wat we richting 2030 nodig hebben om daar te komen.

09. Verantwoording over uitvoering moties ALV-en

Bijlage bij ledenbrief 3 november 2023: “Uitnodiging Najaars ALV 1 december 2023”

Samenvatting

Hierbij legt het VNG bestuur verantwoording af aan de leden over de uitvoering van 20 moties die zijn aangenomen in de ALV van 14 juni 2023 en over een motie die in deze ALV is aangehouden. Bij iedere motie is aangegeven of het bestuur voorstelt om de motie af te doen of langer aan te houden. Uitgangspunt is dat moties worden afgedaan, waarbij de oproep in de motie integraal onderdeel wordt van de VNG-inzet op betreffende onderwerp. Bij uitzondering kan het bestuur om politiek-strategische of meer inhoudelijke overwegingen voorstellen om moties aan te houden.

Voorstel aan de leden

Het bestuur stelt de leden voor om in te stemmen met de verantwoording van het bestuur over de uitvoering van moties, inclusief de voorstellen om de betreffende moties als afgedaan te beschouwen dan wel aan te houden.

NB) zie ook de bijlage “Naar een andere manier om ruimte te geven aan moties en signalen in de ALV”

Inhoudsopgave verantwoording uitvoering moties

Aangehouden motie:

- Motie Almere en Tilburg “Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten deel II” (p.3)

Aangenomen moties:

Meerjarig financieel perspectief gemeenten:

- Leidschendam-Voorburg “Afschaffing van de opschalingskorting” (p.4)
- Beesel en andere gemeenten “Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën” (p.6)

Hervormingsagenda Jeugd:

- Nissewaard en anderen “Een uitvoerbare Hervormingsagenda Jeugd” (p.10)
- Dijk en Waard en anderen “Hervormingsagenda Jeugd” (p.10)
- Zeist/Almere en anderen “Ontschotting onderwijs, ondersteuning & zorg” (p.11)
- Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijk ondersteuner huisartsen Jeugd GGZ” (p.12)
- Apeldoorn “Hervormingsagenda Jeugd” (p.12)

Verenigingsstrategie:

- De Bilt “Van onderop naar de top” (p.14)

Andere moties:

- Reusel-De Mierden “Uitvoering Landelijke Beeindingsregelingen veehouderijlocaties” (p.15)
- Súdwest Fryslân e.a. “CAO Samen aan de slag: compensatie voor financiële achteruitgang werknemers met een beperking” (p.16)
- Losser “Openbreken cao SW en cao Aan de Slag” (p.16)
- Heemstede e.a. “Geen Network and Information Security 2 (NIS2) in de keten, voordat we iets weten” (p.17)
- Ede “Vereenvoudigen en versoepelingen procedure korte wapenstok boa’s” (p.18)
- Hoeksche Waard “Bijdrage structurele financiële middelen van het Rijk voor de uitvoering van de Omgevingswet” (p.19)
- De Bilt e.a. “Duidelijkheid over beschikbare financiële middelen voor invoeringskosten Omgevingswet” (p.20)
- Oostzaan “Financiering bodemtaken door gemeenten na invoering Omgevingswet” (p.21)
- Papendrecht “Verandering opzet Werkkostenregeling in relatie tot politieke ambtsdragers” (p.22)
- Land van Cuijk “Verhogen NHG norm voor woonwagens en standplaatsen” (p.23)
- Hoorn “Starterslening voor woonwagenbewoners” (p.24)
- Buren “Treffen regeling gebruik chemische bestrijdingsmiddelen in relatie tot omvang spuitzones ten behoeve van woningbouw” (p.25).

Aangehouden motie

Inburgering

Onderwerp:	Inburgering
Motie en indiener:	Motie Almere en Tilburg “Een uitvoerbaar en betaalbaar inburgeringsstelsel, anders niet acceptabel voor gemeenten deel II” (aangehouden motie)
Inhoud/oproep: (samengevat)	Draagt het bestuur op: - Zich te blijven inzetten voor een betaalbaar en uitvoerbaar inburgeringsstelsel voor gemeenten - Ervoor te zorgen dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt om samen met de gemeenten de gesignaleerde knelpunten, ten aanzien van structurele passende financiën, sturingsmogelijkheden, (ICT)systemen, privacy en verantwoording, aan te pakken en op te lossen, anders wordt de regiefunctie voor gemeenten onuitvoerbaar - Ervoor te zorgen dat gemeenten kunnen leren van (praktijk)ervaringen. Het inburgeringstraject is gebaat bij een adaptief systeem, dat qua wet- en regelgeving aan kan sluiten op nieuwe inzichten en ervaringen uit de praktijk.
Verantwoording:	De uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van het inburgeringsstelsel vraagt nog steeds inzet van de VNG. De VNG is hierover structureel in gesprek met het rijk. De VNG zal de uitgaven voor onder andere de uitvoeringskosten blijven monitoren. De motie ondersteunt die gesprekken en onderschrijft de inburgeringswet als adaptief en lerend stelsel. De Communities of Practice (CoP’s) geven daarbij inzicht in de uitvoeringskwesties van gemeenten en samenwerkingspartners. Eén van de onderdelen die voor gemeenten onzekerheid bracht was het voortbestaan van de onderwijsroute. De ministeries van SZW en OCW hebben inmiddels aanvullende middelen tot 2029 beschikbaar gesteld die meebewegen met de instroom. Dat stelt gemeenten in staat om (weer) contracten aan te gaan met onderwijspartijen en om het functioneren van de onderwijsroute in de praktijk mee te nemen in de brede evaluatie.
Voorstel:	De motie aanhouden

Aangenomen moties in ALV 14 juni 2023

Meerjarig financieel perspectief gemeenten

Onderwerp:	**Meerjarig financieel perspectief gemeenten**
Motie en indiener:	Leidschendam-Voorburg “Afschaffing van de opschalingskorting”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur van de VNG om: - Het rijk te verzoeken om de opschalingskorting na jarenlange bevriezing (2020-2025) definitief af te schaffen, dat bekend te maken in duidelijke taal en zonder voorbehouden, en dit te verwerken bij de septembercirculaire 2023; - Totdat deze beëindiging van de opschalingskorting is bekend gemaakt als uitgangspunten in de gesprekken met het rijk te hanteren: - geen nieuwe bestuurlijke akkoorden te sluiten of andere (tijdelijke) afspraken te maken met het rijk; - bestaande akkoorden met het rijk die zich in de fase van invoering bevinden, door te lichten op mogelijkheden om deze te bevriezen of in te trekken en de leden hierover te informeren uiterlijk in de aanloop naar de BALV in het najaar; - bij voorgaande twee punten wel zorg te dragen dat de meest kwetsbare groepen in onze samenleving hierdoor niet in de knel komen.
Verantwoording:	Na het aannemen van de resolutie ‘meerjarig financieel perspectief voor gemeenten’ en de moties Beesel en Leidschendam-Voorburg is de strekking daarvan in een brief helder overgebracht naar de fondsbeheerders, inclusief de drie belangrijkste financiële eisen: • Het structureel ophogen van het gemeentefonds en herstellen van het accres vanaf 2026 • Het definitief schrappen van de opschalingskorting • Een toereikende en stabiele indexering van het gemeentefonds om loon-, prijs- en volumeontwikkelingen op te kunnen vangen, inclusief de stijging van de zorgvraag In deze brief werd ook de oproep gedaan om het Overhedenoverleg nog vóór de augustusbesluitvorming plaats te laten vinden. Aan dat laatste verzoek werd gedeeltelijk gehoor gegeven: op 2 juli vond een overleg plaats tussen VNG, IPO en een brede delegatie vanuit het kabinet. In dat overleg is vanuit de VNG de financiële problematiek vanaf 2026 zeer scherp op tafel gelegd. Dit leidde er toe dat vanuit het kabinet werd erkend dat er vanaf 2026 een disbalans tussen taken en middelen ontstaat. In dit overleg werd afgesproken dat in september in een Overhedenoverleg zou worden gesproken over hoe de ambities, taken en middelen in evenwicht konden worden gebracht.

Verantwoording:	Op 7 juli viel het kabinet. De VNG liet in een eerste reactie al weten de val ‘onbezonnen’ te vinden, vooral vanwege de grote hoeveelheid urgente maatschappelijke uitdagingen. In een brief aan beide Kamers werd daarom aangedrongen te voorkomen dat Nederland tot stilstand zou komen en dat het voortzetten van het gesprek met het rijk over de financiën – specifiek het tekort van €3 mld vanaf 2026 – de grootst mogelijke aandacht van de VNG heeft. Op 14 juli werd door de VNG een begrotingsadvies afgegeven, dat in het kort neerkwam op het zichtbaar maken van de tekorten vanaf 2026 in de gemeentelijke begrotingen. Op 1 september publiceerden we het advies van de Taskforce Taken en Middelen Gemeenten onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan. Kern van dit advies was dat volgens de Taskforce: *“In de nabije toekomst duidelijkheid zal moeten ontstaan over de op langere termijn beschikbare structurele middelen van gemeenten. Er kan niet gewacht worden op een coalitieakkoord van een nieuw kabinet.”* Op 6 september vond het Overhedenoverleg plaats tussen VNG, IPO en het inmiddels demissionaire kabinet. Het kabinet was vooraf in kennis gesteld van het advies van de Taskforce en het onderliggende onderzoek. In het overleg werd van de zijde van het kabinet aangegeven dat de demissionaire status, gecombineerd met een uitdagende financiële situatie, betekende dat in de miljoenennota geen aanvullende maatregelen ter verbetering van de gemeentefinanciën zouden worden opgenomen. Wel zijn een aantal andere afspraken gemaakt: in het eerstvolgende Bestuurlijk Overleg financiële verhoudingen zal een aanpak worden vastgesteld waarmee gemeenten meer ruimte krijgen om incidentele middelen structureel in te zetten en bij de komende voorjaarsbesluitvorming zal – ook als dit door het huidige demissionaire kabinet wordt gedaan – de afschaffing van de opschalingskorting worden betrokken. Tot slot is – toen bleek dat de Gemeentefondsbegroting tóch voor het verkiezingsreces zou plaatsvinden – samen met het IPO richting de Kamer ingezet op de drie genoemde financiële punten. Dit heeft er (mede) toe geleid dat door de Kamer twee moties zijn aangenomen: de motie Van Dijk/Van der Graaf over het betrekken van de opschalingskorting bij de Voorjaarsnotabesluitvorming en de motie Nijboer over het inventariseren van oplossingen voor het ravijn. De demissionaire status van het kabinet heeft er toe geleid dat er de facto geen sprake meer was van het afsluiten van (grote) bestuurlijke akkoorden. Een doorlichting van bestaande akkoorden of afspraken is impliciet meegenomen in het formuleren van de inzet voor de kabinetsformatie. Onderdeel van de voorbereiding op de formatie is de vraag welke vervolgstappen moeten worden genomen als een nieuw kabinet geen gehoor geeft aan onze oproep om taken en middelen in balans te brengen. ‘Teruggeefgesprekken’ of andere vormen

Onderwerp:	Meerjarig financieel perspectief gemeenten
	waarin duidelijk wordt gemaakt dat niet alle taken meer kunnen worden uitgevoerd kunnen onderdeel van het antwoord op die vraag zijn. Het afschaffen van de opschalingskorting is, samen met andere punten uit de resolutie en de moties, onderdeel van onze inzet voor de kabinetsformatie. Vanwege de samenhang tussen die inzet en het gevraagde in deze motie stelt het bestuur voor de motie aan te houden tot na de kabinetsformatie.
Voorstel:	De motie aan te houden tot na de kabinetsformatie

Onderwerp:	Meerjarig financieel perspectief
Motie en indiener:	Motie Beesel en andere gemeenten “Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën”

Inhoud/oproep: (samengevat)	Verzoekt het VNG-bestuur om:
	- Alles in het werk te stellen om bij het Rijk structureel € 3 miljard bij te plussen in het gemeentefonds en de daarbij horende (beleids-)vrijheid met ingang van de Rijksmeerjarenbegroting 2024;
	- Zo lang het tekort van € 3 miljard niet is opgelost en er geen sprake is van stabiele, solide en duurzame gemeentefinanciën:
	  o Geen nieuwe bestuurlijke akkoorden te sluiten of afspraken te maken met het Rijk;
	  o Bestaande taken en akkoorden met het Rijk, ook die zich in de fase van invoering bevinden, door te lichten op mogelijkheden om deze te bevriezen of in te trekken en de leden hierover te informeren uiterlijk in de aanloop naar de BALV in het najaar;
	  o Zorg te dragen dat de meest kwetsbare groepen in onze samenleving hierdoor niet in de knel komen;
	- Langjarige, rechtvaardige en ruimere financiële positie van gemeenten centraal te stellen in elke boodschap van de VNG;
	- Daarbij gebruik te maken van een breed instrumentarium in relatie tot de inzet van de vereniging om het gesprek met het Kabinet te voeren en een oplossing te bereiken;
	- Om mee te werken aan een oplossing met betrekking tot het financieel toezicht, door in gesprek te gaan met de provinciale toezichthouders over wat wel en wat niet kan;
	- Alles in het werk te stellen om bij het Rijk de begrotingsregels met betrekking tot de inzet van incidentele middelen te versoepelen en bij de beoordeling van de financiële positie in te steken op financiële wendbaarheid en weerbaarheid, in navolging van de essaybundel van de raad voor het openbaar bestuur;

Onderwerp:	Meerjarig financieel perspectief
Inhoud/oproep: (samengevat)	- De punten uit deze motie in te brengen in het begrotingsproces 2024 van het Rijk en te laten verwerken in de septembercirculaire 2023 en/of zo spoedig mogelijk daarna; - Gezamenlijk te pleiten bij het Kabinet voor het uitwerken van de aanbevelingen van de adviesraden in het rapport "Elke Regio Telt"; - Vanuit de VNG een voorstel aan het Rijk op te stellen op basis van het rapport "Elke Regio Telt", met input van de netwerken, en dit zo spoedig mogelijk en niet later dan 2 september aan te bieden aan het Kabinet en de Tweede Kamer.
Verantwoording:	Na het aannemen van de resolutie 'meerjarig financieel perspectief voor gemeenten' en de moties Beesel en Leidschendam-Voorburg is de strekking daarvan in een brief helder overgebracht naar de fondsbeheerders, inclusief de drie belangrijkste financiële eisen: • Het structureel ophogen van het gemeentefonds en herstellen van het accres vanaf 2026 • Het definitief schrappen van de opschalingskorting • Een toereikende en stabiele indexering van het gemeentefonds om loon-, prijs- en volumeontwikkelingen op te kunnen vangen, inclusief de stijging van de zorgvraag In deze brief werd ook de oproep gedaan om het Overhedenoverleg nog vóór de augustusbesluitvorming plaats te laten vinden. Aan dat laatste verzoek werd gedeeltelijk gehoor gegeven: op 2 juli vond een overleg plaats tussen VNG, IPO en een brede delegatie vanuit het kabinet. In dat overleg is vanuit de VNG de financiële problematiek vanaf 2026 zeer scherp op tafel gelegd. Dit leidde er toe dat vanuit het kabinet werd erkend dat er vanaf 2026 een disbalans tussen taken en middelen ontstaat. In dit overleg werd afgesproken dat in september in een Overhedenoverleg zou worden gesproken over hoe de ambities, taken en middelen in evenwicht konden worden gebracht. Op 7 juli viel het kabinet. De VNG liet in een eerste reactie al weten de val 'onbezonnen' te vinden, vooral vanwege de grote hoeveelheid urgente maatschappelijke uitdagingen. In een brief aan beide Kamers werd daarom aangedrongen te voorkomen dat Nederland tot stilstand zou komen en dat het voortzetten van het gesprek met het rijk over de financiën – specifiek het tekort van €3 mld vanaf 2026 – de grootst mogelijke aandacht van de VNG heeft.

Onderwerp:	Meerjarig financieel perspectief
Verantwoording:	Op 14 juli werd door de VNG een begrotingsadvies afgegeven, wat in het kort neerkwam op het zichtbaar maken van de tekorten vanaf 2026 in de gemeentelijke begrotingen. Op 1 september publiceerden we het advies van de Taskforce Taken en Middelen Gemeenten onder voorzitterschap van Alexander Rinnooy Kan. Kern van dit advies was dat volgens de Taskforce: *"In de nabije toekomst duidelijkheid zal moeten ontstaan over de op langere termijn beschikbare structurele middelen van gemeenten. Er kan niet gewacht worden op een coalitieakkoord van een nieuw kabinet."* Op 6 september vond het Overhedenoverleg plaats tussen VNG, IPO en het inmiddels demissionaire kabinet. Het kabinet was vooraf in kennis gesteld van het advies van de Taskforce en het onderliggende onderzoek. In het overleg werd van de zijde van het kabinet aangegeven dat de demissionaire status, gecombineerd met een uitdagende financiële situatie, betekende dat in de miljoenennota geen aanvullende maatregelen ter verbetering van de gemeentefinanciën zouden worden opgenomen. Wel zijn een aantal andere afspraken gemaakt: in het eerstvolgende Bestuurlijk Overleg financiële verhoudingen zal een aanpak worden vastgesteld waarmee gemeenten meer ruimte krijgen om incidentele middelen structureel in te zetten en bij de komende voorjaarsbesluitvorming zal – ook als dit door het huidige demissionaire kabinet wordt gedaan – de afschaffing van de opschalingskorting worden betrokken. Tot slot is – toen bleek dat de Gemeentefondsbegroting tóch voor het verkiezingsreces zou plaatsvinden – samen met het IPO richting de Kamer ingezet op de drie genoemde financiële punten. Dit heeft er (mede) toe geleid dat door de Kamer twee moties zijn aangenomen: de motie Van Dijk/Van der Graaf over het betrekken van de opschalingskorting bij de Voorjaarsnotabesluitvorming en de motie Nijboer over het inventariseren van oplossingen voor het ravijn. De demissionaire status van het kabinet heeft er toe geleid dat er de facto geen sprake meer was van het afsluiten van (grote) bestuurlijke akkoorden. Een doorlichting van bestaande akkoorden of afspraken is impliciet meegenomen in het formuleren van de inzet voor de kabinetsformatie. Voor wat betreft Elke Regio Telt! geldt dat het kabinet in haar laatste missionaire ministerraad een aanpak heeft vastgesteld voor het vervolg op dit adviesrapport. Deze aanpak leidt er in ieder geval toe dat de definitieve kabinetsreactie op een later moment zal komen. De inzet van de VNG hierop wordt in nauwe samenspraak met de netwerken vormgegeven.

Onderwerp:	Meerjarig financieel perspectief
Verantwoording:	De VNG heeft tijdens bestuurlijke overleggen met de minister van BZK over het rapport gepleit voor uitwerking van de aanbevelingen en ook daarbij hulp aangeboden. Ambtelijk neemt de VNG (samen met de netwerken) deel aan overleggen over hoe gevolg te geven aan de aanbevelingen. Hier komen, naast een aantal onderzoeken, nog weinig concrete resultaten uit. Vertraging wordt onder andere veroorzaakt door de val van het kabinet en de recente wisseling van de minister van BZK. Het demissionaire kabinet wijst erop dat alle gesprekken rondom Elke regio telt nu vooral dienen als input voor de formatie en dat het huidige kabinet geen verstrekkende beleidswijzigingen kan doorvoeren. Hierdoor is verdere vertraging ontstaan maar het momentum is ook niet de juiste om advies te geven aan demissionair kabinet. De VNG heeft wel een adviesgroep ingericht met deskundigen en de netwerken die voor de kerst de VNG gaat adviseren over het rapport. De VNG gaat ook samen met IPO en BZK dialooggesprekken organiseren in de regio waarin de bedoeling is om input op te halen voor de vertaling van de aanbevelingen in de praktijk (t.b.v. de formatie). De provinciale afdelingen en netwerken worden ook betrokken bij de organisatie van deze gesprekken. Met het vaststellen van de inzet voor de kabinetsformatie ontstaat een nieuw ijkpunt voor de inzet van de VNG op het punt van gemeentefinanciën. Voor het vervolg op Elke Regio Telt! is een aanpak opgesteld die voldoet aan de in motie genoemde randvoorwaarden. Voorstel is daarom om deze motie nu als afgedaan te beschouwen. Een langjarige, rechtvaardige en ruimere financiële positie van gemeenten is – samen met andere punten uit de resolutie en de moties – onderdeel van onze inzet voor de kabinetsformatie. Vanwege de samenhang tussen die inzet en het gevraagde in deze motie stelt het bestuur voor de motie aan te houden tot na de kabinetsformatie.
Voorstel:	De motie aan te houden tot na de kabinetsformatie

Hervormingsagenda Jeugd

Onderwerp:	Hervormingsagenda Jeugd
Motie en indiener:	Nissewaard en anderen “Een uitvoerbare Hervormingsagenda Jeugd”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Steun voor de Hervormingsagenda Jeugd, maar wel zorgen over de uitvoerbaarheid en de financiële situatie vanaf 2026. Daarom verzoeken deze gemeenten om de volgende voorwaarden voor het vervolg: 1. In oktober een implementatieplan gereed te hebben voor gemeenten 2. Een uitvoeringstoets op het implementatieplan uit te voeren. 3. Inzetten in overleg met Rijk en IPO voor een toelichting hoe gemeenten 2026 e.v. in de meerjarenraming kunnen opnemen. 4. Afspreken dat alle partners van de Hervormingsagenda zich inzetten.
Verantwoording	Na vaststelling van de Hervormingsagenda is met volle vaart aan de slag gegaan met het implementatieplan. Met dit plan binden alle partners zich aan de agenda, omdat het een plan van alle ondertekenaars is. Het plan is eind oktober in concept gereed en zal half november bestuurlijk worden vastgesteld. Vervolgens is daarbinnen ook voorzien in een uitvoeringstoets die uiterlijk einde Q1 2024 is uitgevoerd. Over de financiële kaders hebben we in juli 2023 met het kabinet gesproken. Hierin is duidelijk het signaal van de ledenvergadering uitgesproken en ook begrepen door het kabinet. Op basis hiervan is de opdracht aan de deskundigencommissie aangescherpt en het proces vastgesteld om te komen tot een toelichting over 2026 e.v. Op basis hiervan wordt nu aan een toelichting gewerkt die half november voorligt in het overleg met IPO en fondsbeheerders (zogenoemde vakberaad). We zullen dit voor de Najaars ALV van 1 december aan gemeenten doen toekomen.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Hervormingsagenda Jeugd
Motie en indiener:	Dijk en Waard en anderen “Hervormingsagenda Jeugd”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Akkoord gaan met de Hervormingsagenda Jeugd met daarbij een oproep aan het VNG-bestuur om zich in te spannen voor structurele financiële middelen vanaf 2026 en zich in te zetten voor een aantal randvoorwaarden. Die zien met name op een routekaart voor wetgeving, een implementatieplan getoetst op uitvoerbaarheid en helderheid rondom de deskundigencommissie.
Verantwoording	Zie afdoening motie Nissewaard. Er is tevens voorzien in een planning van de wetgeving in het implementatieplan. Dit is met name van belang voor het onderwerp reikwijdte.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	**Hervormingsagenda Jeugd**
Motie en indiener:	Zeist/Almere en anderen “Ontschotting onderwijs, ondersteuning & zorg”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De motie markeert het belang dat de Hervormingsagenda zich mede richt op het versterken van de samenhang naar de andere leefdomeinen van jongeren en meer specifiek het onderwijs. Dat dient bij te dragen aan een meer preventieve, laagdrempelige groepsgerichte aanpak. Ontschotting in de financiering kan daaraan een belangrijke impuls geven. De motie roept op in de uitwerking van de Hervormingsagenda daarmee rekening te houden en te bevorderen dat ook de minister van OCW zich committeert aan de Hervormingsagenda en bijdraagt aan de versterking van de samenhang tussen jeugdhulp en onderwijs.
Verantwoording	Via de onderwijszorgtafel werkt de VNG op ambtelijk niveau met vertegenwoordigers van koepelorganisaties onderwijs/kinderopvang/jeugd/welzijn, professionals, clientorganisaties en 3 ministeries aan een betere landelijke verbinding tussen onderwijs, kinderopvang en zorg. Een sterke basis door krachtige samenwerking is daarbij het gedeelde uitgangspunt. Ook wordt de uitwerking van de brief aan de Tweede Kamer over ZorgInOnderwijstijd (zie pagina 8-11 uit deze brief) aan de onderwijszorgtafel besproken. Die brief gaat over ontschotting van budgetten in het speciaal onderwijs (te beginnen bij cluster 3 en 4 scholen). Over de bestuurlijke governance zijn we nog in gesprek met de ministeries. Aansluiting van de minister van OCW (en waar relevant de onderwijs & kinderopvangkoepels) bij het bestuurlijk overleg over de Hervormingsagenda jeugd is daarbij een van de opties.
Voorstel:	De motie aan te houden

Onderwerp:	Hervormingsagenda Jeugd
Motie en indiener:	Brummen en anderen “Richtlijn gezamenlijke inzet en financiering praktijk ondersteuner huisartsen Jeugd GGZ”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De motie bevestigt het belang van de functie Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd en roept op om het gesprek aan te gaan met zorgverzekeraars om een richtlijn te maken, die duidelijkheid geeft over de financiering en verantwoordelijkheden van de POH Jeugd GGZ.
Verantwoording	De VNG is op dit moment nog in gesprek met Zorgverzekeraars Nederland (ZN) om te bespreken of en op welke wijze het mogelijk is om richtlijnen op te stellen m.n. voor die vormen van jeugdconsulent bij de huisarts/ POH GGZ met aandachtsgebied jeugd die een mengvorm zijn van de bovenstaande twee vormen. Het is nu nog te vroeg om in te schatten of dit wel of niet realiseerbaar is.
Voorstel:	De motie aan te houden

Onderwerp:	Hervormingsagenda Jeugd
Motie en indiener:	Apeldoorn “Hervormingsagenda Jeugd”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Akkoord gaan met de Hervormingsagenda Jeugd met daarbij een oproep aan het VNG-bestuur om zich in te spannen voor structurele financiële middelen vanaf 2026 en zich in te zetten voor een aantal randvoorwaarden. Roept het VNG-bestuur op om stevig in te zetten op het realiseren van de volgende voorwaarden: 1. Structurele middelen Algemene Uitkering gemeentefonds ook in 2026 (oplossen van het Ravijnjaar) 2. Een routekaart voor de benodigde wetgeving met een heldere planning en een haalbaar implementatietraject voor de daarmee te besparen kosten op basis van een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden. 3. Een implementatieplan dat op uitvoerbaarheid is getoetst door middel van een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden. 4. Een regioscan vooraf per regio zodat bij de implementatie rekening kan worden gehouden met de differentiatie per regio inclusief de te besparen financiële reeks en een daarop aangepaste aflopende rijksbijdrage. 5. In de opdracht van de deskundigencommissie opnemen dat zij in haar oordeel naast de inspanningen van gemeenten en het Rijk óók die van partners meeweegt. 6. Helderheid vooraf over de wijze waarop de deskundigencommissie de inspanningen gaat monitoren. 7. Helderheid en eenduidigheid tussen Rijk en gemeenten over de definitie van ‘autonome groei’ en ‘bijzondere omstandigheden’, ter verduidelijking van de compensatie welke hieruit volgt.

Onderwerp:	Hervormingsagenda Jeugd
Verantwoording	Zie verantwoording motie Nissewaard. Aanvullend hierop gaan we in op de punten 1 en 4-7 uit deze motie. Ad 1. Zie hierover de verantwoording van de resolutie en motie Beesel inzake de gemeentefinanciën. Hier zal het VNG-bestuur zich onverminderd voor inzetten. Ad 4-7. Er is in het implementatieplan voorzien in een regioscan per regio. Dat is nu de startfoto genoemd. In november wordt deze verspreid onder de regio's zodat zij die kunnen invullen. In het BO van juli 2023 is expliciet in het bestuurlijk overleg met het Rijk afgesproken dat de deskundigencommissie de inspanningen van de partners meeweegt, bij start van de werkzaamheden als eerste een kader maakt waarin duidelijk wordt hoe ze de inspanningen gaat wegen en hier ook expliciet ingaat op autonome groei en onvoorziene omstandigheden. Naar verwachting start de commissie in januari 2024. Het eerste advies dient in januari 2025 gereed te zijn.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Verenigingsstrategie

Onderwerp:	Verenigingsstrategie
Motie en indiener:	De Bilt “Van onderop naar de top”
Inhoud/oproep: (samengevat)	In de motie “Van onderop naar de top!” spreekt een aantal gemeenten die zijn vertegenwoordigd in het M50-netwerk de zorg uit dat de gelijkwaardige inbreng van de netwerken niet goed geborgd is in de nieuwe Verenigingsstrategie 2030. Voorgesteld wordt om de netwerken een formele positie te geven in de omkeringsstrategie en de governance. De motie onderschrijft dat goed tot uitdrukking komt in de strategie dat gemeenten een krachtig collectief naar het rijk willen zijn en willen werken vanuit een langetermijnstrategie, maar dat de samenwerking met de netwerken nog onvoldoende belicht en uitgewerkt is in de strategie.
Verantwoording:	De betrokkenheid van de verschillende netwerken is van groot belang voor de uitvoering van de VNG Verenigingsstrategie 2030. De strategie vraagt een andere manier van werken waarin de netwerken een cruciale rol spelen. Doel is om de kennis-, lobby- en informatiepositie die de netwerken hebben zo goed mogelijk te benutten. Zo kunnen de VNG en de netwerken in gezamenlijkheid aan maatschappelijke opgaven werken en hiervoor verantwoordelijkheid nemen. Zo betrekt de VNG de netwerken nu al bij de inzet voor de Kabinetsformatie, het vervolg op het rapport Elke Regio telt en bij de uitwerking van het Regioberaad. Er vinden tevens waardevolle gesprekken plaats met de netwerken op ambtelijk en bestuurlijk niveau om te verkennen hoe de samenwerking op een andere manier vormgegeven kan worden richting 2030. Het bestuur van de VNG kijkt er naar uit om samen met de netwerken vervolgstappen te zetten op deze ingeslagen weg en de rol van de VNG als knooppunt van netwerken verder in te vullen.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Andere moties

Onderwerp:	Natuur en stikstof
Motie en indiener:	Reusel-De Mierden “Uitvoering Landelijke Beeindingsregelingen veehouderijlocaties”
Inhoud/oproep: (samengevat)	In de motie spreekt de gemeente de zorg uit dat de uitvoering van Landelijke Beëindigingsregelingen (LBV en LBV+) gevolgen heeft voor met name landelijke gemeenten met een groot buitengebied. De zorg ziet op de uitvoering van de LBV en LBV+ regeling in relatie tot de beschikbare capaciteit en expertise binnen gemeenten, onder andere met betrekking tot Ruimtelijke Ordening en Vergunningverlening, toezicht en handhaving. De motie draagt het bestuur op bij het ministerie nogmaals het belang te benadrukken van een realistische en werkzame planning voor het uitvoeren van de LBV en LBV+ regeling, in aanvulling op alle inspanningen die de VNG al heeft verricht in diverse werkgroepen met het ministerie van LNV en provincies. Voorts wordt opgeroepen de mogelijkheden te verkennen van verlenging van termijnen in individuele gevallen, indien de beoordeling van een herbestemming in het voortraject langer duurt dan voorzien.
Verantwoording:	De VNG zet zich voortdurend in om de gemeenten te ondersteunen in de uitvoering van de LBV(-plus) regelingen. Dit betreft o.a. het opstellen van de handreiking aanpak piekbelasting en beëindigingsregelingen veehouderijen, het uitwisselen van best practices in ambtelijke overleggen, faciliteren van bestuurlijk gesprek met LNV directie Aanpak Piekbelasting en het onderhouden van contact met RVO om een goede samenwerking tussen RVO en gemeenten te bereiken. De VNG heeft in de ambtelijke en bestuurlijke overleggen én in communicatie uitingen expliciet gepleit voor realistische en werkzame planning voor de uitvoering van de regeling. Dit heeft helaas niet geleid tot een verlenging van de termijnen. De minister voor Natuur en Stikstof heeft wel aangegeven ruimte te willen bieden aan langere termijnen als daar in bepaalde gebieden de komende maanden aanleiding voor is. De VNG blijft dit onder de aandacht brengen, zeker wanneer het aantal aanmeldingen voor de LBV(-plus) oploopt. De oproep in de motie voor een goede uitvoering van de regeling blijft integraal onderdeel uitmaken van het VNG-standpunt op dit thema en vormt ook in de toekomst de basis voor onze inzet.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Arbeidszaken
Motie en indiener:	Súdwest Fryslân e.a. “CAO Samen aan de slag: compensatie voor financiële achteruitgang werknemers met een beperking”
Inhoud/oproep: (samengevat)	In de motie spreekt de gemeente de zorg uit dat: er onderscheid in beloning is ontstaan tussen werknemers onder de cao’s SW en Aan de slag en de reguliere gemeenteambtenaren; werknemers onder de cao’s SW en Aan de slag niet worden gecompenseerd voor de gestegen inflatie waardoor een deel van de werknemers kampt met financiële problemen; werknemers onder de cao Gemeenten wel een nieuwe cao hebben met compensatie. In de motie spreekt de gemeente uit dat gemeenten voor zowel de gemeenteambtenaren, de werknemers onder de Cao SW als de cao Aan de slag werkgever zijn en zij voor alle werknemers goede arbeidsvoorwaarden wil. De motie roept het VNG bestuur op om bij minister Schouten aan te dringen op: - Compensatie voor de werknemers onder de Cao SW en cao Aan de slag vergelijkbaar met de compensatie van gemeenteambtenaren; - Een reiskostenvergoeding beschikbaar te stellen conform de regels van de belastingdienst (0,21 per kilometer).
Verantwoording:	De KIA heeft na de zomer enkele gesprekken gevoerd met de vakbonden over de wensen en de betaalbaarheid. Ondanks dat tegemoet is gekomen aan de initiële wensen van de vakbonden is het nog niet tot een akkoord gekomen. De gesprekken worden in november 2023 voortgezet.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Arbeidszaken
Motie en indiener:	Losser “Openbreken cao SW en cao Aan de Slag”
Inhoud/oproep: (samengevat)	In de motie spreekt de gemeente de zorg uit dat werknemers onder de cao’s SW en Aan de slag niet zoals ‘reguliere’ gemeenteambtenaren worden gecompenseerd voor de gestegen inflatie. De gemeente wil door middel van de motie oproepen om beide cao’s open te breken om verbeteringen van de arbeidsvoorwaarden af te spreken. De motie roept het bestuur op om in gesprek te gaan met de Kamer Inclusieve Arbeid over het openbreken van beide cao’s en het Rijk aan te spreken om hiervoor de benodigde middelen beschikbaar te stellen.
Verantwoording:	De KIA heeft na de zomer enkele gesprekken gevoerd met de vakbonden over de wensen en de betaalbaarheid. Ondanks dat tegemoet is gekomen aan de initiële wensen van de vakbonden is het nog niet tot een akkoord gekomen. De gesprekken worden in november 2023 voortgezet.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Informatieveiligheid
Motie en indiener:	Heemstede e.a. “Geen Network and Information Security 2 (NIS2) in de keten, voordat we iets weten”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur om in dialoog met het Ministerie van JenV, BZK en andere relevante ministeries overeenstemming te bereiken over de concept wetgeving als vertaling van de NIS2 richtlijn met de volgende inzet: - de gemeenten zijn geen sector of uitvoeringsorgaan maar een medeoverheid. Respecteer dat; - wees kritisch bij het bepalen van de reikwijdte van de wetgeving. Bekijk op basis van gewenst effect welke ‘labels’ (‘belangrijk’, ‘essentieel’) van toepassing worden verklaard in relatie tot het toezichtstelsel en maak helder welke stelselhouders welke verantwoordelijkheid draagt; - biedt in het belang van de implementatie integraal afgewogen en samenhangende wetgeving aan. Nu zijn meerdere ministeries los van elkaar met de voorbereiding bezig; - voorzie de gemeenten van structureel budget voor de implementatie en uitvoering; - zorg voor een parallel programma om in voldoende menskracht te kunnen voorzien voor de implementatie en uitvoering; - verlenging implementatietijd: o breng een reëel tijdspad van implementatie in kaart o schets per stap wat gemeenten te doen staat om tot (tijdige) implementatie te komen - beleg verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid op een manier die recht doet aan en passend is bij de rechtstatelijke uitgangspunten van het openbaar bestuur in Nederland.
Verantwoording:	De gesprekken met de ministeries J&V en BZK over de aankomende wetgeving lopen. Een consultatieronde is uitgesteld en staat nu voor Q1 2024 gepland. Op 29 juni is in de Tweede Kamer tevens de motie Slootweg[1] ingediend. Het Rijk moet voor deze richtlijn in kaart brengen hoe en wanneer decentrale overheden aan de nieuwe wettelijke verplichtingen voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen uit deze richtlijn moeten gaan voldoen. BZK coördineert de brede UDO en onderliggende UDO’s voor de nadere regelgeving van vakdepartementen. We werken met de rijksoverheid aan een haalbare en uitvoerbare roadmap voor de invoering.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

1 https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/plenaire_vergaderingen/details/activiteit?id=2023A05336

Onderwerp:	Justitie en veiligheid
Motie en indiener:	Ede “Vereenvoudigen en versoepelingen procedure korte wapenstok boa’s”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De indieners willen een eenvoudiger en administratief minder belastende procedure voor gemeenten m.b.t. de aanvraag van de korte wapenstok voor hun Buitengewone opsporingsambtenaren (Boa’s). Daarnaast willen de indieners een grotere stem van de lokale driehoek in de beoordeling of plaatselijke Boa’s de beschikking moeten krijgen over de korte wapenstok. Indieners vragen het VNG Bestuur in gesprek te gaan met de minister van Justitie en Veiligheid (JenV) om hierop aan te dringen.
Verantwoording:	Afgelopen zomer zijn er verschillende (extra) bestuurstafels boa geweest met het ministerie JenV, politie, OM en VNG waarin de wapenstok onderwerp van gesprek was. Deze overleggen hebben ertoe geleid dat er binnen de bestaande (beleids)regels gezocht is naar de ruimte om de lijn van de lokale driehoek te volgen in het toekennen van de korte wapenstok. Deze ruimte is gevonden in de extra mogelijkheid om de wapenstok tijdelijk toe te kennen voor 2 jaar. Tijdens deze gesprekken kwam naar voren dat de bestaande (beleids)regels en het boa bestel beginnen te wringen in relatie tot de lokale gezagsdriehoek. Voor de kwestie wapenstok is niet gekozen voor een aanpassing van dit bestel, omdat dit een langduriger traject is dan het zoeken naar ruimte binnen het bestel. De bestaande regels rondom de aanvraag blijven bestaan, echter zal er door het (direct)toezicht wel minder stringent (eenvoudiger en minder belastend voor gemeenten) beoordeeld worden omdat de mogelijkheid tot een tijdelijke toekenning is ontstaan. Vanuit de VNG zal deze afspraak gemonitord worden. Tijdens het Strategisch Beraad Veiligheid van 25 september heeft de minister zich achter dit voorstel geschaard. Naast de toekenning van 2 jaar heeft de VNG gepleit om het gesprek te gaan voeren over de gezagsverhoudingen, zowel lokaal, regionaal als landelijk en het bestel waarbinnen de boa’s hun werkzaamheden doen. De toekenning van 2 jaar wordt bezien als een tussenstap. Hier heeft de minister ook mee ingestemd.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Omgevingswet
Motie en indiener:	Hoeksche Waard “Bijdrage structurele financiële middelen van het Rijk voor de uitvoering van de Omgevingswet”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De motie roept het bestuur op om: - er bij het Rijk op aan te dringen structureel financiële middelen beschikbaar te stellen voor de extra benodigde ambtelijke capaciteit en de hogere inschalingskosten voor een adequate uitvoering van de taken die de Omgevingswet met zich meebrengt en waarmee gemeenten belast worden; - en vanaf 1 januari 2024 tot het moment dat structurele middelen beschikbaar komen, ter overbrugging, de incidentele middelen voor de implementatie van de Omgevingswet, ter compensatie van de extra benodigde capaciteit te verhogen.
Verantwoording:	Reeds geruime tijd bepleit de VNG dat de extra kosten in het kader van de invoering van de Omgevingswet worden gecompenseerd. De motie Hoeksche Waard geeft uitdrukking aan de zorgen die er bij gemeenten en VNG leven over de financiering van beheer en ontwikkeling van het stelsel en dekking van de kosten voor implementatie en uitvoering van de taken in het kader van de wet. Die zorgen en de strekking van de motie zijn dan ook nadrukkelijk ingebracht in de gesprekken met het Rijk en de andere partners. Dit heeft voor de zomer van 2023 geleid tot overeenstemming over dekking van de beheerkosten voor 2024, met tegelijkertijd helderheid over de daadwerkelijke uitkering van de toegezegde middelen voor de financiering van de invoerings- en transitiekosten van de Omgevingswet (de bekende CA-reeks). De minister heeft hierover op 14 juli 2023 ook de Kamers geïnformeerd. Daarbij is aangegeven dat de middelen voor 2023 via de decembercirculaire beschikbaar zullen worden gesteld en de middelen voor 2024 en 2025 via de meicirculaires van betreffende jaren. Daarnaast blijft de eerder gemaakte afspraak staan dat in de loop van de transitieperiode evaluatie zal plaatsvinden van de daadwerkelijke kosten en baten.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Omgevingswet
Motie en indiener:	De Bilt e.a. “Duidelijkheid over beschikbare financiële middelen voor invoeringskosten Omgevingswet”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De motie roept het bestuur op om: - ervoor te zorgen dat het Rijk vóór 1 juli 2023 bevestigt dat de in het coalitieakkoord toegezegde middelen voor de financiering van de invoerings- en transitiekosten van de Omgevingswet beschikbaar zal worden gesteld via de uitkeringen in het Gemeentefonds.
Verantwoording:	Voor de zomer van 2023 is overeenstemming bereikt over dekking van de beheerkosten voor 2024. In de gesprekken is ook de strekking van de motie ingebracht, als concretisering van de randvoorwaarden die de VNG heeft ingebracht ten behoeve van verantwoorde inwerkingtreding. Dit heeft tot resultaat gehad dat de toegezegde middelen voor de financiering van de invoerings- en transitiekosten van de Omgevingswet (de bekende CA-reeks) ook daadwerkelijk zullen worden uitgekeerd. De minister heeft hierover op 14 juli 2023 ook de Kamers geïnformeerd. Daarbij is aangegeven dat de middelen voor 2023 via de decembercirculaire beschikbaar zullen worden gesteld en de middelen voor 2024 en 2025 via de mei-circulaires van betreffende jaren.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Omgevingswet
Motie en indiener:	Oostzaan “Financiering bodemtaken door gemeenten na invoering Omgevingswet”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Als de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt worden alle gemeenten volledig bevoegd gezag voor de bodemkwaliteit (verplaatsen van grond, omgang bodemverontreiniging en bodemsanering). Er zijn eind 2022 bestuurlijke afspraken met het Rijk gemaakt over ondersteuning van gemeenten bij het uitvoeren van de bevoegd gezag taak bodem onder de Omgevingswet. Belangrijk onderdeel element van de bestuurlijke afspraken bodem is dat alle partijen (Unie, I&W, IPO en VNG) hebben onderkend dat er onzekerheid is over de bekostiging van de uitvoering van de bodemtaak onder de Omgevingswet. Vandaar dat is afgesproken dat de uitvoering van de bodemtaak gemonitord wordt en dat er jaarlijks 3 miljoen beschikbaar is om knelpunten in de uitvoering van die taak door omgevingsdiensten op te kunnen lossen. De motie refereert hieraan en geeft daarnaast nu al het signaal dat de middelen die gemeenten hebben waarschijnlijk ontoereikend zijn. Vandaar dat deze gemeenten oproepen om: • Druk te zetten achter start en afronding van de monitoring om inzicht te krijgen in het effect van de Omgevingswet op de uitvoering van de bodemtaken; • Bij het Rijk te bepleiten dat, in ieder geval tot afronding van de landelijke monitoring, gemeenten – waar nodig – financieel worden ondersteund om zekerheid te bieden dat de beschikbare capaciteit met de daarbij horende kennis & expertise blijft behouden.
Verantwoording:	Wij starten samen met het Rijk vanaf 1 november met de monitoring van de uitvoering van de bodemtaken onder de omgevingswet. Daarnaast kunnen gemeenten bij het Rijk aanspraak maken op middelen om de beschikbare capaciteit, zowel kwalitatief als kwantitatief, voor de uitvoering van de VTH taken bodem te behouden.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	**Politieke ambtsdragers**
Motie en indiener:	Papendrecht “Verandering opzet Werkkostenregeling in relatie tot politieke ambtsdragers”
Inhoud/oproep: (samengevat)	De gemeente Papendrecht verzoekt de VNG om erop aan te dringen dat er voor gemeenten twee aparte werkkostenregelingen (WKR) komen: één voor werknemers en één voor politieke ambtsdragers. Dat er nu één WKR is voor werknemers en politieke ambtsdragers, leidt ertoe dat een onevenredig deel van de vrije (onbelaste) ruimte in de WKR wordt gebruikt voor de vergoedingen voor politieke ambtsdragers en dat er te weinig ruimte overblijft voor onbelaste vergoedingen voor werknemers. Dit probleem doet zich voor bij kleinere gemeenten. Omdat werkgevers zich op de arbeidsmarkt onder andere onderscheiden met onbelaste vergoedingen, leidt dit tot een achterstand op de arbeidsmarkt van kleine ten opzichte van grotere gemeenten.
Verantwoording:	De VNG brengt het verzoek in op het eerstvolgende bestuurlijk overleg financiële verhoudingen. Hiernaast heeft het VNG-bureau twee gesprekken gevoerd met de betrokken medewerkers van de gemeente Papendrecht. Op basis hiervan zal het VNG-bureau een voorstel doen aan eerst het College voor Arbeidszaken (29 november 2023) en daarna het bestuur (13 december 2023). Als er in vóór de ALV nieuwe ontwikkelingen zijn, zal dit document worden geactualiseerd.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Woonwagens en standplaatsen
Motie en indiener:	Land van Cuijk “Verhogen NHG norm voor woonwagens en standplaatsen”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan bestuur: - In contact te treden met de minister van BZK om de NHG-normen voor standplaatsen en woonwagens te verhogen en om samen te bevorderen dat financiële instellingen geen onnodige beperkingen opleggen aan de uitvoering van het landelijke woonwagen- en standplaatsenbeleid.
Verantwoording:	De VNG is samen met de gemeenten Land van Cuijk en Hoorn (indieners van de beide moties over woonwagens en woonwagenbewoners) vanaf juli tot op heden in overleg met BZK, SVN (starterslening), NHG (Nationale Hypotheek Garantie) en de Rabobank over hierboven genoemd knelpunt. De NHG is aan het schuiven met verhoging van de hypotheeknorm met 10%, maar dit percentage is onvoldoende: de aankoop van een woonwagen anno 2023 is meer dan verdubbeld. Met deze verhoging kan alsnog niet tot financiering van een BENG-woonwagen worden overgegaan, dus deze verhoging is alleen een verhoging op papier. De huidige NHG-norm voor een woonwagen stamt nog uit de jaren 90 en bedraagt € 160.600,00 voor aanschaf van een nieuwe woonwagen (2023). NHG stelt nu voor om dat bedrag volgens de gebruikelijke rekenmethode met 10% te verhogen naar € 176.660. Uit de berekening van het ministerie van BZK blijkt dat de aankoop van een woonwagen tussen de € 200.000 en € 230.000 bedraagt. Om die reden pleit de VNG dan ook om de woonwagen te definiëren als een “woning”, zodat het onderscheid tussen hypotheek verstrekken aan een woonwagenbewoner en aan een koper van een woning komt te vervallen. Immers voor vergelijkbare woningen zoals de aankoop van tiny houses is dit ook mogelijk gemaakt. De NHG-norm voor reguliere woningen is de afgelopen jaren enorm verhoogd, maar deze inhaalslag wordt voor woonwagens niet gepleegd. Inmiddels is er voldaan aan de oproep van het bestuur en zullen wij alle gemeenten via de reguliere weg n.l. de ledenbrieven en/of de VNG-site op de hoogte houden van de nabije ontwikkelingen m.b.t. deze motie.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Woonwagens en standplaatsen
Motie en indiener:	Hoorn “Starterslening voor woonwagenbewoners”
Inhoud/oproep: (samengevat)	Oproep aan het bestuur: - In overleg te gaan met SVN om het product starterslening ook open te stellen voor woonwagens.
Verantwoording:	Inmiddels zijn er door de VNG en de gemeenten Hoorn en Land van Cuijk (indieners van beide moties over woonwagens en woonwagenbewoners) ook gesprekken sinds juli j.l. met SVN, de stichting die de startersleningsregeling voor de gemeenten uitvoert. Het financieel beleid van SVN is nog gebaseerd op hetgeen 25 jaar geleden gold. Behalve de verhoging van de hypotheeknorm zal ook de woonwagen als registergoed ingeschreven moeten worden bij de notaris. Immers dit zijn de regels die opgelegd zijn aan de SVN. Nu blijkt dat in bepaalde gevallen de woonwagen wel als onroerend goed wordt beschouwd maar niet als registergoed in het kadaster wordt opgenomen. Dat is het geval als een bewoner een huurstandplaats heeft en daarop een eigen woonwagen wil plaatsen. Bij de financiering wordt die woonwagen niet gezien als geregistreerd. En dit belemmert daarmee de toepassing van de startersleningsregeling voor woonwagens. Echter, indien de bewoner zowel de woonwagenstandplaats als de woonwagen koopt, wordt het eigendom overgedragen via de notaris, inclusief registratie bij de kadasters. Daarmee is die betreffende woonwagen ook geregistreerd. Simpelweg omdat de grond ook wordt geregistreerd. Dit geldt overigens ook bij erfpacht. Ook hiervoor geldt dat de huidige (verouderde) regels aangepast moeten worden zodat deze ook voor huidige generatie woonwagenbewoners mogelijk wordt dat zij (mits de gemeente daartoe in haar beleid, te weten de verordening voor de verstrekking van startersleningen de gelegenheid biedt) in aanmerking komen voor een startersregeling zoals iedere andere inwoner van Nederland. De VNG zet zich in om het starterslening ook voor de woonwagenbewoners mogelijk te maken zodat deze optie ook meegenomen kan worden in de landelijk uitvoering van woonwagen- en standplaatsenbeleid. Inmiddels is er voldaan aan deze oproep van het bestuur en zullen wij alle gemeenten via de reguliere weg n.l. de ledenbrieven en/of de VNG- site op de hoogte houden van de nabije ontwikkelingen m.b.t. deze motie.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen

Onderwerp:	Woningbouw
Motie en indiener:	Buren “Treffen regeling gebruik chemische bestrijdingsmiddelen in relatie tot omvang spuitzones ten behoeve van woningbouw”.
Inhoud/oproep: (samengevat)	In de motie spreekt de gemeente (gelegen in de Betuwe) de zorg uit dat we in Nederland voor een grote woningbouwopgave staan; ook in de gemeenten waar veel agrarische activiteit plaats heeft. In gemeenten met veel agrarische activiteit (met name bomen/gewassen die bespoten worden met gewasbeschermingsmiddelen) wordt spanning ervaren omtrent spuitzones in relatie tot de afstand van woningen en recreatie- en onderwijsvoorzieningen. De motie draagt het bestuur op bij het Rijk aan te dringen om z.s.m. met een duidelijke, wetenschappelijk onderbouwde, landelijke en generieke regelgeving te komen m.b.t. spuitzonering t.b.v. woningbouw om op een eenvoudige manier af te kunnen wijken van de standaard afstandsregels als de situatie zich daartoe leent. Voorts wordt verzocht een voorstel aan de ALV voor te leggen voor regelgeving m.b.t spuitzonering.
Verantwoording:	De VNG heeft een gesprek gevoerd met gemeente Buren en het ministerie van LNV om te kijken of een recente handreiking van de hand van LNV antwoord geeft op het issue. Dit gaf echter geen uitsluitsel. De VNG heeft vervolgens de vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid voorafgaand aan het commissiedebat van 10 oktober 2023 verzocht vragen te stellen aan de minister om ook onderzoek te doen naar afstandsbepalingen, eventueel naar type gewasbescherming, waarmee gemeenten uitvoering kunnen geven aan hun woningbouwopgave c.q. overige kritische gebruiksfuncties met oog voor de volksgezondheid en perspectief voor de agrarische sector en een regeling in het Besluit kwaliteit leefomgeving op te nemen over in acht te nemen afstanden tot gevoelige bestemmingen gedifferentieerd naar teeltvormen. De VNG geeft hier verder vervolg aan door in gesprek met het ministerie van LNV de mogelijkheden te onderzoeken voor afstandsbepalingen. Hiertoe wordt ook met gemeente Buren afgestemd en P10.
Voorstel:	De motie als afgedaan te beschouwen